

විශාලය

මත්ස්‍ය මුද්‍රණය [

මා සමහ එක පන්තියේ ඉගෙනීමින් එකට කෙලි-සෙල්ලම් කළ-විවාහ ජීවිතයට ඇතුළ වූ පසු ද මා ඇසුරැ කළ සිරිදස ජයසේන දැකීමට මේ වර මා ගින්පතලියේ ඔහුගේ නිවෙසට ගියේ අවුරුද්දකට පසුයි.

විවාහ විමෙන් පසු සිරිදස තමා, විසින් ම තැනවූ අප්‍රත් ගෙයක වාසය කෙලෙය. ඔහුගේ මවගේ මරණයෙන් පසු ඔහු අප්‍රත් ගෙය කුලියට දී මහ ගෙදර ජීවත් වූයේ ය. අක්කර තුනක පමණ ගෙවුයනක පිහිටි ඒ ගෙය ඉඩකඩ භා කාමර විසින් එනරම් විශාල නොවුව ද බිත්ති, කනු, උත්චු, කවුල, යටලි, පරාල විසින් තම් ඉතා විශාල ය. මේ විශාල දුවදුඩු කම් ගෙය තැන වූ සිරිදසගේ පියාගේ දළදඩු කම් භා පැරණි පරපුරෙන් පැවත ආ ගම් දදුව්වකු වූ ඔහුගේ දුඩි සින ද හළුන්වයි.

“සැමිට අපි මතක නැති වෙලා වෙන්න ඇතැයි අපි හිතුවා” යි කියමින් සිරිදස, හඳින් උතුරන සන්නේෂය වැනි සිනාවක් නගමින් මා පිළිගත්තේ ය.

“තාත්තාගේ මරණයට ඇවිත් ගියාට පස්සේ සැමි මෙහි ආවේ ඇදත් එක්ක ද්වස් දෙකයි” කියමින් ඔහු මගේ කර වටා අත දමා ගත්තේ ය.

“සැමි දැකින්නත් ආසාවන් හිටියා” යි සිරිදසගේ සොදුර සිනා සෙමින් කිවා ය.

අරවින්දු ජයසේනත් ඔහුගේ ගෝකාකුල මුහුණත් මට සිහි වි ය.

“මම ඉන්දියාවේ ඇවිදින්ට ගොස් අවුරුද්දකට වැඩි කළක් එහි ගතකළා.”

“එහෙනම් ඔක්කාම සිද්ධස්ථාන වදින්න ඇති.”

“ඔක්කාම නොවේ—කිහිපයක් වැදුපුදෙන්නා” යි කියමින් මම සුවපහසු ඇති අයුනක් තත්රාගෙන එහි වාඩි විමි.

“එකට අවුරුද්දක් උවමනාය?”

“සිද්ධස්ථාන බලන්න නම් තුන් මාසයකට වැඩි කාලයක් ගියේ නෑ. මම ඉන්දියාවේ ඇවිද්ද; යොගින් හමුවෙන්න ගියා; ග්‍රහීන විද්‍යාව දන්නා උගතුන්, සන්නාසියන් සොයා ගොස් ඔවුන් එක්ක කතා බහ කළා, හඳුන්නන් සොයා ගොස් ඔවුන්

ලට්ටා මගේ හඳහන බැලෙවිවා. ‘අල්ල බලා සාස්තර කියන්නන් සොයා ගොස් මගේ අත පෙන්නා සාස්තර ඇහුවා.’’

අන්දු අයියාගේ බෙගල් අයන දරුවකු ලෙස සිරිදිය මා කිසු තොරතුරුවලට කන් දුන්නේය. ඔහු මගෙන් ඉමක් කොනක් නැති ප්‍රශ්න අහන්ට යුදානම් වෙයි.

සිරිදිය යන්තු මන්ත්‍ර හා ගුප්ත විද්‍යා ගැන දැඩි විශ්වාසය ඇත්තෙකි. කුඩා කළ ඔහු කොරෝහි ඇතැයි මා දුටු එක් ගතියක් අනික් ලමයකු කොරෝහි මා විසින් තොද්ක්නා ලදී.

මහු කොළියට වැදුණු කළ අනක් පයක් කැඩුණ ද පසු තොබැයි. සේ ය. ඔහු හැම කොළියෙන් ම පළමුව වන තැන හෝ දදවත තැන හෝ ගත්තෙන් ය. ඔහුට හිමි පළමුව වන තැන අනිකකුට දුන්නත් ඔහු කිසි විටක කළහ තොකමල් ය. ඔහු ඊ උග අවස්ථා කොළියට ආවේ ද වෙනදු මෙන් සන්නේර්පයෙනි.

අප තුන් හතර දෙනාකුන් ඇතැම් විටක අප කළ හජන්කම් කියමින් පාපෝවිවාරණය කළ විට සිරිදිය සිනාසේමින් කන් දුන්නා මිස තමා කළ කි දෙයක් තොකිවේ ය.

‘මම ද්‍රව්‍යක් කොළ වි අම්මාට බැන්නා’ යි මම පාපෝවිවාරණය නොලෙමි.

‘මම ද්‍රව්‍යක් අනුලාගේ මූණ ඉමකා’ යි තවත් ලමයක් කිවේ ය.

‘මම ද්‍රව්‍යක් තාත්නාගේ කොට්ට සාක්කුවෙන් සත දායක් ගෙන සිනිබෝල කැවා’ යි තවත් එකක් කි ය.

කිසිවක් තොකිසු සිරිදියට අපි බැණවැදුණුම්. ගැනුන්, දුරියන් හා ආදරය ද ගැන අප මගදනුමුත්තන් ලෙස අනන්මනන් දෙඩු හැම විටම සිරිදිය තම මනය, ඉඛකු හිස හා ගාත් උගේ කටු ගෙය තුළට අදුගන්නාක් මෙන් ගකුලා ගත්තෙන් ය. ඔහු තොයක් විට දෙධම් වුයේ කොළියෙල්ලම් හා යහළිවන් ගැන අප කනාබහ කළ අවස්ථා විලදී පමණි.

“මම ඉන්දියාමට ගුප්ත විද්‍යා ගැන මයුවූ නාමුත් එවා ඉගෙන ගත්තෙන් නා” යි මගෙන් ප්‍රශ්න අයන්ට වු සිරිදියට කිවෙමි. “ඉන්දියාමට විභා යාවේ ගුප්ත විද්‍යාඥයන් ලංකාමට ගුප්ත විද්‍යාඥයන්ට විභා වෙනස් මිනිසුන්යයි මට වැව්වූන් නා. එහි ගක්න්දර කාරයෝ අමඟ් රටේ කක්න්දරකාරයන් විෂය්මයි. යමහරු අප රම ගක්න්දර කාරයන්ට වඩා සංස්කාත දැන්නවා. ඉන්දියාමට යාමුදිකා සාස්ත්‍ර ඇයෝ තම ලංකාමට ඇත්තන්ට වඩා යුරයයි. කපටියි. ඔවුන්ගෙන් පිදියෝ මිනිහෙකුගේ මූණ බැඳු හැටිලය ඔහු මොන ඇතැම් කොළනක් මිනිහෙකුගේ මූණ බැඳු හැටිලය ඔහු මොන විදියෝ මිනිහෙක්ද ඉවත්න් මෙන් දුනගන්නවා. එහෙම මිනිසු දෙන්නෙක් මගේ අත බලන්න බැරිය කිරිවා.”

“අදි?”

“සාමුද්‍රිකා සාස්තරය ගැන මා දැඩි විශ්වාසයක් තැන්තෙකියි මෙයේ මූණ බැලු හැටියේ උන් සිතන්න ඇති; ‘කිසි මදයක් විශ්වාස නොකරන මිනිහා’යි මා ආවුම් හැටියේ එකක් කිවිවා.”

“සැමි ඒ සාස්තරය විය්වාස කරන්නේ තැද්ද? ඔවුන් සැමිගේ අන බලන්න බැරිය කිවිවේ අපෝලාවක ගිය නිසා වෙන්න ඇති.”

“එහෙම වෙන්නත් බැරි නෑ”යි මම කිවෙමි. “එහෙත් මම හිතුවේ උන් මා අමාරුකාර කපට් මිනිහෙකියි සිතා මගේ අත නො බලන්න තීරණය කළාය කියා.”

සිරිදිසගේ නැයන් මා නිසා වරක් ඔහු සමහ අමනාප වීම ගැන මම මගේ කනාගාවුව ප්‍රකාශ කෙලෙමි. ඔවුන් පෙර සේ දැන් තමා සමහ නැකම් පවත්වන බව සිරිදිස කි ය. එහෙත් ඔහු තුළ තම නැයන් ගැන පෙර තුමුණු දැඩි විශ්වාසය තැනි බව ඔහු කි තොරතුරුවලින් තෙලි වී ය.

“සිරිදිසගේ බාප්පාගේ ප්‍රතා, අරචින්ද ජයසේන, දැන් කොහොදී?”

“ලයා මැරිලා අදටහාර මාසයක් වෙනවා”යි සිරිදිස ගෝකායෙන් පිළිතුරු දැන්නේ ය. සිරිදිසගේ යොදුර මුහුණ සහවා ගැනීමට මෙන් බිම බලාගත්තා ය. මගේ ප්‍රශ්නය ඔවුන් දෙමෙනාගේ ගෝකයට පමණක් නොව ලේඛාවට ද හේතු වී ය.

අරචින්ද ජයසේනගේ මරණය ඇසීම මගේ විශ්මයටත් ගෝකයටත් තේතු වී ය. මා සිරිදිස හමුවීමට මේ වර ආවේ අරචින්ද ජයසේන දැන් වාසය කරන තැන දැනගන්නා අදහස ද ඇතිවයි.

මා ඉන්දියාවට ගියේ අරචින්ද ජයසේනගෙන් උන් කිසියම් අනුබලයක් නිසා නොවතන් එහිදිගුප්ත එදායා දැයන් ගැන සොයන්ට සිතුනේ ජයසේන සිතුවුණු බැවිනි. ‘මා ගමට ආ විගය හත් අට වරක් වුව ද ඔහු හමුවී ඔහු භා කතා බහ කරන්ව සිනැ’යි සිතමිනි, මා ඉන්දියාවන් පටත්වුමයි.

මා උගතුන්, පැඩවරයන්, මල්බකයන්, බුද්ධිමතුන්, අභිජරමය උගතුන්, හෝරා ගාස්තුඥයන්, යකුදුරන්, උපායකයන් දහිතන් සිතුන්ගෙන් කවරකුගේ ගණයට අරචින්ද ජයසේන අභ්‍යාලන් භාල යුතුදැයි මම නොදැන් තෙමි. ඔහු කවරක්දැයි මට හිනාග්‍රෑට නොහැකි එ ය. හත් අට වරක් ඔහු හමුවීමට ගිය මම ඇතැම ද්‍රව්‍යක පැයක් දදුජායක් ඔහු භා කතා බහ නොලෙමි. වාද මකාලෙමි. ඉන් පසු වුව ද ඔහු කවරක්දැයි වෙනිජ්වය කිරීමට මම අසමත් විමි. ඔහු පසු වුව ද ඔහු කවරක්දැයි වෙනිජ්වය කිරීමට මම අසමත් විමි. ඔහු ඇතැම විට බුද්ධිමතකු ලෙස තරක නොලැල් ය; තවත් විවික

අව්‍යාර අදහස්වල එල්බගත්තේ ය; තවත් විටක බොලද හැඟී. මෙහි වාමලකු මෙන් කතා කෙමෙල් ය.

කවර මනුෂ්‍යයකුගේ වුව ද වරිතයෙහි අංග එකිනෙකින් වෙන් කොට හැඳින ගත නොහැකි දේදුන්නක් වැන්නායි අරචින්දගේ සංකිරණ වරිතයෙහි එක් අංගයක්වත් නිශ්චය වගයෙන් හැඳුනා ගත නොහැකිවූ මම සිතුවෙමි. දේදුන්නෙහි වර්ණ එකිනෙක වෙන් කොට හැඳිනගැනීමට වැයම්කරන්නා මිරිභූව ඔස්සේ ගිය එකකු මෙන් වෙහෙයෙයි.

අරචින්දගේ හිස හැම දේම අව්‍යාර ලෙස පිළිගත්තා කුණු කුබයක් වැන්නායි මම ඇතැම් විට සිතුවෙමි. ඔහුගේ හිස එසේ වුව ද බද සුන්දර වර්ණයන්ගේ සංකළනයෙන් බැබලෙන දේදුන්නක් වැන්නායි මම තවත් විටක සිතුවෙමි.

සිරිදියත් අරචින්දත් එක කුස ඔත් සහෝදරයන් දෙදෙනෙකුන්ගේ දරුවෝ ය. දෙදෙනාම දායාවෙන් හා කරුණාවෙන් පිරිණු හද ඇත්තේ ය. එහෙත් අරචින්දගේ ඒ ගුණාගවලට යටින් අදුරු ගුහාවක වරින් වර දිලියෙන ගිනි අහුරක් වැනි ගතියක් මුල්කොට ගෙන වැකුණු වරිතාංගයක් හා සින්යතන් ද ඇතැයි මම සැක කෙලෙමි. තර්කයන් බුද්ධියත් විසින් තොරා බේරා මම සැක කෙලෙමි. තම්බායන් විසින් ඒ දෙක විසින් බැහැර කරන දැනුම් ගතු ලබන දැනුමෙන් මෙන් ඒ දෙක විසින් බැහැර කරන දැනුම් නමැති වල්පල්වලින් ද පිරිණු හිසක් ඔහුට වි ය. එහෙත් ඔහු තම්බායන් නැතිව අහි-දර්මය මදක් උගෙන්තේ ය. රසායන විද්‍යාව මදක් උගෙන්තේය. ඔහු තමා උගෙන්තා දේ අනුව අනුමාන මතයන්ට බැස ගැනීමෙහිදී තම්බායන් ගැමියකු තරම්වත් සිහි බුද්ධිය ඇත්තකු බව හෙළි නොකෙමේ ය.

ඔහු බුද්ධියට වඩා දියුණු කළ හැඟීම ඇත්තෙකියි මට නිසැකව වැටහිනා. ඔහු අනුන්ට දත් හැකි සේ කොළ නොවී ය; ගෝක නොවී ය; ඔහු තමාගේ දායාව, කරුණාව, ආදරය වචනවලට නහා නොවී ය; ඔහු තමාගේ දායාව, කරුණාව, ආදරය වචනවලට නහා කටින් පිට නොකෙමෙල් ය. එහෙත් ඔහු අප මෙන් කොළ වන්නෙක් වි ය. කොළය නැහුණු වහාම ඔහු එය අනුකාලීපාවට හරවා ගත්තේ ය. කොළය වුව ද ආදරය වුව ද මැඩගන්ට වැයම් කරන්නා සිනින් පිඩා විදියි. අරචින්ද ගැනීයකට ආලය තොකරනා, කොළ නොවන කෙමලයුන් මැඩගන්තකු ලෙස ජීවත්වූයේ තමාගේ ඇතුළු හදට වද දීමෙන් බව නියැක ය. අරචින්දගේ වරිතය හාරා ගරා එහි ඇති තිරුවාණ කැට හා බොරළ මෙන් මැණික් ද සයවීමට මා තුළ දැඩි කුහුලක් හටගත්තේ ය.

“එයාගේ ජීවිතෙන් මරණෙන් ඉතාම කනගාවුදෙයකය” යි
සිරිදිය යළින් කිවේ ය.

“අරවින්ද මැරුණේ කොහොද්ද?”

“එයා මැරුණේ එයා අරන් හදාගත් ද්‍රව්‍යගේ ගෙදරදී. ඇ වල් ගැනීයෙක් උණන් අරවින්දට පියෙකුටත් වඩා යැලුකුවා.....”

“සිරිදිය කියන්නේ මෙනකා කියන එකමයි” කියමින් සිරිදියගේ සොඳුර ඔහුට සරදම කළා ය. “බත් වල් ගැනීයෙක් නොවේ. ඒ බව තෝරුම ගත්තේ අරවින්ද විතරයි. සිරිදිය හිතන්නේ එයාගේ අක්කා හිතන විදියටමයි.”

“ඔව්” යි සිරිදිය ගර්වයෙන් තෙපලේ ය. “අරවින්ද මහ මෝඩයෙක්. මෝඩයෙක් නොවේ නම් ඔල්මාදකාරයෙක්. එයා නින්ද අපහස වින්දේ එයාගේ මෝඩකම නිසා, ඒ වල් ගැනී නිසා. මම මෙහෙම කතා කරන්නේ අරවින්ද නරක මිනිහෙක් යයි හිතන නිසා නොවේ. අරවින්ද බොහෝම හොඳ මිනිහෙක්. හොඳ කම වැඩිවෙන එකත් හොඳ තැහැ. එයා නිකම්ම රවටෙන මිනිහෙක් උණා.”

“සිරිදියත් ගැනුන්ට රවටෙනවා!” යි කියමින් බිරිද සිනා-සුණා ය.

“මෙනකා නම් කාවචත් තමිබන්න බැහැ” යි මම කිවෙමි.

“අත්ත. මෙනකා කාවචත් බයත් තැහැ” යි ඇ කිවා ය.

“අරවින්දගේ අවම-ගල්ලට පස්සේ බත් මෙනකාට කිවිවා අරවින්දගේ පොතුත් අනිත් බඩුත් අරගෙන යන්න කියා. මෙනකා ‘මට එපා’ යි සැරකරගත්තා. මෙනකා එහෙම කිවිවේ බත් එක්ක හොඳවම තරහ නිසා. මෙනකා මට ප්‍රාවේලා ‘ඒ සියල්ලම අරගෙන ගොස් පරෙස්සමෙන් තබන්න’ යි කිවිවා.”

“ඉතින් ඒවා ගෙනාවාද?” යි මම මහත් කුහුලකින් ඇසුවෙමි.

“අරවින්දගේ පොතුයි, සුන්මුන් වගේකුයි, එයා අතින් ලියාපු පොත් දෙකකුයි ගෙනැවිත් මම අර පිට කාමරේ ගොඩ ගසා තැබුවා” යි කියමින් සිරිදිය ඉස්තෝප්පුව දෙසට අන දික් කෙලෙ ය. අරවින්දගේ පොත් භා අතික් ඇතැම් දේ ද සිරිදිය කුණු ගොඩක් ලෙස සැලකුවේ ය. ඒ කුණු ගොඩ ඇවිස්සීමට මා තුළ හට ගත්තේ මැණික් ගරන්නකුගේ කුහුලටත් ආසාවටත් වැයි කුහුල් ආසාවකි.

“සිරිදිය එයාගේ පොත් අවුය්සා පෙරලා බැලුවේ තැදෑදා?”

“එයා අතින් ලියාපු එක් පොතක් මම අතරින් පතර පෙරලා බැලුවා” යි සිරිදිය කිවේ ය. “එක එයාගේ ජීවිත කතාව, මම පෙරලා බැලු දෙතුන් තැනදීම කියවන්ට ලැබුණේ හිතට වේදනා උපද්‍රවන තොරතුරු නිසා මම තවත් ඒ පොත පෙරලා බැලුවේ තැ.”

අරචින්ද ජයසේනගේ අතින් ලියවුණු ආත්ම වරිතයක ඇතැයි ඇසු මම නොසිතාම පුවුවෙන් තැබෙමි. බිය සැක නැහුණු දෙනෙන් ඇති සිරිදියගේ බිරිඳ මා දදය බැලුවා ය.

“අරචින්දගේ ඔය පොත ගැන සිරිදිය මට කවදවත් කිවිවේ නහු” යි ඇ තම සැමියාට දේස් නාහන්නාක් මෙන් කිවා ය. ඇ කතාකරන්නේ මට පෙර කාමරයට ගොස් අරචින්දගේ වරිතය කියවා බලන අදහසිනැයි මට හැඟීණු.

“ඒ පොත මම කියවා එහි තිබෙන දේ ගැන කියන්නම්” යි කියමින් මම ඉහි මැරුවෙමි. ඇ සිනාසේමින් බිම බලා ගත්තා ය.

“අරචින්දගේ පොත කියවිමෙන් සිරිදියගේ සිතේ වේදනාවක් හටගත්තා නම් මේනකාගේ සිතේ රේට වඩා දස ගුණයක වේදනාවක් හටගනිවි” යි සිරිදියගේ බිරිඳ තෙපලා ය.

“අක්කාට අහුලුණුන් පොත පුළුස්සා අල් වික ගහෝ දමාවි” යි සිරිදිය කිවිවේ ය.

“මම ඇන්නවා නම් ඔය පොත මේනකාට ගෙන ගොස් දෙනවා!”

සිරිදියගේ බිරිඳ අරචින්දගේ පොත නොදුක්ම කෙතරම් වාසනාවක් ද? ඇ යන්තම්වත් දූනගත්තා නම් පොත් ගොඩ අවුස්සා එය සොයාගෙන, සමහර විට නොකියවාම, මේනකාට දෙනු නිසැක ය.

අරචින්දගේ අවමහුලට පැමිණි ජනකාය ඔහුගේ තැයන්ගේ විස්මයට හේතු වුණු බව සිරිදියගේ කතාවෙන්ම හෙළි වි ය. ඔහුගේ මළකද වලලා අවමහුල සිදුකරන ලද්දේ ඔහුගේ ගමහිමයි. ගැමියන්, තුළතුන්, ගතානුගත්කියන්, ලෝකය නොදන්නන්, ඕහාදු දෙයන්නන් වුව ද හොඳ මිනිසකු ඉව ඇල්ලීමෙන් නිසැකව හඳුනා ගන්නන් බව ඔවුන් අරචින්දගේ අවමහුල සඳහා වැළ නොකඩා යුමෙන් හෙළි වෙයි.

“මහු ලලධින් සිරිදිදී මම වැඩිපුර ඔහු බලන්න නොගියේ මම දකින විට ඔහුගේ ගෝකය වැඩි උණු බැවිනි” යි සිරිදිය මගේ ප්‍රශ්නයකට පිළිතුරු වශයෙන් කි ය.

සිරිදිය ප්‍රානස්තොන් තැඟී මට ද හඩගාමීන් කාමරය දෙසට ගියේ මගේ ප්‍රශ්න නිසා ඔහුගේ සිතෙහි හටගන්නා වේදනාව වලකන පිළිසෙයයි මම අනුමාන කෙළෙමි. මා සිතා සිටියේ රෙයහි කාමරයට වි තනියම අරචින්දගේ පොත් පත් සොයා බැලීමට ය.

ඔහු කාමරයෙහි දෙර පළවක් හැර ‘සැමි, ඇතුල් වන්න’ යි මට කි ය. කාමරයට ඇතුළවුණු මගේ තැහැයට පළමුව හසු

වුයේ දේවාලයන් යකුදුරුකමන් පිළිබඳ හැඟීම අනවන ප්‍රස්ථිකි. දුවිල්ලටත් ඒ ප්‍රස්ථිවත් යටින් පන්සලේ පොත් ගුලෙන් නාහිත සුවදක් ද මට දැඩිනා. සිරිදය හැරදුම් කුවුල දෙරවුවෙන් ආ සැදැ සුවදක් ද මට දැඩිනා. සිරිදය හැරදුම් කුවුල දෙරවුවෙන් ආ සැදැ සුවදක් ද මට දැඩිනා. සිරිදය හැරදුම් කුවුල දෙරවුවෙන් ආ සැදැ සුවදක් ද මට දැඩිනා. සිරිදය හැරදුම් කුවුල දෙරවුවෙන් ආ සැදැ සුවදක් ද මට දැඩිනා. සිරිදය හැරදුම් කුවුල දෙරවුවෙන් ආ සැදැ සුවදක් ද මට දැඩිනා. සිරිදය හැරදුම් කුවුල දෙරවුවෙන් ආ සැදැ සුවදක් ද මට දැඩිනා.

අල්මාරයෙහි පොත් අතර වූ හම් බැමිමෙන් හා රෙදි බැමිමෙන් බැඳී ඉංග්‍රීසි, සංස්කෘත, පාලි පොත්, තමන් අතපත ගැ ගුඩ් වාදි-යාගේ බැල්මන් සංග්‍රහයන් නොලැබ තාන්ත්‍රවා වෙයි. රසායන විද්‍යාව, අභිධර්මය, ගුෂ්ත විද්‍යාව, යන්ත්‍ර මන්ත්‍ර, ප්‍රත වාදය පිළිබඳ පොත්වල නම කිය වූ මම, අරචින්දගේ හිස ගැන පළමුව මා කළ විනිශ්චය නිවැරදියයි සිතුවෙමි. මේසයක් උඩ සිටි ලෝකබ බුදුරුව අවට වූ ප්‍රස්ථකාල පොත් ගොඩින් එකක් පෙරදා පත් ඉරුවක් ඇසට ලං. කොට කියවන්ට වැයම් කෙලෙමි. එය බුද්‍යන්වහන්සේ 'තිරණ්වින විද්‍යාය'යි හැඳින් වූ යන්ත්‍ර මන්ත්‍ර හා කෙම් කිරීම පිළිබඳ පොතකි. යන්ත්‍ර මන්ත්‍ර පොත් මැද බුදුරුව තැබීමෙන් බුද්‍යන්වහන්සේ ගුඩ් වාදියකු කරන ලද්දේ අරචින්ද නොව සිරිදය විසිනි.

අරචින්ද වට්ටෝරු වෙදුකු ලෙස හඳුන්වන බිජාත් කිරන තරාදිය, අනුදක්නය, වීදුරු නාල හා තවත් උපකරණ කුඩා මේසයක් උඩ වී ය. මිය ගිය අරචින්දගේ අධ්‍යාත්මය අරක්ගත් සොංගන් ගැබක් වැනි මේ කුවුගෙය තුළින් සිරිදය කිසියම් රහස් පොදියක් එලියට ගත්තේය.

"මෙක වදකහ, පෙරන්කායම්, කහවැලි සහිත මැල්ප්‍රමක බහා කොළ වර්ග කිහිපයක දවටා රීයම් යා අසුරන ලද වින් එකක් තුළ බහා තුබුණු දෙයක්"යි කියමින් සිරිදය කළ, කහ, රිදී යන තුන් පැහැයෙන් යුතු ගුලියක් පොදියෙන් එලියට ගත්තේය.

"අරචින්ද රත්රන් හැඳිමට කළ අත්හද බැලීමෙහි එලෙයක් වෙන්න ඇතැ"යි මම කිවෙමි. ඒ ගුලිය මිටියෙන් තළා පොඩි කරන්ට සිරිදය කැමුති නොවේ ය. මම අරචින්ද ලියු ආත්ම වරිතය ගෙන කාමරයෙන් පිට විෂි.

"අරචින්ද භූහක් දුක් ටින්ද. බතිට ආරචින්ද ඇල්ල ඇගේ ගෙදරට එක්ක යනකළේ අපි දන්නා නෑ"යි ය කුමට වාචි වූ සිරිදය කි ය. "අප කිසිවකුගෙන් නොලබන සැලකිලි හා සාන්තු එයාට බතිගෙන් ලැබුණා".

ප්‍රජාවල්වාරණයක් වැනි මේ කිහිපම මගේ පුද්ගලයට සේතු නොවේය. මා අරචින්ද ගැන ආසු ප්‍රශ්නවලට සිරිදිය පිළිතුරු දැන්නේ අරචින්දගේ අසනීපය නොසැලකීමෙන් තමා කළ වරද සහවන්ට වැයම් කරන්නකු ලෙසිනි.

“සැමි” යි අමතමින් සිරිදිය ගේ බිරිදි මා දදය බැලුවා ය. “අසනීප උණාට පස්සේ සිරිදිය අරචින්ද බලන්න ගියේ නැහු. අරචින්දට ඔල්මාදයක් හැදිලා යි කියමින් සිරිදිය මහඇරියා. මේනාකාත් අරචින්ද බලන්න ගියේ නෑ. මේ ගොල්ලන් අරචින්ද එක්ක තරහ උණේ බනී තිසා.”

දැ අනාසෝද නැහි කුස්සියට ගොස් දිවුල් කිරී බලුනාක් ගෙනැ-විත් මේසය උඩ තැබුවා ය; වැඩකාර කොලුවා ගෙනා සුදු තසින් තුනොන් දෙකක් අප දෙමදනා ඉදිරියෙහි තබා අනතුරුව පුවුවෙහි වාඩිගත් ඇ අනික් තසිම තමා ලහ තබා ගත්තා ය.

අප පුවුවලින් නහිත්ම කොළවා ඉදුල් පිහාන් ගෙන කුස්සිය දෙසට ගියේය. සිරිදිය ගේ බිරිදි මේස රෝදේහි ඉදුල් එකතු මකාට තසිමක දැමුවා ය. පිටත අදුර දැඩි වෙයි. සුළඟක් හදිසි-යෙන් කවුළුවෙන් ඇතුළුව ලාම්පුව ද සොලවමින් දිවි ය. සුළඟන් ගත් වැනි පොද සැමෙනුකින් කවුළු තිර පට තෙමමින් ගෙට ඇතුළු වෙයි. සිරිදිය ගොස් කවුළුව වැසුවේ ය.

අරචින්දගේ වරිතය කියවා අවසාන කරන්ට හතර පැයකටත් වැඩි කාලයක් ගතවිය. මා පහන නිවා. නින්දට වැයම් කරන්ම බිත්ති බර්ලෝසුවෙහි තුන වූදිතු ඇසිණි.

කාමරයෙහි දැඩි අදුරත් නියන්සලයන් නිදන්ට නොව සිනන්ට මට අනුබෑල දැන්නේ ය. වැස්ස නැවතුණෙන් ගෙයින් පිටත නියන්සලය ද දැඩි විය. සිතන්ට ගියාන් එළුවන තෙක් මට නිදන්ට නොලැබේයි. මා පාසැලෙහි දී ඇසුරු කළ මිතුරියක වන රුන්ඡනි ගැන සිතන්ට විමි. මගේ සිතට ඇ පිළිබඳ සොම්නස් සිතිවිලි තැංගේය. මගේ කැළඹුවා සිත යෙමින් නියන්සල වී ය. මා අවදි වුමයේ එලිප වැළේ තොනෝ මේලාවකට පසු දි.

අරචින්දගේ වරිතය කියවු පසු ද ඔහු ක්‍රියාත්මක නිශ්චය කළ හැකි දැනුමක් මම දනාලැබේමි.

යහුගේ වරිතය මම යැලිත් දෙවරක් කියවා සකස් කොළඹමි. ඒ සංස්කරණයෙහි දී මා අනින් ගෙහෙවින් වෙනස් වුයේ මුල් පිටපතෙහි භාවන්ගැන්මන් අවසාන පරිවශේද කිහිපයන් පමණි.

!! පැලම් වන පරිවශේද දෙක තුන මුල් පිටපත අසුරන් මම අමුතුවෙන් ලියුවෙමි.

සිරදුසන් ඔහුගේ බිජිත්ත් දැන් ජීවතුන් අතර නැත. ඔවුන්ගේ එකම දුට වූ ව්‍යෝගී ව්‍යෝගී බිජිත්ත් වේ බිජිත්ත් සිංහල වෙළෙන්දුකුගේ ප්‍රත්‍යා හා විවාහ වී එහි ගොස් පදිංචි වූවා ය.

මෙතැන් සිට පළ වන්නේ මා විසින් සකස් කරන ලද අරචින්දැග් ආත්ම වරිතයයි. ‘ඔහු කවරෙක්දී’යි යන ප්‍රශ්නයට, මෙය කියවා අවසානයෙහිදී උත්තරයක් දෙන්ට ඔබට ප්‍රාථමික වූවහාත් ඔබ මනුෂ්‍ය ජීවිතයන් මනුෂ්‍ය වරිතයන් හඳුනන්නෙක් වෙයි.

මනුෂ්‍ය වරිතයෙහි සංකීරණත්වය පිළිබඳ හැඟීමක් මා තුළ වී ය. එහෙත් එය නොදත හැකි නොසිනිය හැකි එකිනෙකට පටහැණි සිතුම් පැතුම් හැඟීම හා ක්‍රියා ආදියෙන් තැනුණක්ය යි සිතන්ට මා උගත්තේ අරචින්දැග් ආත්ම වරිතය කියවීමෙනි.

අරචින්ද තමාගේ මතු පියන්ටත් සහෝදරයටත් දැඩි ලෙස ඇල්ම කෙලෙ ය. එහෙත් ඔවුන්ගේ වූව ද හොඳගති මෙන් නරක ගති මිනිහකුගේ මලකද කපා පිරික්සන ව්‍යවච්ඡේදයකු මෙන් ඔහු හෙළි කරයි. ඔහු තමාගේ වරිතයෙහි හොඳ තැන් මෙන් නරක තැන් ද අහු මුළුවල සැහවුණු අශේෂන ගති ද හෙළි කරන්නේ පාපෝච්චාරණයෙන් ආත්ම ගුද්ධිය පතන්නකු ලෙසිනි.

අරචින්ද උත්පත්තියෙන් ලත් උපාසක කම නොහොත් හක්තිය ඇත්තේකි. ගිහියකු මෙන් ජීවත්වී මිය ගිය එකකු වූව ද ඔහු ලංච්චන්නේ රෝරගාරාවෙන් තමාගේ අධ්‍යාත්මය සෘජුව හෙළි කළ පැරණි තෙර කෙනෙකුට හෝ තම ගිහි ජීවිතයෙහි දුසිරන් හෙළිකළ පැරණි තවුසකුට ය.

මනුෂ්‍ය වරිතය විනිවිද දකින ඉටුසක් ඔහුට වූ නමුදු ඔහු ලෝකයන් ජීවිතයන් ගැන බොලද අදහස් ඇත්තකු වූ බව නිසුකායි. ඔහු ඉව ඇල්ලීමෙන් මනුෂ්‍ය වරිතයෙහි සැහවුණු තැන් දැන ගත්තේ ය. බුද්ධියෙන් තෝරා බෝරා ගත යුතු තතු දැනුමෙහිදී ඔහු එළියට වඩා අඩ අලුර ප්‍රිය කළ ගුඩ්චියෙක් වී ය.

හොඳ මෙදකු ලෙස ගැමියන්ගේ ගරු බුහුමන් හා තැගි බෝග ද ලැබූ මගේ පියා ඇතැම් විට ගෙයින් පිටදී ගොජවෙකිසි සිතවන තරම් අඩු කතාව ඇත්තේකි. මා ඔහු සිනාසේනා දුටුවේ කලාතුරකිනි. මා ඉංගිරිසි දෙවු පෙළ වීහාගයෙන් සමත්වී දච්ච කිහිපයකින් මිය ගිය මගේ පියා එතෙක් සිනාසුණේ ඉදිහිට දච්චක පමණ ය යන මගේ කියුම ඇදුහිමට ඔබ මැලිවනු නිසැකය. ගෙදරදී කලාතුරකින් සිනාසේනානා පිටදී නිතර සිනාසේනානු විය ගැකි බැවින් ඔහු මා නොසිටි තැන්වලදී කෙතෙක් සිනාසුණේ දුයි මම නොදානිමි. අඩු කතාව ඇති, කලාතුරකින් සිනාසේනා, මිනිසා කුමන සිතුම් පැතුම් හා අදහස් ඇත්තේක්දුයි වටහා ගැනීම දී අමාරු ය.

මගේ පියා කළ කි ඇතැම් දේ වටහාගැනීම මට නම් ඇමාරු කාරියක් නොවි ය. ඔහු ඉද හිට නොව නිතර කළ බොහෝ දේ මට දැනුදු තේරුම් ගත නොහැකි ය. ඔහු බඩුවක් මිලට ගැනීමට ගොස් බෙහෙවින් හෙටුව කරයි. සත තුනකැයි නියම කරනු ලැබූ බඩුව වුව ද ඔහු පළමුව සතයට ඉල්ලයි. දෙවනුව සත දෙකට ඉල්ලයි. ඔහු ඉල්ලන අවසාන මිලට නුදුන්නොත් ඒ බඩුව සත තුනට නොව සත තුනහමාරට වුව ද අනික් තැනින් ගනියි. එක් වෙළෙන්දකු සත විසිපහට විකුණන බඩුව තවත් එකකු සත විස්සට විකුණුව ද දෙවැන්නාගේ බඩුව ඔහු නොගනියි. ඔහු රුපියලට ගත් බඩුවක් වුව ද අම්මා ‘කියද?’යි අසුව හොත් ‘සත අතුවය’යි කියයි. අම්මා ‘ලාභය’ යි කිවහොත් ඔහු සන්නේෂ වෙයි; ‘මිල වැඩිය’ යි කිවහොත් ‘එක ගත්තේ රුපියලටය’යි කියමින් සිනාසේයි.

කුලිකාරයකු හෝ කරන්ත කාරයකු හෝ මගේ පියා කුලිය වශයෙන් දෙන මුදල නොගෙන තවත් ඉල්ලමින් පලි ගැහුවොත් ඔහු ඒ දෙදෙනාගේන් කවරකු සමඟ වුව ද වාද කරයි. තමා පළමුව දුන් මුදලම ඇරශෙන යන්නා දෙය බලා ඔහු මෙසේ කියයි:

“ගොනා!”

තමා දුන් මුදල කර බාගෙන පිළිගෙන යන්ට හැරෙන කරන්ත කාරයාට ඔහු අඩා වැඩිපුර සත දහයක් නොව විසිපහක්, පණඩක් වුව ද දෙයි.

ගෙදරට පැමිණි හිහන්නකුට මගේ මව සත දෙකක් දුන්නත් නාත්තා ඔහුගේ මුහුණ බලා ‘හොරා—හොරාට සල්ලි දුන්නා’ යි නාත්තා ඔහුගේ දෙස් නගයි. එහෙත් අම්මා, ‘හොරා’ යයි එලවන හිහන්-අම්මාට දෙස් නගයි. එහෙත් අම්මා, ‘හොරා’ යයි එලවන හිහන්-අම්මාට දෙස් නගයි. තාත්තා සත දහයක් වුවත් දෙයි. තාත්තා නාට ඇතැම් විට තාත්තා සත දහයක් වුවත් දෙයි. තවත් ඇතැමකුගේ මුහුණ දුටු විගස ඔහුට අනුකම්පා කරයි. ඔහු එකකුගේ මුහුණ දුටු විගස ඔහුට අනුකම්පා නොකරයි. ඔහු ඇතැම හිහන්නකුට මුදල දෙන්නේත් ඇතැමකු එලවන්නේත් ඒ හැඟීම අනුව යයි මම සිතුවෙමි. එහෙත් මගේ ඒ සිතුම වැරදියයි ඔහු ඇතැම් විට ක්‍රියා කරන සැවී දුටු මට හැඟීණ.

ලදව්වක් ගන්ට පැමිණි තම නැයාට පවා තාත්තා උපකාර කෙලේ බැණු වැදිමෙන් පසුයි. ඔහු ඇතැම් විවක උපකාර ඉල්ලා ගෙන ආ නැයකුට බැණු වැදි අනතුරුව ගෙදර වියදීමට තිබුණු මුදල වුවද දුන්නේ ය.

කවරකු වුව ද තැග්ගක් දුන් විට තාත්තා එය විශිෂ්ටත්න් වරක් දෙවරක් ප්‍රතික්ෂේප කිරීමෙන් පසුයි. ඔහු එසේ කෙලේ කුට අදහසින් වත් ගතානුගතික සිරිතක් වශයෙන්වත් නොව ඇත්ත වශයෙන්ම වස්තුවට ආගා නොකළ හෙයිනි. “තැග්මොකටද? අරන් පලයන්” යි තාත්තා ගැමියන්ට කියයි. තාත්තා එසේ කියනු අසන ඇතැම් ගැමියක් තැග්ග ආපසු ගෙනයයි. ඔහු කිසි විවක එයින් අසන්නේ නොවතන් ඒ ගැමියා කපටියකු ලෙස සලකා සිනාසේයි.

වෙදකම මගේ පියාගේ අවසාන රක්ෂාව වි ය. පාලි, සංස්කෘත, සිංහල හා ඉංගිරිසියද මධ්‍යක් දත් ඔහු වෙදකම පටන් ගන්ට පෙර සබන් සුදුවේ ය. වරා පුරින්වලින් පුරා මල් සුදුවේ ය; විදුරුවල රසදිය ගැමෙන් කැටුපත් සැදීම සඳහා පර්යේ-ෂණ කෙලේය. හස්ත කර්මන්ත උගන්වනු සඳහා පොතක් ලියුවේ ය. මාපටැහිල්ල තරම් කුඩා බෝතල තුන්හාරසියක් මිලට ගෙන එක එක බෝතලය අඩක් පිරෙන තෙක් වතුර වත්-කොට ඇමෙර්තියා වතුරෙහි බෛජන් පූජන් කැල්ල බැගින් ඔබා මුඩි ගසා එකක් ගත විස්ස බැගින් විකුණුවේ ය. එය වංචාවක් ද වෙළඳාමක් ද යන ප්‍රශ්නය තාත්තාගේ සිතට නොනැගේය. ඒ වතුර බෝතලය ගෙන ගොස් තබා හිසරදය හැඳුණු විට එහි මුඩිය ගලවා නැහැයට ලං කොට ඉරිමෙන් ගුණ ලැබුවේ බෙහෙතෙහි ගුණ වරණනා කොට තාත්තාට සිය ගණන් ලියුම් එවිවෝය. ර්මරෝවු වෙළඳාම් කිහිපයක් ද කළ තාත්තා අවසාන-යෙහි වෙදකමට බැස්සේ ය.

වෙදකු වශයෙන් කිසිවකු නොරුව ඔහු වෙදකමින් ලැබූ දෙයින් තාප්ත වූයේ ය. ඔහු පොතින් හෝ ගුරු වෙදගෙන් හෝ උගන් බෙහෙතින්ම වෙදකම කිරීමෙන් සැහීමට පත් නොවූයේ

අලුත් බෙහෙන් නියම කරන්වන් අලුත් වෙදකම් කරන්වන් පටන් තේන්නය. ඔහුගේ අලුත් බෙහෙන් යාර්ථක වූයේ වෙද කම්මි භාඳ කම නිසා ද තොම්මස් නම් ලෙඩාගේ ව්‍යාසනාව නිසාදු යි මට නම් කිය තොහැකිය. පර්වතාරුගත වෙදකම තොරක්මවූ තලතුනා ආත්ම වෙදක් ‘පයමස්න වෙද මහත්ත්වය හිතුවක්කාර වෙදකම කරන්නනයි’යි කිලවි ය.

තාත්ත්ව කායවලට ගෝනා ලකාවලන් මූල්‍යලක් ගුණ-ගුණ නියෙක්වේ බලා ගැඹුන් උගෙන්නේ ය. ඔහු සමහර විව්‍යාභාගී එන කායය වට්ටෝරුව තොව එහි ඇතැම් ද්‍රව්‍යයක් ගෙකාක් ඉවත් ලකාව අලුත් ද්‍රව්‍ය ගෙක තුනක් හෝ රේටන් වැඩි ගෙනකාක් භාෂ්‍ය සහිත අලුත් වට්ටෝරුවක් ලියුවේ ය. අර තලතුනා වෙද මහතා පාන්තා හිතුවක්කාර වෙදකු මෙය හැඳින්වුයේ එවැනි වට්ටෝරු පිරිස්සිමෙනි.

තාත්ත්වගේ මූත්‍රාගේ පියාගේ දරුවකු කළක් උමතුවෙන් පිඩා වින්ද භාඳිත් සිංහල වෙදකු විඩින් සුව කරන ලදායි මා විඩින් අසන ලදී. අම්මාගේ සහෙයුරියක් ඉඳහිට මූර්ණ රෝගයෙන් පෙරේ නැනකි.

තාත්ත්ව මා ඉංගිරිස් පාසැලට බාර දි ගෙදර ආ ද්‍රව්‍යස්ම ‘අරවින්ද දෙස්නරකු කරන්න මිනැ’යි මට ද ඇශායන යේ අභංකාර ලෙස මෙට කි ය. පසුලාස් විය ද ඉක්ම වූ පසු යි මා ඔහුගේ ඒ කියුමෙන් අරුන තේරුම් ගන්ව වූයම් පෙළේ.

පෙරදිග වෙදකම ගුරු ලකාව ගන් ඔහු, මට බටහිර වෙදකම උගෙන්වන්ට සිතුවේ බටහිර වෙඩකම උසස්ය යන සැහිමකින් තොවේ. කටුරුන් වෙදව වඩා දෙයේනරට ගරු බුජුමන් කළප්‍රෝ ය. තමා පිළියම් කරන ලෙඩාකු බලන එම්බ දූස්තරකු පැමිණි විව්‍යාභාගී ප්‍රවුවෙන් තැබේ ය. ඔහු එස් කෙලළේ කැමැත්තෙන් තොව අනික් සියලු දෙනාම තැගී සිටින විට තමා පමණක් ප්‍රවුවෙන් ඇලි සිටිම තොවනාය යන හැඳිමෙනි. අනුන්ගේ සිත් රිද්දීම තුළුරු කාරියක් නිසා තාත්ත්ව අනුන් කරන දේ අකැමැත්තෙන් වූව ද කෙලළේ ය. මා දූස්තරකු කරන්ව ඔහු සිතුවේ මේ කරුණුව් දූස්තරකු ලබන ආදයමන් සැලකිමෙන් මෙය ආයුර්වේදය ගුරු ලකාව තොගන් නිසා තොවේ.

ගෙම්බන් කුපිමන් ඕනි කුපිමන් මම පිළිකුල් කෙලළම්. එකට පැවුලුණු බධිවැල් ගොඩක් වැනි හිස් මොලයෙහි සිත්තාම මා තුළ දැනවුයේ පිළිකුලකි. ගෙවදා විද්‍යාලයට ඇතුළුවනු සඳහා උගෙන්තා මගේ යහළවකුලන් ලෙඩා පාඩම් පොනක් ද්‍රව්‍යක පෙරලා බැඳු මිගේ තොතට අසුවු සිත්තමක් සිත්ව හික්කාරය තැගුවේ ය; එයින් මා තුළ පිළිකුලක් පමණක් තොව බියක් ද

හට ගත්තේ ය. ඒ පොත තමා උගන්නා පාඩම් පොතක් නොව කියවා, උගන්මක් හා විනෝද්‍යක් ලබනු පිණිස පොත් ගුලෙන් ගෙනෙන ලද කාම රෝග පිළිබඳ පොතක්ය යි මගේ ප්‍රශ්නයකට පිළිතුරු දුන් යහළවා කි ය. ඇතැම් කාම රෝගයන්ගෙන් පෙළුණු ස්ත්‍රීන්ගේන් පුරුෂයන්ගේන් අභපසහ දැක්වෙන සිත්තම් දුටු මා තුළ හටගත් පිළිකුලත් බිජන් කෙතරම් දැඩි වී දැයි කියත හොත් කළක් යන තුරු මම ගැනුන් දැකිමෙන් සත්ත්‍යාප නොවීමි.

දෙවුපෙළ විභාගයට උගත යුතු විෂයන් තෝරා ගත යුතු අවස්ථාවෙහිදී මම තාත්තාට පටහැනීවීමි. අම්මා ද්‍රාත්තාගේ අදහස අනුමත කරමින් මට විරුද්ධ වූවා ය.

“ගෙමිබන් කපන්ටත් මල කදන් කපන්ටත් මට බැරිය” යි මම කිවෙමි. “ලේ දකින විට මට ඉස් රදේ භැදෙනවා. ගැනි-යෙකුගේ සේල් මලකැඳකට අත ගහන්තාවත් මම කැමැති නෑ.”

ලඩු කය නොවැසු තාත්තා සාලයෙහි පුවුවක වාඩි වී උන්නේ ය. කනප්පුව අසල නැහි සිටි අම්මාට නුදුරින් මම ද සිටෙනෙ සිටියෙමි. බැස යන හිරුගේ රස්, ජම්බු ගසෙහි කොළ තඹ පැහැගන්ටමින් එහි සෙවණුල්ල මිදුලෙහි අනික් තකළවර තෙක්දික් කෙලෙළේ ය. මට වුවමනා කෙලෙළේ තාත්තාට නොව අම්මාට ඇුසේන සේ කතා කිරීමට ය.

මගේ අවසාන වදන් ඇසු අම්මා මදක් තැතිගත්තා ය. ඇ කිසිවක් නොකි නමුත් මා දෙස්තරකු කිරීමේ යෝතනාට දුන් අගේ බියටත් සැකටත් හේතුවකි යි සිතවන වෙසක් ඇගේ මුහුණට ආරුධි වී ය.

“කොයි එකන් පුරුදු වෙන්න ඕනෑ” යි තාත්තා සිනා සේමින් කි ය. “ගෙමිබන් කපන කොට උණී ඔය බිය නැති වේවි. උන්ගේ ඇතුළත අවයව දකින විට ගෙමිබන් කපන්ට උණීට ආසා හිතේවි.”

“දෙස්තර වැංචි ඉගෙන ගන්න ශිෂ්‍යයෙක් කැරපොත්තෙක් කපනවා මම ද්වසක් ආසාවෙන් බලාගෙන උන්නා. මම පොඩි කාලේ වල් උරන් භමගයා බඩි පලා බොකු බඩි වැල් ඉවත් කරනවා බලා සිටියේ හොඳට ආසාවෙන්. බලන්ට ආසා හිතෙනාවා නම් කපන්ට ආසා හිතෙන්නේ නැදේද? දුන් දෙස්තර කම කරන කිදෙනෙක් පොඩි කාලේ ගෙමිබන් කපන්න බැරිය කියමින් දෙස්තර විභාගට ඉගෙනගන්න අකැමැති වී තියෙනවා ද? මෝඩයා නොවී අරවින්ද වැඩි හිටියන් කියන දේ අභන්.”

අම්මා ගොඥවත හැර මා වෙනුවෙන් කතා කළා ය.

“ඒ ලමයා අකැමැති නම් කරදර කරන්නේ මොකටද? අකැමැත්තෙන් ඔය කැපුන් කෙටුන් කරන්න ගියාම ලමයා නරක්

වෙන්නත් පුළුවනි. ගැනුන්ගේ මලකදන් කපන්න වෙන එක ඇත්ත ද?" යි අසමින් අම්මා මා දෙස බැලුවා ය.

"බොරු නොවෙයි අම්මා; ඇත්ත. පිරිමින්ගේත් ගැනුන් ගේත් මල කදන් එක තැන තියාගෙන කපන්න වෙනවා. සමහර ශ්‍රීංචාරයන් ඒ මල කදන් එකටෙක උං කරලා විහිඟ තහඹත් කරනවා යයි මම අහලා තියෙනවා."

අම්මා සංවේගයෙන් තාත්තා දෙස බැලුවා ය. හිසට නැඳුණු කෝපය ඇති තාත්තාත් අම්මා දෙස බැලුවා ය. අම්මා වහා කර බාගත්තා ය. කෝප වූණ විට කටට ආ කුණු සරුපක් වුවත් තාත්තා කටින් පිට කරන්ව ප්‍රමාද නොවන බව දන්නා අම්මා කතාව නවත් වන ලෙස මට ඉහි කළා ය.

"කසාද බැඳුලා ගැනුන් බදුගෙන ඉඩින්න භෞදියි, ගැනුන්ගේ මලකදන් අත ගැන්න නරකයි!" තාත්තා සයමින් නොව හයියෙන්ම කිවේ ය. "පට රෙඩුවලින් වසා රත්රන් බඩුවලින් හරහන ගැනුන්-ගේ ශරීරය ගැන ඔවුන්ගේ මලකදන් දකින කවුරු උණත් කල-කිරෙනවා. ගැනුන්ගේ මලකදන් ද්‍රකාලා සසර කළකිරුණු මිනිසුන්ගේ කතා බණ පොත්වල තියෙන බව අහලාවත් නැදිදී" ඔහු නැවත මා දෙස බලා මෙසේ කි ය.

"අරවින්ද උං ගැනුන්ගේ කියුම් අහන්න එපා. යුමාන දෙකකින් උංසිට මලකදන් අත්‍යාන්න පුරුදු වෙවි. නුපුරුදු දේ කරන්න කවුරු උණත් කැමැති නැහැ; පුරුදු උණාම කැමැති වෙනවා."

"මිරිමි කසාද බැඳින්නේ අවුරුදු විසි අටක් තිහක් වයස් ගියාට පස්සේ" යි කියමින් අම්මා ඉවතට ගියාය.

"මම කසාද බැන්දද අවුරුදු විසිතුනේදී, ඒකටත් දන්නේ නැතිව තරක කරන්න එනවා. අරවින්ද දෙස්තරෙක් වෙන්න බලාගෙන ඉගෙන ගනින්..... උණී ඔය බය ඉබීම නැති වෙවි."

"අවසාන දෙස්තර විහාගේ පාස් කරන්න අඩු ගණන් අවුරුදු හයක් ගත වෙනවා,"

"උං ඉගෙනීම සඳහා වියදුම් කිරීම මගේ වැඩික්. උං ඒවා ගැන සිතන්න ඕනෑම නෑ. උංසිට කරන්න තියෙප්පේන් මහන්සි වෙලා ඉගෙනීම පමණයි. අතින් හරිය මම බලා ගන්නමි."

තාත්තා ලාම්පුවෙහි විමිනිය උගුලවා කන්ස්පුව උඩ තබා ගිනි කුරක් ගසා ලාම්පුව පත්තු කෙලෙ ය.

"උං ඉගෙනීම ගැන මම ඉස්කෝලේ මහන්තයා එක්කත් කතාකළා" යි කියමින් ඔහු විමිනිය යලින් ලාම්පු කටෙහි තබා

ඉඩුවේය. “මිනෑ දෙයක් ඉගෙන ගන්න උඩී එකවගේ සමර්තයයි ඉස්සේකාලේ මහත්තයා කිවිවා.”

කටුව් දෙකින් හා දෙරවුවෙන් පිටවූ පහන් එළියෙන් ඉස්සේප්පුව ද මදක් එළිය වී ය. සාලයෙහි බිත්තියෙහි එල්ලි සිටි පින්තුරයක් ද පහන් එළියෙන් වඩාත් එළිය වී ය. මහුල් ඇදුමෙන් සැරසුණු තාත්තාගේන් අම්මාගේන් ඒ පින්තුරය දෙය බැඳු මම, විවාහ වන විට තාත්තාගේ වයස විසිනුතට බෙඳෙවින් වැඩි විය යුතුයයි සිනුවෙමි. ඔහුගේ ඇදුම් පැලදුම් නිසා ඔහු වෙස්වලා ගත්තෙක් වී ය.

කළිසමට උඩීන් ඇදි රෝද, ලදුණු තෙක් වැටෙන කබාය, වකි, මේස්, සහත්තු ඔහුට අමුතු විකට වෙසක් දුන් ඇදුම් පැලදුම් වී ය. කොංචිය බැඳි ඔහු ලහ සිටි කන්ස්පුව උඩ වූ උස කළේ තොප්පිය ඔහුගේ විකට ඇදුමෙහි සිජමිණ වී ය. මේස් දෙකින් වැසුණු අන් දෙකින් එකකින් ගන් අවානක් ඇතිව ගවුමක් ඇදි අම්මා මෙකල නම් ගැමියකු වුව ද සිනන්නේ විකට නැවුමකට සැරසුණු නැවැදුක්කාරියක ලෙසිනි.

අනික් පැත්තෙන් බිත්තියේ එල්ලි සිටි අක්කාගේන් ඇගේ සැමියාගේන් මහුල් පින්තුරය තාත්තාගේ මහුල් පින්තුරයට ඉදුරාම වෙනස් එකකි. සාරියෙන් හා සැට්ටලයෙන් සැරසුණු අක්කාගේ අතෙහි වුයේ මල් කළඹකි. ඇගේ සැමියාගේ මහුල් ඇදුම වාම කළිසම හා කබාය විය. අක්කා මෙකල මනාලියකට වෙනස් වුයේ මැලවුණු මූහුණ් තිසන් නිසා ය.

ඉස්සේනාප්පුවට පිවිසි තාත්තා මිදුලට බැස කඩුල්ල දෙයට ගමන් කෙලෙ ය. මම ද ඉස්සේනාප්පුවට ගියෙමි. ඉස්සේනාප්පුව එළිය වුව ද ලොකු ගසින් සෙවන වුණු මිදුල අදුරුය. නියං කාලය නිසා වෘත්‍ය උණුසුම් ය; සැහැල්ලුය. අදුරෙහි පාවන ගොවු අත්තක් වැනි දෙයක් මට පෙනිණ. තාත්තා කඩුල්ල ලහට වි බලා සිටියේය. ගිගිරි හඩකුන් “වා” හඩකුන් ඇසු මම යළින් ඒ දෙය බැලිමි. අදුර අතරින් මට වරින්වර පෙනුණේ කුරෙකාන රෝද දෙකන් තිරික්කලයෙහි යුද වහලන් පමණි.

තිරික්කලය කඩුල්ලට ලං වී ය. තාත්තා ආ පසු ගොස් කාමරයට ඇතුළු එ බැගය ගෙන ගෙයින් යළින් එළියට බැස්සේ ය.

“අමාරු ලෙබෙක් බලන්න යනවා” යි කියමින් ඔහු තිරික්කලයෙහි තැංගේ ය.

කරන්ත කාරයා ‘හා ප්‍රතා’ යි කියන හඩ අදුර අතරින් ඇයිණ. ගිගිරි සසළවිණ. තිරික්කලයෙහි යුද වහල් කඩුව යළින් අදුරෙහි පාවෙනු පෙනිණ.

“අම්මේ තාත්තා කොනෝක් කිවත් මට නම දෙස්තර වැඩු සඳහා ඉගෙන ගන්න බැහැ” යි මම කිවෙමි. පූං ගෙවීම නිසා කරන්තය හැඳුනුප්පීමෙන් නැගෙන හඩ මට තවම ඇසේයි. ගිගිරි හඩ ද ඇසේයි.

“කළබල වෙන්න එපා පුතා. ඔය ගැන තාත්තා එක්ක කතා කරන්නය යි මම අක්කාට කියන්නම්. ඒ ගොල්ලා අනිද්දු මෙහි ඒවි. ඒ උණන් තාත්තා ඔය තරම් කියන නිසා දෙස්තර වැඩේච්ච ඉගෙනගන්න මහන්සි ගනින්කො” යි කියමින් සාලයට ඇතුළු වූං අම්මාගේ මූහුණ පහන් එළියට හසු විය.

“ආසාවක් තියෙනවා නම් මහන්සි ගන්න ප්‍රාථමික අම්ම,” යි මම මද්ක් අසන්නත් ඡයෙන් කිවෙමි. “අනින් කොයි දෙයක් උණන් මට ඉගෙන ගැන්න ප්‍රාථමිකි. ගෙමෙන් කැපීමත් මිනි කැපීමත් මට කරන්න බැහැ. ඒ දෙක නොමාකාට දෙස්තර විභාගේ පාස් කරන්න බැහැ.”

අවුරුදු පහකට පමණ පෙර මම අම්මාන් සමඟ තුවාල කාරයකු බැලීමට ඉස්පිරිනාලයට ගියෙමි. අම්මාගේ ලග තැයකු වූ ඒ තුවාල කාරයාගේ කකුල වෙලා බැඳි බැඳුම් පට ලෙසින් තෙන් විත්ත්වෙන් ය. ලේ පැල්ලම් සහිත පැලුයේතරවලින් වැසුං ඔහුගේ මූහුණු දුටු මම බිජ ගත්තෙමි. ලේ ගෙන් බෙහෙත් ගදන් ඇසු මා තුළ ඔක්කාරය ඇති කරන තරම් පිළිකළක් හට ගත්තේය. මගේ හිස කැරකෙන්ව වුයෙන් මම ලෙබාගේ ඇඟෙන් විටුවම අල්ලා ගත්තෙමි. අම්මා ඇවින් අල්ලා ගන්ට පෙර මා බිම වැටුණ. බිම වැටෙන්ට පෙර මට සිහිය තිබුණු බැවින් අනික් ලෙඩුන් හා ඔවුන් බැලීමට පැමිණියවුන් ද සිනාසේනියේ මම ලජ්ජාවිමි. දෙස්තරෙකු වෙත ගෙන යන තෙක් මා දෙධුවු බව මට සුව වූ පසු අම්මා මා සමඟ කිවා ය. මා ඇඟෙන් නැංශේ සතියකට පසුයි.

තුවාල කාරයකු දැක කළාන්තය හැඳි වැටීම සිහි කළ හැම විට මම ලජ්ජාවිමි. එය මගේ දුරවල කමත්—නිවට කමත් —හෙලි වන සිද්ධියක් ලෙස මම සැලකුවෙමි. මිනි කපන්ට බැරියයි ක් නමුත් මම මේ සිද්ධිය මතක් නොකෙලෙමි. තාත්තාත් අම්මා මේ සිද්ධිය මතක් නොකෙලේ කුමක් නිසා ද මා මිනි කපන්ට අකුමැති විමත් මේ සිද්ධියන් අතර නෑ සබඳකමක් නතියි මවුන් සිතන්ට ඇත.

මා දෙස්තර විභාගය සඳහා උගැන්මට කිසිම කැමැත්තක නො දැක්වුයේ මිනි කැපීමට අකුමැති නිසාම නොවේ. දෙස්තරකු තබා නීතිඥයකු, උගතකු විම සඳහා උගැන්මට කිසිම ආගාවක් මට නැත. කවර විෂයක් වුවත් උගැන්මට ශක්තියක් මට ඇතැයි

මගේ දුර්විරකා සීලය භාත්තා යන්නාට්හැරහා අදාශයින් නොලටි. එවැනි ගස්ත්‍රීයක් ඇතන් පිබාග විලින් ජයගත් සඳහාත් ලෙස රක්ෂාවල් සඳහාත් උග්‍රීමට ආසාපත් මා කුඩා නොවි ය. අනාගත්තය, ප්‍රස්ථාප, භාවිතාය ද ගැනී මූල්‍ය හිසි විවිධ නොයිතුවටි. ඒ අවුරුදුවට දිනට තැබුණු අදාශයක් ආහාර ස්වියා සිරිම මෙන් පමණක් නොවා අනික් නොවා ගැලී දරුව්‍යාල් ද දිරිනා එය.

අනාගත්තය, යුතු යම්පත්, ගරු ප්‍රාග්‍රහණ් ගැනී අතු ප්‍රවිෂ්ඨා පත්වන සමාජයක් ගැමිලු නැතු. ඒ මෙන් අනික් ගැලී දැඟෙන් ද ලද දෙයින් සතුවුව උග්‍රීනි; තක්මි සේල්ලම් කළති. එක් විරෝධ හැරෙළ විද්‍යාව උග්‍රීන්ලන් ඉහළම ලකුණු පිබාගන් මෙම අනාගත්තය එය සැංස්‍රේද්‍ය ආසාවින් ස්ථාපාවික විද්‍යාව උග්‍රීන්ලන් එය.

මෙම පන්තීයේ දෙවින්නාට පහත තැනක් නො ගන්නාවේ. උග්‍රීමට මා කරන වැයම් අඩු නොකෙමල් පන්තීයේ භාර පැන්නා විම උප්පාවට කරුණක් ලෙස සලකු සිය මිය ගැනී භාණිත අදාශයකින් නොවේ.

“සොදුයේ, ඒක පස්සක් හින්සුලට් තින්දු කරන්නා ප්‍රච්ඡානි” යි අම්මා ස්වියා ය. “දෙයිනර වැශයේ දැඟෙනා ගන්න ටිවිටර අභුමැනී නැම් වෙනා විඛිනා දැඟෙනා ගන්න බැරිය.”

“නාත්තා ලෙසු ලෙසු ප්‍රාග්‍රහණ් ආයෝගය කරන්න පොෂාම කැමුණියි. සම්හර මිට මාත්, ලෙසු මිනිහෙක් කරන්න භාත්තා හිජහාටා ඇති.”

“අපට යිනා ලෙසු භාවිත් නැ ප්‍රතා. උස් ලෙසු මිනිහෙක් නොවී ගොදු මිනිහෙක් එවින්න ගදුපත්” යි සියලින් අම්මා, මට ඇඟුවල දැන්නා ය. “ලෝනකාගේ මි-ගල්ලෙට් රෝට ඉන්න තම දැන්නා දෙනානා ලෙසු ලෙසු ප්‍රාග්‍රහණ් මාත්තා මිවින්ට සා-ග්‍රහ කරන්න භාත්තා ප්‍රාග්‍රහණ් පියාම් කාඩා. සම්හර මිනිසුන් සියන්නා පටින් ගන්න භාත්තා වෙදු මිලි කටික් උඩා ගැනී අදාශයින් ලෙසු උග්‍රීකාන්ට් කන් අදිනාඩා සියා. නැමුත් තාත්තා සිංහන්පත් එයෙම් එකක් ගැනී සිතුවේ තැයැ.”

ආම්පු මෙහි එහිය මද්‍ය එවැනි ප්‍රාග්‍රහණ් අම්මා පාත් හිරිය පාත් කළාය. බිත්තීයන් සුදු බෙඳුවීමේන් පැත්තිරි එහිය ද අඩු එය.

අම්මා ඇසුරු කරන්නේ ගැමී ලෙසු ඇඩා උස් පාත් ගැමීයන් පාත්. නාත්තා නගරවල මිනිසුන් ඇසුරු සිරිම මාත් පොටි සැලකන්නායි. මෙම නගරවල මිනිසුන් මූල්‍ය උග්‍රීන්වියන් සැලකන්නායි විමි.

අක්කාත් අයියාත් ඇවිත් තාත්තා සමඟ කතාබහ කොටස මහජර විට වෙන යම් කිසි උසස් විභාගයක් ගෙනු සඳහා මට ඉගැන්වීමට නිරණය කරනු ඇත. මොනම උසස් විභාගයක් වත් උදේශා උගැන්මට මගේ ආසාවක් තැනු. මා උගැන්තේ අනාගතය තොට් උගැන්මෙන් ලබන ආස්ථාදායත් සන්තෝෂයෙන් සලකමිනි. එහෙයින් මා කුමැති මට හිතුණු දෙයක් උගැන්මටයි. එය එපා වූ විට හැර දමා අනිකක් කරන්වයි.

මුළුමියන් කරන යෝජනාවක් ඉවත දමා හිතුවක්කාර කම් කරන්ව මගේ ගතිය මට අනුබල තොදේයි. ගෙදරින් පිට වි ගොස තැනින් තැනු ඇවිදිමින් හිතුණු දෙයක් කරන්වත් හිතුණු දෙයක් ඉගෙන ගන්වත් ඕනෑ යයි මම ඇතැම විට සිතුවෙමි.

තාත්තාවත් ඔහුට ව්‍යුත් ව්‍යුත් අම්මාවත් මා තුළ ඇල්මක් වූ නමුත් ගෙදරත් ඔවුන්ගේ ගෙදර පීවිතයන් මම ප්‍රිය තො කෙලෙමි. තාත්තා උදායෙන් තැහැ සුළුග හෝ පින්න හෝ තොසලකා පාකාලක් පමණ වත්තේ ගස් යටින් පැදුණු අධි පාරෙහි සක්මන් කරයි. ඇතැම ද්‍රව්‍යක ඔහු පින්නෙන් හිස තෙත්වනු වළකනු සඳහා තුවායක් හිසේහි ද්‍රව්‍යාගනියි. ඇහ හිරි ගන්වන සිත ද්‍රව්‍යක වූව ද මෙදකු වන ඔහු මෙස් කරන්නේ ඇබැඩිකම නිසා විය යුතු ය.

ඔහු උදාය වරුමේ පොල් කිරිකැද තොබාන්තේ එහෙමත් ද්‍රව්‍යකයි. පොල්කිර කැදත් කිතුල් හකුරුත් නිරස ආහාරයක් තොවේ. ඔහු පොල්කිර කැද බීම ගතානුගතික සිරිතක් කර ගැනීම මගේ කෝපයට හේතු වී ය. පොල්කිර කැද බොන්ට අකැමැනී නිසා තොට තාත්තා තමාගේ ගතානුගතික සිරිත්වලට මා ද අවනත කරන්ව වැයම් කරනු මම තොඹවිසුවෙමි. තාත්තා පොල්කිර කැද බීම වතක් කරගන්නෙකි.

උදාය වරුමේ ගෙදරට එන ලෙඩුන් බලා ඔවුන්ව බෙහෙන් නියම කරන තාත්තා අනතුරුව බංඩා ලවා ගුලී-කල්කවලෝ බෙහෙත් අභරවයි; බෙහෙත් තෙල් හින්ද්වයි. ද්‍රව්‍යට දෙවරක ලෙඩුන් බලනු පිණිස ගෙදරින් පිට යන තාත්තා ද්‍රව්‍ය දෙකු ඉක්මවා ඇතැම ද්‍රව්‍යක ගෙදර එයි. තුන්සිය හැටපස් ද්‍රව්‍යෙන් පස මෙදාස්වක පෝය ද්‍රව්‍ය හැර අනික් හැමදම තාත්තාගේ දී විරියාව මෙයයි.

ඡිහු මෙසේ වෛද්‍යකම සඳහා මහන්සී ගත්තේ මූදල් සපයන ආසාවෙන්ම නොවේ. ඡිහු බෙහෙත් නොමිලයේ හෝ අඩු මිලට හෝ දෙනු වළකන්නී අම්මා ය. අම්මා නිසා නොවේ නම් ලෙපුන්-ගෙන් ලැබෙන තැගි බෝගවලින් දෙකෙන් කොටසක් සිවුන් ආපසු ගෙන යනු නිසැකයි.

තාත්තා වෛද්‍යකම් කිරීමෙන් දුඩ් විනෝදයක් හා සන්තෝෂයක්ද ලබන්ට ඇත. වෛද්‍යකම හැර අනිකකින් ඡිහු ආස්ථාදයක් ලැබුයේ අවුරුද්දකට වරකි. සිංහල අවුරුද්ද ලබන්ට දද්ධවසකට කලින් තාත්තා තමාගේ හොඳම යහළවන් හත් අට දෙනකුන් කැදවා ඔවුන් සමඟ පටන්ගෙන්තා අප්පත පූදුව නවත්වන්නේ අවුරුද්ද ද්වෘසහි ය. වාචිවුණු තැනින් නොනැහිව ර දෙකකුත් ද්වල් දෙකකුන්, තුන් වේලේ කැම හා හවස තේ වතුර ද තමන් ඉන්න තැනැටම ගෙන්නා ගෙන කන බොන මොවුහු අප්පත කෙළියෙන් මහත් ආස්ථාදයක් ලබනි. අම්මා දෙලෙංස් මසකට වරක්වත් විනෝදයේ උග්‍රීතියක් ලබනියි මම නොසිතමි. තාත්තා සහ ඡිහුගේ යහළවන් අප්පත සේල්ලම් කරන ද්වස්වල නම් ඔවුනට කැම බිම සැපයීමෙන් අම්මා ආස්ථාදයක් ලබයි. දද්ධවස අවසානයෙහි තෝත් කැටයෙහි එකතු වුණු රුපියල් හැටහැන්තැවකට අඩු නොවූ මූදල කඩුයි සේල්ලමට වාචි වූ හැම දෙනාම එක් ව අම්මාට පිළිගන්වා, ‘ලබන අවුරුද්දෙන් භාමින්ගෙන් කැම කා තුවු පඩුරු පිරිනැමීමට අපි පතම්’යි කියති.

තාත්තාත් ඡිහුගේ වෛද්‍යමත් පිළිබඳ එක් කරුණක් මගේ සිතෙහි කාවැදිණි. ඡිහුට මගේ ඇල්ම ඒ කරුණ නිසා දුඩ් වි ය.

වෛද්‍ය වශයෙන් තාත්තා මිනිසුන්ගේ සිත් දිනුවකු බව මට වැටුහුණේ ඔවුන් දෙඩින, කරන මද් ඇසිමෙන් හා දැකිමෙන් ලත් දැනුම රිකෙන් ටික මගේ සිතෙහි ගොඩ ගැසුණු පසුයි. වෛද්‍ය වශයෙන් තාත්තාට දෙස් කියන්නකු ඡිහුගේ මරණය තෙක් හමු නොවූ බවත් අසන්ට නොලැබුණු බවත් මට නිසැක ය. ‘හොඳ වෛද මහත්තයා’ ‘වෛද මහත්තයාට පින් දෙන්න ඕනෑ’ ‘බෙහෙත් පමණක් නොවයි කිරී පිටිත් මට නොමිලේ දුන්නා’ යන කියුම් ඉවිතා අදහසින් නොව සුහදා හැඳිමෙන් ගැමියන් කියනු මම නොයෙක් විට ඇසුමෙවම්.

ර එකට දෙකට ඇවිත් කිසිවකු දෙරට තට්ටු කළගොත් ගොස් දෙර හැර, ඡිහු ප්‍රමිණියේ අමාරු ලෙඩිකු බලනු සඳහා තමා කැදවා ගෙන යුමට නම්, ඇද පැලදාගෙන අදුරත් පූජාත් ඇතැම් විට වැස්සත් නොතකා ඡිහු සමඟ ගියේය. මෙස් අවේලාවේ පැමිණියන්ගෙන් සියේට අනුනට දෙනකුන්ම ඡිහු කැදවාගෙන ගියේ මොවෝරියෙන් නොව බක්කි කරත්තයෙනි. ඇතැම් ද්වසක ඡිහු ගෙදර ආවේ එලිය වැටෙන යාමයෙහි කුකුලන් හඩනු

අසම්නි. නො එසේ නම් එලිය වැටුණු පසු කපුවුවන්ගේ ගොර හැඩි හඩ අසම්නි.

අම්මා නොයෙක් විට තාත්තාට හරස් කැපුවා ය. ‘ලදේ එනවා යයි ඒ මේනිහාට යන්න කියන්න’ අම්මා කිවා ය. ඒ කියුමට කන් නොදෙන නිසා අම්මා ඇතැම් දච්චක රෝහි කිසිවකු දෙරට තට්ටු කරනු ඇයු විගස නැගී ගොස් දෙර හැරියා ය.

“මමාක ද?”

“මෙගේ ප්‍රතාට භූහක් අමාරුයි. අන් භාමින් චෝද මහත්-තයා එක්ක යන්න ආවා.”

“චෝද මහත්තයාට සනිප නැ. ලෙබේ කියාපන් මම බෙනෙන් ලියවා දෙන්නම්.”

අවදියෙන් සිටින විටක නම් තාත්තා නැගී දෙරටවට යයි. අමාරු ලෙඩිකු බව වැටුහුලණාත් ඔහු අමුත්තා සමඟ යයි; නො එසේ නම් කයාය වට්ටෝරුවක් ලියා ගුලී බෙහෙතකුත් සමඟ අමුත්තා අතට දෙයි. ඒ ලෙඩාගේ ගෙදරින් කිසිවකු යලින් ආවත් නාවත් තාත්තා උදාය වරුවේ අනික් ලෙඩුන් බලන්ට යන විට අර ලෙඩා ද බලන්ට යයි. තාත්තාට රීර්ජයා කරන්නන් පවා ඔහුන් වෙදකමට පසසනු මා විසින් නොයෙක් වර අසන ලදී.

“මේනිහට නියම රක්ෂාව ලැබුණේ වෙදකමට බැස්සාට පස්සේ.”

“රමේ ඇති තරම් කටට වෙළඳාම් කළ ජයසේනට හරි ගියේ බෙදකම විතරයි. වෙදකම පටන් ගත්තාට පස්සේ මේනිහා වෙනස් වූ සැටි පුදුමයි.”

තාත්තාගේ ගුණ ගායනා මට වඩාත් අසන්ට ලැබුණේ ඔහුගේ මරණයෙන් පසුයි. මේනිසුන් නිරදා ලෙස පෙප්පු මසුරකු, වංචියකු කපටියකු වුව ද මළ දච්චකි නම් ගැමියන් සිහි කරන්නේ ඔහුගේ හොඳ ගති පමණි. මැරි හත් අවමසක් හෝ අවුරුද්දක් හෝ ගෙවුණු පසු ඔවුන්ගෙන් පැයසුම් ලබන්නේ හොඳ මේනිසකු පමණි.

තාත්තාගේ දායාවත් අනුකම්පාවත් ඔහු ලොකු මේනිසුන්ට කරන ගරුබුහුමනුත් විවාර බුද්ධිය ඇති හොඳ මේනිසුන් දෙනුන් දෙනකුන් ගේ සැකයට හේතු වූ බව මා දැනගත්තේ ඔවුන් ද්වේෂයන් තොරව කියු කියුම ඇසීමෙනි.

“ජයසේන වෙද මහත්තයා ආංඩුවෙන් නම්මු නාමයක් බලා ප්‍රාථමික් තු වන නිසා වෙන්න ඕනෑ ලාබ ප්‍රයෝගන නොතකා වෙද කම් කරන්ට ඔය තරම් මහන්සි ගත්තේ” යනු මා ගුරු කොට සලකන ඔවුන්ගෙන් එකකු වරක් කියු කියුමකි.

නම්බු නාමයක් ලැබේමේ ආභාව තරයේ සහවාගෙන තාත්තා ක්‍රියා ගොලේදු යි මම නොදැනීම්. එවැනි අදහසක් ඔහු තුළ ඇතැයි සිත්වන කිසිවක් ඔහු නොකිවේ ය; නොකොලේ ය.

යමහර මිනිසුන් තාත්තාගේ ගුණ කියන්නේ ඉවිතා අදහසිනියි හැඟීමක් අම්මා තුළ වූ නමුත් ආ ඒ හැඟීම කටින් පිට නොකළා ය. තාත්තා ඇගේ ඒ හැඟීම නොදාන පිටියෝයයි කිය නොගැකි ය.

බෙහෙන් ගැනීමට පැමිණි ගැහැනියක හෝ මිනියකු හෝ තාත්තාවන් ඇයෙනා මේ ඔහුගේ ගුණ කියනු මා කිහිප වරක් අයා ඇත.

“නවන්තපන්-නවත්තපන්” කියලින් තාත්තා තම අසන්-තොශය මුහුණට නැහුවා ය. “හාමින්ට ඇහුමණාන් ඇවින් උඩිට නොමිලේ බෙහෙන් දෙන්න එපයි කියාවි.”

ශැලියන් ඇතුමේ විට තමාට ඇයෙන සේ ගුණ කියන්නේ කපටි අදහසිනියි තාත්තා විශ්වාස නොකොලේ ය. ඔහු කපටිය නො ඉව්‍යුම්වේ ය.

ලලඩුන් බලා ආපසු ඇවින් ගොස් බාධිය තගමින් ගෙට ඇහුණට තාත්තා ‘අක්කලා ආවේ තැද්ද’ද මගෙන් ඇසුම්වේ ය.

“තාම නෑ”

ඩිහු තංත් වචනයකුද කතා නොකාව බංධා බෙහෙන් අඩරන තැනැටි ගියේ ය. කත බදුමක් වැනි බෙතක් අඩරන බංධා මදක් කඩිසර වි ය. තාත්තා පාත් එ ගලෙහි ඇඩරෙන කල්කයෙන් මදක් ඇභිලි දෙකින් ගෙන තද කොලේ ය.

“භාදට ඇඩරිලා තැහැ. සින් කැලී ඇජිල්ලට අහුවෙනවා. විකක් අන තද කරලා අඩරාපන්.”

ඩිහු කාමරයට ගොස් කඩාය උනා තබා ඇලදෙහි හාන්සි වි හති ගුර වික වේලාවකින් තැහි යලින් බෙහෙන් අඩරනු බැලිමට ගියේ ය. බංධා මහන්සි ගරියි. තාත්තා බෙහෙන් ගල ලහ වාඩි වි යලින් බෙහෙන් විකක් මගෙ බැලුවේ ය.

“අඩරිලා නෑ”ද කියලින් ඩිහු බංධා අතින් ගල්පාය ගෙන වැර යොදු බෙහෙන අඩරන්ට පටන්ගත්තන් ය. බෙහෙන මැටි මෙන් මෙලුක් වි ය. ඔහු ගති අරිමින් බංධාව ගල්පාය දුන්නන් ය.

“තව විකක් අඩරපන්. මම්ව ලලඩුන්ට දෙන බෙන්. මිරිස් අඩරන්නා වගේ ඇඩරුවාට මදි.....”

බංධා හායහින් තාත්තා දදය බලා වැර යොදු බෙහෙන අඩරන්ට පටන්ගත්තන් ය.

බෙහෙන් ඇඟිරීමට පමණක් නොව ගෙදර කෙරෙන හැම වැඩි කට තාත්තා ඇශිලි ගසයි. ඔහු එසේ කරන්නේ දෙස් සෞයන අදහසින් නොව හැම කාරියක්ම දැඩි ඇල්මකින් භාඳින් කරනු දකින ආසාවනි.

අක්කාත් ධර්මදය අයියාත් පමා වී පැමිණි බැවින් මා ගැන ඔවුන් කතාබහ කෙලේ ද්වල් කැමෙන් පසුවයි. අම්මා තම දුව වශයෙන් අක්කාට ඇල්ම කරන්ව වැඩි පැහැදිමකින් හා විශ්වාසයකින් සිහි කරන්නේ ධර්මදසයි. නිතර අකපට සිනාවකින් එලිය වන දෙනොලක් හා නිරහාකාර බැලුම්සහිත අඩක්වැයුණු දෙනොතක් ඇති ඔහු තනියම ආචාර් අක්කාත් සමඟ ආචාර් අම්මාගේ විශේෂ සැලකිල්ලත් සංග්‍රහයන් ලබයි.

විවාහයෙන් පසු අක්කා කපටි බස් තෙපලන්ටන් මවුපියන්ගේ දෙයින් හැකි තාක් අත්පත්කරගන්නා යටි අදහසින් තක්කඩී කම් කරන්වත් වුහයි යන හැඟීම මගේ සිතට නැංගේ ඇතැම් විට අම්මා කියු කියුම් ඇසීමෙනි.

අම්මා තමා ලඟ වාඩි වී සෙල්ලම් කරන සිරිමල් අල්ලා වඩා ගෙන ඔහුගේ මූහුණු සිම්බා ය.

“මගේ මූහුණුපුරා හරියට එයාගේ තාත්තා වගේ ය” යි කියමින් උම්මා සිනායුණා ය. සිරිමල් ආවිචි දෙස බලා තම දත් අඩු කටෙහි විදුරු මස් ද්‍රාවමින් සිනායුණෝ ය.

“සිරිමල් තාත්තා වගේ ද මම වගේ දු” යි මෙනෙකා මගෙන් ප්‍රශ්න කළ. ය.

“දෙන්නම වගයි.”

මා එසේ කිවේ අක්කා සන්නේෂ කරන අදහසින් මිස කුඩා දරවාගේ මූහුණුවර ගැන නිශ්චයකට බැසීමෙන් නොලේ. තාත්තා-ගෙන්වත් අම්මාගේවත් මූහුණුවර සිරිමල් කෙරෙහි අතැයි මට නොවැටහිනි. ඔහුට ඇත්තේ ඒ දෙදෙනාගේම මූහුණු වලට අසමාන මූහුණකි. මම වඩාත් යැලකිල්ලන් ඔහුගේන් මවුපියන්ගේන් වූහුණු යයදන්ට වැයම් කෙලෙමි. සිරිමල්ගේ මූහුණ මවගේන් පියාගේන් මූහුණුවර වල සංකලනයක් ය යන හැඟීම ඒ සැයැදිමෙහිදී මගේ සිතට නැංගේ ය.

“අත්ත කිවිවේ අරථින්ද” යි මෙනෙකා සිනායෙමින් කිවිය.

තාත්තා එනු දුටු විගය පුනයෙන් නැගී සිටි අක්කා ඔහු තමාගේ අපුනෙහිම වාඩිකරවුවා ය.

නියංකාලයෙහි තාත්තා ගෙදරදී උඩුකය තොවයයි. තරුණ යකුගේ මෙන් පැතැලි උදරය නිසා ඔහුගේ උඩු කය ගෝජන ය.

“දැන් වෙනඳු වගේ මහන්සී වෙඩා වැඩි කරන්න තාත්තාට ගොඳ නෑ” යි මෙනකා කිවා ය. “ර ලෙඩුන් බලන්න යන එක ගොඳ නෑ. වෙදකම රිකක් අඩු කරන්න.”

“ර ලෙඩුන් බලන්න යන්න එප්‍යයයි මම තාත්තාට කියන්නේ උඟ දිග දෙන්නත් ඉස්සර සිට” යි අම්මා කිවා ය.

“ඒ කාලේට වඩා තාත්තා දැන් දුර්වලයි”

අක්කා විවාහ වි අවුරුදු පහකට වැඩි කළක් ගත නොවී ය. ඒ පස් අවුරුද්ද තුළ තාත්තා වෙනස් නොවී ය. කුඩා කළ පටන් මෙනකා තැනැට උවිත බස් තෙපලීමට ඉතා සමත් ය. ඒ සමත් කම අම්මාට නැත. මට ද නැත. තාත්තා කියන්නේ තැනැට උවිත කියුම් නොව තමාගේ සිතට නගින අවංක හැඟීමයි. මෙනකා තැනැට උවිත බස් පමණක් නොව එකක් හිතේ තබාගෙන අනිකක් ක්‍රියන්ට ද ගුර එකියකි.

තාත්තා කටින් පිශිමින් තල් වැටින් පවත් සලාගන්ට පටන් ගත්තේය. අක්කා තල් වැට තාත්තාගේ අතින් උදුරා ගෙන පවත් සලන්ට වුවා ය.

පෝරණුවක දමා බැඳිනු ලැබූ කළක මෙන් ගිනියම් වූ වහලෙහි උඟ, ඇතුළු ගෙය ද රත් කරයි. බැනියම ගලවා දැමීමට අත්තම් මැනැව යි මට ද සිතිණ. සැඩ හිරු රිසින් තැවෙන ගස්කාලන් හා කැකැරෙන වාතය ද විසින් නගන පියුම් හඩ කනට වඩා සිත වෙහෙසේන්නකි.

තාත්තා ගෙදර වියදමට මුදල් දෙන්නේ අම්මා අතටය. මෙනකා ගෙදර සිටිය දී ඇතැම් ද්‍රව්‍යක ඔහු ඇ අතට ද මුදල් දැන්නේය. ඇ එකින් සත හත අවක් වුව ද ඉතිරි කොට ගෙන කැටයක බහා එකතු කළා ය. තාත්තා අවුරුද්දට තැගි වශයෙන් දැන් මුදල් ඇ කිසි විටක වියදම නොකළාය. කාගේ වුව ද මුදල් හසු වූ විට මිට තදුකර ගන්නා මෙනකා සමඟ අම්මා ඇතැම් විට සංඩු කළා ය.

මෙනකා ගෙදර එකතු වුණු පරණ පත්‍ර, බෝතල හා ඊයම් කැබැලි ද විකුණා මුදල් ගෙන කැටයෙහි දැමුවා ය. ඇ විවාහ වන විට ඇගේ නමින් තැපැල් කන්තෝරු බැංකුවේ එකතුවුණු මුදල රුපියල් එක් දහස් එයිපහක් වි ය. ඒ සියල්ලම ඇ තුවස් බදින එවියකු මෙන් අවුරුදු දහයකට නොඅඩු කාලයක් තුළ විකින් වික එකතු කළ මුදල වි ය. තාත්තා අක්කාට දැවැද්ද වශයෙන් තවත් රුපියල් දෙදහසක් දැන්නේ ය.

තාත්තා විසින් ගෙනැවින් දෙන ලද සාර වලින් හයක් ම කිසි ද්‍රව්‍යක නාදින ලදීන් සාප්ප නැවුම් පිටින්ම අල්මාරියෙහි නිඩු-

ණේ ය. ඔහු තවත් අලුත් සාරි හතරකුන් සමඟ සාරි දැඟයා මත්‍යාලියගේ ඇදුම්වලට එක්කොට අක්කාගේ අලුත් ගෙදු යැවුවා ය. එහෙත් අක්කා අපේ ගෙදරට එන විට අදින්හේ පරණ සාරියකි.

“උඩ හැම දම කබල් සාරියක් ඇද ගෙන එන්නේ මන්දු” අම්මා ද්වසක අක්කාගෙන් ප්‍රශ්න කළා ය.

“අපේ ගෙදරට එන කොට කොයි එක ඇන්දන් මොකාද?” මෙනාකා පිළිතුරු දුන්නාය.

“අල්මාරිය පිරෙන තරමට සාරි තියෙනවා. අදින්නේ තැදු නිසා මම අලුත් සාරි ගෙනැත් දෙන්නේ තැහැ” යියේ ධර්මදය සිනු සෙමින් කිවේ ය.

“සාරි එක්කහු කරන්නේ යන කොට ගෙනියන්නද?” අම්මා තරහයෙන් ඇසුවා ය.

“ඒ තරම් සාරි ගොඩක් මම ලහ තැහැ”

මෙනාකා එක් අතක පැලදි සින් රන් වළලු ගැවීමෙන් තැගින් හඩ ඇගේ සිනු නාදය වැනි කට හඩට අනුව වැයෙන සංගිතයක වන්න. සියුම් නාසා තුඩ යට වූ ඇනුම් පද කිමෙහි සමත් ඇගේ කුඩා කට දිගටි මුහුණට අලංකරණයක් වි ය. කතා කරන විට තිතුතින් තැවෙන ඇගේ හිසට අනුව කන් තොලු දෙකෙහි අරුගලද යැලෙයි.

මගේ උගෙන්ම ගැන ධර්මදය පළමුව කතා කෙලේ ‘අරචින්ද දෙස්තරකු වෙනවා නම් කොපමණ භාද්ද’ යියේ කියමිනි. ඔහු කතාව අවසාන කෙලේ ‘අරචින්ද අකැමැති නම් ඒ සඳහා එයාට බල කරන එක භාද් තැයි කියමිනි. අරචින්ද අකැමැති වන්නේ කාරණයක් ඇතිව විය යුතුයි.

“අරචින්ද දෙස්තර විභාගේ සඳහා ඉගෙනගන්න ඕනෑ” යින් තාත්තා කි ය. ඔහු කතා කෙලේ තම අදහසෙහි දැඩිව එල්බරත්තකු ලෙස ය. අම්මා මා වෙනුවෙන් කතා කළා ය. අරචින්ද අකැමැති නම් ඔහුට බල කරන්නේ කුමට ද? එයින් ලුමයා නරක් වන්වත් ප්‍රශ්නය. ධර්මදය, අම්මාගේ තර්කය අනුමත කෙලේ ය.

එළිපත උඩට පිවිසි බැලැලියක මෙන් මෙනාකා එක පැන්තක් වන් තොගෙන ගොඩවන රැකිම මගේ ප්‍රාදුමයට හේතු වි ය. අම්මාගේ කිමට පටහැණිව තාත්තාගේ සින් ගන්ට වැයම් කළ ගොන් අම්මා කිපී ඇට බැණ වදින බව ඇ දනියි.

“දෙස්තර විභාගේ ගන්න ගියෙන් සිනියර පාස් කරලා තවත් අවුරුදු හයක් හතක් ඉගෙනගන්න ඕනෑ” යියේ මම කිවෙමි.

“උහෙනම් ඒකත් ලේසි වැඩක් නොවී” යි අක්කා සිනාසෙමින් කිවා ය.

“වියදම් කිරීම මගේ වැඩක්. වියදම ගැන කටුරුන් කතා කරන්න ඕනෑ නෑ” යි තාත්තා අසන්තෝෂයෙන් කිවේ ය.

තාත්තාගේ මූහුණ බැඳු මෙනකා හත් අට අවුරුදුදක් උගැන්-මට අරවින්දගේ කයන් සිනත් ඔරෝත්තු දද් ද යන ප්‍රශ්නය නැහුවා ය. ඉහෙනිමට බෙහෙවින් වෙහෙසීමෙන් ලත් අත්දුකිම ඇත්තක මෙන් මෙනකා කතා කළා ය. එතෙක් කල් උගැන්මට මා තුළ ගක්තියක් ඇද්දුයි මම මගෙන් ම ප්‍රශ්න කොළඹී. උසස් විභාග සඳහා උගැන්මට ඇති මගේ උදිසිනත්වය තවත් දැඩි වි ය.

“අරවින්ද රසායන විද්‍යාව උගතයුතුය” යි අවසානයෙහි ධර්මදාය කි ය. තාත්තා අකුමුද්‍රීතෙන් වුව ද ඒ යෝජනාවට කැමැති වි ය.

ඉස්තන්ප්‍රවට ගිය තාත්තා එහි සිටි මිනිසකු හා කතා කොමල් ය. ඔහුගේ මූහුණත් ගෝකයෙන් කතා කරන ඔහුගේ දැන් සැලිමත් දුටු මම ඔහු පැමිණියේ අමාරු ලෙබිකු සඳහා තාත්තා කැදුවාගෙන යැමව යයි සිතුවෙමි. වෙහෙසීමෙන් මැලුවුණු තාත්තාගේ මූහුණ, බැස යන තිරු රසට හසුව වඩාත් මලානික ගෝකාකුල ස්වරුපයක් ගත්තේ ය.

“තාත්තාට මහන්සි ඇති නෙව” යි අක්කා කිවා ය.

“මෙනව කරන්න ද අමාරු ලෙමබික්— නොගොහින් බැහැ” යි කියමින් තාත්තා කාමරයට ගියේ ය. කඩාය හැඳුගෙන බැඟ් එක අතින් ගත් ඔහු වහාම කාමරයෙන් එළියට ආවේ ය.

“ටිකක් ඇදේ හාත්සිවෙලා හති ඇරලා යන්න” යි අක්කා යලින් කිවා ය.

“ගොහින් ඇවිත් හති අරිනවා.”

තාත්තාත් අමුත්තාත් ගොස් බක්කි කරන්තයෙහි නැහුණේ ය. ගේඡ්ජි හඩ මධිමින් කරන්ත රෝද දදක ‘කර කර’ හඩ නැහි ය.

තාත්තා ගොස් මද වේලාවකින් මම සාලයෙහි ලාම්පුව පත්තු කොළඹී. ර බෝ නොවූ බැවින් ලාම්පු එළිය ද බැස යන හිරු රසට හසුව මලින වි ය. පහත් එළියට හසු වූ අක්කාගේ මූහුණෙහි දෙමිනය් ගතිය ද වැඩි වි ය. තාත්තා ගැන කතා කරන විට ඇගේ මූහුණට දෙමිනයක් නහින්නේ කුමක් නිසාදු යි මම නොදැනීම්. වෙදකම උදෙසා තාත්තා රයෙහිත් දවාලෙහින් එක සේ වෙහෙසේයි. මේ වෙහෙසීම නිසා තාත්තා කිසියම ආපද්‍රවකට ගොදුරුවෙනියි ඉව වැවුණක ලෙසිනි මෙනකා හැම විටම තාත්තා ගැන කතා කරන්නේ.

විරාගය

26

කඩුල්ල ලග පුර අයිනෙහි නැවතුණු බක්කි කරත්තයේ
ලාම්පු කිහිලකුගේ දේශීය මෙන් දිලොයි. අඩ අදුරෝන් වැසුණ
බෝමු ලි දෙක සහිත වියගහ කිහිල් භාවය සිහි කරවයි. අක්කාත
බරමදයන් කරත්තයෙහි නැගුණු පසු අම්මා සිරිමල් උස්සා මුහුණ
සිප අක්කා අතට දුන්නා ය.

රසායන විද්‍යාව, ඉන්දු ජාලය, හා මත්ත ගාස්තුය ඇතුළු ගුෂ්ත විද්‍යාව ද මම එකම ගණයෙහි ලා සැලකුවෙමි. එයින් කවරක් වුව ද උගැන්මෙන් ලෝකය පිළිබඳ රහස් දැන ගත හැකි ය; අද්හුත දේ කළ හැකි ය; යන අදුරු හැඟීමක් මා තුළ වී ය. පූජුරණ වෙබි, ගිනි කෙලි, අද්හුත නිපදවීම ලෙස මම සැලකුවෙමි. රසායන විද්‍යාව හා ඉන්දුජාලය ද යන වචන මගේ සිතෙහි ලැගුම් ගත්තේ එක මල්ලේ ලුණු කැවන් ලෙසිනි. නවීන විද්‍යාව අභිජරමයට එකඟයයි උගතුන් හා ඇතුම් විට තාත්තා ද කියනු මා අයා ඇත. ඔහු මට රසායන විද්‍යාව උගන්වන්ට සිතුවේ එය ආණ්ඩුවේ උසස් රක්සාවක් නිසැකවම ලැබිය හැකි මහක් යයි කළේපනා කළ බැවිනි. රසායන විද්‍යාව උගන්මට ම, මදක් ආය කෙලේ එයින් ලෝකය පිළිබඳ රහස් දත් හැකිය යන හැඟීමෙනි.

ජ්‍යෙෂ්ඨ පන්තියෙහි උගන්නා අවස්ථාවෙහි විද්‍යාත්මක නව කතාවක් කියවු මම ගුෂ්ත විද්‍යාවන් රසායන විද්‍යාවන් එකක් කොට සැලකීමට වඩාත් අනුබල ලැබුවෙමි. විද්‍යා විෂයන් සඳහා ලබන ලකුණු වලින් මම එක ගිහාගයකු හැර අනික් සියලු දෙනාම ඉක්මවීමි. එහෙත් තුන් හාර මසක් යන්ම විද්‍යාත්මක පාඨම් පොත් උගන්ම මම අන්පසු කෙලෙමි. අත්හද බැලීම සඳහා රසායන දුටු සංයෝග කරන්වත් ‘අද්හුත රසායනික නිෂ්පාදන’ යන මැයෙන් ලියන ලද වට්ටෝරු පොත් කියවන්වත් මම කාලය ගත කෙලෙමි.

මා කරන්නේ මගේ උගන්ම සඳහා වියදීම් කරන මුළුපියන් රවැටිමකැයි යන හැඟීමෙන් මම ගෝක නොවීමි. මුළුපියන් බලා පොරුන්තු වන්නේ මා විහාගයෙන් සමරප්‍රවුනු දැකිමටයි. දෙවු පෙළ විහාගයෙන් සමන්විය හැකි බව මම දත් සිටියෙමි.

පාසුලෙහිදී අනික් ලුමයින් සමහ දැඩි ආසාවන් සෙල්ලම් කෙලෙමි. කයත් මුහුණන් ඩාදියෙන් තෙමෙන තෙක් සෙල්ලම් කළත් මට කිසි විටක වෙහෙයක් නොදැකීන. ඉතා සිහින් කයක් ඇති ම, නොදැනෙන වෙහෙය ආත්තකු ලෙස සෙල්ලම් කිරීම මගේ සමහර යාච්වන්ගේ පූදුමයට හේතු වී ය. මෙනාකා මටත් වඩා බෙහෙවින් සිහින් වූ කයක් ඇත්තකි. ඇ කය වෙහෙසා වැඩ කරනු දුටු සමහරු පූදුම වූ හ.

අප කොළී සෙල්ලම් කළ පිටිය ගල්බාරජ සහිත දුඩී මහාදැන වකි. නියං කාලයෙහි දච්ච දහය වන්වත් පෙර ඒ වටා වැමුණු නද හිරු රස් වානෝ තහඩුවක ගැපන හිරු රස් මෙන් ආපසු තැ අපගේ ඇස් නිලංකාර කරමින් බලුවයි. තට්ටිය පැදුණු පැ හැවිරිදි ගුරුවරයෙක් වරක් පෑ කාලක් පමණ ඒ හිරු රසට හසු මෙන් කළාන්තව බිම වැටුණේ ය.

පුරින්කැටියක් දච්ච තරම් රත් වූ වැලිතලාවහි අනික් ලමයි සමඟ ඇවිදිමෙන් හා කොළීයෙන් පදම්වුණු පතුල් ද දුඩී හිරු රස් පුරුදුවුණු නිය ද ඇති මම පාසැල් පිටියෙහි සෙල්ලම් කිරීමෙන් පිළි තොලුවුවමි.

හතැස් විය නොදුක්මවූ මගේ ගුරුතුමා පියකු ලෙස නොමිතුරකු ලෙස මට ලැදිකමක් දක්වායේ ය. මම ඔහුගේ ලැදිකම් සැලකිල්ලත් කන්දෙස්කිරියාවක් කොට සැලකුවෙමි. ඔහු ද්වේෂ කළ සමඟර ලමයි මට ද ද්වේෂ කළහ. ගුරුතුමා, මැලදී නිසා සමඟර ලමයි මට සංග්‍රහ කරන්වත් මා අනුගමන කරන්වත් වූහ. ඔවුන්ගේ සංග්‍රහයන් නිසා ඔවුන් හා යහා වනු වෙනුවට මම ඔවුන් ගෙන් ඇත් විමට වැයම් කෙලෙමි. ඔවුන් සමඟ යහා විමට වඩා මට ද්වේෂ කරන ලමයින් දෙනු ලැබු මිතුරකු විමට මම ආඟා කෙලෙමි.

ගුරුතුමා මට සලකන නිසා හෝ උගැන්මට ඇති මගේ ගක්ති නිසා හෝ ඉගෙනිමෙහි ගුරයන් නොවූ ඔවුන් මට සලකනි දි යන ගැඹුම මම සිතින් බැජැර කරන්ට වැයම් නොකෙලෙමි. ම ද්වේෂ කළවුන් අතර උගැන්මට ගක්තිය ඇතියේ ලද්දනෙක් වූහ. මගේ හිතවතුන්ගේ සැලකිල්ලට වඩා අර ගිහුයන්ගේ සැලකිල්ල මම උසස් කොට සැලකුවෙමි. මගේ මේ ගතිය, ම කළ අනික් හැම කාරියක් උදයා ම බෙහෙවින් උනන්දු කරන්නා විය. උගැන්නා කාලයෙන් ඉන් පසුවත් මා තනිවුයේ ඒ ගතියේ නිසා යයි මම සිතිමි.

මට සලකන ගිහුයන් මා පසු පස්සේ එන නිසා මම ඔවුන්ගේ කාංඩයට එක්වීමි. ඉඩ ලැබුණු හැම විටම ඔවුන් හා එක් නොවී මම තනිවම පාසැලට ගොස් එයින් පිට වි ගෙදර ගියෙමි.

මා අතැමි විට දැඩුවම් ලැබිය යුතු වරදක් කළ විට පවා ගුරුවරය ඒ වරද අනිකුතු පිට පටවා මා තිදුහය් කිරීමට වැයම් තකළල් ය ඔහු එයේ තකළේ මගේ මිතුරන් මා ආරක්ෂා කරන අවියෙන් තොරු කි බැවති. මම යටි සිතින් ඔවුන් පහන් කොට සැලකු ගුරුතුමා නිසා ද මා තුළ හට ගන්නේ කළකිරීමකි.

මගේ මේ ගතිය නිසා මම විකින් වික පුදෙකලා ජීවිතයටම පුරුදුවිමි. පාසුලෙලහිදී අනික් ප්‍රමධින් හා කතා බහ කරමින් කෙළි සෙල්ලම් කළ නිසා මගේ සිත මගේ හඳවම හැරවීමට එලවන තනිකම පිළිබඳ හැඟීමක් මා තුළ නොවී ය. පාසුලෙන් අස්ව රක්ෂාවක් කරන්ට වූ තැන් සිට මගේ තනිකම ක්‍රමයෙන් දියුණු වී ය. මගේ මනැය ඇතුළු හඳවම යොමු වී ය. කය ලෙඛෙසා සෙල්ලම් කිරීමෙහි ආසාව මා කෙරෙන් අතුරුදුහන් වී ය.

පාසුලෙන් අස්ව රක්ෂාවක් කරන්ට වූ පසු ද මම මගේ හිත-වතුන් සිහි කිරීමෙන් සන්නෝජ් වීමි. ඔවුන් බලන්ට යායුතුය යන හැඟීමක් මගේ සිතට නොනැගේ ය. නැගත් ගමන කළේ දමමින් ඒ හැඟීමෙන් නිදහස් වීමි. පාසුලෙන් අස් වූ පසු මම මගේ ම සිත ලොවක් කරගෙන එහි ම ජීවත්වන්ට වැයම් කෙලෙමි.

මගේ මේ ආත්ම වරිතයෙහි අවසානය කියවන ඔබ මා ව්‍යවහාරය නොසලකා තුවකීන් තොරව ජීවත්වීමෙහි ප්‍රති-ඡැලයක් වශයෙන් අවසානයෙහි දුක් අනුහුව කළ එකකිසි සිතනු නිසැකය. මම කිසි විටක එසේ නොසිතුවෙමි.

කයින් මිනිසුන් දෙදෙනෙක් සමාන නොවති. සිතින් ඔවුහු රීටන් වඩා අසමාන වෙති. බාහිර ලෝකය මහත් කොට සලකා ගෙන ජීවත් වන්නන් මෙන් මම වස්තුව නොසේවීමි. රස ආහාර සොය සොය බිඳීමෙන් ආස්වාදය ලබන්නකු මෙන් මම ඉන්දියන් පිනවීමෙන් දැඩි ආස්වාදයක් ලැබීමට වෙහෙස නොවීමි. ආත්ම සංයමයෙන් මැඩ ගත යුතු තරම් රාගයක් හෝ ආසාවක් හෝ මට නොවී ය. කයින් වෙන්වීමට වැයම් කළ මගේ රාගය විරාගයට ලං වී ය. එය රාගය බව දැනගත් සමාජය මා කුහකයකු කොට සැලකුහ.

මා ද මගේ හැඟීමෙහි වහලකු ඩ්‍රි බව දන්නේ මා ආලය කළ ගැහැනුන් දෙදෙනෙකුන් පමණි. ඔවුන් දෙදෙනා නිසා මා තුළ හට ගත්තේ දෙවිදියක ලැබීමකි.

කැරෙලා කංඩායමක් සහිත පෙරහැරක් බලනු පිණිස වෙසක් ද රියෙහි රස්වන තැමිතුරන්ගෙන් පිරෙන අපගේ ගෙයි ඉස්තේස්ස්පු-වත් මිදුලන් දකින තාත්තාත් අම්මාත් බෙහෙවින් සන්නෝජ් වෙති. කැරෙලා පෙරහැර මේ පාරෙහි වන ගෙවලින් අපේ ගෙදරටත් අපේ ගෙදරින් මධ්‍ය බාගයක් පමණ ඇතින් පිහිටි විරසිංහ නොතා-රිස් ගෙදරටත් පමණි, පැමිණෙන්නේ.

කැරෙලා පෙරහැර බැලීමටත් කැරෙලා කරන්තයෙහි විදුලි එළියෙන් එළිය කොට සැරසු වලාකුල් මද හිදගත් දරුවන් ගයන සින්දු ඇසීමටත් කුඩා දරුවන් මෙන් වැඩිහිටියෝත් ආං කරන් ද?

ගෙජිලෙහි රස්වී කතා බහින් සන්නෝජ වන පිරිස අතර සිං එක් දුරියක් මගේ සිත් ගත්තා ය. පාසැලට යන විට ගවුම අඩු ඇත් කය අද වසා සිටිමයේ සාරියකි. ඇ හා කතා බහ කිරීමට ඇ දෙස බැලීමටත් ආසාවක් මා තුළ හට ගත්තේ ය.

පාසැලෙහිදී මා හැම ද දැක පුරුදු සිනිදු කොපුල් දෙකක් කෙළින් පිහිටි නැහැයන් ඇති ඇගේ මූහුණ පෙර තොටු විරු සුන්දරත්වයක් අද ලැබුවේ කෙසේ ද?

වෙසක් පහන් අමුතු දිප්තියකින් බබ෉යි. සඳ රස වඩාත් සිත වෙයි. කුඩා දරුවන්ගේ කතාබහ හා සිනාව ගිතයක් වෙයි.

පාසැලෙහිදී ඇතැම් විටක ඇට බැණු වැදුණු මා මෙදින ඇ හා කතා කෙලේ මහන් සන්නෝජයකින් හා මුදු මොලොක් හැඟීමකින් ඇ පාසැලෙහිදී මෙන් කෙළින්ම මගේ මූහුණ බලා සිනාසයමින් මා හා කතා කළා ය.

ඇ හා කතාවට මුල පුරන්නේ කෙසේ දැයි සිතමින් සිටි මග කටින් මද සිනාවක් මිස වචනයකුද පිට තොටු ය. මා උහාවන්ටත් පෙර සරෝජිනි මෙසේ කිවා ය.

“දවස් දෙකකින් පොතක් අල්ලන්නවත් ඉඩක් ලැබුණේ නෑ. උමද් ඉස්කෝලේ යන විට පොත් බැලුවත් අරවින්දට නම් පාඩම් හිටිනවා.”

“මට පාඩම් හිටිනවා.”!

කුමක් කිය යුතුදායි වහා සිතාගත තොහැකි වූ මට මේ වචන කියවිණ. අනතුරුව සිතා මතා මෙසේ කිවෙමි.

“ඒක සරාගේ බොරු වර්ණනාවක්. ඉගෙනීමට ඒ තරම් සමරිත කමක් මට නැහැ.”

“ඉස්කෝලේ ලමයින් කියන කතාවක් මිස බොරු වර්ණනාවක් තොටුවේ.”

පහනක කහ විසු කඩදසී පට අතරින් පෙර ආ එලියට හසුවුණු සරෝජිනිගේ අරුංගල් මැතික්, ගිනි පුපුරු මෙන් දිලිණ. ඇගේ මූහුණ වඩාත් පැහැජත් වේ ය.

අපි පාසැල් ගැනත් අපේ පන්තියේ අනික් ගිශ්‍යයන් හා ශිෂ්‍යාවන් ගැනත් කතාබහ කෙපෙමු. ඔවුන් ගැන කතා කරන්ව සරා මට අනුබල දුන්නා ය. ඇතැම් දුරියක ගැන මා කියු කියුම් ඇසු ඇ සිනාසුණා ය; ඇතැම් විට මගේ කියුමට පටහැණි වුවා ය.

“රිගා හරි අහරදහර කාරියෙක්. එයා එක්ක මම කතා කරන්නේ ඉතා කළාතුරකින්” මම සිනාසයමින් කිවෙමි.

“අයි?”

“අනින් ලමයින් බලා සිටිද්දී එයා එක්ක කතා කරන්න ලැංඡයි.”

සරාගේ මූහුණ පුරා පැනිරි සොමනාස මදක් අඩු වී ය. ඇගේ බැල්මට මගේ දදාශය හසු විය.

“එහෙනම් අනින් ලමයින් නැති තැනදී විතරක් ද රීගා එක්ක කතාකරන්නා?”

සරා අහරදහර කාරියකැයි මම කිසි විටක තොසිතුවෙමි. ඇමා හා කතා කරන සමහර විටක හිස මදක් ඇල මකාට ඇස් කොනින් බලයි.

“රීගා අහරදහර කාරියක් යයි කිවේ ඇට දෙස් තහන අදහසින් නොවේ. මම අහරදහර කාරියන්ට කැමැතියි” කියමින් මම සිනා සෙන්ට වැයම් කොමළුම්.

“මගේ ප්‍රශ්නය ඒක නොවේ”යි මගේ මූහුණෙහි රඳවු දෙනෙන් ඇත්ති සරා කිවාය. “ලමයින් නැති තැනදී පමණක් රීගා එක්ක කතා කරන්නා ඇයි? අරවින්ද මම එක්ක උණන් වැඩිපුර කතා නොකරන්නා ලමයින් බලා සිටින නිසාදී?”

“සරා අහරදහර කාරියක් නොවේ.”

“මාත් අහරදහර කාරියකැයි සිතනවාට මම අසතුවූ නැ. ලමයින් බලා සිටින නිසා රීගා එක්ක උණන් මම එක්ක උණන් කතා කරන්න ලැංඡා වෙනවාට මම අසතුවුයි.”

මා පළමුව ඇගේ ප්‍රශ්නයට දැන් පිළිතුරෙන් ප්‍රකට වුමයේ මගේ එක්නරා දුර්වල කළුක්ද? තරුණීයන් ගැන සිතන බව අනායන්ට දැනගන්ව ඉඩ ඇති සේ ක්‍රියා කළ යුත්තේ අවුරුදු විසි අවවත් ඉස්මතු තරුණීයකු පමණි.

පසලුය් හැවිරිදී වියෙහි ද මම වැඩි විය පැමිණි මගේ දාන් සහෝදරීයක හා කතා කරමින් සිනාසෙනු යුතු ඉලන්දරීයක් මා ඒ තරුණීයට ආලය කරන්නකු ලෙය යලකා මට සරදම් කොමළු ය; සිනාසුමන් ය. සිහුගේ සරදම මගේ සිත් වට්දනාවට මහ්තු වී ය. ඒ තරුණීය මගේ කුඩාමාගේ දුවකි. මම අනාතුරුව ඇ සමහ කතා කොමළු කළාතුරකිදි.

දුරීයකට ආලය කළ යුත්තේ රහස්‍යීනි. ඇ ප්‍රාග්ධනාව හමුවූ විව පමණක් ආදරය ගැන කතා කළ යුතු ය. පපම් පතක් අනික්‍රිට පෙන්නාව භාන් එය පනිදම බේඛීම වැනි වරදකි.

“අනික් ලමයින් මට සිනාසෙනාවා ඇතැයි යන ගැහීම නිසා වෙන්න එනෑ මම ඔවුන් බලා සිටිද්දී රීගා එක්ක කතා කරන්න ලැංඡයි කිවේ. ඉස්මක්සලන් අස් උණාට පස්සේ ඒ ලැංඡාව නැති වෙවි.”

මගේ අවංක පිළිතුරෙන් සන්නොප වූ නියාදය් ඇ සිනාසුණා ය.

“අනික් ඇයන් සිනාසෙනාවාට බය නම් ආලය කරන්නත් බහැ.”

සරා කියන්නේ කළින් සිනු සිනුමද තොටයේ නම් මේ අවස්ථා වෙහිම හිසට නැහුණු කියුම් ඇ?”

“අයි බැරි?” මම මදක් කළුපනා කොට පිළිතුරු දුන්නෙම්. “ලැඹ්පා බය ඇති මිනිහා ආලය කරන්නේ කළුපනා කරලා. එයා ගේ ආදරය වෙනස් වෙන්නේ නෑ.”

“එහෙනාම දක්ක ගැටියේ කාවචිත් ආලය කිරීම අරවින්දට කරන්න බැරි වැඩක්.”

“මම සරා දක්ක ඇය? අවුරුදු ගණනක සිට දකිනවා.”

සරා බිම බලාගෙන සිනාසුණා ය.

“මම ඇහුවේ මා ගැන තෙවී. ආදරය කරන හැටි අරවින්දට පොතින් ඉගෙන ගෙන්න වේවි!”

කුරකෙන සුදු වලාවක් වැනි කැරෙල් කුඩාවත් එහි පළින් පල තිදාගත් කුඩා දරුවනුත් දුටු කුඩා ඇයන්ට මෙන් මටද සිහි වූයේ සිහින ලෙවකි. මේ සිහින ලෙව වහල්තලයට යටින් ඇදී අහස් වියන බදාගත් මහා විදුලි මුහුලක් මෙන් සඳ මඩල සොමිරස් විහිදුමින් බබලයි.

‘ ගිතයෙන්, වාදනයෙන්, එළියෙන් හා වර්ණයෙන් අප පිනවූ කැරෙල් කරන්නය යන්ම මිදුලෙහින් ගෙවීමෙහින් වූයේ ප්‍රිය සම්භා-ජණයකි. කැවිලියෙන් හා පෙවිලියෙන් යංගුහ ලබන කවුරුන් දෙඩුම් වෙති.

“ඡයයේන වෙද මහත්තයාගෙන් ඇද භුහක් වියදම් වෙන්න ඇති” දි සිඹුලියා හාමින් කිවා ය. පිම්බුණු උඩුකයන් හතරස් යටි ගණුවත් නියා දැයි ස්වරුපයක් ලත් මුහුණ ඇයි ඇට සායන් හැටියන් ඉතා කැපෙන ඇදුමකි. අම්මාට ස්තූති කරමින් ඇත් තේ කෝර්ජපය අතට ගත්තා ය.

“මොන වියදමක් ද යිපිසර හාමින්” දි තාන්නා පිළිතුරු දුන්-නේය. “කැවිලි ඔක්කොම ගෙදර ගදප්පවා, මහන්සි උණේ හාමින්ත් මේනකාත් දෙන්නා.”

“මම ඒ තරම් මහන්සි උණේ නෑ—මේනකා උදි කළා” දි කියමින් අම්මා අනික් ආමුන්තන් අතරට ගියා ය.

අක්කා යිපිසර හාමින් උගින් එයි වූවා ය.

“අම්මාටත් තාත්තාටත් අද හරි සන්තෝෂයි. බලන්න අම්ම, අද ඇදගෙන ඉන්න අපුත් රෙද්ද. ඒක, අදට අධින්නම තාත්තාට කියා ගෙන්නාගත්තා. ගැටුවේ ඔපනැලි දුම්මෙවිවේ කළතරට ඇරලා!”

“මෙයාගේ අම්මාත් හරියට මම වගයි” කියමින් ඔපසර හාමින් සිනාසුණා ය.

ඔපසර හාමින්ගේ සාය වටිනා පටරද්දෙන් මැහුණක් යයි අක්කා සිතුවා ය. අක්කා ඇගේ බෙල්ල අලංකාර කළ සිරියෝ මාලය අතර බැලුවා ය. ඔපසර හාමින්සාඩම්බර සිනාවක් නහමින් අම්මාට හඩැවා ය.

“අද භෞදටම ඇද පැලදෙගෙන ඉන්නේ වේද හාමින්ත් මාත් යයි මෙන්න මේ දුව කියනවා.”

“මෙහෙම ද්වසට භෞදට අදින්නෙ නැති නම් වෙන කවදද අදින්නෙ” කියමින් අම්මා අක්කා දෙස බැලුවා ය. ඒ බැල්ම කබල් සාරියක් ඇද සිටි අක්කාට එල්ල කළ ඇතුම් පදයකි.

“භෞදට අදින්න සිනා නාකි උණුම්!”

දුරුවකු කුරුල්ලන්ට ගල් ගැසීමෙන් සන්තෝෂ වන්නාක් මෙන් අක්කා මිනිසුන්ට ඇතුම් පද කිමෙන් ‘සන්තෝෂ’ වෙයි. අම්මා සිනාසුණා ය.

“මෙනකා වයසට ගියාම භෞදින් ඇදීම වෙනුවට සිල්සමාදන් වේවි!”

අම්මාගේ සරදම වටහාගත් කවුරුතුත් සිනාසෙනු දුටු කුඩා දරුවෝ මහා හඩින් සිනාසෙන්ට වූහ.

“මෙනකාට ලැජ්ජා හිතෙන්න ඇති” දි සරෝජිනි මට පමණක් ඇසෙන ගේ කිවා ය.

“අක්කා ඔහාම ඇතුම්පද ගණනකටවත් ගන්නේ නෑ. අම්මා තවත් කෝප කරන්න අකැමැති නිසා අක්කා කට වහගෙන ඉන්නවා.

“සිල් ගන්න එක කොවිටර භෞද පින්කමක් ද?” දි තරඹාරු කයක් ඇති මුදලාලි හාමින් කිවා ය. අගේ ගෙල වටා බැඳී පවුන් මාලය ඇගේ මුහුණෙහි කළව බැබෙල්වී ය.

“අදත් අපි මේ කරන්නේ පින්කමක්” දි මෙනකා සිනාසෙමින් කිවා ය.

“මම නම් මේ ඔක්කොම කෙලේ සන්තෝෂව” දි අම්මා කිවා ය.

දරුවෝ තියදෙනෙක් අත්පෙළසෙන් දුන්හ.

“පිනත් සන්තෝසන් දෙක නිසා” යයි තාත්තා කී ය.

“ඒක හරි”

“හරිවෙන්නේ” කොහොමද? සන්තෝසය ලොකිකයි. පිත ලෝකෝත්තරයි.”

කඩුරුත් ‘ඒ කඩුදු යි’ අසන්තාක් මෙන් වටපිට බලන්ට වූ ය.

දරුවකු ‘බණකාරයෙක්!’ යි කියනු ඇයු අනික් දරුවෝ ද ‘බණකාරයෙක්’ යි එකවර මුරගැහ.

“බණකාරයා මම!” යි කියමින් තලතුනා මිනිහෙක් තැງි සිටියේ ය. නයි පෙනයක් වැනි සුදු රවුලකින් වැසුණු මුහුණ අත් ඔහුගේ සිනාව, රවුල අස්සෙන් ගොස් දෙඟුසට ඇතුළු වුණාක් මෙන් ඔහුගේ දෙ ඇස් කොන් හකුලා රැඳී ගෙන්වි ය. බියගත් දරුවන් දෙස බලා ඔහු යලින් සිනාසි වාචිවුයේ ය.

“සරා සිනියර විභාග පාස් කළාට පස්සෙ ඉගෙන ගන්නේ මොනවද?” යි මම සරාගෙන් ඇයිමි. වෙසක් පහනක් අසල තැගි සිටි ඇ ඉස්තෝප්පමෙවි බින්ති මුල්ල අසලට ගියා ය.

“සිනියර විභාගෙන් මම සමර්ථ වෙය කියා විශ්වාස කරන්නේ නැතැ.”

“සරා සමර්ත වෙවි. භාදුයි සමර්ත උමණාත්.....”

“මම ඉගෙනීම ඉවර කරනවා. වැඩිදුර ඉගෙන ගන්න සිනෑ රක්සාවක් කරනවා නම් තමා.”

“තාත්තා වැඩිදුර ඉගෙන ගන්න කියන්නේ නැද්ද?”

“නෑ; තාත්තා මගේ ඉගෙනීම ගැන යොයන්නෙවත් නෑ. අම්මා නම් ටිකක් යොයනවා. අම්මා නීතිඥයන් හා දෙස්තරවැන් ආස්සරය කරන්න කැමතියි.”

සරා කැමැති නැද්ද?”

“මුවුන් ගැන සිතන්න මට කරුණක් නෑ. මම ආසයි ලෙඹිඩුන්ට සාත්තු කරන හැටි ඉගෙන ගන්න.”

“රක්සාවක් කරන්න ඉගෙන ගන්න ආයාවක් නැත්තාම සාත්තු කාරියෙක් වෙන්නේ කුමටද?”

“සාත්තුකාරියෙක් වෙන්න සිනෑ යි මම කිවිවේ නෑ” යි සරා තරහයෙන් තෙපලා ය. “සාත්තු කරන්න ඉගෙන ගන්තාම ගෙදර කඩුරුවත් ලෙඛ උණ ද්‍රව සාත්තු කරන්න ප්‍රාථමිකි. තාත්තා සල්ලි හම්බකරන්න මහන්සි වෙනවා. තාත්තා හිටි හැටියේ අසනිප වෙය කියා මට සමහර විට හිතෙනවා.”

“තාත්තා දැන් ප්‍රහක් පොහොසත් වෙළෙන්දෙක්. තවත් සල්ලි හම්බ කරන්න මහන්සි ගන්නේ මොකාට ද?”

“තාත්තා සල්ලි හමුබ කිරීමෙන් සන්නේහ වෙන නිසා වෙන්න ඇති.”

“නෑ” යි මම සිනාසේමින් කිවෙමි. “සරාට දැවැද්දට දෙන්න තාත්තා මුදල ගොඩැසනවා!”

“මට දැවැද්දක් ඔහු නෑ.”

“දැවැද්දක් නැතිව නිතියෝගක්වන් දෙස්තරක්වන් කසාද බදින්නේ නෑ” යි කියමින් මම සරාගේ මුහුණ බැලුවෙමි.

“මම කසාද බදින්නේ මම කැමැති කෙනෙක්” යි ඇම මා දෙස නොබලාම කිවාය. “නිතියෝගන් දෙස්තරුන් ගැන සෞයන්නේ තාත්තා නොවෙයි; අම්මා.”

“අම්මා සරා ගැන නිතර කළේපනා කරන නිසා වෙන්න ඇති.”

“තාත්තා මා ගැන නිතර මනාසේවිවාට තාත්තාට ඇති එකම සන්නේසය මා බව මම දැන්නවා. තාත්තා මුදල් හමුබ කළාට ලෝබයෙක් නොවේ. තමුත් තාත්තා වෙළඳම් කරන්න උමද් තිට හටස් වන තුරු වෙහෙසෙන්නේ කුමක් නිසාදු යි මට තේරෙන්නේ නෑ.”

අපට මදක් ඇතින් සිටි මුදලාලි භාමිනේ සිනාසේනු අසූ මගේ සිත මදක් වෘත්ති විය. ඇ සිනාවුණේ අපේ කතාව ආසාගෙන සිටි නිසාදු? ‘මුදලාලි භාමිනේ සිනාසේනේ කාටද?’ යි මම මදක් ලජ්ජා-වෙන් මෙන් කිවෙමි. ‘කාට උණාම අපට ලමාකාදු?’ යි සරා තෙපලාය.

“සල්ලි හමුබ කිරීමෙන් තාත්තාට ලැබෙන සන්නේසය නිසා යයි සරා කළින් කිවිවා මතක නැදේද?”

“මච්—මට මතකයි. තාත්තා මුදල් හමුබ කිරීමෙන් සන්නේස වෙන්නේ කොහොමදුයි මට නම් තෝරුම් ගන්න බැහැ.”

“මුදල්හම්බ කිරීමෙන් සන්නේස වෙන්නේ මුදලට ආසා කරන්නේක්.”

“එහෙනම් තාත්තා ලෝබ නැතිව වියදම් කරන්නේ? තාත්තා කිසිම ලාබ බඩුවක් ගෙදරට ගෙනෙන්නේ නෑ. අමුන්තන්ට සංග්‍රහ කරන්න සල්ලි බොහෝම වියදම් කරනවා.....”

“මිනිස්සු නොයෙක් විදියෙන් සල්ලිවලට ආසා කරනවා. සමහරු සල්ලිවලට ඇති ආසාව නිසා මසුරන් වෙනවා. සමහරු සල්ලි හමුබකරන්න සුරයන් වෙනවා. ඒ වගේම වියදම් කරන්නත් සුරයන් වෙනවා.....මසුරා සල්ලි හමුබකරන්නේ නැතත් ඉතුරු කිරීමෙන් සල්ලි ගොඩ ගසනවා. වියදම් කරන මිනිහා සල්ලි හමුබ කරමින් ගොඩ ගසනවා.

සියලුම අමුත්තන් ගිය පසු මූදලාලි භාමිතෙන් තාත්තාවා අම්මාටන් ස්තූති කොට අක්කාගේ මූහුණ සිං ගෙයින් පිට වුවා ය.

“කුම්මැගි කමින් නම් ඒ දෙන්නම එක වගෙදී” කියලින් සාසිනාසුණා ය.

වැට මූල්ලෙහි රිටක එල්ලන වෙසක් පහනක් හැර අනික් සියල්ලම, ඉටිපන්දම් දුවි අවසාන වීමෙන් අදුරු විය. මිදුල ව්‍ය පැතිරි සඳුරස් කැඩ්ලින් වැඩි වුවාක් සේ මට පෙනිණ. විහාරයේ ගොස් මල් පුදු ආපසු යන මිනිසුන් කරන කතා බහත් තහන සිහා හඩත් ඇශෝයයි. තමන්ගේ ගෙවල් බලා යන ඔවුන් දුටු සරා ගෙදර යායුතු වේලාව ලං වියයි සිතා පුවුවෙන් තැංගා ය.

“සරා ඉන්න; පස්සේ යන්න පුළුවනි” යි මම යෝජන කෙලෙමි.

“අම්මා දෙස් කියාවි. මම මෙහෙට එනවාට අම්මා වැඩි කුමැති නෑ.”

නද වැස්ස දෙයතියක් පමණ යන තුරු නොනැවතිණි. මා ඒ දෙයතියේගි පාසැලට ගියේන් හටය ගෙදර පැමිණියේන් තාත්තාගේ බක්කි කරන්තයෙනි.

ද්‍රවයක ගස් උගුහ්වා බිම ඩෙළන තරම් සුළඟක් හැමි ය. අනතුරුව පෑ බාගයක් පමණ නොනැවත්වා වැස්සේ ය. එය වැස්සක් නොව අභිජන් කඩා වැටුණු දිය කදක් වැන්න. මහ පාර, වේගයෙන් බිංඩා නාදියක් වී ය. පාර අනික් පැත්තෙහි වෙල මැටි වතුරෙන් පිරුණු ජලාගයක් වී ය.

පැයකින් පමණ දිය කද බැස ගිය පසු මම පාසැලට යන්ට සුදුනම් විමි. තාත්තා ඉඩ තුදුන්නේ ය.

“මෙ වැස්සේ මල්ලිස් කරන්තේ දක්කන්න කුමැති වෙන්නේ නැහැ. ගස්කොලන් වැට් පාර අවහිර වෙලා ඇති.”

මා පාසැලට යන්ට හිතුවේ සුළඟන් වුණු විනාශය ද බලන ඇඟිනි.

“ඉස්කොලට එතරම් දුරක් නැ”යි මම කිවෙමි.

“අද ඉස්කොල් වහලා ඇති.”

තාත්තා මගේ ගමනට බාධා කළ නමුත් පෑ කාලකට පසු බක්කි කරන්තයෙහි නැගී අමාරු ලෙඩිකු බලන්ට යන්ට සුදුනම් වි ය.

“පාර අවහිර නිසා ප්‍රතාට යන්න බැරි නම් තාත්තා යන්නේ කොහොම ද?” යි අම්මා මගෙන් ඇසුවා ය. තාත්තාගෙන් ප්‍රශ්න ඇසිමට ඇ කුමැති නැත.

“නැ, භාමිනේ”යි තාත්තා කැද්වාගෙන යන්ට ආ මූදලාලි කිවේ ය. “පාර අවහිර වෙලා නැ. වතුරෙන් ගහගෙන ආ කුණු පාර තැනින් තැන ගොඩගැසී තියෙනවා.”

තාත්තා ගොස් රේක මට්ටාවිකට පසු හිරු මඩල නැගී වැහි අදුර පලවලින් වලාකුල ද්‍රවන්ට පිය. වැස්සෙන් තෙමුණු කුකුලී මාල්ලකු ගාටලින් ඉබාගාන් ගනා දුටු අම්මා ‘අපොයි! කුකුලාගේ හැටි’යි කිවා ය.

එමවිල්ල දෙරවුවට ලභාවු බක්කි කරන්තයෙහින් බැස්ස අක්කා දුටු මට අර කුකුල මාල්ලා මතක් වී ය. පිහිය තලය සිහි

සුරවන සිතින් කයක් ඇති අක්කාගේ අංහේ ඇලි සිටි කබලු සාරිය ඇට මොමුණු කුකුලාගේ ස්විරපය දැන්නේ ය. කතාවෙතුළු ගමනිනුන්, බැල්මමනුන් නම් ඇ. ල. වන්නේ පොරකුකළකුට ය.

නරහයෙන් ගෙට ගොඩවදුනු ඇ. තම කුඩා පුතා බේලා බැවා ය. ඔහු ද්‍රව ගොස් ආච්චිගේ කකුල් දෙක බැඳ ගන්නේ ය. ආච්චි ඔහු අල්ලා උයේයා මූහුණා සිප යළින් බීම තැබුවා ය.

“බක්කි කරන්නා එවන්නය යි රේයේ දෙනුන් යැරයක් කියාලු බිය එවු යැවේ!” කියමින් මේනකා කහ පාට මුණු පැමුවාල් ගෙධියු සාලයෙහි වට ගෙවෙය උඩ තැබුවා ය.

අම්මා තරහයෙන් පිළිතුරු දැන්නා ය.

“මහ වැස්සේ බක්කි කරන්නා යවන්නේ කොහොම ඇ කරන්න කාරයා සනෙක් නොව මිනිහෙක්.”

“මල්ලස් සනෙක් නොවන බව අම්මා නොකිවිවාට මම දැන්නාවා. ඩිනැකමක් තිබුණා නම් වැස්සේ විකක් පැවිවාට පස්සේ එවන්න බැරිය.”

“මොකක් බැරි” යි අම්මා වඩාත් තරහයෙන් කිවා ය.

“දැන් නොව වැස්ස පැවිවේ.”

මේනකා මා දෙස බලා සිනාසි කර බාගෙන කුස්සිය පැන්තු ගියා ය.

“කුස්සි අම්මේමටන් එක්ක උයාපන්.”

“මෙහෙම ලැජ්ජා නැති ගැනියෙක්” යි අම්මා තමාටම කිය ගන්නා ය.

“මෙකිව මේ ප්‍රාවී එකාවවන් නොදු අදුමක් මස්සවාලා දෙන්න බැහැ.”

අම්මා සිරිමල්ගේ අදුම අල්ලා බැලුවා ය

“බාලම රෙද්දක්.”

ධරමදාය අයියා කන්තන්රුමව් වැඩව ගිය පසු ගෙදර ඉන්නේ කුස්සි අම්මාන් කොදුවකුන් අක්කාන් පමණි. මේනකා සනියකට දෙවරක් හෝ තුන් වරක් අලඹී ගෙදරව ඇවින් දවල් බන් කා හවුස වරුමව් දරමදාය අයියා එන්ට පෙර තාත්තාගේ බක්කි කරන්න යෙන්ම ආපසු යයි. තාත්තාගේ බක්කි කරන්නය නොලැබුණු ද්‍රව පමණක් ඇ. වාහනයක් කුලියට ගනියි. ගේනකා මෙදරට එන්නේ ‘තනියම ඉන්න කම්මුලි’ යි කියමිනි. ඇ. යනියකා දෙනුන් වරක් එන්නේ ටියදම් අඩු කරන අදහසිනි යි අම්මා සිත්ති දරමදායට ලැබෙන්නේ යුත් පැයකි. ඔහු දෙම්විජයන්ගෙන් කුණුරකින් හා යුත් ඉඩම කැබැලි කිපයකින් ද. ආදයම ලබයි

ඡ්‍රී එෂ්‍රුති අනුගමනයෙහි අතටම ලැබෙන්ට සැලැස්සුවේ ය. ඉඩම් කැබැලිවල පොල් කඩවන්ටන් කුණුරෝහි වී මන්තවන්ටන් යන්නි මෙනකා ය.

“අනේ භාමිනේ” නොනාගෙන් බෙරෙන්න බැහැ” සිද්ධියක කරෝලිස් මැඩගන් සිනාව ඇතිව අම්මාව පැමිණිලි කෙලේ ය. “එක මුරයක පොල් අයි උගෙන්න නොනා සංඩු වෙනවා. මම හොරන්ට පොල් කඩාගෙන්න ඉඩ දුන්නාය කියනවා. හැම මුරෝවම එක වගේ පලදුව තියෙනවා ය.”

“ලං ගොදුට ඉඩම් බලන්නේ නැති තිසා වෙන්න ඇති නොනා උඩට දෙස් කියන්නේ.”

“නෑ, භාමිනේ; මම කිසේ කෙනෙකුට පොල් අත්තක්වත් හොරකම් කරන්න ඉඩ දෙන්නේ නැහැ. මගේ ගෙදර එක්කෙනා නොනා ගොදුටම ලෝබය කියනවා.”

“ලෝබකම් නොකර තමන්ගේ දේ පරෙස්සම් කරන්න බැහැ කරෝලිස්. උඩ ගොරබාරු නැති මිනිහෙක් බව නොනා දුන්නවා.”

අම්මා කටට නහාගන්නේ සිනාවකි. ඇගේ දෙඳුසට නැහුණේ කෝපයකි. ‘මේනකා තින්ද මිනිසුන්ගෙන් අප ලබන සැලැකිල්ලන් නැති වෙනවා’ සිද්ධිමා සිතුවා ය.

කරෝලිස් මදක් තැනිගත්තේ ය.

“මම නොනාගේ දෝසයක් කිවිවේ නෑ භාමිනේ. නොනා බොහෝම ගොදුයි. කිසේ ආච්මිලරයක් නැං; විකක්.....”

කරෝලිස් අම්මාගේ මූහුණ බැලුවේ ය. අම්මාගේ දෙඳුසට නැහුණු කෝපය දුටු ඔහු බියගත්තේ ය. මේනකා ගැන කළින් කියු වෙන කරින් පිට නොකාට එහෙමම ගිලගත්තා නම් මැත්තවැයි කරෝලිස් සිතන්ට ඇත.

“ලෝබයි” කියමින් අම්මා සිනාසුණා ය. කරෝලිස් ද සිනාසුණේ ය.

අක්කා ආපසු යන එව යතියකට වරක් පොල් ගෙඩි හත අටක් වන් බක්කි කරන්නලයිනි දම්මාගෙන යයි. අම්මා සමහර විට දෙස් කිව ද අක්කා නොකිපෙයි.

“ඇයි මගේ කොටස්”

“ලංකී කොටස්” සිද්ධිමා තරහලයන් කියයි. “ලංකී කොටස උඩට දැවැදුදුට දුන්නා. උඩ හරි දෙවල් අම්මා කෙනෙක් තෙව්” කියමින් අම්මා සිනායයයි.

“දෙවල් අම්මලන් ජ්‍යෙන් වෙන්න එපාය” යි ගොකයෝගු මෙන් හිස නමාගන්නා මේනකා කියයි.

අම්මා ඇතැම් විට අක්කාට බැණ වදිතන් ඇගේ කුම්මැති කු ගැන යටි සිතින් සන්නේෂ වූවා ය. ඇතැම් විට අම්මා ඇගේ කුම්මැහිකමට සිනාසුණා ය; ඇතැම් විට බැණ වැදුණා ය.

මේනකා අපේ ගෙදරට එන විට තමාගේ කුස්සි අම්මාවේ කොළුවාටන් ද්වල් කුමට හාල් ප්‍රූඩ්වක් මැන දී කරවල කැල්කේ ද දෙයි. බඩු කාමරයෙහි දෙර වසා ගෙයින් එළියට බසින්ට පෙර ඇ මෙසේ කියයි:

“කුස්සි අම්මට සිනැ නම පොල් සම්බලයකුන් හදගන්න.”

ද්වසක අම්මාට මේ තොරතුරු දැනගන්ට ලැබුණේ අක්කාගේ කුස්සි අම්මාගෙනි. රේඛ සතියෙහි අක්කා ආ විට අම්මා ඇට බැණ වැදුණා ය.

“ගෙදර වැඩ කරන ගැනිටන් කොළුවටන් කන්න ඕනෑ බු උඩ දැන්නේ නැදේද? උන්ට කරවලයි බතුයි විතරක් කන්න පුඹ වන්ද? උන්ට බඩ පිරෙන්න කන්න තරම් හාල් දෙන්නෙන් නැදේද?”

“උන් එලවල කන්නේ නැ” යි මේනකා ඉතාම සන්සුන් ලෙස පිළිතුරු දැන්නා ය. “එලවලවලට උන් කැමැති නැ.”

කොළයෙන් කතාකිරීම ගැන ලේඛ වූවාක් මෙන් අම්මා අත්තුරුව සෙමින් කතා කළා ය.

“දෙන්නෙකුට හාල් ප්‍රූඩ්ව ඇති ද?”

“මටයි මහන්තයට යි දෙන්නාට ම හාල් ප්‍රූඩ්වන් වැඩියි.”

මේනකා මේ කුම්මැහිකම් උගත්තේ කාගෙන් ද? කොහොන්ද?

“අත පය වෙහසා වැඩ කරන ඇයන්ට යහමින් කන්න ඕනෑ අපේ කුස්සි අම්මාට නම් හාල් ප්‍රූඩ්වන් මදි. මල්ලිස්ට හාල් ප්‍රූඩ් දෙකක් විතර ඕනෑ.”

“මල්ලිස්ලොකුමිනිහෙක්, ප්‍රූඩ් බංඩා තාමපොඩි කොළුවෙක්”

“මහන්සිවෙලා වැඩ කරන කොළුවන්ට කන්න පුරවනි.”

“ප්‍රූඩ් බංඩාට කරන්න බර වැඩක් නැ. අඩු පාඩුවක ගෙනෙන්න කඩපලට යතවා. උදේට ගේ අතුශානවා.”

වෙහස වූණු අම්මා සිනාව මැයිගෙන මෙසේ කිවා ය.

“උන්ට ඇතිවෙන්න කන්න දිපන්.”

අත පතර අස්සේ සැහවි සිටිමෙන් හාමන් වූ කපුවෙන්ගේ ලතෝනිය ඇසු මගේ සිතට පාඨ හැඳිමක් නැගේ ය. තණ කඩ

ගෙයන් උන්ගේ වල්ගා කස පහරින නගන කොළඹරු වලා, පියාපත් සූද ද්‍රුක්වමින් පලා යන කොකුන්, පණුවන් දඩයම් කරන ගොන් කටවධියන් හා උදා පහරින් පස පෙරලන ගොවියන් ද තියා පණ ලබා යයලුවන වෙල් යාය තවමන් තියල මඩ දියකැදකී.

වැයේයෙන් පණ ලබා තැගී ඉව අල්ලන ගම කැඳි මෙන් ජමුව ගස යට පරණල අනරින් තුළු දික් කරන කුඩැල්ලන් දුටු අම්මා ඉදාල ගෙන මිදුල අනුශාසන්ව ගියා ය. ‘මෙහෙ දෙන්න’යි කියමින් ඇම්මා, ගේ අනින් ඉදාල මිදුරාගන් මෙනකා එක පුස්මට මිදුලන් ජමුව ගස මුලන් විය සිටි පරණල හා රෝඩු අතුරා එක තැනක ගොඩ ගැසුවා ය.

“මල්ලිස් දැම්මම ප්‍රචලිතන්නම මේ කොළ ගොඩ ගිනි තියාපන්.”

“අපොයි පවි! කුඩැල්ලේ පිලිස්සේවි” යි ඔහු කි ය.

“බහේ ඇති කුඩැල්ලෙක් නෑ”යි කියමින් මෙනකා ආලිංදයට ගොඩ නැගා ය. ඇ පාන්වි මුණු පුපුරක් ඇහිලි කරුව ඇස්සේ තබා, තුළින් ලේ උතුරුවන බෝලයක් වැනි කුඩැල්ලකු බිම ගොඩවා ය.

“නැති කුඩැල්ලා මේ ඉත්තෙ”යි! මම කිවෙමි. ඇම්මා සිනා සුනා ය.

“කුඩැල්ලා දෙන්නෙක් තිවියා. මේ එකෙක්. අනික් එකා මැන මැන යන්න ගියා.”

“මිනුමිඳුරුවක්!”

“මිනුමිඳුරුවන් තමයි කුඩැල්ලන් වෙලා උපදින්නේ!”යි කියමින් අක්කාත් සිනාසුනා ය.

යලින් අහස ඇඳුර මි ය. මසන ගඩින් තැගී ගත් අක්කා තාත්තා සිඟ කළා ය. මලඛකු බැලීමට ගිය ඔහු මෙනතක් නොපැමිණියේ මන්ද?

“අම්මා, සිරීමල් මෙසය පහට කැදාවාගෙන ගොස් ඔහුට බන් කැඳුවා ය.

අම්මා නමාට ගෝ දරුවකට ගෝ බර වරදක් කළ නැයකුට පුව ද පිට මිනියකුට වුව ද යමාට තැන්නා ය. එවැන්නාකු හමු වු විව ඇ අහක බලාගැනීමෙන් යහු ගොප ගොට් යන්නා මුවා ය. මෙනකා ධර්මදුයට යෝජනා කරනු ලැබූ අවස්ථාවෙහි අම්මාගේ ඇහි යෙළුදුරයකුගේ බිරිද අක්කාගේ දෙපුත් තාත්තාගේ දිලිං කමත් ධර්මදුයට හා ඔහුගේ පියාට ද කිවා ය. අක්කාගේ නපුරු කම් තියා ඇ බලන්ට ආ මනමාලයේ දෙමදෙනෙක් ඇ හා විවාහ වීමට අකුමැති වුහ. අක්කාත් අම්මාත් ඇතැම් විවක ඔවුනා-

වුන්ගේ කොස් වැට් අප්ලා ගෙන කළහ කළහ. ද්‍රව්‍යක අක්කා අම්මා සමඟ යෝඩු වී ලේ පතින තෙක් අම්මාගේ අත විකුවා ය.

මෙනකාටත් තමාටත් නාහන ලද මේ බොරු ලෝද්‍රානා ඇයි කිපුණු අම්මා ‘උන්ගේ මහුලකටටත් මරණකටටත් මම තු යන්නේ නෑ’ යි කිවා ය. අක්කා අර නැයා කළ බර වරද අමතක කොට ඇත් ඇගේ පවුලේ අනික් ඇයනුත් ඇසුරු කළාය. අම්මා විසින් පිටුදක්නා ලද නැයන් හා මිතුරන් ඇසුරු කිරීම ගැඹු මෙනකාට සමඟරවීට දෙය් නැහුවා ය.

“කොවිටර වැරදි කළත් නැයන් අහක දමන්න පූජ්‍යත්වන් ද?” අයමින් මෙනකා අම්මා සමඟ වාද කළා ය.

දුඩ් මසුරු කම වාලක ගක්තිය කොටගත් යන්ත්‍රයක් වැශ මෙනකා රීෂ්සාව, මකුරුධිය, ගුණමකු කම පොදු කෙලෙසුන්ගෙන තොරවුවක වැන්න. ඇ සමාව තොදෙන්නේ තමාට අලාභයක් කළ එකකුට පමණි. ඇනුම බැණුම් වැස්සට ඇගේ සිත මුතින් නැමුණු කළයක් වැන්න, මත්‍යා විරිතය පිළිබඳ මගේ ගනානුගතික අදහස් අක්කාගේ විරිතය නිසා දදදරා ගියේ ය. ඇගේ හද දායාවෙන් හා කරුණාවෙන් තොර තොවා ය. එහෙත් ඇ ඒ දක ම අවස්ථාවට උවිත පරිදි පාලනය කරන්ව ද සමරථ වුවා ය.

“තාත්තා තාම ගෙදර තාමේ කුමක් නිසා ද?” යි මෙනකා මාසොයා ඇවින් මගෙන් ද ඇසුවා ය. ඇ කතා කරන්නෙත් හැසිරෙන්නෙත් තාත්තා නිසා හටගත් අනියත හැඟීමකින් මධ්‍යා ලැබුවක ලෙසිනි. සිව දිගින් පැතිරෙන වැහි වලාවෙන් වැසෙන අහස වඩාත් අදුරු වෙයි. අක්කාගේ අනියත හැඟීම වැහි වදන්ව තනනන අදුරු අහස හා සෙනුහඩ නිසා හටගත්තක් ද නො එසේ නම් තාත්තා සිහි විමෙන් උපන්නක් ද?

ර අදුර, විශ්‍රාමයෙහි වැනිර හති අරින ප්‍රකාන්තියෙහි ගාන්ත ස්වරුපය, අපගේ මනැයට හසු කරයි. ද්‍රව්‍ය අදුරන් සමඟ එන සැඩු සුළහ ස්වභාව ධර්මයාගේ ප්‍රලය ගක්තිය කාධික වශයෙන් පහළ වුවක් මෙන් අපගේ සිත තැනි ගන්වයි. පොලොව මෙන් අපගේ කයට බිජය වූ ඒවා කුරය ද උපන්නේ යුගාන්ත දියකද හා ගිහිකද අතරිනි. විපතක් අප පළමුව ගහින්නේ කළයනි. සිතින් හැඟීන් අනුතුරුවයි. සිත, කයට පසුව, පහළ වූ දහමකි. අක්කාගේ අනියත බිජට හේතුව ඇගේ කයට හැඟුණු එපනක් ද?

සෙන ගබට යටින් වැහි අදුර අතරින් එන බක්කි කරන්තයි යුතු අක්කා මිදුලට බැඡ ජම්බු ගසට යටින් එන් බැඳුවා ය. ඉටු රෝ වලින් මුවා කරන ලද දෙපැත්ත ඇති කරන්තය ඇනුමළේ උන් ලෝ අක්කාට භාදින් නොපෙනිණි.

“තාත්තාගේ බක්කියෙන් එන්නේ ලෙබේක්.”

මෙනකා වඩාත් යිනැ කමින් යලින් කරන්තය දදය විපරම් අයින් බැඳුවා ය. දෙපැත්තෙහි වාසි වුණු මේනිසුන් දෙදෙනකු විසින් වාරු කරගන් ලෙඛා අනිකකු තොට වෙද කමට හිය තාත්තා බව දුනගත් මෙනකාට “අමමේ!” යි කැගැසුණා ය.

‘ඇපායි!’ සියමින් දිව ආ අමමා අමාරුවෙන් හැඩුම මැඩ ගත්තා ය. නාත්තා වාරු කරගෙන ආ මේනිසුන් දෙදෙනා පමණක් තොට අහි ද නාත්තා උස්සාගෙන කාමරයට ගමන් කෙලෙමු.

“පොඩිවිකට තාත්තා මේ කවිවිවියේ ඉන්ද්න්න.....” යි කියමින් මෙනකා දිව ගොස් අල්මාරිය හැර අලුත් කොටට උර හා ඇතිරිල්ලක් ද ගත්තා ය; සැණකින් ඇතිරිල්ල ඇදෙහි එලා අලුත් උර දුම් කොටට ද තබා ඇද සකස් කළා ය.

පසුදු එලිය වැවෙන්ටත් පෙර මේනකා තම සැමියාත් සමඟ ඇවින් ඉස්තෝප්පවට ගොඩනැගුණු විගස මා දදය බැඳු නමුත් මගෙන් කිසිවක් නො ඇපුවා ය. ඇගේ බැල්මෙන් මූ පහරනු ලැබූ මගේ කටින් ‘අක්කා’, තාත්තාට සහිප තැහැ’දී යන වචන පිට වි ය.

තාත්තාගේ කාමරයෙන් පිටතට ආ අක්කාත් අම්මාත් ධරුම දෙයත් ගෝකයෙන් තැවුණු මුහුණු ඇතිව රහස්‍යක් කියන්තාක් මෙන් කනා බහ කරති. මම මුවෙන්ගේ කථාවට කන් නොදී තාත්තාගේ කාමරයට ඇතුළුවිමි.

අමද් සුදු ඇතිරිල්ල ඔබාගෙන ලි කොටයක් සේ වැනිර තාත්තා ගේ අතත් රතු ඉර සහිත සරමෙන් වැසුණු පණ තැනි වම කකුලත් මැලවි ගිය මුහුණත් ඇලවි ගිය කටත් දුටු මා හද කකියවන ගෝකයක් හට ගත්තේය. සෞම්‍යාස් මුහුණක් දක්වන්ට වැයම් කළ නිසා දද් තාත්තාගේ කට කොනක් යන්තම සැලිණි. තුළන් සිනාව නිසා තාත්තාගේ මුහුණ වඩාත් ගෝකාකුල ස්වරුපයක් ගත්තේය. මහුගේ පණ තැනි දෙනොල සැලෙනු දුටු මම වඩාත් ලංවි ඔහුගේ කටට මගේ කන ලං කෙලෙමි. ඔහුගේ කටින් පිට වූ අස්ථත වචන කිහිපය ‘ලංකි විභාගය කවද්ද?’ යන ප්‍රශ්නය තැහැමට කළ ගෝක ජනක වැයමෙහි ප්‍රතිඵල බව මම යන්තම් වචනා ගත්තෙමි.

“තව හාර මාසයක් තියෙනවා”

තාත්තාගේ මුහුණ වැඩ එලියක් ලැබුවේ ඇඳෙහි අතුරන ලද සුදුම සුදු ඇතිරිල්ලත් සුදු කොටට උරත් නිසා ය. තරුණයකු මෙන් සන්නේපයෙන් ජිවත් වූ තාත්තා එක ද්‍රිසින් අඩ පණ ඇත්තෙක් වි ය. හිටි හැටියේ තාත්තාට මෙවැනි අසනිපයක් සැදුණේ කෙසේද?

තාත්තාගේ ඇද යකස් කොට කාමරය අස්ථරස් කිරීමෙන් එක් පැරණි මුහුණුවර සැණකින් වෙනස් කරන ලද්ද අක්කා විසිනි. බිත්ති මුල්ලෙහි කුඩා මෙසය උඩ වූ ඔරලෝප්‍යව ‘ටික් රික්’ හඩ තහයි. මේට පෙර එවැනි ගුෂ්ත හඩක් තැසු කාමරය ද දෙකන් උඩ තිදුවා ගත් සහිව වස්තුවක් සේ මට ගැහැණි.

අම්මාන් අක්කාන් ලෙඛාගේ කාමරයෙහිදී පමණක් නොව එයින් පිටතදී ද කෙදුරුම් හඩින් කතා කරනි. ඔවුන්ගේ මේ වාග් සංයමිය බෝ වන ලෙඛාක් මෙන් වැඩකාරයන් අතරටද පිවිසියේ ය. ගෙය පුරා පැතිරි නිස්සලය රකිතව මෙන් අප ආහාර අනුහව කරන අවස්ථාවෙහි පවා ගැඳී පිහාන් කෝප්ප හා පුවු ද වෙනදු නාගන හඩ නොනාගයි. වෙනදු ගෙය පුරා ඇවිදින බළුලාගේ හඩ ද නිතර නො ඇසෙයි.

ද්‍රව්‍යට දෙවරක් එන අමරසිංහ වෙද මුදලිලුගේ අනුශාසනා අනුව අක්කා තාත්තාට සාත්ත්‍ර කරයි. අක්කා කවර කාරියක් කරමින් සිටිය ද ඔර්ලය්සුවේ උපකාරය නොසොයාම නියමිත වේලාවට තාත්තාට බෙහෙත් දෙයි. වෙහෙස මහන්සියක් නැතිව මේනකා උද්‍ය සිට හවස් වන තුරුන් වරින් වර රයෙහින් තාත්තාට සාත්ත්‍ර කරයි. ද්‍රව්‍ය දෙකටත් තුනටත් අතර පැබාගයක් නිද්‍ය ඇ හුම ද මිනින්ත්තු පහකුදු එහා මෙහා නොකොට එකම වේලාවක නින්දෙන් අවදී වෙයි. ඇ රයෙහි පැතු තුන ගතරකට වඩා නොනිදියි.

මේනකාගේ ඉතා සිහින් කය තුළ මේ තරම් ගක්තියක් සැහැවි සිටින්නේ කෙසේ ද? ධර්මද්‍යස තමාගේ වින්තියකුදු නොසොයා මේනකා තාත්තාට සාත්ත්‍ර කරනු දෙසතියක් පමණ ඉවසුවේ ය. අනතුරුව ද්‍රව්‍යක ඔහු කෝපයෙන් අක්කාට දෙස් නැහුවේය. අක්කා සිනාසෙමින් කතාබහ තොට ධර්මද්‍යස සනහා ඔහු ලවාම තාත්තාට සාත්ත්‍ර කරවනු දුටු මම ‘අක්කා කෙතරම් සුර ගැහැනි-යක් දු’යි සිතුවෙමි. එතුන් සිට ධර්මද්‍යස රය ගත කෙමල් අපේ ගෙදරම ය. අක්කා කතාබහින් හා සිනා මුහුණින් ඔහු සතුවූ තොට ගොකාකුල මුහුණින් තාත්තාට සාත්ත්‍ර කරමින් අම්මාගේන් තාත්තාගේන් මගේන් සිත් ගත්තා ය. අපි සියලු දෙනාම අක්කා-ගෙන් නොවීමසා කිසිවක් නොකරන තරම් ඇට පැදී ඇගේ අනුශාලිකයෝ විමු.

සිරිද්‍යස තාත්තාගේ ලෙඩ බලන්ට ආ ද්‍රව්‍යෙහි සරෝජීනි ද අපේ ගෙදර සිටියා ය. පස් අවුරුද්දකට පමණ පෙර පාසුලෙන් අස්වුණු සිරිද්‍යස කඩවසම් ඇති කයක් හා පිරිපුන් කොපුල් තල සහිත මුහුණක් ඇති, හඩ නහා සිනාසෙනා, තරුණයෙකි. ඔහු කලාතුරකින් කෝප වන්නකු වුව ද සුළු ආපදවෙහිදී පවා කදුල් සලන්නෙකි.

ඇදෙහි වැනිර අනාථව සිටින තාත්තා දුටු ඔහුගේ සිතෙහි හට ගත්තේ ගොකයට වැඩි කලකිරීමකියි ඔහු මා සමඟ කි ය. ‘සිත කය දදකින් තරුණයකු ලෙස එවත් වූ බාජ්පා දෙනුන් ද්‍රව්‍යකින් මෙතරම් අබලන් වූයේ කෙසේ ද?

“මේනකා නැත්තාම් කුඩාමාට හරි කරදරයක් වෙනවා” සි අක්කා තාත්තාට සාත්ත්‍ර කරනු බලා සිටි සිරිද්‍යස කි ය.

“තාත්තා ලෙඩි වුණු ද්‍රව්‍යයේම සිරිදිය ඒවිය කියා අපි හිතාගෙන උන්නා”යි මේනකා කිවා ය.

“මට දැනගන්න ලැබුණේ ර්‍යෝ. බර අසනීපයක් යයි හිතු වෙන් නෑ.”

“යට නිදිමරන එක තමයි අමාරු. ඉක්මනට හොඳවෙන ලෙඩිකුන් තොවී තාත්තාට හඳු තියෙන්නේ. අම්මාවත් ඉස්සර වගේ මහන්සිවෙන්න බැ.”

“විකක් ගුණ අතට හැරුමෙන් නිදිමරාගෙන සාත්තු කරන්න වෙන්නේ නෑ.”

“මට පෙනෙන්නේ ද්‍රව්‍යයේ ද්‍රව්‍ය ලෙඩි අමාරුවෙන හැඩයි. සිරිදියත් තාත්තා වෙනුවෙන් තුන් හතර ද්‍රව්‍යක් නිදිමරන්න ඕනෑ.”

“තුන් හතර ද්‍රව්‍යක් තොවෙයි දහ ද්‍රව්‍යක් උණන් එන්ත බැරිය”යි කියමින් සිරිදිය මහ හඩින් සිනාසුලෙන් ය.

මම තොසන්සුන්ව වටපිට බැලුමි. සරා සිනාව මැඩ ගෙන සිරිදිය දෙය බලා අනතුරුව මා දෙය බැලුවා ය.

“හඩයෙන් සිනාවෙන්න එපා සිරිදිය”යි අක්කා සිරිදියට සැර කළා ය. “ලෙඩාට ඇපුමෙන් ලෙඩා කණුගාටු වේවි. නින්ද ගොස් තිවුමෙන් අවදි වේවි.”

“මට මතක තැනී උණා.”

“සිරිදිය පූංචි එකක් තොවී, ලෙඩාකු මිනිහෙක්” කියමින් මේනකා සිරිදියගේ ඉහ නිකට බැලුවා ය, “සිරිදිය ඉස්කෝලන් අස්වලා දැන් කොපමණ කළේ වෙනවා දී?”

“අවුරුදු පහක් පමණ වෙනවා.”

“දැන් සිරිදියට අවුරුදු විසිපහක් විතර වෙනවා ඇති.”

“ගැනුන් ඉදිරියේදී වයස කියන්න ඕනෑ අවුවෙන්” කියමින් ඔහු සරා දෙය බැලුවේ ය. ඔහු අතින් කට වසා ගැනීමෙන් සිනාව මැඩ ගත්තේ ය. ඔහු ගිලනේට වැයම් කළ සිනාව පිටවන්ට තැනක් සොයමින් ඔහුගේ දැවුරය සඟල කරන්ට වි ය.

“මෙතන ගැනීයෙකුට ඉන්නේ මම විතරයි; අම්මා තාත්තාගේ කාමලරු.”

“අැයි සරරාජිනි?” කියමින් ඔහු සරා දෙය ආසාවෙන බැලුවේ ය. වක්වුණු කළ කෙස් වැටියෙන් වැසුණු තම කදා හිස පාන්නක් මෙන් සරා කර බාගත්තා ය.

“සරා තාම කෙල්ලෙක්—ගැනීයෙක් තොවී.”

“ඒ ඉස්සර—දැන් මහ ගැනීයෙක්.”

සිරිදිය සරරාජීනිගේ මුහුණ් කයන් බලා සිතින් විවේචනය කරන්ව වැයම් කරන්නාක් මෙන් තළල රැඳී ගැන්නුවේ ය.

“සරරාජීනි පාරිය ඇදුගෙන ඉන්නවා දුටු පළමු වන ද්වය ඇදි.”

කොට ගවුමක් ඇදුගෙන පාසුලට යන සරරාජීනි පාරියන් හැට්ටයන් ඇදු කොංඩය බැඳුගත් එගය මෙතරම වෙනස් වන්නේ කෙසේ ද? “සරා දැන් මහ ගැනීයෙක්” යි සිරිදිය කියේ ඇගේ මේ වෙනස සැලැකු නිසා විය යුතු ය. මා පළමු වර දැඩි ආගාමින් ඇස සමඟ කතාඩහ කෙලෙළේ ඇස ස්ථරයෙන් හා සැට්ටයෙන් සැරසි කැරෙල් බැලීමට අපේ ගෙදරට පැමිණි අවස්ථාවෙහි ය.

‘සරා මහ ගැහැනීයක් යයි’ සිරිදිය කියනු ඇසු මෙනකා ද පෙර නොදුක්වූ කුහුලකින් ඇස දෙස බැලුවා ය. සරා අප නිදෙනාගේ ම බැලීමට හසු වුවා ය.

“තාත්තාට බෙහෙත් දෙන වේලාව ලං වේලා ඇති” සිරරාජීනි කිවා ය.

“නැහු” යි අක්කා ගත් කටටම කිවා ය. “සරා හදන්නේ මෙනතින් පැනලා යන්න. සිරිදිය සරාගේ ඇසුම් පැලදුම බලන්න විපා.”

“කියට ද බෙහෙත් දෙන්න ඕනෑ.”

“හයට”

“එශෙනම් මම වේලාව බලාලා එන්නම්” කියමින් සරා ලෙඛාගේ කාමරය දෙසට ගමන් කළා ය.

“වේලාව බලන්න ඕනෑ නෑ— මම දන්නවා.”

උගන්නා කාලයෙහි සිරිදිය පාසුල් දුරියන්ගේ සැලකිල්ලට හාජන වුවෙකි. ඔහුගේ දෙඩිවිල්ලත් සිනාවත් ඔවුහු ප්‍රිය කළා හ. දුරියන් ආගුරෝයෙහි දී ඔහු ප්‍රකට කෙලෙළේ මගේ ගතියට හාත්පසින් වෙනස් ගතියකි.

සිරිදිය අසුලන්න් නැඟී ගෙයි කාමරයක් පාසා ගියේ ය. ඔහු මගේ කාමරයට ගොස් මේසය උඩ තිබුණු පොත් අනුමතන් එකක් පෙරලා බැලුවේ ය. ඔහු පිටු පසින් ගිය මම කුවුළුව හැරියෙමි. කාමරය එළිය වි ය. අමු කොළ ප්‍රයෝග ඇදුගෙන සිහිල් යුලහ කාමරයට ආවේය. කුවුළුවට තුදුරින් අහසට නැඟී සිටි කෙහෙල් පදුරෝහි පිළි, දුවැන්ත ලිහිණියකුගේ මපද පිහාවු මෙන් යුලහින් සැලෙයි.

“අරවින්දග පාඨම් විභාග ලඟයි නොව?”

“මිරි, තව මාස හතරයි. තාත්තා ලෙඩ උඩ එක හරි පාඩුවක්. පාඨම් කරන්නවත් වැඩි ආසාවක් නෑ.”

“අරචින්ද තාත්තාගේ ලෙංඩ් ගැන සිතන්න එපා. මේනකු කුඩාමාන් තාත්තා භෞද්‍ය බලා ගනිවි” යි කියමින් සිඝු කාමරයෙන් එලියට බැස්සේ ය.

සිරිදස කෙළින්ම ගොස් ලෙංඩ් කාමරයට ඇතුළ වී සරා කනා බහ කරන්ව නොසිනුවේ ය. ඇ ලෙංඩ් කාමරයෙහි එලියට එන තෙක් ඔහු ගෙය පුරා ඇවිද්මද් ය.

සරා ලෙංඩ් කාමරයෙන් පිට වී මද වෙලාවකින් දුම්ම පිළිස්සෙන ගදකුන් තොල් මතුරන හඩකුන් ඇසේන්ව වී ය.

“අරණෝලිස් දෙහි කපා තාත්තාට නුලක් බදින්න යනවා” කියමින් මේනකා අනාතුරු ව ලෙංඩ් කාමරයෙන් පිටවුවා ය.

අරණෝලිස් මහදී භෞ අනික් තැනකදී භෞ ගමුවූ විට මේනක ඔහුට ගෙදර වැඩ කරන මල්ලිස්ට දක්වන සැලකිල්ලට වැඩි සලකිල්ලක් නොදක්වයි. එස් නමුත් සුදු පිරුවට හැද යකුදුරුකි කරන විට නම් අරණෝලිස් මේනකා තුළ දනවන්නේ බියක් ඒ බිය නිසා ඇ වහා කාමරයෙන් පිටවුවා ය. යකුදුරුකිම් කර විට අරණෝලිස් ගුප්ත ලෝකයකට පිවිසෙයි. ඔහු අමතන්නේ ගුප්ත බලයකට ය. අදුර මෙන් ඒ ගුප්ත බලය ද අප තුළ අනිය බියක් දනවයි. ගිනි කබලන් නැහි විසිර අතුරුදහන්වන දුම්ම දුම්න්, අධි අදුරන්, හල් සකාර බහුල වවන සහිත බසින් මතුර යකුදුරාගේ කටින් පිටවන නයකුගේ පිශිම වැනි හඩන් මිනි ඩිනොහි සැහැවි සිටින ආදි කාලින හැහිම් ප්‍රඛිදයි. අරණෝලිස් කල ගුස් වෙස ගෙන ගුස් ලෝකයක ගුස් නාවකයක් දක්වා නැවැවකි.

මේනකා කාමරයෙන් පිටතට පැන්තු දුම්මල ගදන් මැතුර හඩන් මා කාමරය තුළට කැද වී ය. සෙල් උඩු කය ඇති අරණෝලිස් පාත් පුවුවක වායි වී මතුරයි. ඔහු ඇදි සුදු පිරුවට නිව්‍යාන් කජ වූ දළ රවුලන් වැසුණු ඔහුගේ දෙනොල් අතරින් පිටවන සියලුම වවන මගේ කනට හසු නොවේ. ඔහුගේ කරින් පිට වන්නේ රවුලන් බාධා කරනු ලැබේමෙන් බොල් වූණු එමාව පිපුරුම් හඩ නහන වවනයි. දුම්මල දුම් වහල් තලයේ හැඳු විසිර අතුරුදහන් වතන් එහි ගද තැහැයෙන් ඇතුළුව පෙන් හැල්ල කරා යන තරම් නියුණු ය.

අම්මා රහස්‍යක් කියන්නාක් මෙන් මා යමහ කනා කළා ය.

“සරා ගෙදර ගියා ද?”

“නැහැ”

“දරමදස්?”

“ගිහිලා එනවයි කියා ගියා.”

“තාත්තාගේ කසාය හිදිලාදුයි බලන්න අක්කට කියාපන්..... කුස්සි අම්මාට තෝරන්නේ නෑ.”

අරණෝලිස් ලෙඩාගේ නළල්තලය අසලින් පටන්ගෙන දෙපා දක්වා තම අක්තලය සොමින් අද්ද අත යලිත් කනට ලංකාට ඇහිල දෙකන් එකිනොක ගසා ‘වික්’ හඩ නාවයි. මැතුරුලමන් නළවනු ලැබූ ලෙඩාට නිදීමත වී ගෙන එනු දකින අම්මා සන්තෝෂ වෙයි. මතුරන වීට ලෙඩාට නින්ද යන්නේ මැතුරුම සාර්ථක වූ බැවිනි.

තාත්තාගේ අසනීපය නිසා මගේ උගැන්ම නතර කරන්ට වෙශ්‍යාභාෂ්‍ය යි යන හැඟීම මගේ දෙම්නසට තොට සොමිනසට හේතු වී ය. දෙවු පෙළ විභාගයෙන් සමර්ථ වූ විට වුවමනා තම ලිපිකරුවකු වී පැඩියක් ලබන අතර මට රසායන විද්‍යාව උගත හැකි ය. රසායන වට්ටෝරු පොන් බලා මා කළ සමහර අත්හද බැලීම් වලින් මම මහන් සන්තෝෂයක් ලැබේමි. මණ්සිල හා තවත් ද්‍රව්‍යයක් මිගු කරන අවස්ථාවෙහි ඒ සංයෝගය පිපිරුම හඩ නහමින් ගිනිගත්තේ ය. අතක් පිළිස්සුණු නමුත් එවැනි අත්හද බැලීම් වලට මගේ ආසාව දැඩි වී ය.

සිරිදස සරා පිළිබඳ සින් ඇත්තෙකි. ඔහු සරාගේ සින් ගැනීමට වැයම් කරයි. ඔහු ධනවතෙකි. සරාගේ මුළුපියන් කැමැත්වන්නේ සිරිදසට යි.

සරාගේ පියා ධනවත් වෙශ්‍යාභාෂ්‍ය දෙකි. මට ඉහළ නැඟීමේ ආගාව ඇති ස්ත්‍රීයකි. ඔවුහු මා ගෙන සිතන්ට සරාට අනුබල තොදෙනි. ඇ මා ආග්‍රාය කරන්නේ නිරහය අකුටිල සින් ඇති තරුණීයක බැවිති. සරෝජිනි මහ දී වුව ද පාසුලෙහිදී අනික් ඇයන් බලා සිටිය දී වුව ද මා හා කෙළින්ම කතා කරයි.; මට සරදුම් කරයි. එහෙත් මට මගේ ලැංඡාවන් බයන් තවම මැඩගත ගොඥැකි ය. සරා ඇතුම් විට මා හා කතාකරන්නේ තලතුනා ගැහැනියක ලෙසිනි.

“අරවින්ද දෙස්තර විභාග සඳහා ඉගෙනීමට අකැමැත් උණා. මොනම උසස් විභාගයක් උමද්‍යාවත් ඉගෙනාගන්නා ආසාවකුත් නැඩි දැන් විකකට පෙර කිවිවා. අරවින්ද කරන්න හිතාගෙන ඉන්න රක්සාව කුමක්දු” සියලු සින් වරක් මගෙන් ප්‍රශ්න කළා ය.

“රක්සාවක් ගෙන මම කළුපනා කෙමෙළ් නැහැ. සල්ලි හමුබ කරන්න ආසාවක් නෑ.”

සරෝජිනි සිනාසුණා ය.

“රක්සාවක් තොකාට කසාද බැඳුලා ජීවත් වන්නේකාභා-මද? කසාද බැන්දම අරවින්ද ගෙයක් කුලියට අරගෙන ඒ ගෙයි ජීවත් වෙන්න ඕනෑ.”

“මම ඒ ගෙන කළුපනා කෙමෙළ් නෑ.”

සරා යලින් සිනාසුණා ය. ඇ සිනාසේන්නේ මට ද? තොත්
නම් මගේ පිළිතුරට ද?

“මගයක් කුලියට ගත්තාම ඒ ගෙට බඩුමුවට ඕනෑද
කාරයා ඕනෑද.”

සරාට මා තුළ දැඩි අල්මක් හටගන් නමුත් කසාද බැඳීම
මම කිසි විටක නොසිතුවෙමි. මා ඇසුරු කරන තරුණයන්
තරුණ විය ඉක්මවුවකු පවා කසාද බැඳීම ගැන කතාකරනු, ගම්න්
නොගිය මම දෙනුන් වරකට වඩා නො ඇසීමි. දරුවන්ගේ කු
බැඳීම ගැන මටුපියන් කතාබහ කරනු මා අසා තිබේ. එහෙත් ගු
මටුපියෝ ඒ ගැන කිසි විටක මා හා වචනයකුදු කතා නොකු
සරා මට මතක් නොකළේ මා විසින් සිතා බැලිය යුතු කරුණ
එහෙත් ඒ ගැන සිතන්ට මා කරන වැයම නිෂ්චිල වෙයි. එය
විසින් කළ යුතු කාරියක් නොව මටුපියන් අප ලවා කර
කාරියකි.

“සරා කියන රක්සාවක් කරන්න මම කැමැතියි” ඒ මම කිසි
සරා යලින් සිනාසුණා ය.

“සිනියර විභාගේ පාස් කරාම මට ලෙහෙසියෙන් ආංඩුවේ
කරු විභාගෙන් සමර්ථ වෙන්න පූජාවනි” ඒ මම අනතුරුව කිසි

“අරවින්දගේ අවසාන පිළිතුරට මම කැමැතියි” සරා ඒ
නොශයෙන් කිවා ය.

ඇ මගෙන් මේ ප්‍රෝනා ඇසුවේ මට දැන්විය නොහැකි කිසි
කරුණක් නිසා විය යුතු ය. ඇ මට ආලය කරයි. ඇ මට උදු
භවයි. එහෙත් මා ඇට ආලය කරන්නේ මැඩගත් බියක් හා ල
වක් ඇතිවයයි ඇ ලවා සිතවන කියුම් මට ඇතැම් විට කියා
ඇගේ මටුපියන් මට කැමැති වෙනියි ඇ නොසිතන බව
කෙළින්ම නො කිවා ය. එහෙත් ඇතැම් කියුම් ඇගේ මටුපිය
කැමැති නොවනියි යන හැඟීම සමඟ විට මගේ සිතට නැඹුම
සරාජිනි තලතුනා ගැහැනියක මෙය අනාගතය ගැන
කරන්නේ තම මටුපියන් හා හටගන් අසන්නොෂයක් නිය

නිදි මරමින් තාත්තාට සාන්තු කරන අක්කාවත් වඩා අම්මා නමාගේ අනාගතය ගැන සිතන බව මම දැන සිටියෙමි. විවාහ ජ්‍යෙෂ්ඨයට ඇතුළු විමෙන් අපහන් වෙන් වූ අක්කා ඇගේ අනාගතය දැනියි; ඒ ගැන තොසිනයි. නමාගේ අනාගතය තොදුන්නා බැවින් අම්මා ඒ ගැන සිහායි.

තාත්තා මළුහාන් අම්මාගේ අනාගතය කුමක් වේ ද? අම්මා ජ්‍යෙන් වන්නේ මා ජ්‍යෙන් වෙමින් උගෙන්නේත් තාත්තා ද්‍රව්‍ය පතා දෙන මුදල් වියදම් කිරීමෙනි. ඒ මුදල් තාත්තාට ලැබෙන්න් වෙද කමෙනි. ඒ ආදායම හැර අනිකක් තැනි තාත්තා මුදල් ඉතිරි කරන්නොක් ද තොවේ. අම්මා ද මුදල් එකතු කරන මුදුරු ගැහැනියක් තොවේ.

එදිනෙද ලැබෙන මුදල් වියදම් කිරීමෙන් ජ්‍යෙන් වුව ද තාත්තා ඉතිරි කරගන් කිසියම් මුදලක් බැංකුවේ හෝ වෙන යම් කිසි තැනක හෝ තැන්පත් කොට ඇතැයි අම්මා ඇතුම් විට සිතුවා ය. තාත්තා ලෙඩ් වි දෙසතියක් ගෙවෙන්ට පෙර ඔහු ඉතිරි කරගන් එවැනි මුදලක් නැත්තකු බව දැනගන් අම්මා තැනි ගත්තා ය.

දුදරුවන් භා බිරිදි දකා බි නිදුකින් ජ්‍යෙන් වනු දැකින ආගාවෙන් මධ්‍යානු ලැබු තාත්තා තමාගේ අනාගතය ගැන කොහොත්ම තොසිතුවේ ය. ඇතුම් විටක ඔහු මුදල් ඉතිරි කිරීමේ අනුසස් කියන්නාට යරදම් කෙලෙළේ ය. මිනිසකු ජ්‍යෙන් විය යුත්තේ මුදල් ඉතිරිකරනු පිණිස තොට ලද දෙයින් සතුවව ජ්‍යෙන්වනු පිණිස ය. තාත්තා සන්නේ නේ ප්‍රාග්ධන ප්‍රාග්ධන නිදුකින් ජ්‍යෙන්වනු දැකිමෙනි. ඔහු අනාගතය ගැන වන් තමා ගැනවන් සිතට වද තොදී ජ්‍යෙන් වුයේ ය. මුදල් රස් කරමින් ලෙඩුකකම් පත්මින් ජ්‍යෙන්වන තුවනැති මිනිසුන් එවැන්නකු හඳුන්වන්නේ ‘හොඳු මිනිහා තමුන් මෝඩයා’ යන ප්‍රස්ථාව පිරුමෙනි. තාත්තා තමා එසේ හඳුන්වනු ලැබීමෙන් තොකිපෙන අපිස් තුවනින් අඩු තොවුම්වකි.

ඔහු උගේ සිට හවය් වන තුරු පමණක් තොට නින්දව යන තොක් ද සිත කය වෙශයමින් වැඩ කෙලෙළේ ය. ඔහු එතරම් වෙශයුණේ ජ්‍යෙන් සපයනු යදා පමණක් තොවේ. ඔහු එයින් සන්නේ සැපයු දෙයින් නිදුකින් ජ්‍යෙන් වූ අපගේ ආත්මාර්ථකාම් හාවය ගැන මම ඇතුම් විට ගෝකවිමි.

ඛමම් ඉඩම් කඩම් ඇති පවුල් කිපයක හැර අනික් හැම ප්‍රෝග්‍රැම පියා දරුවන්ට කැම බීම සැපයීමටත් ඉගෙන්වීමටත් සිමාව ඉක්මවා මහන්සි විමෙන් මුදල් සැපයිය යුතුය. එතරම් ඔහු වෙහෙසු කරන්නේ ප්‍රසාදන් මහුලන් විසිනි. දු දරුවන් විසින්ම නොවූ පමණ ඉක්මවා වෙහෙසිමෙන් තාත්තා හිටි හැටියේ අනාරියා වෙතියි ගතාතුගතිකව ජීවත් වූ අපට නොවැටහිණ.

තාත්තා තමාගේ රෝගය ගැන සිතුමින් ගෝක කරන්නෙකින් සලකන කිසිවක් නොකියයි. ඇතැම් විටක ඔහු කනාවු වූ තමා හඩාන විවක අම්මා හෝ අක්කා හෝ ලහ නොයිටිය තොරු පමණි. එ වැනි ඇතැම් අවස්ථාවක ඔහුගේ ඇසට කළුව නැගුණු බව මේනකා කිවා ය. ඇදෙහි වැනිරෙන තෙක් අප සියලු ඔදානු උදෙසා තමා වෙහෙසුණු බව සිහි කිරීම තාත්තාගේ ඇසට කළුව නැතිමට හේතු වන්ට ඇත. දුඩී සිතුම් ආපදව ඉවසිය නොහැකි කනාවු විම ඔහුගේ දුබලකමක් නොවේ. කුල සිරිත්වල විපාක යකි. තාත්තා සැපයු දෙයින් තමාගේ අනාගතය උදෙසා මුදලක් වෙන් කොට ඉතිරි දෙයින් දු දරුවන්ට කා බි ජීවත් වන්ටත් උගැන්මටත් සැලැස්සුවා නම් ඔහුගේ අර දුබල කම තුපන් හැඟීමක් වෙයි. මුළු පියන් නොකා නොවී වූව ද දරුවන්ට ඉගෙන්වීම කුල සිරිතක් විය.

අක්කා තාත්තාට වඩා කෙතරම් වෙනස් දැයි මට ප්‍රත්‍යක්ෂ වූයේ තාත්තා ලෙඩ වි උදෙස්තියක් පමණ ගෙවුණු පසුයි. අක්කා දුඩී ආදරයකින් භා අනුකම්පාවකින් වෙහෙස මහන්සි නොබල ලෙඩාට සාත්තු කරයි. ලෙඩා කෙතරම් පැහැදුණේ දැයි කියා හොත් එක වරුවක් අක්කා තමාගේ ඇද ලහට නාවොත් ‘මේනකා ගෙදර ගියාද?’ යි ඔහු අසායි. අක්කා නොමුසුරුව සාත්තු කරන්න ලෙඩාට වූවමනා මතල් බෙගහන් ආදිය සඳහා වියදුම් කිරීමෙහි නම් මුසුරුව සට කපට කම් කරයි.

තාත්තා ලෙඩවිමෙන් පසු අප ලැබූ ආදයම නැවතිණ. එම් කරුවකු විමෙන් මට ජීවිකාට සපයා ගත හැකි ය. මම අනාගතය ගැන නොයිතුවටේ. අනාගතය ගැන සිතුන්නා ආත්මාරාක්‍යාලීයකියි මම ඇතැම් විට සිතුවටේ. එය මගේ වරිනයෙහි අඩුපාඩු වක් වසා ගැනීම සඳහා නොයිතාම මා විසින් තිපදුවූ පස්තාවී පිරුලක් විය හැකි ය. අනාගතය ගැන සිතා පලරෝයම් වන්නා ආත්මාරාක්‍යාලීයකියි පැරැණි පධිවරයකු විසින් කියන ලද්දා දැයි මම නා දනිමි. මම මගේ අනාගතය සැලැකින් සිතා යුතුකින් බැහැර කළ තැපුන් අම්මාගේ අනාගතය ගැන සිතුවටේ. අම්මා අනාගතයක් නැතුදි මට හැඟීණු. අම්මා දික සේ ජීවත් වූවන් අක්කාගේ උපකාර නොසොයනු නියැක ය. කිසිවක් නො සපයන් මා අම්මාට කරන උපකාරය කුමක් ද? තාත්තා අම්මාගේ

අනාගත්‍ය ගැන පොයුලෙකීම වරදකි. දුදුටුවන් අතරදී අම්මාන් නාමාන් එකක්ම යයි ඔහු පිනත් ට ඇත. ඔහු තැනි විට දුදුටුවේ තාන්තා මෙන්ම අම්මාට යලකනි. ගැමි යමාජය මුවපියන් හා දුදුටුවන් ද එකතු ගොට යලකුවන්නාකි. විවාහ ජීවිතයට ඇතුළත් වන දු පුණුන් ගැමියෝ ගෞරම නවත්තා ගනිනි. විවාහ වන දුණුන්ටද මාසය කළ ගැකි යේ ගෙයි කාමර ගැන් වැඩි කිවිම ගැමියන් අනර පැවැති පිරිතකි.

යොදුර, වස්නුව, පණ, පෙම්වතා යන වචන වලින් ඔපු-සොරුන් ඇම්මිම ගැමි අඩුයැමියන් යලකන්නේ මෙනිසුන් අතරදී සිප වැලද ගැනීම වැනි දුසිරින්ස් ලෙසිනි. ඔවුන්ගේ ඒකාන්මික තීවිනය එවැනි බාහිර සිරින් හා පැවතුම් වලින් ප්‍රකට වන්නක් තොළවේ. එය අප්‍රකට අධ්‍යාන්මික නෑ සබඳ කමකි. තාන්තාන් ඇඟිමාන් අධ්‍යාන්ම විසින් එකකු ලෙස පෙන් වුහ. තාන්තා තමා යහයන මුදල් අම්මා අතට දුන්නේ ය. ඔහු කවදවත් ඒ මුදල්වල ගෙන් සිලවි නොබැලුවේය. අම්මා ගෙය පාලනය කිරීමෙන් තාන්තා ද පාලනය කළා ය.

වෙදකම් ගැනීමට එන ලෙඛුන් ගෙන් සමඟරුන් ආපසු යත්ත් රිකු දෙනෙකක් තාන්තා උවා බෙහෙත් නියම කරවා ගනිනි. ඔවුන්ට ඉලි කලේක හා තෙල් විකිණීමෙන් ආදයමක් ලැබෙනු දුටු අක්කා අරවින්ද තාන්තාගේ තැන ගෙන වෙදකම් කළ යුතුය'යි යොර්තනා කළා ය. මම එය විෂිෂ්ටවක් ලෙස යැලුකුවම්. මට සරා ද මතක් වි ය. මා වට්ටෝරු වෙදකු වනු දැකිමට සරා ක්‍රමැති වෙයි ද? මා අක්කාට ඇශේන සේ සිතුවා නම් ඇ මට බැඳු වැදි මෙසේ පිළිතුරු දෙනු නියමි ය.

“තොදටම් කැමැති වේටි. සරා උඩ වමග පොම් ගුරුන්-තාන්සය නොනෙන් නොවී.”

සිරිදය, අක්කාගේ ලයෝර්තනාව අනුමත කළ තාම්ත් අම්මා කිසිවක් නොක්වා ය.

තාන්තාගේ වෙදකම දිගුගෙන්ම අයා දා ගැකි ය. තාන්තා තෙල් බෙහෙත් සාධිත මිනිහා උවාම අපට ද තෙල් බෙහෙත් යැදුවිය ගැකි ය. තෙලක් සිදිමට මෙන් ගැලීයක් යැදිමට ද වුවමනා බෙහෙත් වර්ගෙන් එක වර්ගයන් ගතයුතු පමණින් ඔහු දනියි. බෙහෙත් වර්ගෙන් එක වර්ගයන් ගතයුතු පමණින් ඔහු දනියි. අරවින්දට ඉලගනීමට තෙල් සිදිනා සැටින් පදමත් යෙහු දනියි. අරවින්දට ඉලගනීමට තිබෙන්නේ ඒ ඒ තෙල් වර්ග හා බෙහෙත් වර්ග නියම කරනු ලැබෙන්නේ කුමන මලඹට දැයි තාන්තාගෙන් අයා දා ගැනීමට පමණයි. කියලින් අක්කා තර්ක කළා ය.

“එය වෙදකමක් නොව ලෙඩුන් මැටිමකි” යි මම කිවු වේදකම උගුන්මට මගේ ආසාවක් නැත. මා මෙතෙක් කැලැබුමේ වෙදකමට වුවමනා දැනුමක් නොවේ.

“අරචින්ද රසායන විද්‍යාව ඉගෙන ගන්නවා නොව. වෙදකම් එයින් පුහක් ප්‍රයෝගනා ලැබේලි. ඒ දැනුම නිසා අරචින්දට වඩා භාජා නොදා වෙදෙක් වෙන්න පූජ්‍යවනි.”

“මම විද්‍යාවක් ඉගෙනගන්නේ නෑ” යි තරඟයෙන් කිවු

“අරචින්දගේ ඉංග්‍රීසි දැනුමෙන් වෙදකමට පුහක් ප්‍රයෝගනු ඇංග්‍රීසි උගලනාකුට නහියම ආයුර්වේදය ඉගෙනිමට පූජ්‍යවන් විසා පොත් තුනක් නාගෙන්දු නාත් සෙන් නමැති වඩා තෙවැස්වරයෙන් ලියා තිබෙනවා. ඒ පොත් තුනෙන් සම්පූර්ණ ආයුර්වේදය ඉගෙන්න පූජ්‍යවනි” යි සිරිදස කිවේ ය.

“වට්ටෝරු වෙදෙක් වෙනවාට වඩා භාජායි ගැට කපන්නෙනු වන එක.”

අක්කා පමණක් නොව සිරිදස ද මදක් කෝප වූ ග.

“උඩි තාත්තාටන් අපහාස කරනවා. භාම වෙද මහත්තයා වට්ටෝරු ලියනවා. වට්ටෝරු නොලියා වෙදකම් කරන්නේ කොහොම ද?” යි මෙනෙකා තරඟයෙන් ප්‍රශ්න කළා ය.

“කසාය වට්ටෝරු ලියන වෙද වට්ටෝරු වෙදෙක් තෙයි. වෙදකම ඉගෙන නොගෙන වෙදකම් කරන මිනිහා වට්ටෝරු මේ මම වට්ටෝරු වෙදෙක් වෙන්න කැමැති නෑ.”

“අංසභාගයට වෙදකම් කරන්න දැන් මට උණන් පූජ්‍යවනි” අක්කා සිනාසේලින් කිවා ය.

“එහෙනම් අක්කට බැරිය තාත්තාගේ වෙදකම බාර අරණේ කරන්න?”

“උඩි ඒක බාර අරගෙන කරන්නෙන නැති නම් මම බාර අරණේ කරනවා.”

අක්කා මෙයේ කිවේ සරදම් පිළිස නොවේ. අි කටර ගාස්සි යක වුව ද ව්‍යවහාරය උගුන්මට ලැබූ ජන්ම ගක්තිය ඇන්ත්ස් ආයුර්වේදයෙහි විද්‍යාත්මක පක්ෂය සියේට දහයක් නම් ව්‍යවහාරී පක්ෂය සියේට අනුවකි. විද්‍යාත්මක පක්ෂය කොහොම් නොදා වෙදකම් කිරීමෙන් අවබික් සිදුවෙනියි මෙනෙකා නොසිතයි.

“අමරසිංහ වෙද මුදලිතමා අවුරුදු අවක් පමණ ජයතිලක තිලක වෙද මහත්තයාගෙන්” යි කියලින් සිරිදස අක්කාට අනුග්‍රහන්නේ ය.

අමරසිංහ වෙද මුදලිතමා අවුරුදු අවක් පමණ ජයතිලක රාජෝ අතවැසියකු ලෙස මෙහෙත් ඇඟිරුම්වි ය. වට්ටෝ

ලිපුගේ ය. රෝගීලක වෙදරාල දුර බැහැර ගිය විට ලෙසුන් බලා මෙමග්‍යාන් හියම ලක්මල් ය. ඔහු ගොඳීන් යාච්කාත හාජාව පත්‍ර උග්‍රන්නේ වෙද්‍යා විමෙන් පසුයි.

“මම ඉස්සෙක්ස්ලේ ගිය කාමල් යාච්කාත විකක් ඉගෙන ගත්තා” සි මෙනකා අප සිහායෝගලීන් කිවා ය. සිරිදෙස, වෙද මුදලිතමා ගැන හි ගොරුණරු ඇසු මෙනකා වයාන් උනාන්දු එ ය.

ආමට්‍යා බියගත්තා ය. තාත්තාලේ වෙදකම මෙනකා අතට ගොඳාන් වන්නේ අවුලකි.

“තාත්තාලේ වෙදකම අධිනි අරමින්දට” ඕ මෙමතක් විලා නොදුනි සිටි අම්මා කිවා ය.

“අරමින්ද කැමැති නෑ” සි සිරිදෙස කිවේ ය.

“වියා අකැමැති නම් ඒ වෙදකම මට කරන්ව බැරි මොලකාද?”

මෙනකා කර බාගත්තා ය. අප කාටන් වඩා ප්‍රස්ථාවාවින තුවිණ ඇති ඇසු කිසිවික් නොකිරී කුමක් නියා ද? සිරිදෙස අම්මාට අනුබල දැන්නේය.

“කුඩාම්මා ගැන මම සිතුවේ නෑ” සි සිරිදෙස සාජ්‍යවම කිවේ ය.

“ඩාජ්පා කළ වෙදකම අධිනි කුඩාම්මාවයි; මෙනකාට නොවී.”

“නෑ—දුරුවා: මම එගෙම කිව්වේ කවටකමට. මම දත්තා වෙදකමික් නැහැ. මම අන්න නැතිව වෙදකම කරන්නේ නොහාව ද?”

“මෙටදා ගාස්ත්‍රය පොතින් ඉගෙන නොගත්තාට කුඩාම්මා බාජ-පාලා වෙදකම දත්තාවා නොවී. මෙටදා ගාස්ත්‍රය විකක් ඉගෙන ගත්තා එක ඇමාරු වැඩිකුන් නොවී.”

“මිට— මෙ වඩා ගොඳීන් අම්මාට ඒ වැඩි කරන්න ප්‍රඹවනි”

“මෙනකා කිවා ය. “තාත්තා ගදුපු තෙල් බෙඟහන් තව අවුරුද්දේ කට පිරිමිවි. වෙදකම අම්මාට තමයි අධිනි.”

වෙදකම පිළිබඳ මොඩින්ගේ කනාඩහ නිසරු දෙඩ්විල්ලක් ගෙයිනී මට වැඩිහැනේ. තාත්තා මලුව් ලෙඛිඩු අපේන් වෙද්‍යාම් ගැනීමට එන් ද? ඔහු වෙදකමට බැයිෂේස් ආසුරුවිදෙය අරභයා උත් විශේෂ උග්‍රෝලක් ඇතිව නොවේ. ඔහු මෙටදා ගාස්ත්‍රය උග්‍රෝලන් වෙදකම කරමිනි. ගොඳ මෙදා එමයේ ප්‍රමා උග්‍රෝල ගාස්ත්‍රය වෙදකම පිළිබඳ තියා නොව වෙදකම කිරීමෙන් උත්තේ අදු ඩීලත් අන්වායි-පිළියාන්ත තියා නොව වෙදකම කිරීමෙන් උත්තේ අදු ඩීලත් තියාන් යන් තියා ය. ආසාවන් භා දායාකපුණාවන් පෙන් වෙදකම කිරීමන් උත් පළපුරුද්ද මපාද ජනයා අත්‍යායිය මලය ගුණ්‍යාවන්.

තාත්තා මේ පළපුරුද්ද උත්තේ රේක්සාවක් නොව කළාවක් මෙන් පළපුරුද්ද උත්තේ රේක්සාවක් මෙන් තෙත්ත වූවයේ වෙද-මලය යලකා වෙදකම කළ බැවිනි. ඔහු සහාලත්තේ වූවයේ වෙද-මලය යලකා වෙදකම කළ බැවිනි. ඔහු සහාලත්තේ වූවයේ වෙද-මලය යලකා වෙදකම කළ බැවිනි. ඔහු සහාලත්තේ වූවයේ වෙද-මලය යලකා වෙදකම කළ බැවිනි.

යෙනි. අමාරු ලෙඩකු තම්ගේ වෙදකමින්, බෙහෙතින් භා කූ යෙන් විකින් වික ගුණ ලබනු දුටු ඔහු, කෙනකු ආසාවන් සාමාන්‍ය කරමින් වවන පැලයක් වැඩි මල් ප්‍රාප්තවා ගෙඩී හටගන්වනු දකිලෝ ලබන දැඩි සන්තෝෂයට නොදෙවනි සන්තෝෂයක් ලැබුවේ තෙල් පදමට හින්ද්වීමෙන්, බෙහෙත් අඹරවීමෙන්, ඔහු මැ පදමිකරන ප්‍රතිමා කාරයකු ලබන ආස්ථාය ලැබුවේ ය. මුදු ලැබුණ්න් නො ලැබුණ්න් ඔහු තමා බාරගත් අමාරු ලෙඩකු බැඳීම් ගැම ද නියම වේලාවට ගියේ ය. ඔහු මෙනරම් උනන්දුවකින් කුහුලකින් ලෙඩුන් බැඳීමට ගියේ වැඩි දායාවක් හෝ කරුණාවා නිසා නොව තම්ගේ බෙහෙතින් කසායෙන් ලෙඩුන් සුව ලැබු දකින ආසාවනි. ඔහුගේ විශේෂ බෙහෙතකින් මදක් සුව ලැබු අමාරු ලෙඩකු දුටු විශය ඔහු කුඩා මැණිකක් ලැබු මැණික් ගරන්තා ලෙස සන්තෝෂ වූයේ ය. අනතුරුව ලෙඩාට කළයුතු සාම්බු ඔහු පරිස්සමෙන් නැවතිල්ලේ පිළිවෙළින් කිවේ ය. තමා නියමිකරන බෙහෙත් කසාය සන්තෝෂයෙන් බොමින් නියමිත ආභාරයෙන් තාප්ත වන ලෙඩාට ඔහු තුළ ඇල්මක් හටගන්නේය. ඔහු ඒ ලෙඩා යහළවකු ලෙස සැලකුවේ ය; ලෙඩා භා ලෙඩ්ඩි ගැන නොව වෙනත් දේ ගැන කතා කිරීමෙන් සන්තෝෂ වූයේ ය.

“මම දන්නා වෙදකමක් නෑ” යි අම්මා තරහයෙන් ම කිහි.

අක්කා තාත්තාගේ වෙදකම අතට ගන්ව සිතු සිතුම අම්මාය කෝපයට හේතු විය. තාත්තාට මහත් ආදරයෙන් භා සැලකිල්ලන් සාම්ත්‍ර කරන අක්කාගේ සිත රිද්දන්ට අම්මා කැමැත්තා වූවා ය.

මෙනකාත් සිරිදියන් ‘වෙදකම අයිති අම්මාට’ යළින් කිහි.

“මම දන්නා වෙදකමක් නෑ” යි අම්මා තරහයෙන් කිවා “

අම්මා කළේපනා කොට අනතුරුව සන්සුන් ලෙස මෙම කිවා ය.

“ලේවා ගැන කතාකරන්න කළේ තියෙනවා. තාත්තාගේ වෙදකම මට කරන්න පුළුවනි යි ඒ වේලාවේ මට කියවුණේ තරහ නිසා. මෙනකා ගොහින් තාත්තා අවධිවෙලාදැයි බලාපන්. තා බෙත් දෙන වේලාව උං උණේ නෑ නොව — උං නොව ඒවා දන්නේ. මම කසාය හිඳිලදැයි බලාලා එන්නම්.”

මෙනකා කර බාගන ලෙඩාගේ කාමරයට ගියා ය.

මොවුන්ගේ කතාබහ අයිමෙන් වෙහෙසුනු මම සිරිදියන් සම් ගෙයින් එලියට බැස්සෙමි. දැඩි අව්වෙන් සිරිදිය මා තරම් පිඩි නොවිදියි. සිරිදියගේ සොම්නස් මුහුණ දෙමිනසින් බෙහෙවින් වෙනස් නොවන්නාක් මෙන් අව්වෙන් තැවීමෙන්ද වෙනස් නොවන්නකි. ස්වභාව ධර්මයාගේ හයාකාර වේගය හෝ මිනිසුන්ගේ

ඔහාර මැර කම් හා කුත්සින ගනි හෝ දැකීමෙන් ඔහු කම්පා වන්-නොක් හෝ කලකිරෙන්නොක් හෝ නොවේ. ‘අවිව සුරයි’ මා අසන්නොපෑයෙන් කි විට ‘මොන සුරක්ද? යි කියමින් සිරිදය සිනාසුණේ ය.

තද අවිවෙන් වුව ද නොතැවිය හැකි යේ පදම් වුණු හම් ඇති ගොවියන් ඩාදිය නැහමින් ගොයම් පාගනු බලා සිටි මම ‘මේ මිනිසුන් වෙහෙසහන තරම’ යි සිතුවෙමි. ‘අර ගොයම් පාගන කිරී අප්පු වැඩිව හරි ගපනා’යි සන්නොපෑයෙන් කියමින් සිරිදය සිහින් කයක් ඇති ගොවියකු පෙන්තුවේ ය.

හිස වටා බැඳී රෙදී කඩ ඇති ගැනු පිදුරු එකතු කොට ගොඩ-ගසනි. නියහින් වියලුණු කෙත කදු ගැටිය තෙක් පැතිර සිටියි. කදු ගැටියෙන් නැහි සිටින පොල් ගස් අතරින් සක්වල ගල තෙක් පැතිරි අහස පෙනෙයි. වෙල පසු කොට අපි ගම්සබා පාරට පිවිසි-යෙමු. දෙපැන්තේ හෙවුණු වල් පදුරුවිලින් හා විශාල අඩ ගස් විලින් ද හෙවිනු වුණු ගම්සබා පාර කෙළවර සිදිගිය දිය ඇති කුඩා ඇලෙක් වසා සිටි බෝක්කුව පසු කළ අප පිවිසියේ මහා පාරට ය. දෙපැන්තේ ගොල් රුප්පාවල පැල ඉති වැටින් වට වු කුඩා ගෙවල් කිහිපයක් පසු කළ අපි ගෙවුයනක් වටා බැඳී සුදු තාප්පයක දෙරවු-වට පැමිණියෙමු. සංකර ගෘහ තිරුමාණය අනුව තනන ලද විශාල ගෙය දෙස මද වෙලාවක් බලා සිටි සිරිදය මෙසේ කි ය.

“යමුද සරාලයි ගෙදරට”

සිරිදයගත් යොජනාවට පිළිතුරු දීමට මම ප්‍රමාද විමි. සිරිදය සරා ගැන මෙතරම් කුහුලක් දක්වන්නේ කුමක් නිසා ද? සරාව මා ඇල්ම කරන බව ඔහු නොදැනියි.

“සරාගේ ඇම්මා අපි මේ අවෙලාවේ යනවාට කැමැති වෙන එකක් නෑ. දුන් ගෙදර වැඩ පල තියෙන වෙලාව.”

අප පසු කොට ගිය බක්කි කරන්නයෙහි උන් ගැහැනු දෙමද-නොක් අප දෙය කිනෑ කමින් බැඳුහ. සිරිදය හදුනාගන් එකියක් “මම දුන්නවා”යි කියන්නාක් මෙන් සිනාසුණා ය. ධනවන් තරුණයකු වින සිරිදය දුවරුන් ඇති ගැහැනාන්මග් ගැලකිල්ලට හසුවන්නෙකි.

සිරිදය මද වෙලාවක් කළේපනා කොට කර බාමගන ගමන් කෙටළු ය.

“මම සරා බලන්න යනවාට ඇමග් ඇම්මා එයිය කැමැති නෑ”යි කියමින් සිරිදය මා දෙය බැඳුවේය. ඔහු සරා ගැන කනා කරන්නේ ඇ පිළිබඳ සිත් ඇත්තකු ලෙසිනි.

ධිහු ‘අරවින්ද’ යයි මා ඇමතු නමුත් කිහිවක් ලොකිවේ ය. මදක් දුර ගමන් කොට ඔහු කුහුලකින් මගේ මූහුණ බැඳුවේ ය. ඔහු රහයක් කියන්ව යන්නේ යයි මම සිතුවෙමි.

“මම ඉස්කෝලේ ගිය කාල්ප සරා ආස්සරය කළා” යි සිරියි කිවේය. ඔහුගේ මූහුණ පුරා පැනිරි හිනාව තවම අතුරුදෙනු නො වී ය.

“ඉස්කෝලේදී අපට ගැනු ලමයින් ආස්සරය කරනු ලබනවා.”

“ඉස්කෝලෙන් අයේ උණාට පස්සයේ සරා ගැන මගේ ඇදු විනාස් උණා” යි මගේ කියුම් නැයුණුකු මෙන් සිරිදාය කිවේය.

‘අමගේ වරදක් නිසා ද?’

“ඉස්කෝලෙන් අයේ උණාට පස්සයේ මම සරාට ඇඟු කරන්න පටන් ගෙන්නා” යි මගේ ප්‍රශ්නය තැපුණුකු මෙන් සියලුත් තනපල් ය. “සරාගේ අම්මා මට කැමැති නෑ. ඇඟු අදහස නිතිඥයෙකුට හට දෙස්තර කෙනාකුට හරි පාවා දෙනු මවුනියන්ට සල්ලි තියෙනවා.”

මම මගේ සංවේගය මැඩ ගැනීමට වැයම් කෙලෙළුම්. සිරිදායා සරා ගැන මමනරම් සෙවු බව මම නොසිතුවෙමි.

“සරා කැමැතිදු” යි මම නොඳුවසිල්ලෙන් ඇයුමෙම්.

“මම නාම සරාගෙන් ඇගුවේ නෑ. මම සරාගේ තාත්තා සංක්‍රාන්තා කළා. තාත්තා වැඩි අකැමැත්තක් නෑ. නමුත් අම්මා කැමැති නෑ.”

මගේ ගින සැහැල්ලු වී ය.

“මවුනියන්ගෙන් අහන්න පෙර සරාගෙන් නොවා අහන් තිනෑ.”

“සරා මට අකැමැති වෙන්න කාරණයක් තියෙනවා ද?” අසමීන් සිරිදාය සිනාසුවෙන් ය. “අම්මාත් තාත්තාත් කැමැති තා සරා මට කැමැති වෙවි.”

සිරිදාය ගැනුන් ගැන සින්න්නා මට එයා මකනරම් ලබන හැඟීමකින් ද තරුණියකගේ ආලය දිනා ගැනීම පහසු කාරියා ලෙස සිරිදාය සිතයි. ‘සරා මට අකැමැති වෙන්න කාරණය තිබෙනවා ද?’ යි සිරිදාය මෙගෙන් ඇයුම්ව ය. ඔහු දැඩි ආචාරි විශ්වාසය ඇත්තෙකි. එවැන්නකුට ඇතැම් විට තරුණියකා සින් දිනා ගැනීම පහසු විය ගැකි ය. ඔහු සරා විවාහ කර ගැනීම් කැමැති බව ඇමගේ මවුනියන්ට ගක්කින් ම කි ය. විවාහ රේඛී ගැන සින්ට සරා මට අනුබල දුන් නමුත් දැනුද මට ඒ රේ සිනිය තොගකි. විවාහය ගැන සිනා විට මෙගේ සිනට නහින් ලැජ්ජාවකි. ලැජ්ජාවට යටින් ඇත්තේ බියකි. අභ්‍යාමී විවාහ මෙගේ යහුම්වර්යා ආදරය ගැන කතා කරනි. කිසි විටක විවාහී තීවිතය ගැන කතා නොකරනි.

“සරා කැමැති මට්ට කියා සිරිදිය දුන්නේ නොහාම ද? ” ඩීම් විවාහය හා තරුණියන් ගැන නිර්හයව සිතන ඔහුගෙන් ඇසු-වොම්.

“සරා මට කැමැති වේවි” ඩී සිරිදිය වහාම පිළිතුරු දුන්නේ ය.
“මුළුපියන්ගෙන් අහන්නය කියා සරා කිවිවා ද?”

“නෑ, සරා මට අකැමැති වෙන්නේ නෑ” ඩී ඔහු දැඩි විශ්වාසය ඇත්තක ඔස් පිළිතුරු දුන්නේ ය.

සිරිදිය සරා පිළිබඳ කිසිවක් මට සහවත්ව වැයම් කරන්නේද?
‘අම්මාන්’ නාත්තාන් කැමැති නම මාත් කැමැති’ ඩී සරා සිරිදියට කිවා ද?

“එහෙනම් සිරිදිය සරා කැමැති කරවාගෙත ඒක මට හාගන්න වැයම් කරනවා.”

මම මගේ කෝපයන් සිත් වේදනාවන් මැඩ ගැනීමට වැයම් කෙලෙමි. සරා වරක් මා කරන්ව යන රක්සාව ගැන ඇසුවා ය. මා රේට දුන් පිළිතුරු ඇසු ඇසිනාසුණා ය. මා සරාට ආලය කරන නමුත් විවාහ ජීවිතය ගැන නොසිතන්නෙකියි ඇසිතුවා ද? සිරිදිය සරාට ආලය කරන්නේ වහාම ඇහා විවාහ ජීවිතයට ඇතුළත් වන අදහස ඇතිවයි. මා ඇට ආලය කරන්නේ විවාහ ජීවිතය ගැන සිතුමින් නොවේ.

“නෑ අරවින්ද” ඩී කියමින් සිරිදිය මගේ කරව අත දමා ගන්-තෙය: “සරා සමහ මා නොලයක් වර කතාබහ කළ නමුත් මම ඇට ඇල්ම කරන බවක් කිවිවේ නැහු. ඇමා සමහ ආසාවෙන් කතා කරනවා. ඇ කවද්වන් අසන්නේෂ උණේ නැහු. මම යෝජනාවක් කෙලාන් ඇ ඒක අහක දමන්නේ නෑ.”

“විවාහ ජීවිතය ගැන සිරිදිය තරම් දුරට සිතන්න සරාට තාම වයසක් නෑ.”

සිරිදිය හඩ තහා සිනාසුණ් ය.

“හාසයන්ව පිනන්න උගන්වන්න ඕනෑ නෑ. විවාහ ජීවිතය ගැන ගිතන්න ගැනු ලමයින්ව උගන්වන්න ඕනෑ නෑ.”

සිරිදිය ගැනුන් ගැනන් විවාහය ගැනන් සිතන්නේ පොතින් පතින් ලත් දැනුම ඇත්තක මලය මොව ව්‍යවහාරය පමණක් යල-කිත්තකු මලය ය. මා ප්‍රේම කරා හා කාව්‍යයන් ද කියවීමෙන් ලත් දැනුම අනුවයි සරා ගැන සිතන්නේ. සිරිදිය සරා ගැන සිතිමන් තොලබන අධ්‍යාත්ම ප්‍රිතියක් මා ලබන බව සැබු ය. සිරිදිය මහත්ම ප්‍රිතිය ලබන්ව සිතන්නේ සරා විවාහ කරගැනීමෙනි.

සිරිදියගේ විශාල ගෙයට ඇතුළ වුණු මගේ සිතට හසු වූයේ එහි ව්‍යුහාවයි. අක්කර තුනක් පමණ වන වත්තනහි පොල් ගස් වලින්

හා මොයේ ගස් වලින් සෙවණ ප්‍රූජු නීම අදුරු ය. ගෙය වෙශයෙන් සිරිදෙස් අම්මාන් පමණ යයි දැන්නා බැවින් ගෙය ප්‍රූජු පිළිබඳ හැඳිම වඩාන් ඉක්මනින් මගේ සිතට නැගේ ය.

“නාත්තාට දැන් විකක්වත් යනිප ද?” ඩි පිටිපස මිදුමලන් ගියා ඇතුළ වූ සිරිදෙස් මේ අයුවා ය.

“කියන්න යනිපයක් නැ. මලාකු අම්මා දැන් භුජක් වෙශ වෙලා.”

ලස් වූ කයක් ඇති නරභාරු ඇ කවරකු වුව ද අවනත කරගැනීමෙන් ස්වරුපයක් හා කනාඛ ද ඇති මද විය ද ඉක්මවු කාන්තාවුනු

“වයසට යන මොය කවුරුන් තවනය් වනවා, උඩ ප්‍රූජු කාලකින් මේ පැත්තේ ආවේ නැ නෙවා.”

“මගේ විභාග ලැඟයි. මොහාවත් යන්න නිවාඩුවක් නැහැ.”

“නාත්තා නම් ලෙඩි වෙන්න සුමානෙකට උඩින් මෙහි ඇවිරියා. මේනකා මේ පැත්තේ ආවත්ත් නැහැ.”

“බාජ්පාට යාත්තු කරන්නෙ මේනකා” ඩි සිරිදෙස් කි ය
“එයා ඉන්න නිසා කුඩාමාට අමාරුවක් නැහැ.”

“මේනකා ඒ වැඩ්ව බොහෝම සමර්තයි” කියමින් ලොඛ අම්මා, පුවුවක වාඩි වි හති අරින්ට වුවා ය. “නාත්තාට හැඳුණෙක රුම් ලෙඩික්. මම වත්තෙ විකක් ඇවිද්ද. වත්ත පුද් මෙරටවිවා. ලොකු තාත්තා ඉන්දේද්ද නම් වත්ත හොඳු පුද්දේට තියාගෙන තිටියා” ඩි කියමින් ඇ ගෝක වුවා ය.

සිරිදෙස්ගේ මියගිය පියා සිතාමනා සෞම්‍යා වැඩ්ව කරන උදාර ගත් ඇති ගුර මනුජ්‍යයකු වුහ සි මේ විශාල ගෙයේ උඩිවහු, කවුලි, යට්ඩි පරාල හා වශල් තලය ද පිරික්සන්නකු සිතනු නිසැකයි. පදම් වූ කොස්ලියෙන් යාද්වන ලද ජමන්ලයක් ගෙයක උඩිවස්සක් තරු වෙයි. උඩිවහු පරණ ගල් උඩිවහු සිහි කරවයි. වාරනිස් ගාන උඩි කොස්ලි පරාල යට්ල තරම් මෙයි. සියුම් කැටයමින් හෙබි කටවා කවිවිධිය සිටු දෙනෙකුට ඉස්සිය නොහැකි තරම් බර අන්තකි.

කැටයම් කරන ලද විශාල කාලීන රාමුවක් නීත්ති මූල්‍යෙන් විය. එහි වූ සිරිදෙස්ගේ පියාලගේ ණ්‍යාරූපයයි මූහුණ යුද සයනාවිය කුගේ මූහුණ සිහි කරවන්නායි. මොඩ ගැටුයක් යහින සිස ඇත් ඔහුගේ මූහුණ එවැනි ස්වරුපයක් ලැබුම් කඩු කයේනාන යන්න කබාය නිසා තොවේ. ඔහුගේ සිතන් උදාරකමන් හදුන්වා යලකුණු සිතන්මෙහි යුලු ය. මොය හා එහි උපකරණ ද ඔහුගේ ඒ ගතියට දෙයේ දෙයි.

මා දවල් බත් කා ආපසු යන්ම පිටත් වූ විටත් සිරිදෙස් මා එකතා සෙමල් යරා ගැන ය. ඔහු කියන හැම වචනයක් මෙ

සින් වේද්‍යාවට මැත්තු වන බව ඔහු නොදනියි. ඔහු අදහස් කර ගෙන ඉන්නෝ කෙසේ හරි මධුවියන් සතුවුකරවාගෙන සරා ප්‍රමාණේ ඩිරිද කරගෙනිමටයි. සරාගේ පියා ඔහුට පිය කරයි. මව තීතිඹයකු දියේනරකු ගැන සිතහා නිසා සිරිදිසාගේ යෝජනාව නොදුවයයි. ව්‍යවහාරය මිය මතාන්තර ගැන හිසට විද නොමදන සිරිදිය දෙධිවන්ට මතන් ක්‍රියාවට ද ගුරුයෙයි. මසකට රුපියල් පන්සියක පමණ ආදායම ලබන ඔහු මවගේ ඇවුමෙන් තවත් පන්සියකට වඩා ලබනු ඇත. දුර ගමනක් යන විට පමණක් කළිසන් ඇත්තේ ඔහු දැන් ගම්ම උත්සවයකට යතන් කළියන් ඇදියි.

ඔහු තම ආදාය මේ නාක් සරාව නොකිවේ දුර දක්නා නුවනුත්-තකු බැවිනි; ඔහු කටට ආ දදය කියලින් සිතාසි සන්නේප්ප වන්-නොක් නොවේ. ඔහුගේ ඒ බාහිර ස්වරූපයට යටින් ක්‍රියා ගුරු දුරදක්නා නුවනුත්තකුගේ අධ්‍යාත්ම ස්වරූපයක් ඇත. සරා අකැමැතියයි කිවහොත් ඔහුගේ බලාපොරොත්තු සුන් වෙයි. අකැමැති යයි කිවූ පසු ඇගේ සින් ගන්ව වැයම් කිරීම ඇගේ කොර්පයට හේතු වෙයි. සිරිදිය ද නිවතයෙක් වෙයි.

ඔහු ඇ ඇසුරු කිරීමෙන්, ඇට සැලකීමෙන්, ඇ භා කනාඛෑ කිරීමෙන් ඇගේ සිත සකස් කරන්ව වැයම් කරයි. එසේ සකස් කළ ඇගේ සිත ඔහුගේ ආදරය නමැති බිජුවට වැඩිහිටි සුදුසු කොනක් වෙයි; එය ව්‍යුත් විශය පැලවී ගොඩ ඇදී ඇපුම් බැපුම් නමැති තිරු රස් ලබමින් වහා වැඩියි.

“සරාගේ තාත්තා මට අකැමැති තැ” සිරිදිය කිවේ ය. ඔහු මාන් සමඟ ගමන් කොට දෙරවුවන් පිට වී පාරට බැස්සේ ය. “සරාගේ තාත්තා අමේ තාත්තාට බොහෝම යැලුකුවා. එයා වෙදදාම් කරලා පොහොයන් උගෙන් තාත්තාගෙන් පළමුව ලැබූ උපකාරය නිසා.”

සිරිදිය මෙතරම් දැඩි සිතින් සරෝහිනි පතන්නොකියි මම නො සිතුවෙමි. මා කළින් වටහාගත්ත්තේ ඔහුගේ වරිතයෙහි බාහිර අල්ප ආග කිහිපයක් පමණි.

මා සරාට ආලය කරන බව සිරිදියට කිව යුතු ද? සිරිදියගේ ගත් ගැන මගේ අදහස් වෙනස් නොවී නම් එක වරම ඒ බව ඔහුට කිමට මට සිතෙයි. මා කළින් සිතා, සිටිලය් ඔහු වහා ගොෂා වනා, වහා සන්නත්ස් වන ඒ මදකම එවම්ම අමතක කරන ජීවිතයෙහි බර-සැහැල්ලව ගැන නොයිතන්තකු ලෙසිනි.

තාත්තාගේ අසනීපය තිසා හටගත් මගේ ගෝකය, තුවාලයක වේදනාව ක්‍රමයෙන් ආඩවන්නාක් මෙන් අඩු විය. සරාස් මාත් අතරට සිරිදිය පැමිණීම මගේ බියටත් සැකියටත් හේතු විය. සරාගේ මවුපියන් ඉවසනාත් ඉවසන්නේ මා නොව සිරිදිය ය. දැන් තාත්තා ජීවත් වුවත් මළත් මා අනාථයකු වැන්න.

මගේ සිත වෙහෙසන්නේ දෙවු පෙළ විබාගයෙන් සමර්ප්‍ර පසු කුමක් කළ යුතු ද යන ප්‍රග්‍රාමයයි. විබාගයෙන් සමර්ප්‍ර වූ ඇලිපි කරුවකු විම මගේ ආශාව විය. එය සරා ගැන සිතා මතා ක්‍රි තීරණයක් නොව මගේ සිතැහි අනුව කළ තීරණයකි. අනික් රක්ෂාවක් ගැන මා සිතන්ට තැන් කරන විට ගිරි දුරගයකට ලැ වුවකු ගේ සිත මෙන් මගේ සිත ගොඟ වෙයි.

සරා තිතර අපේ ගෙදරට නොවනත් මට වෙන ද මෙන් භාවෙයි. කිසි විටක සිරිදිය ගැන නොසිතු බව සරා මා සම්භ ක්වාය එහෙත් ඇළු භා කතාබහ කරන්නේ සන්නේෂයෙනි. ඔහු තිස් අමුතු භැහිමක් ඇළු තුළ හට නොගත්තේ ය. සිරිදිය ඇගේ මු පියන්ට කිසියම් යෝජනාවක් කළ බව ද ඇළු නොදනියි.

“මම සිරිදිය භා කතාබහ කරනවා දකින්ට අරවින්ද කැමු නැද්ද” යි අසම්න් සරා ඇස් කොනින් මගේ මුහුණ බැලුවා ය.

සිරිදිය කුහක තරුණයෙක් නොවේ. කුමන්තුණ කාරයෙක් නොවේ. එහෙත් ඔහු ඇට ආලය කරයි. මා සරාගේ ප්‍රග්‍රාමය “නැ” යි පිළිතුරු දුන්නේ අමාරුවෙනි.

පාඨම කිරීමටත් ඇතැම් විට සරාගෙන් ලැබුණු ලියුමකට පිළි තුරු ලිවීමටත් කාලය ගත කළ මට තාත්තාගේ අසනීපය අමතා විය. සරාගේ ලියුමකට පිළිතුරු ලියන්ට වැඩි කාලයක් ගත වේ ඇට ලිවියයුතු දේ මා සිතට නහා ගත්තේ වැයමිනි. ඇතැම් වි පළමුව ලියන ලියුම ඉරා දමා නැවත එකක් ලියන්ට සිදු වේ එය ද නැවත කියවන විට වාසගමක් කපන්ට සිතුණෙන්ත් කි යලින් පිට පතක් ලියුවෙමි. සරා භා තතාබහ කිරීමෙහි ද මේ ඇට ලියුම් ලිවීමෙහිදී ද මම සිතීමෙහි අසමර්ප්‍රයෙක් විමි.

මා කිහිප ද්වසකින් ලෙඛාගේ කාමරයට නොගියේ ප්‍රකා කරන බැවිනියි අම්මාගෙන් අසා දැනගත් තාත්තා සන්නේෂ වි මගේ සිත මට දෙස් නගන බැවින් මම ඇතැම් විට ගෝක

ලෙඩාගේ කාමරයට ගොස් ‘පාඩම් කරන නිසා තාත්තා බලන්ට එන්න බැට් උණා’යි කියා මම මද වේලාවකින් කාමරයෙන් පිටවීමි. එහෙන් ඔහුගේ කාමරයෙහි මිනින්තු පහක් ගත කිරීම දැන් මට නො කළ හැකි කාරියකි. මගේ සිත එකිනෙකට පටහැණි හැඟීම ගැවෙන රණවීමක් වැනිය. තාත්තා ලෙඩ වූ විට ඔහුගේ ඇදු ප්‍රහිත් නො සෙල්ලී සිටෙනෙ සාත්තු කිරීමට තරම් අනුකම්පාවක් මාතුළ හට ගන්නේ ය. උගැන්ම මට අමතක විය. මගේ පාසැල් යහළවෝ ද මගේ සිතින් ගිලිහුණෝ ය. දැන් ලෙඩාගේ කාමරයට යන්ට පවා මට නොයිතෙන්නේ කුමක් නිසා ද?

තාත්තා ලෙඩ වූ පසු අප්‍රේ ගෙදර පමණක් නොව අවට ලෝකය ද සෙමින් වෙනස් වුණාක් මස් මට හැමෙන්. අම්මාගේ මුහුණ පමණක් නොව මේනාකාගේ මුහුණ ද මගේ සිතට නහන්නේන් ඒ හැඟීමෙයි. මරණය ගැන සිතනා විට පවා තැතිගන්තා කිසිවෙක් මරුවාගේ මුහුණ දැකීමට කැමැති වන්නේ ද? තාත්තා රෝගියකු නොව මරණය මුහුණට ආරුයි කොටගෙන ජීවත් වන්ට වැයම් කරන්නෙකි. අම්මාන් අක්කාන් තමන්ගේ හැඟීම් සැහැවීමට වැයම් කරති.

දැන් අම්මාන් අක්කාන් දෙදෙනාම ඇතැම් විට ඔවුනාවුන්ට ඇතුළු පද කියති. අම්මා ඇතැම් විට කෝපයෙන් අක්කාට දෙස් කියයි. අක්කා ඇතැම් ද්‍රව්‍යක අමනාපයෙන් ගෙදර ගොස් වරුවිකින් යළින් ඇවින් පෙර සේ ලෙඩාට සාත්තු කරයි.

තුන් මසක් ලෙඩාට සාත්තු කළ ඔවුන්ට දැන් වෙහෙස මහන්සිය දැනෙයි. අක්කා ඇතැම් විටක ‘දුතින් මට නම දැන් අමාරුදී’ කියයි. අම්මා කිසිවෙක් නොකියයි. එහෙත් ඇගේ සිතට නහින්නේ අක්කා ගේ කියුම වැනි සිතුමක් බව මුහුණෙන් ප්‍රකට වෙයි. අක්කාන් අම්මාන් ඇතුළු පද කියනු ඇයු ඇතැම් විටක මගේ හද කම්පනාය විය. ලෙඩාට ඇහුණාන් ඔහු කුමක් සිතන්නේ ද? ඔහු අංශයක් පණ තැනිව වැට් වැනිරෙන තෙක් උදේ සිට හවස් වන තුරු වෙහෙසුණේ මාන් අක්කාන් අම්මාන් තිදුකින් ජීවත් වනු දකින ආසාවන් මුදල් සපයනු යදා ය. අවුරුදු විස්සක් තිහක් එක සේ වෙහෙසුණු තමුන් ඔහු තෙවෙන්තු නොවී ය.

පාඩම් කිරීමෙන් වෙහෙස දැනුණු විට මා යන්නේ කුවුළුව ප්‍රහාර ය. කවුජවෙන් ඇතුළු වන යුලහ මගේ කය මදක් යනායයි. අවිවෙන් කැකුරෙන වාතය මදක් සිහිල් කරන මොයෙල් පදුරු හැම ද මගේ දෙනෙනට හසු ලබයි.

තාත්තා යුව ලබනියි යන හැඟීම අප තුළින් අතුරුදෙහන් විය. අම්මාගේ බළාපාරාන්තු යුත් වුයේ අමරසිංහ වෙද මුදලිනුමා දදුන් ද්‍රව්‍යකට අපර කළ යෝජනාවක් නිසා ය.

“මගේ බෙහෙත් වලින් කිසි යුවයක් නෑ නෙව? හාමිණි ඉතින් වෙනින් වෙදකමක් කරනවා නම් වඩා භෞදුයි.”

‘මට නම් මේ ලෙඩාට වෙදකම කරන්න බැහැ’යි කෙළින් නො කිය හැකි බැවිනි අමරයිංහ වෙද මහතා අර යෝජනාව කෙපෙ. යුව නොලබන ලෙඩිකට වෙදකම කිරීම තරම් අමාරු කාරියක් වෙදකුට තැත. ‘මා මෙතෙක් කළ වෙදකම්වලට ලි කොටයක් උණත් වෙනාස් වෙනවා’යි වෙද මහතා ධර්මදායට වරක් කියනු මට අසුණේය.

ධර්මදාය දෙස්තරකු කැදුවූ නාමුත් ඔහු ලෙඩා ඉස්පිරිතාලයට යැවිය යුතු යයි ක්වේය. ඔහු ගිය පසු ධර්මදායත් අම්මාත් අක්කාත් කසු කුසු ගාන්තාක් මෙන් කතා කළේය. ලෙඩා සතියෙන් දෙකෙන් සුව නොලබයි. මාස තුන හතරක් ඉස්පිරිතාලයහි තැවති වෙදකම ගැනීමෙන් ඇතැම් වට රෝගය සුව වන්ට පුළුවන. ධර්මදාය දෙස්තර කියු කරුණු සිහි කරමින් කළ යෝජනාවට අම්මාත් අක්කාත් එකඟ නොවූහ. තාත්තා හඳුනීයෙන් මියයනියි ඔවුන්ගේ හැඟීම විය. අප ලග සිටිය දි මිස නොඡේට තාත්තාට මියයන්ට ඉඩ තැබීම වර්කි. මියයන අවස්ථාවෙහි අප ලෙඩා ලහ සිටිම ඔහුට මහත් යැනයිල්ලකි.

අම්මාත් අක්කාත් දෙලදාම තමන්ගේ ගෝකයට ඉඩ නොදු ඇවස්ථාවට උවිත පරිදි තරක කළහ: තාත්තා මල පසු අවමහුල කළ යුතු සැවින් රීට යන වියදුම ගැනන් කතා කළහ. මගේ සිතෙහි හට ගන්නේ කළකිරීමකි; ජීවිතය ගැන කළකිරීමකි. තාත්තාට අපි කවුරුන් ඇල්ම කරමු. තාත්තා අපට ඇල්ම කෙලේ ය. ඔහු අනාර්ථු වූ වට ඒ ඇල්මෙන් -නෑ සබඳ කමින්-පිහිටුක් තැත. ජීවිත-යෙහි නිසරු බවන් නොකළකිරීමන්ට නම් ජීවිතය හා නෑ සබඳ-කම් පිළිබඳ අරුන් වටහා ගැනීමට වැයම් නොකාට ජීවන් විය යුතු ය. එය සමහරන්ට නොකළ හැකි ය; මට ද තාකළ හැකි ය. තාත්තා ජීවන්ට සිටියදී ම ඔහුගේ බිඛින්ද සහ දුරුවෙළු ද ඔහු මල පසු වැළලිය යුතු යැවේ කතාබහ කරනි. තමා ජීවන්ට සිටියදී ම මිනි පෙට්ටියයේ සාදු තබාගන් ගැහැනියක ගැන මා අසා ඇත. ඇතමෙක් ජීවන්ට සිටියදී ම මොහාන් කොහ සාදුවයි.

අම්මාත් අක්කාත් කතාබහ කෙලළු තව යතියකින් දෙකාකින් තාත්තා මියයනියි ඉව වුවුණුවුන් ලෙසිනි. ලෙඩා වූ ද්වයෙහි සිට ඇදට ලංච ලෙඩා භුස්ම ගනු, පිට කරනු, කෙදිරිගානු, නිදනු, ඇයේ අරිනු, සුසුම් ගනු බලා සිටින ඔවුහු එදුටන් වඩා ලෙඩාගේ ජීවිතය භදුනති.

තාත්තා ලෙඩා වූ පසු අම්මාත් අක්කාත් තුන් එවෙළන් එක වේලක්වන් නියමිත කාලයක් තුළ ආහාර අනුහාව නොකළහ.

යයෙන් කටයුතු වූව ද ඔපුහු නො කොදුරා නැගී ලෙඩාගේ සුවදුක් සොයා බෙහෙන් පෙවිය යුතු නම් පෙවුන්ට කොඩින්තුවක් දැනීමට වැඩි පුදුමය ඔවුන් මෙතක් කල් නිදි මර්මින් අඩු නොවූ ලදී කමින් හා ආසාවෙන් ලෙඩාට සාත්ත් කිරීමයි.

තාත්තා ලෙඩාවූ පසු ගෙදර අදර කටයුතු දැකීමෙන් අවුරුදු විස්සක් තිහක් ජීවන් විමමන් ලැබිය හැකි අත් දැකීමට සමාන අත් දැකීමක් මම ලැබේමි. සිත කලකිරවන මගේ ඒ අත්දැකීම නමැති ඇදුර මැද බැබලන එක් එළියක් අක්කාත් අම්මාත් ආත්ම පරිත්‍යාගයන් තාත්තා උදෙසා කරන සේවයයි. අනික සරා නිසා මගේ සිනෝහි හටගන් ආලයයි. ආපදුවන් නිසා ඒ ආලය දැඩි විය.

තාත්තා අයනිපවී දෙමසක් ගෙවෙන්ට පෙර අපගේ අගහිඟ නුපගේ නැයන්ගෙන් සැහවිය නොහැකි විය. සියන්ටිස් මුදලාලි නුපට තුයට බඩු දිය නොහැකියයි කි නිසා අම්මා බෙහෙවින් ගෝක වුවා ය. ගිය මාසයෙහි ඔහුගෙන් රුපියල් දෙසියක පමණ බඩු තුයට ගන්තා ලදී. ඒ මය අවසන් වි සති තුනක් ගෙවුණ තාමුදු නුපට ඒ මුදල ගෙවිය නොහැකි විය.

ඇම්මා ඔහුට දේස් නැහුවා ය. තාත්තා ඔහුට කළ වෙදකම් වලට කිස් ද්වසක මුදල් නොගත්තේ ය. තෙල් බෙහෙන් ද ඔහුට දැන් මුදල් අය නොමකාට ය. තාත්තා ලෙඩා වි ඇශේෂි වැනු-රුණු පසු ඔහු ඒ සියල්ල අමතක කෙලෙයි. තාත්තා ජීවන් නොවන බව ඔහු දනියි. රුපියල් හත් අට සියක තුය ද තාත්තා මළ පසු ඔහු ඒ තුය අයකර ගන්නේ කටයුතුගෙන් ද?

වෙළෙන්දකු වූ ඔහු තාත්තාගෙන් තෙල් බෙහෙන් නොමිලයේ ලබාගත්තේ කැමැත්තෙන් නොවේ. ඔහු තෙල් බෙහෙන් වලට මුදල් ගෙවන්ට වැයම් කළ හැම විට තාත්තා ඒ මුදල් බාර නො-ගත්තේ ය. ඔහු නැමිතුරුකම් හා ජීවිතය ද සැලකුවේ වෙළෙන්දකු ලෙසිනි. ඔහු අත්දැකීමෙන් බෙහෙවින් ලැබුවේ වෙළඳාම පිළිබඳ දැනුමකි. ඔහු කළ ගුණ නොසලකන්නාකු නොව තමාගේ අත්දැකීම අනුව හැම දේම සලකන්නෙකි.

සිරිදෙස රුපියල් තුන්සියක් පමණ මේ මසකට පෙර තාත්තාගේ ලෙඩාට වියදීම් කරනු යදා අම්මාට දැන්නේ ය.

“බාජ්‍යා ප්‍රහා ප්‍රහා යලලේ අතෙකි කියා මම හිනාගතන හිටියා” කියලින් සිරිදෙස මේ වර තවන් රුපියල් මධ්‍යියක් අම්මා අතට දැන්නේ ය.

“සිරිදෙසගේ උපකාරය නියා නොවේ තම අපි හරි අමාරුම්ව වැවෙනවා,” සියලින් අම්මා සිරිදෙස දුන් මුදල් අනට ගන්තා ය.

දෙසුම්බර 14 වන ද ලභාවන විට මා සිතුවේ දෙවු පෙළ විභාගයේ සමරපූරුණ විම ගැන නොව ඒ විභාගයෙන් සමරපූරුණ පසු කුමක් කළ යුතුද යන ප්‍රශ්නය ගැන ය. නිසැකවම විභාගයෙන් සමරපූරුණ වෙතියි යනු මගේ හැඟීම විය. මම පාඩම් කිරීමට නොවෙහෙසි උගේ පාඩම් මතක් කිරීමට වැයම් කෙලෙමි. කුමන ප්‍රශ්න වලට උත්තර දෙන්ට සිදුවේ දෝ දි සිතමින් පොත් පාඩම් කිරීම නිෂ්ප්‍ර යයි ගුරුවරයා මට නොයෙක් වර කිය. මා මහන්සි ගත්තේ ගුරුවරයා ඉගැන්වූ විෂයන් තොදින් ම වටහා ගෙන ඒ අනුව සිතන්ටයි. විභාගයෙන් සමරපූරුණ වෙතියි යන විශ්වාසය අත්තිව විභාගයට මුහුණ පැමට මට පුළුවන් විය.

මම පුදුවෙන් තැඟී පහනෙහි එළිය අඩු කොට කවුත්ව වැසිමේ ගියෙමි. දුඩී අදුර නිසා මා හැම ද දකින කොසේල් පදුර මගේ ඇසට හමු නොවිය. කවුත්ව වයා පහන නිවා මැඩගත් සිතිවිලි හා තැඟීම් ඇතිව ඇදෙනි භාන්සි වූ මා අවදී වුයේ උදය කපුවුවන්ගේ හඩ ඇසිමෙනි. කවුත් හිසේහි වායු විවරයෙන් එන මුද එළිය දුටු මම වහාම ඇදෙන් තැංගමි.

රෙයෙහි නිදන්ට යන විට මැඩගත් සිතිවිලි යළින් නහින්ට වූ බැවින් මම පහන දැල්වා පොතක් කියවන්ට වැයම් කෙලෙමි. මගේ ඇස් පොතෙහි පිටුවක රුදුණු නමුත් සිත එක අරමුණක රඳවන්ට මා කළ වැයම නිෂ්ප්‍ර විය. මම වහා පාන නිවා දෙර ඇරෙන ගෙයින් එළියට බැස්සෙමි.

අක්කා පාර දෙස බලමින් ඉස්තොස්පුම්ව සිටියා ය.

“මම මේ පාර බල බලා ඉන්නේ ධර්මදය එන තෙක්” යයි අක්කා කිවාය. කරන්තයක් එන හඩ අසු ඇ මිදුලට බැස්සාය. එය ලිනිසුන් දෙදෙනකු නාවාගෙන දුම්රිය පල කරා යන බක්කි කරන්තයකි.

“තාත්තාට විකක් අමාරු” යයි අක්කා කිවාය.

“දෙස්තර හර වෙන වෙදෙක් හර එක්ක එන්න ධර්මදය පිටත කරන්න ඕනෑ. මම උදේම මල්ලිස් පිටත්කළා. එයා එක්ක එන්න මල්ලිස් ගියේ බක්කි කරන්තන්.”

“දෙස්තර නම් මට උණත් ගොහින් එක්ක එන්න පුළුවනි.”

“අයෝ ආවාම කතාඛ කරලා දෙස්තර හර වෙදෙක් හර ගෙන් වනවා. දෙස්තර යුරුයක් ලෙඛා ඉස්පිරිතාලලට යවන්නය කිවිවා. ඒ නිසා දෙස්තර ගෙන්වීමෙන් පලක් වෙන එකක් නෑ. කලබල වෙන්න කාරණයක් නෑ. තුන් මායයක් තාත්තා දුක් වින්ද.”

මේනකාගේ අවසාන වචන අසු මම තාත්තාගේ අවසානය ලංචි ඇතින් මේනකා එය කෙළින් ම නොකියන්ට වැයම් කරතියි

සිතුවෙමි. තාත්තා තුන් මසක් තම හිතවතුන්ට ද දුක් දෙමින් තමා දුක් විදුම නිෂ්ප්‍රලය යන හැඟීම මේනකාගේ යථි සිතෙහි වී ය. එය මතුවි කටින් පිටවන්ට තැත් කළ විට ඇ එය මැඩගෙන ඒ හැඟීම චටින් පිටින් කිමට වැයම් කළාය. ජීවිතය ව්‍යවහාර ධර්මයක් ලෙස පිටින් පිටින් නොවන සලකන ඇ හිසට වද තොදී ජීවත් වෙයි. තාත්තා ජීවත් තොවන බව ඇ දනියි. දුක් විදිනවාට වඩා තාත්තා මියයනු මැනැවැයි ඇ පමණක් තොව මා ද සිතන්නේ අප අප ගැන සිතන බැවිනි.

පියා මැරි දැවුරුදේකට පසු මගේ ජීවිතය මා නොසිනු විරු පෑම් වෙනස් විය. මා උගේන්මහි දක්ෂයකු වීමත් මගේ සන්ස්කෘතියා ගතියන් දත් සමඟ මගේ වෙනස් වූ ජීවිතයට ගෝතුව තු ව්‍යවහාර ලෝකය නොනැකීමයයි සිතුහ. මා සිහාන්නේ එසේ නොවේ. මගේ ජීවිතය මා නොසිනු විරු පරිදි මට ද නො දැනෙන ගස් කෙමෙන් වෙනස් වූයේ ව්‍යවහාරය නොතකා ක්‍රියා කරන්න ගක්තියක් හා මෙධයියක් මට නොවූ බැවිනි. මගේ සිතුම් පැතුරු ගතානුගතික ව්‍යවහාර ලෝකයට වෙනස් විය. එහෙන් ව්‍යවහාර ලෝකය නොසලකා මම ක්‍රියා නොකෙලුමි. මම ව්‍යවහාරය නමැති බැසු යන දියකද හරහා පිනා එගාබ වීමට සිතින් වූයේ කරන්නෙක් විමි. පිනා එගාබ වන්ට යුදුසු අවස්ථාව පැමිණි විට මගේ ක්‍රියා ගක්තිය අකරමණා විය. සිතිම ආනුව ක්‍රියා නොකරන නාක් මම නරකානුකුලව නිර්හයව සිතිමහි සමරප්‍රයෝගක් විමි. සිතිම ආනුව ක්‍රියා කළ යුතු අවස්ථාවෙහි මම හැඳුමෙන් වගලුක් විමි. ඒ හෙයින් ව්‍යවහාර ලෝකයෙහි ද වහලුක් විමි.

පියා මෙල් අප කිසිවකු බිලාපාරෝත්තු වූ පරිදි නොවේ. අප ගේ කන්නලවිව නිසා අම්රසිංහ වෛද්‍යමහතා තාත්ත්වට වෙදක්ෂී කළ නමුන් ඩිජු අවසින්දුවය වඩ ව්‍යාඝන් ගිලන් විය. මා දෙවුනුපෙද ව්‍යාඝන් ගොරවී සතිනව සමරප්‍ර වූ බව අයු තාත්තා ඇමුණා පණක් ලද්දකු මෙන් සන්නෝජ වූයේ ය. ඒ සන්නෝජය තියු පිහුලේ මුහුණ ව්‍යාඝන් ගෝර ජනක විලාශයක් ගන්නේ ය. ඒ සන්නෝජය මුහුණ වැටෙන්ට යන ලෙඩාගේ අනට හසුවුණු පිදුරු ගහක් විය.

අක්කා ඇම්මාට කළින් ගැහී කාමරයට ගොස් එහි අවසාන නින්දන් නිදන තාත්තා දුක තැතිගෙන අම්මා අවදි කළාය. තාත්තා මියගෙයාද තුන් හතර පැයකට වැඩිවිය යුතුයයි අක්කා සිතුවා ය. අම්මාට අක්කාන් කදුර රැඳී දෙනෙන් ඇතිව මිශ්‍ර නොවුන්ලේ මුහුණ බැඳුළා.

යිතුන් තුන් මසකට පැයි කුපක් නොලකාදුරා. උදයිනා නොවී ශක්ලු ගිවුන්නේ කයටින් සිනටින් ගිගර්න්තු ප්‍රාන්දා ලේඛිවයක්. එහෙන් දෙමදනාම ඕපුනාඩුන්නේ මුහුණ බැලුමට අප අතින් එදා වූයේ වරදකි' යි කියන්නාක් මවනි. ‘‘අපි තුන් මයක් දුකුපෙනු විදිමින් ප්‍රාන්ව සාත්තු කෙලෙමු; තුමක් කරන්ව ද? දි ඔවුන්

ව්‍යුත්‍යාලුවේ නොයිනුහ. “ලඳඩා මැරි පැ ගණනක් යන තුරුත් ගෙදර මිනිසුන් දෑන්නේ” යි. ලදෝකයා වට්අදනා නහන බව ඔවුනු දනිති. ජීවිතය පැහැලක් වැනි අවුලක් කරන්නේ ලදෝක ව්‍යවහාරයයි. ජීවිතය හයාකර නියරු එකක් කරන්නේ මරණය නොවේ: ආපද්‍යන් නොමේ.

“තාත්තා මැරි අපුරුද්දක් ගත එන්ට පෙර අම්මාත් අක්කාත් කළහ කොට ඔවුනාවුන්ගෙන් වෙන් වූහ. ඇතැම් විවක මේනකා වින්නේ පොල් ගස් දෙක තුනකින් පොල් කඩවාගෙන ගියා ය. තවත් ද්‍රව්‍යක කොස් ගෙයියක් දෙකක් ද කඩවාගෙන ගියා ය.

“තාත්තා මතක් මවන්නත් එක්ක මම මේ හිටවන පාන ගෙනි-යනවා” යි. කියමින් මේනකා ද්‍රව්‍යක කදිම පින්තල පානක් අතට ගෙන්නාය.

“ඇම්මාගේ මුහුණ නරක් වී ය. මේනකා ලජ්ජාවෙන් දෝ පහන බිම තත්‍යා එහි කද මුදු මුදුනෙහි එල්ලි සිටි රන් පාට ගෝකල සහිත පෙන්න ඇතිලි තුඩින් කරකැවුවා ය.

“පාන ගෙනියන්න එපා” යි. අම්මා කෝපයෙන් කිවා ය. තාත්තා ගේ ලෙලෙයිට සිරිදස රුපියල් පන්සියකට වඩා විමද්‍රී කෙලෙළේ ය.

“මම ගණන් ඇතිව රුපියල් තුන්සියකට වඩා වියද්‍රී කරලා තියෙනවා” යි. මේනකා කිවා ය.

“ඇක්කා මාස තුනක් මොදුවම මහන්සී වෙලා තාත්තාට සාන්තු කළා” යි. මම කිලවමි.

අම්මා ලකෝපයෙන් මේනකාට දෙය් කියන්නේ ඇ පින්තල පහන ගෙනියන්ට තැන් කළ නියා විය නොහැකි ය. ඒ පින්තල පහනින් ඇට වුයික් තැන්. අක්කාගේ මහුල් ද්‍රව්‍යයන් පසු ඒ පහන පත්තු කරන පුද්ගල් තාත්තා මැරුණු ද්‍රව්‍යයන් ය. අම්මා කනා කරන්නේ දිනෙහි සහලාගෙන සිටි අමතාපයක් හා කෝපයක් පිට කරනු පිණිස විය යුතුය. තාත්තාගේ මරුණයන් අම්මා අනාර එ ය. ගේත් වන්තත් පවා නිරවුල් නැඟැයි වරක් අම්මා කියනු මා ඇසා තිබේ. තාත්තා අක්කාට දැවැන්ද වශයෙන් මුදලින් පමණක් රුපියල් තුන් දහයක් දැන්නේ ය; මට ඉගැන්වීමට වියද්‍රී කෙලෙළේ ය. අම්මාගේ අනාගතය ගැන නොයිනුවේ ය. ඇත් අමතාපයටත් කෝපයටත් මම කරුණු හේතුවන්ට ඇති.

අක්කා අඩමින් ගොස් දෙරවුවහි සිටි බක්කි කරන්තයු නැංගා ය. ඇ පස්සෙන් ගිය සිරිමල් උස්සාගෙන අම්මා ඔහුගු මූහුණ සිඟ කදුලු යලමින් ඔහු බිම තබුවා ය.

භාර මසකට පසු මේනකා ධර්මදයන් සමඟ අප්පෙගෙදරට ආසු ඔප්පුවකුන් අනින් ඇරගෙන ය. ඒ ඔප්පුව ගැන ඇසු අම්මා බෙඟු වින් කොප වුවා ය. එහෙත් මේනකා ඉතා සන්සුන් ලෙස කදු කළා ය. ඇගේ ගොකාකුල මූහුණන් සන්සුන් ගනියන් සිඟ කදු මම අම්මාගේ කොපය අස්ථානිකයයි සිතුවෙමි. ඇ ගෙනාසු ධර්මදය නමව තාත්තා විසින් ලියන ලද ඔප්පුවකි. ඒ ඔප්පුව දු කෙනෙකි මට සිහිවුයේ ගැමියන්ගේ ඉඩම් නඩුය! වතුපිටි තිසු කුලල් කාගෙන අන්දිරස් මුදලාලි මිය ගියේය. ඔහු මැරුසු ඉඩම් නිසා කුලල් කන්ට ආ ඔහුගේ සහෝදරයා විසිනි. අතික් රක්සාවක් නො කරන ගැමියන් උදය සිට හවස් වන තුරු නිද්‍යා ගිය පසුන් සිනන්නේ වතුපිටි ගැන ය.

“මේ ගේත් වත්තන් ධර්මදය නමව ලිපු බව තාත්තා අවුරුදු දෙකකට උඩි මා සමග කිවිවා. ඒක ලියා ඇත්තේ පරෙස්සමට” සියලුමින් අම්මා නොසන්සුන්ව ප්‍රවුවෙන් නැංගා ය.

“පරෙස්සමට නොවී අම්මා” සි මේනකා කිවා ය. “තාත්තා රුපියල් තුන් දහක් මහන්තයාගෙන් ගෙයට අරගෙන තියෙනහි. භාර දහසකට ඔප්පුව ලියා තියෙන්නේ” ගේ ඊට වඩා වටින නිසා.”

“ධර්මදයගෙන් තාත්තා වරින් වර ඉල්ලාගත් මුදල් රුපියල් දහසකට වැඩි වෙන්න බැහැ. තාත්තා රුපියල් දෙදාහක් ගෙය වෙළා තිවියා. ඒ ගෙය තිමියා ගේ විකුණාවිය කියා බෙයට තාත්තා ධර්මදය නමව ඔප්පුව ලියා තියෙනවා.”

“ඡෙහෙම නම් තාත්තා ඔප්පුව ලියන්නේ” මගේ කියුමින් මේනකා ඔප්පුව දිග හැර පෙන්නුවා ය. “මහන්තයා එකවි මුදල් දෙදාහක් තාත්තාට ගෙයට දැන්නා. වරින් වර ඉල්ලා ගැමුදල් නමයි රුපියල් දා. මහන්තයා දැන්න ගණන කියාව්” සියලුමින් මේනකා ධර්මදය දෙය බැලුවා ය.

“රුපියල් තුන් දහසකට අඩුවෙන්න බැහැ” සි ධර්මදය කිවීයා. “මම ලියාගත්තේ එකවර දාන් දෙදා මිතරයි. වරින්වර ඉල්ලායා මුදල් මම හරියට ලියාගත්තේ නෑ.”

මා තුළ දුඩී කොපය හට ගත්තේ ය.

“ගොනා! මොනවට ද මේනිහා උඩ මම කනාව අහැගේ ඉන්නේ” සි මම ඇතින් සිටි මල්ලිස්ට බැංක වැශුගෙනුම්.

“අරවින්ද තරහ වෙන්න එපා” සි මේනකා ගෝකයෙන් කිවීයා. “මම මෙ ඔප්පුව ගෙනාවේ නිකම පෙන්නන්න. එද අම්මා සිරියා”

කළ උපකාර ගැන කියමින් මට දෙස් කිවිවා. මේක ද්‍රුවන්න සින කාරණයක්. අම්මාත් මල්ලිත් පණ තියෙන කළ ගෙයි ඉන්නවාට අපේ විරැද්ධ කමක් නැහැ.”

“අක්කලාට අයිති නම් අපි මේ ගෙයි ඉන්නේ මොකාට ද?”

තාත්තා හොඳ මිනිසකු වුව ද මෝඩයක් නොවී ය. ඔහු රුපියල් භාර දහසකට විකුණුමිකරයක් ධරමදසගේ නමින් ලියුවේ කුමට ද? ඔහු අනුන්ගෙන් ගත් ගිය නොගෙවා ඔවුන්ට වංච කරනු පිණිස බොරු ඔප්පුවක් ලියන්නේ ද? ධරමදසගෙන් වරින් වර රුපියල් දහසක් පමණ තාත්තා ඉල්ලා ගත් බව අම්මා පිළිගනියි. තාත්තා රුපියල් දෙදහසක් පිට මිනිහෙකුගෙන් ගියට ගත් බවත් අම්මා ද්‍රුනියි. තාත්තා ධරමදසගෙන් ගත් දෙදහස පිට මිනිහාට ගෙවන්ට ඇත. මේනකා ඔප්පුව පෙන්නා ඒ ගැන කතා කළ විට අප කෝපවන්නේ කුමක් නිසා ද? සිංහලලන් අත්සන් ගැසීමට පමණක් දත් ඇතැම් ගැමියෙක් පෙර නොතාරිස් කම කෙලේ ය. ඔහුගේ ඔප්පුව ලියුවේ ලියන්තා ය. ගම් ලොකුලොක්කන් එවැනි නොතාරිස් වරුන් ලබා භාර ඔප්පු ලියවීම කළාතුරකින් සිදු වුවක් නොවී ය. ධරමදස භාර ඔප්පු ලියවන කපටියෙක් නොවේ. භාර ඔප්පු ලිවීම දැන් පහසු කාරියක් නොවේ.

“ධරමදස අයියා තාත්තාට රුපියල් තුන් දහක් ගියට දුන්නා දා?” දි මම දැඩි සිතින් ඇසුවෙමි.

“ඡව මල්ලි” දි මේනකා පිළිතුරු දුන්නේ ය.

“මම ඇහුවේ ධරමදස අයියාගෙන්; අක්කාගෙන් තෙවී.”

“රුපියල් දෙදහක් එකවර දිලා මම පොතේ ලියා තියෙනවා. අනිත් දහ නම් දුන්නේ විවින් විට. මම ඔක්කොම ලියාගෙන නැ. රුපියල් හයසිය පනහක් නම් ලියවී තියෙනවා. දුන්තු මුදල් ඔක්කොම මේනකා දුන්නවා. එයාට ඔනැගැනීම් තියාගන්න ප්‍රථමිනි.”

තාත්තා ගිය ගත්තේ කුමට ද? එදිනෙද වියදම් පිණිස වුවමනා වටත් වඩා මුදල් ඔහු වෙදකමින් සැපයුවේ ය. ඔහු යහළවන් සමඟ මත්පැන් විදුරුවක් බොතු මා දුවුවේ සිංහල අවුරුදු ද්‍රවයෙහි පමණි. ඔහු කඩියි සෙල්ලම් කෙලේ ද අවුරුදු උලෙල නිමිත්-පමණි. වෙදකම ඔහුගේ රක්සාව පමණක් නොව විනෝද මාරුගය ද වී ය.

ඔහු මේනකාගේ මහුල සඳහා අත මිට දිග හැර වියදම් කෙලේ ය. පිරින් මණ්ඩපයක්, සේ සරසන ලද මහුල් මඩුව සඳහා කළ වියදම් රුපියල් භාර පන්සියකට අඩු නොවී ය. පාර අයිනෙහි වූ තියෙන් රුපියල් භාර පන්සියකට අඩු නොවී ය. ඒ සඳහා තාත්තා වියදම් නොකෙලේ ය. මහුලට කැදැවු ලොකු මිනිසුන්ට සංග්‍රහ කරනු නොකෙලේ ය.

සඳහා ඔහු නොමැසුරුව වියදම් කෙලේ ය. ලොකු මිනිසුනු පිළිගෙන ඔවුන් හා කතාබහ කරමින් ඔවුන්ට සංග්‍රහ කිරීමෙන් තාත්තා ප්‍රිතියක් ලැබූ සැටි මට සිහි කළ හැකි ය. ‘රත්නාශ්චිව වාසුදා මුදලිතමාත් යතිසේන තිස්ත්‍රික් තැබුකාර උන්නාන්සේත් මෙනකාගු මංගල්ලට ආවා’යි ඔහු ආරුස් කරගත් ගර්වයෙන් තම මිතුරන්ට කියනු මම දෙනුන් වරක්ම අසුවටම්. වාසුදා මුදලිත් හා තැබුකාරයා අප විසින් ද සිහි කෙලේ රාජකීය අමුත්තන් ලෙසින් මහුලට හතර පස් ද්‍රව්‍යකට පෙර සිට මහුල් මඩුව සැදීමටත් හිස් පැණි එළවා මාලු ආදිය ගෙනැවින් දීමටත් පටස් හඩින් දර පැහැ මටත් නෑ මිතුරන්ගේ ගෙවලට ගොස් ඔවුන්ගේ බොරු මානයු රැකුල් දී මේස පුවු ගෙන ඒමටත් ඒවා ආපසු ගෙන ගොස් දීමටත් කළේදේරම පිහන් කෝප්ප එකතු කර ගෙන ඒමටත් ද්‍රව්‍ය පැහැ රස් වූ විසි දෙනාකුට පමණ කැම බිම සැපයීමටද තාත්තා මුදලි වියදම් කෙලේ ය. මෙනකාගේ මහුල් ඇඳුම මැස්සුලයේ ඉලාගරු වාසුදා මුදලිතමාගේ ද්‍රවුරුන් ලවාය. පරම්පරා ගණනක් බවතිර සිරින් අනුකරණයන් බංකාලොත්වූ පවුලක අව්‍යාහක මූද වියෙහි වූ ගැහැනියක හා ඇගේ සහෝදරිය ද විසින් මහු ඒ මහුල් ඇඳුමට ඔවුන් කුලියක් ගත්තේ නැතැයි තාත්තා හිස නාට්‍ය ගස්සා ගර්වයෙන් කිවේ ය. මැහුම් කුලිය වෙනුවෙන් දුන් මූද හාම් නොපිළිගත්තා ය. අක්කාගේ මහුල් ඇඳුම දුවු සමඟ ගැනු ‘කොට්ටර ලස්සණ අලුත්ම තොස්තරේ ඇඳුමක්ද’ යි විස්මියන් කියමින් තාත්තා දෙස සැලකිල්ලෙන් බැඳුහ. අයකු පිහිටු නැගුණු සෙනෙවියකු රණ බිම දෙස බලන්නාක් මෙන් තාත්තා වට පිට බැලිය.

ධරමදස හා ඔහුගේ නෑ මිතුරන් ද මනමාලිය කැඳවාගෙන ගියු රයෙහි තාත්තා තම ප්‍රිතියෙහි මුදුන් මල් හටගැන්වූයේ නෑ මිතුරු සමඟ මත්පැන් බි ආහාර අනුහටයෙනි. මහුල සඳහා ගත් තුළ බේරනු පිණිස ඔහු දරමදසගත් රැඡියල් තුන් දහසක් ඉල්ලා ගත්ව ඇත. තාත්තා කපටියකු නොවන බැවින් ගේත් වත්තා දරමදසට ලියා දුන්නේ ය.

තාත්තා ගැනත් මෙනකා ගැනත් කළකිරුණු අම්මා මේ කරුණී සිහි නොකරයි.

මහුල කැමට පැමිණි නෑ මිතුරන්ගෙන් තාත්තාට යැලකියුතු මුදලක් ලැබෙන්ව ඇත. ඒ මුදලත් මහුල සඳහාම වියදම් විය.

‘ගෙයි අයිතිය කාට ගියත් මොකාද? කාට අයිති උණු පණ තියෙන කළේ එහි ජ්‍වෙන්වෙන එක නොව කරන්නේ.’

අක්කා මේ වවන කටින් පිට කෙලේ කෙදුරුම් හඩින් බැංශ වේයක් ඇගේ මුහුණට ආරුස් වේ ය.

“මැරෙන කොට ගෙනියන්නේ නැතත් අපි කවුරුන් ගෙවල් වත්තිව් වලට ආසා කරනවා” දි මම සිනාසේමින් කිවෙමි.

කරින් ගත් උදෑ ඇතිව වෙළට යන ගොවීයෝ දෙදෙනෙක් අපගේ ගෙමිදුලට ඇතුළු වන දෙරවුව අසල මදක් තැවති බලා සිට යළින් ගමන් කළේය. තාත්තාගේ හිතවතුන් වූ ඔවුන් අපේ ගෙයි ඉස්තේස්පුව දෙස බලන්නේ පුරුද්ද නියාය. තාත්තා ඉස්තේස්පුවෙහි සිටිනු දුටුවහාන් ඔහු භා කතාබහ කොට බුලත් විටි දක්ක කා යැම ඔවුන්ගේ සිරිත වීය. තාත්තා මැරි අවුරද්දක් ගෙවුණු නමුන් ඔවුන්ගේ නොත් නිතැනින් ඉස්තේස්පුව දෙසට හැරයි.

ඔවුන් කැදවා බුලතින් සංග්‍රහ කරන්ට මට සිතිණ. උදෑ මිදු-ලලි තබා ගෙට ගොඩ වුණු ඔවුන්ට උදෑ අභක තබා වාඩිවෙන්නය දි කිවෙමි. පුටුවල වාඩි නොවී ඔවුහු මා දෙස බැඳුහ.

“වාඩිවෙයල්ලා!”

මම ඔවුන්ට බුලත් ඉලත්තටවුව ගෙනැවිත් දුන්නෙමි. දෙදෙනාම ඔවුනොවුන්ගේ මුහුණු බලා සිනාසේමින් යටුසින් මා දෙස බැඳුහ.

“කාපල්ලා.”

අම්මාත් මේනකාත් ධර්මදසත් ගෙයි කාමරවලට ගියෝය.

බුලත්විට කමට ඔබාගන්ට පෙර එක ගොවීයකු තාත්තාගේ ගුණ කියුමකට මුල පුරන්ට මෙන් ‘වෙද මහත්තයා තරමි—’ දි කියන්ම මම අනික් කතාබහකට මුල පිරුවෙමි.

“උමලා ලහ සල්ලි තියෙනවා ද?”

දෙදෙනාම අන්දමන්දව මා දෙස බැඳුහ.

“උමලා සල්ලි ඉතුරු කරනවා ද?”

“ගොවිතැනින් හමුකරන මුදල් කුම වියදමට විතරක් ඇති...වෙද මහත්තයාගෙන් මම රුපියල් විස්සක් ණයට අරගෙන තියෙනවා.

“මම වෙද මහත්තයාගෙන් රුපියල් විසිපහක් ණයට ඉල්ලා ගෙන තියෙනවා” දි අනික් ගොවියා කිය. ‘බුලත් කන්ට තැවති-මෙන් අපි උදුලක අසුලණා’ දි දෙදෙනාම සිතන්ට ඇති.

මා ණය මුදල් ගැන කිසිවක් නොකි බැවින් දෙදෙනාම අන්දමන්දව මිදුලට බැයිසෝයෝ ය.

“මහත්තයා කියන සිනා දෙයක් කරන්නම්” කියමින් එක ගැමි-යක් උදුල්ල කරට ගත්තේය. අනිකා උදුල්ල ගෙන නුවුරා මිනි කන බල්ලකු මෙන් මා දෙස කාන්දායෙන් බලා අනික් අතට හැරී ගමන් කෙමු ය. මා කිවහාන් ඔහු මිනිසකු වුවක් මරයි. නිය මුදල ගැන මා කිසිවක් නොකි නියා ඔවුහු තමන්ගේ බැති සිත මා කකරෙහි රදුවූ හ.

ලිපිකරු විභාගයෙන් සමරපූරු මම ආංඩුවේ ලිපිකරුවෙක් විභාග්කා සමඟ කළහ කළ අම්මා ගෙය ගැරදමා තමාගේ නැයකුණු ගෙදර නැවතීමට යනු වැළැක්වීමට මා කළ උත්සාහය නිෂ්පාදී විය. ගෙයන් වත්තන් ධර්මදිසගේ තමට ලියන ලද්දේ තාත්ත්ව අඛ්‍යාච්චා පමණකුදු අම්මා ගැන නො සැලකු තිසා ය යනු ඇතුළු හැඟීම විය.

තාත්තා ධර්මදිසගෙන් මුදල් ජයට ගත් තිසා ගේත් වත්තන් ඔහුට ලියා දුන්නේ ය. එසේ ලියන්ට ඇත්තේ පමරස්සමෙන් අපට පණ තියෙන තුරු මෙහි ජීවත්වන්ට බාධාවක් නැති බවත් සලකා ගෙන ය. ගෙය ධර්මදිසට සින්නක්කරයේ ලියා දීම ගැන අම්මාට වඩා මා කෝප වන්ට ඔහු.

අම්මා මගේ අදහස් නොපිළිගත්තා ය. මේනකා ගෙයට අයිති කම් කියමින් කළහ කරන්ට ආවා ය. ගෙයේ වාසය කිරීමෙන් තමා මෙහෙකාරියකගේ තැනට වැටෙනියි අම්මා සිතුවා ය.

අම්මා තම අල්මාරියන් රෙදිපිළින් තඩ පිත්තල බඩුත් කරත්තයක පටවා තම නැයාගේ ගෙදරට යැවුවා ය. ‘පණ තියෙන තෙක් අම්මා ගෙයේ ඉන්න’යි කියමින් මේනකා හඩමින් කන්නලුවි කළා ය; අම්මා පෙර සේම මේනකාට බැණවැදි කළුලකුදු නොසලා ගෙයින් පිටවී ගියේ ‘ලං තවත් මට අම්මායයි කියන්න එපා’ කියමිනි.

අම්මා ගෙයින් පිටවී ගොස් මසකින් පමණ මේනකා තම සැමූහාන් සිරිමලුන් සමග ඇවිත් ගෙයේ පදින්වී වුවා ය. ගෙයේ පදින්වී වන්ට ලැබිම නිසා උපන් සන්නෝජය සහවන්ට ඇ උත්සාහ නො කළාය. එහෙත් ඇ මාය කිපයක් යන තුරු සතියකට වරක් අම්මා සිහිකාට කළුල් සැලුවා ය.

‘අම්මා මොකටදු ගියේ? අම්මන් හිටිය නම් අපට කොවිවර සන්නෝජයක් ද? ගේ කාගේ තමට තිලුණ්න් මොකාද?’

මේනකා කිපවරක් මෙහස් කියනු මට අසන්ට ලැබිණ. ඇත් සිත ඇට දෙස් නහයි. ඇ නිතර අම්මා සිහි කොට ගොකා වන්නෙන් දෙඩවන්නෙන් එහයිනි.

යරා දුන් අපේ ගෙදරට එන්නේ කළාතුරකිනි. පාසැලන් අස් වූ පසු ඇ මට හමුවන්නේ ද කළාතුරකිනි. මා ඇ හමුවීමට

ඇමග ආදර්ප යනු දැකීමට ඇගේ මප ගොඩන් ම සතුවූ තැන. සාමාන්‍ය වෙනස්වල් වියේ ඇල්මසින් මා පතයි. මා හමු ගොඩු විට ඇ මේ ලියුම් එස්ථිර ය. ඇ සිටිමන් කුලෝලක නමුත් නීතිඥයෙකුට පාඨා දෙනු පිළිය ඇමග මව ජීරණය කරගෙන සිටියි. සරාගේ පියා චිංචි වියේ කැමුණ්නක් තැන. යහු නීතිඥන් ගොඩවියන්-ගොඩි.

“කුමික් තු යුතුදු” සියරා මෙගෙන් ද්‍රියක ආයුර්වා ය.

“අම්මාන් ආත්තාන් කැමුත් කරවාගෙන්න” සිය මෙම සිවේමි.

ඇ අනාගතය ගැන දැවැත්තුම් තැත්තක සේසිනතන් මායිනත්තේ ඇ හැඳුවී ක්‍රිඩා සිටිමලන් උබනා ප්‍රිතිය ගැනන් සරාගේ ආදරය ගැන සිංහිමවන් උබනා ආස්ථාදාය ගැනන් පමණි. මුවුළුයන් තමා ඇතිකාඛට පාවා දදනියි නිලයන් සිටියි. මා තුළ එබදු බියක් හට ගොඩනියි. මා අනාගතය ගැන සිතන්ට බැරි එකකු වැන්න.

“අව්‍යා මොදුවම් විරුද්ධයි.” සරා යලින් කිවා ය.

“ගොඩනාම හමි අම්මා කැමුත් කරවාගෙන්න මහන්සි ගොඩනා.” සරාගේ මිහුණුව ආරුද්‍ර වුවයේ කෝපයකි.

“අම්මාගේ කැමුත්තක් මට යිහැ නෑ. අම්මාට කුදාගෙගෙන්න කියා මට සිලනා දෙයක් කරනවා.”

සරාගේ සහායිකා පෙළය දුටු මෙම බියගෙන්තෙමි. ‘ගොඩනාම හමි අම්මා කැමුත් කරවා ගෙන්න’ යයි මා කිවේ ඒ වෙළුමෙහි ඒ වෙළුමෙහි නවී ආ නියා ලිස සිතා බිඟා ගොඩනා නැවැවි. සරා කනාකරන්තේ මාස ගෙනෙන් ගොඩවේ නම් සති ගෙනෙන් සිතාමතා කළ තීරණයක් අනුවයි. සරාගේ මට මා ගොඩවියන බව මට නිසුළා ය. ‘අම්මාට කුදාගෙගේන් කියා මට සිනුන දෙයක් කරනවා’ සියරා කිවේ කිසියම් සිනුවිස්කාර කම්ක් කරන්වේ අදහස් කරගෙන ද? ඇගේ සිතා සනායනු පිළිය කළ යුතු ගෝපනාවක් මෙගේ සිතාව ගොඩනියි.

සිරිදිය සරා පනත්තාකු බැවින් මේ ගැන ටිහු සමඟ කුරාකුල ගොඩුකි ය. ටිහුවි කිව්වනාත් සරා ටිහුගෙන් වෙන් කෙමෙල් මා වියිජියි උර්දුනා ගොඩ තිහු මා භා කිපෙයි; මා සරාට ඇල්ම කරන බව කිවයුතු අව්සරාගවිජි මෙම ටිහුට ගොඩියුවලටි. එය ටිහුගෙන් සැහැරිමන් මා ගොඩල් මෙරුද කළක් පම්පාක් ගොඩ සුහක කම්ක් ද වෙයි. මා ඒ අව්සරාගවිජි ඇත්ත කිවා තාම ටිහු ඇ අමතක කිටිමි වුයාම් කරනු ඇතේ.

“පෙරකගදුරු මහන්තයට තාත්තා කැමුත් තැනු” සියරා යලින් කිවා ය.

“තාත්තා එක්ක කනා කරන්න ද?”

“රහා”

“ඒහෙනම් මෙනකාට කියා කතා කරවන්න පුළුවනි.”

“එපා—වැදගැනීමක් නෑ.”

“තාත්තා පෙරකදෝරු මහත්තයාට අකැමැති වෙන්නේ සර, මට කැමැති බව දන්නා නිසා වෙන්න ඇති.”

“නෑ” යි කියමින් ඇ සිනාසුණා ය.

“ඒහෙනම් තාත්තා පෙරකදෝරු මහත්තයාට අකැමැති වෙන්නේ කුමක් නිසා ද?”

සරා අත දික් කොට පොල් පැලයක අත්තක් අල්ලා අදා එහි කොලයක තුබ කටින් අල්ලා කඩා ඉවත දුමුවා ය. ජොල් අත්ත නැහි පළමුව සිටි තැන සිටියේ ය. මගේ ප්‍රශ්නයෙන් ඇගේ සිත සයලු වි ය.

“තාත්තා සිරිදිසට කැමැති” යි ඇ ඉවත බලාගත්වනම අමාරු-වෙන් කිවා ය.

සරාගේ පියා කිසි කළක මට කැමැති වෙතියි මම නොසිතමි. තාත්තාගේ මරණයන් අපගේ දිලිංකමන් අක්කා සමඟ කළහ කොට ගෙයින් පිට වි ගිය අම්මාත් මට සිහි වුහ. මේ සියල්ලම දන්නා සරාගේ පියා මා ඉවසන්නේ කෙසේද?

“සරා සිරිදිසට කැමැති නෑ නෙව” යි, කුමක් කිය යුතුදියි සිතා ගත නොහැකි වූ මම කිවෙමි.

“කැමැති නැති බව අරවින්ද දන්නේ නැද්ද?” යි ඇ තරහයෙන් ඇසුවා ය.

“සරා තරහවෙන්න එපා. ඒ වචන නිකම්ම මට කියලුණා.”

“අරවින්දට පඩිය කියක් ලැබෙනවාද” යි සරා සිනාසුමින් ඇසුවා ය.

“දැනට රුපියල් අසු පහක් ලැබෙනවා.”

“රුපියල් පහලෙනාවකට ගෙයක් කුලියට ගන්න පුළුවන් නෙව රුපියල් හතැනින් ගෙදර වියදම පිරිමහ ගන්න පුළුවනි.”

ඇ කතා කරන්නේ කුමන අදහසින් ද යි මට සිතාගත හැකි තොවී ය.

“සරාගේ මවුපියන්ට ඉන්නේ සරා විතරයි. සරා රුපියල් අසු පහකින් ජීවත්වන්ට සිතන්නේ කුමක් නිසා ද?”

“මවු පියන් මට උවමනායි. ඔවුන්ගේ මුදල් මට උවමනා නෑ” යි ඇ දැඩි සිතින් කිවා ය. “තාත්තා මුදල් සහයන්නේ කුමන අදහසින් දැයි මට තම තේරන්නේ නෑ. අම්මාවත් මටත් තාත්තා භෞද්‍යටම ආදරයි. තාත්තා ද්‍රවසක් ගෙදර නැවති මා

සමහවත් අම්මා සමහවත් කනාඛහ කරමින් සන්නේෂවෙන්ට සිතුන්නේ නෑ. තාත්තා එක්ක මට නිවිහනේ පැ බාගයක් කනා කරන්ට ඉඩ ලැබෙන්නේ නෑ.”

“තාත්තා සන්නේෂ වෙනවා ඇත්තේ මුදල් සැපයීමෙන්. අන්ත්තා සන්නේෂ උණ් අවශ්‍යත් වැයිසෙන් අදුරෝත් ගම පුරා ඇවිධිමින් ලෙඩුන්ට වෙදකම කිරීමෙන්.”

“අර කුඩා කද කරින් ගෙන යන මිනිහා හැමදම ඒ වෙළඳාමෙන් සන්නේෂ වෙනවා ද?” දි අසමින් සරා කත්කාරයකු පෙන්නුවා ය.

“ඒ මිනිහා මහන්සි ගෙන්නේ කන්න හම්බ කරන්න. ඒ මිනිහා තියින් සන්නේෂයකුත් ලබනවා. නැතිනම හැමදම ඒ සඳහා ඕහුට මහන්සි වෙන්න බැහැ.”

සරා මලෝ කියුම තොපිලිගත්තා ය.

“අම්මා, තොදින් අදින්නත් ගමන් බිමන් යන්නත් ලොකු මිනි-සුන් ආස්සරය කරන්නත් කැමැතියි” කියමින් ඇ සිනාසුණාය. “ඒක මට තේරුම් ගෙන්න පුළුවනි. මම උණත් සල්ලි තියෙනවා නම් සිතුන්නේ අම්මා සිතුන හැටියටයි. අම්මා මා සමහ සන්නේෂයන් කතා කරනවා. සමහර විට තරහයෙන් කතා කරනවා. තාත්තා මා සමහ කළාතුරකින් කතා කරන්නේ සන්නේෂයන් වන් තරහන් වත් තොවී. සිතින් බාවහා කරන්නෙක් වගේ. තාත්තා වවන තුන ගතරකට වඩා කතා කරන්නෙන් නැහැ.”

තමාත් මාත් ගැන පියා සමහ කතා කරන්ට අවස්ථාවක් තො උබීම සරාගේ කනස්සල්ලට හේතුව යයි මම කළුපනා කෙලෙමි.

“තාත්තා සමහ මට කතා කරන්න පුළුවනි” දි මම යලින් යෝජනා කෙලෙමි.

“‘ලිපා’ දි ඇ ඉවත බලාගත් වනම පිළිතුරු දුන්නා ය.

සරා කතා කරන්නේ කිසියම දැඩි අදහසකින් මධ්‍යා ලද්දක ලෙසිනි. ඇගේ ඒ අදහස මට කිමට ඇ ප්‍රමාද වෙයි.

“තාත්තා අකුමැත්තෙන් වුව ද කැමැති වන්නේ” අම්මා කරන යෝජනාවකටයි” සරා තරහයෙන් කිවා ය.

“අම්මා කැමැති කරවාගත්නේ කොහොමද? ” දි සරාට ඇයෙන සේ තොව මටම ඇයෙන සේ කිවෙමි.

“අම්මා කැමැති කරවා ගෙන්න බැහැ. යම් විදියකින් අම්මාත් සිරිදෙව කැමැති උණාන්?”

සරා බිය ගත්තේ තාත්තාත් අම්මාත් මදදෙනාම සිරිදෙව කැමැති වෙනියි යන හැඟීමෙනි. සිරිදෙව අම්මා කැමැති කරවා ගත්ට වැයම් කරන බව සරා ද්‍රියියි.

“සරා සිරිදුසට කැමැති නෑ තෙව?”

“මගේ අකුමැත්තෙන් වැඩක් වෙන්නේ නෑ.”

“සරා සිරිදුසට අකුමැති බව අම්මාටත් තාත්තාටත් කිමෙන් වැඩක් වෙන්නේ නැයි කියන්නේ මන්ද?” මම ගෝකයෙන් ප්‍රශ්න කෙලෙමි.

‘දෙනුන් වරක් නොව සියක් වරක් උණන් සිරිදුසට කැමැති නැයි කියන්ට ප්‍රශ්නවනි. එහෙම කිමෙන් ඇති පලේ කුමක් ද? මේ එසේ කි විට අම්මාත් තාත්තාත් අරවින්දට කැමැති වෙනවා ද? තාත්තා එක්ක කතා කිරීම හැර අරවින්දට වෙන කළ හැකි වැඩක් තැද්ද? සරා ගේ මූහුණට ආරුඩ වූයේ කෝපයකි. ඇ මා හා කතා කරන්ට පටන් ගත්තේ කිසියම් යටි අදහසක් ඇතිව බව දැන් මා නිසැක ය.

“හොඳයි—තාත්තා විරුද්ධ උණෙකාත් අරවින්ද රීට පස්සේ කරන්නේ කුමක් ද?” දි සරා යළින් ප්‍රශ්න කළා ය.

“කොහොම හරි තාත්තා කැමැති කරවා ගන්න වැයුම් කරනවා.”

“අරවින්ද හිතන්නේ තාත්තාගේ කෙහෙල්මල් කැමැත්ත ගෙන මයි! මම අහන්නේ හැම විදියෙන්ම තාත්තා කැමැති කරවා ගත්ත බැරි උණෙකාත් අපි කරන්නේ කුමක් ද කියා.”

“අපි කරන්නේ කුමක්ද” දි මට ද නිතැතින් කියවිණ.

සරාගේ මවුපියන් කැමැති කරවා ගත යුතු ය යන අදහස මගේ සිතුමට සිර කුවුවක් වී ය. මගේ සිත ඒ සිර කුඩාවන් පිට විමට අත්තවූ ගසන කුරුලේකු වැන්න.

“කරන්නේ කුමක් ද කියා අරවින්ද ගෙදර ගොහින් හොඳවී කළේපනා කරන්න” දි කියමින් සරා මක්පයෙන් නොව සිනාසේමින් මා පිටුපා ගමන් කළා ය. ඇගේ මට ඉස්තෝප්ප්‍රවී පැමිණියා ය.

වැපුරුණු වී සේ වැපුරුණු සිත් ඇතිව මම මහට බැස්සෙමි. මම අඩ නින්දන් ඇවිදින්නාකු සේ ගමන් කෙලෙමි. මා පසු කොට දිවු මොටෝරියට මහ හරිනු පිළිස මා පාර අයිනට වූයේ සිතා නොවේ. මොටෝරිය ගිය පසු මම නින්දන් අවදි වූවකු ලෙස වටහිට බැලීමි. අදුරු වැටිගෙන එන බැවින් මගේ ගමන ඉක්මන් වී ය. කුරුමිනි සතුන්ගේ නාදය හිරු රසින් තැවුණු පොලෝ තලයෙහි කෙළ ගණන් කුපයන්ගෙන් පිටවන ලිතෝනියක් ලෙසිනි කැලැඹුණු මගේ සිතට දැනෙන්නේ.

අවුල් වුණු කෙසේ වැටියක් හා දිරාගිය මූහුණක් ඇති කුලස්සි මට ගමු වී ය. එක පයන් බිම ඇදුන්නාක් මෙන් ගමන් කරන ඔහු

දුටු මට රෝගාතුරට මිය ගිය තාත්තා සිහි වී ය. තාත්තා රෝගයට ගොදුරු වී ය. කුලපූරිය රෝගය ගොදුරු කර ගන්ට වැයමික-රන්තෙකි.

පනාස් විය ඉක්මවන්ට පෙර රෝගාතුර විමෙන් ආංඩුවේ රක්සා-වන් අස් වූ ඔහු කාල ප්‍රවාහයට හසු නොවුවකු මෙන් ජිවත්වන්-තෙකි. ඔහු අතිතය ගැන නොසිතයි; අනාගතය ගැන නොසිතයි, ද්‍රාලත් රියත් ඔහුගේ වර්තමානය වෙයි.

පුතාගේ විවාහය සඳහා කුලපූරිය වියදීම් කෙලේ ය. දය දැඩි දැඩික් සමඟ දුව නොදු තරණයකුට පාවා දුන්නේ ය. රෝගයෙන් ඔහුගේ කය අබලන් වූ නමුත් රෝගයට ඔහු ගොදුරු නොවි ය. දුවන් පුතාත් විසින් අත් හරිනු ලැබේ පුදෙකලාව වෙසෙන ඔහු අතිතය සිහි කොට පසු තැවිලි නොවේයි. අනාගතය ගැන සිතා බිජ නොවේයි. දුවන් පුතාත් ඔහුට සිහි වන්නේ කලාතුරකිනි. ඇත්ත වශයෙන් කියනොත් ඔහු දුවන් පුතාත් විසින් අත් හරිනු ලැබුවෙක් නොවේ. දුවන් පුතාත් ඔහු විසින් අත් හරිනු ලැබුවා ය. දුවන් පුතාත් සලකන්නේ නැදෑද දි කිසිවකු ඇසු විට ඔහු කියන්නේ මේ ය:

“ඒ ගොල්ලන්න දදන්න ගන්න තිවුණු දේ දුන්නා.”

ඔහු ඔවුන් සිහි කරන්නේ ගෝකයෙනුත් නොවේ. සන්නෝස්-යෙනුත් නොවේ. කෝපයෙනුත් නොවේ.

“තැපැල් මහත්තයා බැරක්ද?” යි මම ඇසුවෙමි.

“මහේ නිකම යනවා”යි පිළිතුරු දේමින් ඔහු සිනාසුණේ ය. “මම අරවින්දට හැමදුම කියන එක මතක නොවිද? පසුගිය දේ ගැන කවදවත් හිතන්න එපා. අනාගතය ගැන හිතන්ත එපා. ඔක්-කොම අවුල් ඇති වෙන්නේ ඒ දෙක ගැන සිතිමෙන්.”

“අතිතයක් හා අනාගතයක් නැති නම් වර්තමානයකුත් නෑ නොවදු”යි මම ඇසුවෙමි.

ඔහු යැලින් සිනාසුණේ ය. කළකින් අම්මා බලන්ට නොගිය බැවින් මම ගෝකවේමි. මෙනකා දුටු විට අම්මා තවම කිපෙයි. ඇම්මා බලන්ට යන්නේ ඉතාම කලාතුරකිනි. ඇ නිතර අම්මා සිහි කොට ගොක වෙයි. මට අම්මා සිතිවන්නේ කලාතුරකිනි.

‘අතිතයන් අනාගතයන් ගැන සිතිම අවුලට හේතුය’ යන කුලපූරියගේ කියුම මගේ සිත් ගන්තකි. අතිතය ගැන සිතන හැම විට මට සිහි වන්නේ මගෙන් අම්මාට ගෝ අතිකකුට ගෝ සිදු වූ වරදකි. ඒ නිසා හට ගන්නේ සිත් වේදනාවකි. අනාගතය ගැන සිතිය යුතු අවස්ථාවෙහිදී මගේ සිත හැකිලෙයි; බියගනියි. අතිතයන් අනාගතයන් ගැන බිජ සැක නැතිව සිතිමට ඔල මොල කමක් වුවමනා ය. ඔල මොල කමට යටින් ඇත්තේ දුඩී සිතකි.

සතියකට පමණ පසු සරාගෙන් පැබේ ලියුමක් කියුණු හි ප්‍රිනිය, ගෝකාය, හය, ලජ්ජාව යන හැඳිවලදීන් අභ්‍යන්තර වෙමි. සරා වර්ණ වටින් පිටින් කනා කරමින් ප්‍රශ්න අස්ථින් වෙහෙසුයේ කුමන ඇඟියකින් දුයි මට වැට්හුණ් අශේෂ ලියු කියු පසුයි.

අප අවසාන වර්කනාභහ කළ අවස්ථාවහි ඒ යෝජනාව ඇඟි කරින් පිට නොවීම ගැන දුන් මම සන්නෝජ වෙමි. මට ලැබූ පැයිය කුමක්දුයි ඇමගෙන් අැයිය. කුඩා ගෙයකට මාස්පතනා ගැඹු යුතු වූදාල කොනොක්දු දි ප්‍රශ්න කළ අවස්ථාවහි පවා මට ඇඟි ඇඟිය වට්හාගත නොහැකි විය.

‘මුළුපියන්ට නොකියා අපි දදදෙනාම අනික් පළාතකට ගො පිටත්වම්’ සනු සරා තම ලියුමෙන් කරන යෝජනාවයි. ‘කුඩා ගෙයක් කුලියට ගෙන දදදෙනාවම එහි ජීවත් විය හැකිය. ඔවු එහි සිට දුම්බියෙන් කන්නොරුවේ රක්සාව උදෙසා ගිය හැකිය මුළුපියන් කැමැළුනි වුවහොත් අප දදදෙනාව නිති ප්‍රකාර විවාහ හැකිය.’

‘මුළුපියන් නිසා මගේ ඇඟිය වෙනස් නොකරන්නෙමි. මුළුන් මෙම ගෞරවියෙන් හා ආදරයෙන් සලකමි. මුළුන් මා පතන ඕවු නොව අනිකුට් මා විවාහ කරදෙන්ට වැයම් කරන තිසා තිතුව් කාර කමක් කිරීමෙන් මුළුන්ගේ සිත් චේදනා කිරීම අසාධාරණ නොවේ.’

අනතුරුව සරා මට ලැබෙන පැයියන් ගැදර වියදම් අර්ථි මසා ගෙන කළගැකියයි කියමින් ගණන්හිලවී ලියයි. ඇම මුළුපියන් අරුණා කරන විවේචනය මගේ විස්මයට හේතුව වීම ඇ ඒ කරුණ ලියුලවී තලතුනා ගැහැනියකගෙන් ලත් උවදෝ අනුවදුයි යන ප්‍රශ්නය මගේ සිතට තැබැගේය.

‘අම්මා ගොකු මේනිසුන් ආග්‍රය කිරීමෙන් හා මුළුන්ට බැං කිමෙන් සන්නෝජවන්ට සිතීම අසාධාරණ තනාමට. සියේට දෙනකුන් සිවත් වන්නේ ඒ ඇඟියිනි. තාත්තා මුදල සැපයීමෙන් සන්නෝජ වෙයි. මට එය රුමී නොප්‍රාවත් මම තාත්තාව තා නො කියමි. තාත්තාට අම්මා, පාවා මදන උද්දේ අම්මා කැමැත්ත ඇතිව ද තැනිව ද මම නොදැනීමි. මටගෙන්දු මුළු

තාත්තා සමඟ අම්මා විවාහවන්ට ඇත්තේ වැඩි කැමැත්තකින් නොවිය හැකි ය. එහෙත් ඉතා ආදරයෙන් හා පත්‍රිකාතියෙන් තාත්තා හා ප්‍රිතියෙන් ජීවත් වන අම්මා ලලාකු මිනිසුන් ආගුරයෙන් සන්නෝෂවන්ට සිතන්නේ තාත්තා සමඟ අකුමැත්තෙන් විවාහ වෙද්ද යටපත් කරගත් ආසා මත්‍වන නිසා විය හැකිය. බාල වියෙහි සිටින මගේ මේ කියුම් අයන ඔබ මා කිසිවකුගෙන් බොරු ප්‍රෘතිඛාතකම් ඉගෙනගත්තකියි සමඟරවිට සිතනු ඇත. ඔබගේ තාත්තා මලේ මවටත් අක්කාටත් නින්ද ගිය වේලාවෙහි ය. තාත්තාගේ මරණයෙන් කළකට පසු මේනකාත් අම්මාත් කළහ කළ සැට් දැනීම්.

අනැතුරුව සරා නමා සල්ලි එකතු කිරීමෙන් සන්නෝෂ නොවන්නක බව කියයි. දුපුතුන් ලැබේ ඔවුන්ට හොඳට උගෙන්වා ස්ථාමියා සමඟ සන්නෝෂයෙන් ජීවත්වීමට වැඩි අප්ප්‍රේක්ෂාවක් නැත.

‘මා නුවණ ලැබුවේ මේනකා ආගුරයි. මේනකා මෙන් දේපළ එකතු කිරීමෙන් සන්නෝෂ වන ආසාවක් මට නැතු’යි කියුමින් සරා ලියුම් අවසාන කරයි. ‘ඔබ ඉගෙන දෙස්තරකු විනම මවු සියන් ඔබට කැමැත් වනු නිසැක ය. දැන් නම් මම මගේ මවුපියන් ගේ අදාළයේ නොනකා ඔබ පතන්ට වීම ගැන මම වඩාත් සන්නෝෂ වෙමි. කටරකු සමඟ වුව ද විවාහ වූ පසු දුක සැප විදින්නේ මා මිය අම්මා නොවේ; තාත්තා ද නොවේ. මා පතන්නකට හැර අනිකකුට මා පාවා දෙන්ට මවුපියන්ට යුතු කමක් නැත. ඔවුන් මගේ අදහසට පවහැශී වන්නේ මා බොලදා අදහසින් ත්‍රියා කොට මගේ අනාගතය ව්‍යසනයක් කොට ගනිතියි යන හැඟීමෙන් විය හැකි ය. එය පොදුමේ මවුපියන් තුළ හටගන්නා හැඟීමකි. එසේ වුව ද දැඩි කොට ඒ හැඟීමෙහි එල්ල ගන්නෝ අනුන්ගේ ප්‍රිතියට වඩා තමන්ගේ ප්‍රිතිය ගැන සිතන්නෝ ය.’

‘මවුපියන් කියන දේ නොකරන විට ඔවුන්ගේ සිත් වේදනා වෙයි. ඔවුන්ගේ සිත් වේදනා නොකාට විවාහ ජීවිතයට ඇතුළත් විය නොහැකි ය. මගේ විවාහ ජීවිතයට ඇගිලි ගසන්වටත් එය කුරුගාන්වටත් මවුපියන්ට යුතුකමක් නැත. දිලිංඡ මවුපියන් පොඩායත් තරුණායකුට තම දුව බලාත්කාරයෙන් පාවා දෙන්ට වැයම් කරනාත් ඔවුන්ට දෙයේ කියන්ට බැරි ය.’

සරාගේ ලියුම කියවු මගේ සිත බෙලහවින් වෘවල විය. සරා කිරණ යෝජනාව පමණක් අරමුණු නොට ගෙන සිතිම මට අමාරු කාරියක් වෙයි. සරා මා ලවා විවාහ ජීවිතය ගැන සිතන්ට කිහිප විරක් වැයම් කොළේ වටින් පිටින් කරුණු කියමිනි. ඇ එසේ කොළේ මවුපියන්ගේ විරුද්ධත්වය නොනකා මා හා විවාහ වන අදහසිනි.

ගෙදුරින් පිට වන සරාත් සමහ මා පිට පලාතකට ගියන් ඇගු මවුහියන් පොලිසියේ නිලධාරීන් අප පස්සේ එවතු ඇත. තුළු කාරයා ඉදිරියට අප ගෙනයනු ලබුවෙන් අපට හිමිවන නින්දුවන් දිවි කෙළවර වන තෙක් අපට ගැලවෙන්ට බැරිය. නිති ප්‍රකාර විවාහ නොවී අප දදදෙනා අඩු සැමියන් වශයෙන් ජීවත්වතු දිකින ලෝකයා අපට පිළිකුල් කරනි. අප මග බැස යන විට ද මිනිස්සු අපට සිනාසේනි; පිළිකුල් කරනි. සරාත් සමහ මා උසාවියට ගොස් පසුව කන්නෝරුවට යන්නේ කොස්ද? උසාවියන් අප දදදෙනා දුඩුවම් ලැබුවෙන්! මා විතරක් දුඩුවම් ලැබුවහාත් සරා සිය පණ නාසාගනියි.

නිති ප්‍රකාර විවාහ නොවී වුව ද මා සමහ ජීවත්වන්ට සරා කැමැති ය. නිති ප්‍රකාර විවාහ විම ලෝක වාරිත්‍යක් පමණි. ඔවුනාවුන්ට ආලයකරන තරුණීයකත් තරුණීයකත් අඩු සැමියන් ලෝස ජීවත් විම ගැන සිතන මා බියගන්නේ එය නොමනායයි ඉත සිතින් සිතන නිසාද? ගතානුගතික ලෝකයාගේ සිනාවටත් නින්දුවත් බියෙනි. සරා ගතානුගතික ලෝකයා නොසළකයි.

මම සිතුවිලි කතරෙහි අනාථයෙක් විමි. මා නිසා උපන් ආලයෙන් සරා කරන යෝජනාව ගැන මගේ යටි සිත ඇට ගරුබුමන් කරයි. එහෙන් ලංඡ්ජුවත් බියන් නිසා මගේ බුද්ධිය මට අනුබල දෙන්නේ ඒ යෝජනාවන් ගැලවෙන මහක් සොයනු පිණිස ය.

ලෝකයාටත් ගතානුගතික සිරින් විරිත්වලටත් සිතින් අවභකිරීමෙන් මම සන්නෝජයක් ලැබුවටමි. එහෙන් නිශ්චිතයකට බැස ක්‍රියා කිරීමට මම අසමත් විමි.

සරාගේ ලියුම මම තැවත වරක් කියවිමි. ඇගේ යෝජනාව ඉවත දුම්ම නිවට කමකියේ යන හැඟීමෙන් ද මට නිදහස් විය නොහැකි ය. ඇගේ ලියුම පළමු වර කියවූ අවස්ථාවෙහි මා තුළ හටගන්නේ වංච්ල හාවයක් පමණි. ඇට මා තුළ ඇතැයි මා සිතා සිටි ආලය මගේ අනික් ගතානුගතික භැහිම මැබිගෙන නොහැකි ය. ‘මුණ ගේය. ‘බෙගන් වෙන්ව මට ජීවත්විය නොහැකි ය’ ‘මුණ ජාතියෙහි ද මම ඔබ පතම්’ වැනි කියුමක් ඇගේ ලියුමෙහි නොවී.

අවුරුදු දැහැතරටත් අතර වියෙහිදී මම ගෙදරදී තොයෙක් විට විලිනිය තැන්තකු යේ දාය කෙලෙමි. ගෙයින් පටන් කතා කෙලෙළ්ත් ක්‍රියා කෙලෙළ්ත් අධික විලිනිය ඇත්තකු ලෙසිනි. මගේ මේ වරිතය සොලාස් ඇවිරිදි වියෙහි දී වෙනස් විය. ගෙදරී මම මවුහියන්ටත් අක්කාටත් කිකරු වන්ට වැයම කෙලෙමි. එහෙන් පිටස්තර ලෝකයා නිසා මා තුළ උපදින හයන් ලංඡ්ජුවත් ජය ගැනීම අමාරු කාරියක් විය.

සරාගේ මෝජනාව ගැන කුමක් කළ යුතුදීයි නිශ්චය කළ තෙහි සැකි වූ මම නොසිනා ක්‍රියා කරන්නෙක් විමි. රි කැම කද්දි අක්කා වෙන ද මෙන් දෙධිවුවාය. මා ඇ භා වාද නොකළ නිසා ‘අංවින්දු කනා නොකරන්නේ’ මන්දු’යි ඇ ඇයුවාය. අක්කා බත් කන්නේ ඉතා ඉක්මනිනි. ඇ ඇඹිලි තුයිවලින් බත් පිහාන අවුස්සයි. කවිදු වත් ගොදී නොකන ඇ බත් නො අනයි. ධර්මදුය බත් කන්නේ එයින් මහන් රෝස්ටායක් ලබන්නකු ලෙස තදු මරමිනි. ඔහු දුධි කුසැලින්න ඇත්තකු විය යුතු ය. බත් කටවල් හත අටක් කා වතුර බිඩු මා බුවුන් පුපුවලින් නහින තෙක් නොදුවසිල්ලෙන් සිටියෙමි. කපවර අදුර, වෙනදුට වඩා කළින් නින්දුට ගිය මගේ සිත කය දෙක අකර්මණ කරන විලෝපනයක් නොවිය. වෙනද නම් දුධි අදුර මා සිනක් ඇති සිත නැත්තකු කෙලේ ය; කයක් ඇති කය කැත්තකු කෙලේ ය.

ඇමෙන් වැනිරි මගේ කය නිසොල්මන් වුව ද සිත බෙහෙවින් සහල වෙයි. නින්දුට වැයම කරන්ම වැනි ද්‍රව්‍යක පොලාවන් ‘ආවා ශියෝ’ පිටවන්නාක් මෙන් මගේ සිතට සිතිවිලි නහිදි.

සරාත් ඇගේ ලියුමන් ගැන සිතන මගේ සිත වට රවුමේ දුවන්නකු වැන්න. වට රවුමෙහි දිවිමෙන්ම හෙමිබත් වූ මගේ සිත වැඩිර බාහිර අරමුණු වනසන රෝහි කථවර අදුර හා එක්වන්ට යන්නාක් මෙන් මට දැනිණ. නින්දුටත් නොනින්දුටත් අතර ලොවට පිවිසෙන මලගේ කකුලක් දෙවරක් ගැස්සිණ. දුධි ලෙස කෙබෙත්තු වූ මගේ සිත ඒ දෙවරෙහිම මැදක් සසුලව යළින් පණ අදින්නට විය.

රදය කපුවුවන්ගේ හඩ ඇයිමෙන් අවදිවුණු කෙනෙනි මගේ සිතට සරාගේ ලියුම පිළිබඳ සිතිවිලි යළින් නහින්ට විය. සරාගේ ලියුම ගැන මේනකා සමඟ කතාබහ කරන්ට ඉටාගත් නිසා මගේ සිත මැදක් නිසන්සල විය. ‘මා නුවණ ලැබුවේ මේනකාගති’ සි සරාගේ ලියුමෙහි සඳහන් වූ කියුම මට මතක් විය.

මිදුලට බසිනු එහිස යාලය මැදින් ගමන් කළ මට අක්කාගේ සිනු හඩ වැනි කට හඩ ඇයිනු. ‘ආජ්ප තමන්න පටන් ගන්න ඕනෑ කලින් තැහිවලා’යි ඇ ඇයුසි අම්මාට දෙස් කියයි. ජේමිස් පිටි පස්සා පැත්තන් මිදුල ආත්තාන හඩ ඇමයයි.

මිදුලෙහි ජමතු ගෙයහි බර පා හයුණු ජමතු පෙළුවරු උදය හිරු රෝ තැවරීමන් රතු පැහැයෙන් බැඩායි. ගය යට පැවුන් පළ වැපුරුණු රතු ජමතු, රෝහි වුවුලන් කරන උද හානිය සිහි කාපවයි. ඇත් මිදුලෙහි ගස් සයවනාට ගිය මට තාත්තා සිහි විය. ඔහු හැම දුරදය විරුද්‍ය යක්මන් කෙමල් මිදුල් ඒ පැත්තනහි ය. ඔහු ජීවන්ට සිවිය දි හැම ද දෙපයට පැහිමෙන් මැරිගිය තණ කොළ සහිත අයි-ඡාර දැන් අදුත් තණ මකාලවලින් වැයි ඇත. සලකුණකුද ඉතිරි

නොක්කාට ඒ අඩි පාර මැකි ගියාක් මෙන් මගේ සිතෙහි ඇදි තුවුණු තාත්තාගේ රුසටහන ද දැන් මැකි ගොස් ඇත. තාත්තාගේ ස්වරූපය මා දැන් සිතට නහාගෙන්නේ ද ඔහුගේත් අම්මාගේත් බිත්තියෙහි එල්ලී සිටින පින්තුරයේ උපකාරයෙනි.

පාරෙන් අනික් පැත්තෙහි වෙළ වසා නැගි සිටින ගොයේ ගස් මුදුන් සුළුහින් නහින පකුල් ඇති නඩියක් මෙන් තැගෙමින් බිජිලින් සෝලවෙයි. හැද පැලදාගෙන තේ බිඩු ධර්මදය බක්කි කරත්ත. යෙහි නැගි දුම්රිය පළ බලා ගියේ ය.

“මම අරවින්ද් එක්ක සරා ගැන කතා කරන්න හිතුවේ මේ මාස දෙකකට විතර ඉස්සර” යි සරාගේ ලියුම කියවූ අක්කා කිවා ය.

“මම සරාගේ තාත්තා එක්ක අරවින්ද් ගැන කතාකරා.”

“කවදු?” යි මම නොදුවසිල්ලන් ප්‍රශ්න කෙලමේ.

“අපේ තාත්තා මැරෙන්නට ඉස්සරත් කතාකරා. මැරුණාට පස්සෙන් කතා කරා. තාත්තා මැරෙන්ට ඉස්සර කතා කරන විට නම් එයා අරවින්දට අකුමැති උණේ නෑ. මේ මාසයකට පමණ උඩි මම කතා කරම එයා භෞද්වම විරැද්ධ උණා. කුමැති නැති බව එයා තෙලින් ම කිවා ය.”

“අක්කා කතා කළ බව සරා දන්නවා ද?”

අක්කා සිනාසුන් නමුන් වහා පිළිතුරු තුදුන්නා ය.

“දැන් කිසිවක් මට හාගෙන්න එපා” යි මම කිවෙමේ.

“සරා දන්නවා.”

මා මවුපියන් සමහ කතා කරන්නදියි ප්‍රශ්න කළ අවස්ථාවේ සරා කෝප වුණේ කුමක් නියාදු යි දැන් මට වැටහේ. අක්කා ලබා කතාකරවන්නදියි මා ඇපු විට ‘පලක් නෑ’ යි සරා කිවා ය. සරාගේ තාත්තා සමහ කතා කළ බව අක්කා මට නොකිවේ කුමක් නියා ද?

“සරාගේ තාත්තා අකුමැති බව අරවින්ද දන්නා නිසා මම කිවේ නෑ” යි අක්කා පිළිතුරු දැන්නා ය.

“සරා මේ ලියුම ලියන්ට ඇත්තේ තාත්තා කුමැති කරවා ගන්න බැරි නියා චෙන්න යිනෑ” යි කියමින් මෙනකා සරාගේ ලියුමහි වාසගම කිහිපයක් යළිත් කියවුවා ය.

“බව—— උඩ නියා සරාට ගෙදර නාකි වෙන්න ප්‍රශ්නවනා.”

“යෝජනාවක් කරන එක අමාරු තැහැ. ඒ අනුව ත්‍රියා කරන එකකි අමාරු.”

“සරා යෝජනා කරන්නේ ත්‍රියා කරන්න ලැයිති වෙළා හෙමින කමට හිටියට සරාගේ හිත දැඩි යි.”

“අක්කා සිනාසයන්නේ සරාගේ ලියුමට ද නැතිනම් මට ද?” සි
මම සින් වේදනාවෙන් ඇසුවෙමි.

“සරාගේ ලියුමටත් තෙවි; නුඩුවත් තෙවි” සි අක්කා මද්ක්
තරහයෙන් තෙපලා ය. “සරා මාස ගණනක් හොඳව තිතා රීට
පස්සේ හිත හදාගෙන මේ ලියුම ලියා තිබෙන බව අරචින්දට
නොරෙන්නේ නැදේද?”

‘මා නුවණ ලැබුවේ මේනාකා ආගුයෙනි’ සි යන සරාගේ කියුම
මට යලින් මතක් වී ය. නොසිතා ම මට මෙසේ කියවීණ.

“සරා මේ ලියුම ලියන බව අක්කාටත් කියන්න ඇති.”

“අරචින්දට පිස්සුදී?”

“අක්කා තරහ වෙන්න එපා. මම සිතා බලා කියු කියුමක්
තෙවි කටට ආ නිසා කියලුණා. සරාට කුමක් ලිය යුතුදායි මට
නම් තිරණය කරන්න බැහැ.”

මේනාකාගෙන් මා ලැබු උච්චමදු බලාප්‍රාරෝත්තු නොවූවකි.
වෙළෙන්දියක නොවූව ද ඇ සිනන්නේ වෙළෙන්දියක ලෙස බව
මම දනිමි.

සරා බොරු මනස්ගාත නොකරන බොලද සිතුම් පැතුම් වලින්
තොරවූ තරුණීයකි. අරචින්දට උච්චමනා කරන්නේ එවැනි බිරිදිකි.
නැති නම් අරචින්දත් තාත්තා වාගේම ඉඛාගාත් යන සිතක් ඇත්-
තෙක් වෙයි. තාත්තාට හරියන කාරිය වුයේ වෙද කමයි. එහෙත්
ඩිගු වෙදකමට බැස්සේ ඉඛාගාත් යන සිතක් ඇතිව අවුරුදු ගණ-
නක් ජීවන් වන්ට වැයම් කොට එයින් ලත් අත්දුකීමෙන් පසුවයි.

සරාගේ පියාට ලක්ෂයකට වැඩි දේපල ඇත. ඒ සියල්ලම
අයිති වන්නේ සරාට ය. සරා මොලේ ඇති ගැනීයක නිසා ය
අරචින්දට මේ ලියුම ලියා තිබෙන්නේ. වැටහෙනු නුවණක්
අත්තන් ලෝකයේ ජීවන් වන සැටි අරචින්ද දන්නේ නැත. සරා
මුවුපියන් කෝප කරමින් ඔවුන්ගේ දේපල පවා තොතකා ක්‍රියා
කරන්නේ කුමක් නිසා ද?

මා ඇසු ඇසු ප්‍රශ්නයට මේනාකා දුන් පිළිතුරුවල හරය මෙයි.
මා මේනාකාට සරාගේ ලියුම පෙන්නුවේ උහන්කෝටික ප්‍රශ්න-
යක් විසඳාගනු පිණීය ය. මේනාකා ඒ ප්‍රශ්නය විසඳන්නේ සරාගේ
කොසේ වෙතත් මගේ හැඟීම අනුවම නොව තැනට උච්ච සේ කළ
යුතු දේ ගැන සිතන්නක ලෙසිනි.

“සරාගේ තාත්තා අප උසාවියට ගෙන්නුවහාත්?”? සි මම
ප්‍රශ්න කොලෙමි.

“උසාවියට යන්න උණෙන් යන එක නොව කරන්නේ.”

“මිනිස්සු හිනාවේවි; අපට නින්ද කරාවි.”

“මිනිස්සු හිනා උණාම අපට මොකාද? අරවින්දත් සරාඟ උසාවියට ගියාම ගම් වික දෙනෙක් යික දැනගනීවි. ඒ ගොල්ලෝ වත් ඒක මාසේකින් දෙකකින් මතක තැනි වේවි. පත්‍රයේ එම උණත් අරවින්ද නාදුනත තවත් බොහෝ දෙනා දැනගනීවි. ඒ ගොල්ලෝ ආරංචියක් වශයෙන් ඒ තොරතුරු කියවා සත්ත්‍රෝස් වෙලා රීට පස්සේන්දු උලද් පත්තරේ කියවන්න ඉස්සරවෙලා මතක තැනිකර දමාවි. උසාවියට යන එක අරවින්ද සිතන්නා වාමු හැම මිනිස්සුම සිතට ගන්නා කාරණයක් තෙවි. අනික් මිනිස්සු තබා සරාගේ තාත්තාවත් වික කළකින් ඒ ඔක්කොම මතක තැනි වේවි.”

මෙනකාගේ කරාව මගේ සිත දිරි ගන්වන්නකි. ඇ මා මෙන් තතන තතනා තොසිතයි. අවස්ථාවට උවිත පරිදි වූ ක්‍රියා කරන්ව පුරුදු වුණු ඇ සිතන්නේ ඇ කරන ක්‍රියාවට අනුවයි. මට පුරුදු වුණේ ක්‍රියා කළ යුතු අවස්ථාවෙන් ගැළවෙනු පිළිසු තරක කරන්වයි. මා කරන බොහෝ ලද ගැන මා පසුතැවීම් වන්නේ මේ ඇබැහුෂිකම නිසා ය. තමා කරන ලද අනුව සිතන මෙනකා කිසි විටක පසු තැවිලි තොවේයි. කළ යුත්ත ඇ තීරණය කරන්නේ තරකානුකූලව සිතීමෙන් තොව හැඟීම අනුවයි.

දේපල ගැන මෙනකා අම්මා සමඟ කළහ කළ බැවින් අම්මා අපෙන් වෙන්වුවා ය. තමා අම්මාට කෙලෙළේ වරදකියි ඇ තොසිතයි; තමා කළ දේ ගැන පසුතැවීලි තොවේයි. එහෙත් අම්මා අපගෙන් වෙන්වීම ගැන මෙනකා මා මෙන්ම ගොක වෙයි. මසකට දෙනුන් වරක් තොවරදු අම්මා සිහි කරන මෙනකා අම්මාට මා අරින සැටියෙන් තැගී ද යවයි.

අනික් ගැනුන් මෙන් මෙනකා ද ක්‍රියා කරන්නේ තමාගේ හැඟීම අනුවයි. එහෙත් ඇගේ හැඟීම අනික් ගැනුන්ගෙන් සියයට හැන්තු පස් දෙනෙකුන්ගේ හැඟීම්වලට වෙනස් වෙයි. ජීවත් විම අලහිලවි බලමින් කරන ගනුදෙනු වෙසෙසක් ය යන අදහස් අනුව ඇගේ හැඟීම දියුණු වන්ව ඇත.

මෙනකාගෙන් අනුබල ලැබූ මම සරාගේ යෝජනාව ඉවා තොදුමිය යුතු යයි සිතුවෙමි. එහෙත් ඇ හා වෙනින් පළාතකට පළා ගොස් ජීවත් වීමේ අදහසට මගේ සිත පටහැළි වෙයි.

“සරා මෙහාට එක්ක ආවාත් තරකද?” යිම් මම මෙනකාගෙන් ප්‍රශ්න කෙලෙමි.

“කිසි වරදක් නෑ” යිම් ඇ වහා පිළිතුරු දුන්නා ය. “එකට මේ කැමැතියි. නමුත් ධරමදය අයියා කළමුනී වේද දැන්නේ නෑ. එය විරුද්ධ නම එකට මට කැමැති වෙන්න බැඳී.”

සරාගේ ලියුමන් මේනකා මට දුන් උච්චදස් අසු ධර්මදස අයේයා කනා කොලේ දැඩි කෝපයෙනි.

“ගැනු ලමයෙක් සහවාගෙන යන්ට ද අරවින්දට අනුබල දෙන් නො” යි ඔහු සංවිගයෙන් ප්‍රශ්න කොලේ ය.

“සරා එන්නේ ඇගේ කැමැත්තෙන්” යි මේනකා පිළිතුරු යුත්තා ය.

“සරෝලිනිගේ වයස කියදු?”

“දූහනම් ඉවරවෙන්න ලැහයි.”

ධර්මදස මේ වර සිනාසුණේ කෝපයෙනි.

“සරෝලිනි බාල වයස් කාරයෙක්. බාල වයස් ගැනු ලමයෙක් කැමැත්තෙන් කිසිවෙක් හා ගියන් ඒක නීතිය සලකන්නේ සොරා මගනායුමක් ලෙස.”

ඒ ප්‍රශ්නය ගැන කළින් තොසිතු මේනකා කර බාගත්තා ය. ධර්මදස අප දෙදෙනාට ම දෙස් නැගුවේ ය.

“ගැදිවිව පවුලක ඉලන්දිරයෙක් ඔහාම වැඩක් කළ බවක් වත් ඇඟා තිබෙනවාද?” ධර්මදස අප දෙදෙනාගෙන්ම ප්‍රශ්න කොලේ ය.

“මෙයා සරාගේ ලියුම කියෙවිවාද?” යි අසම්න් අක්කා සිනාසුණා ය. “සරා වැදගත් පවුලක ගැනු ලමයෙක් නොවී ද?”

“සරාගේ පවුලල් වැදගත් කම අපට ඕනෑ නෑ.” යි ධර්මදස තරහයෙන් තෙපලේ ය. “මිවා පරම්පරාවට යන නින්දා.”

සරාගේ ලියුමට යැවිය යුතු පිළිතුර කුමක් දැ යි තිරණය කර ගැනීමට මම ප්‍රමාද තොවීමි. ධර්මදසගේ තර්කය, අඩන්ට සිරි මගේ ඇගැට ඇතිල්ලෙන් ඇතීමක් වැන්න.

“සරා බාල වයස් කාරයෙක් නිසා ඇ සොරාගෙන ගියා යයි තඩු දමන්ට ඉඩ තියෙනවා නම සරාගේ යෝජනාවට අරවින්ද එකඟ වෙන්නේ මකානොමද?” යි මගේ කාමරයට ආ මේනකා තෙපලා ය.

“මිවා ඇක්කා—සරාට කුමක් ලියා යැවිය යුතුදු යි මම තිරණය කරගත්තා.”

“අපි කනාකර ඒවා ගැන වචනයක් වත් ලියන්න එපා” යි මේනකා කිවා ය. “සරාගේ යෝජනාවට දැන්ම එකඟ වෙන්න බැරිය යි කොට්ත් ලියා යවාපත්.”

අක්කාගේ දුරදක්නා කුට ප්‍රියිය ලකතරම නියුතු ද? සරාට වයස් යමුදුරනු වූ පසු ඇ යහවාගෙන ගොස් නිති ප්‍රකාර මට විවාහ විය හැකි ය. ඒ කරුණ ගැන මා තොසිතු නමුත් අක්කා සිතුවා ය.

මා එසේ ලියුවෙන් සරා මා ගැන කුමක් හිතා ද? ‘මා නුවනු ලැබුවේ මේනකා ගෙන්ය’ යි ඇ ඇගේ ලියුමහි ම සඳහන් කළා ය. මා මේනකාගෙන් ලන් නුවනු ඇට කියන්නේ කුමට ද?

මගේ ලියුම ලැබේ ඇට මසකට පසු සරෝජීනි සිරදුස ආ විවාහ ප්‍රාථා ය. ඔවුන්ගේ මහළට ලොකු මෙනිසුන් හා ඔවුන්ගේ නිරියන් ද ඇතුළු ජන යමුහයක් කැදැවනු ලැබේහ. ඒ මෙනිසුන් කැදැව විම ගැන තදින් විරැද්ධ වූ සරෝජීනි තම මව සමඟ කළහ කළා ය. සිරදුසට දෙස් නැහුවා ය. ‘බොරු මනස්ගාතවලට සිරදුස කැමැති සි කියමින් ඇ ඔහුට සරදම කළා ය. එය තම මවන් සිරදුසන් එක්ව කළ කුමන්තුණායක් යයි සරෝජීනි සිතුවා ය. ඇගේ පියා රු විරැද්ධ නොවූ නමුන් කැමැති නොවී ය.

ඔවුන්ගේ විවාහය උදෙසා ආරාධනා පත්‍රයක් ලැබූ මම එහි මාගියෙමි. එහෙන් මම දෙදාවසක් සිරදුසගේ ගෙදර නැවති ඔහු උදාව් කෙලෙමි. ඔවුහු කයාද බැඳ ගෙදරින් පිට වී ගොස් සිරදුස ගේම වත්තක බංගලාවෙහි දෙදාවසක් ගත කොට ආපසු පැමිණියෝය.

සිරදුස සරෝජීනි ද සමඟ ගෙදර ආ ද්වීසහි ඔවුන් පිළිග්‍ර ලග නැයන්ගෙන් මම ද එකක් විමි. මා ඔවුන් පිළිගනු පිහිස ඇනික් නැයන් සමඟ ගියේ තමා සිතු දෙය කවරකු වුව ද කරවීමා ජන්ම යෙන් ලත් වාසනාව ඇති ලොකු අම්මාගේ කරදරයෙන් ගැලීවිය නොහැකි වූ බැවිනි.

සරෝජීනි රියෙන් බැස සිරදුසගේ ඇගෙන් හැපෙමින් එනු දු විගස මට අතිතය සිහිවී ය. සරෝජීනිගේ ලියුමට පිළිඳුව වශයෙන් යැවු මෝඩ ලියුම මතක් කළ මා තුළ ලජ්ජාවක් එම්ගත්තේ ය.

සරෝජීනි සිතාසයමින් මා හා කතා කළා ය. මම ඇන්දමන්දී විමි. මගේ මුහුණ ලජ්ජාවෙන් හැකිලින් දි මම සිතුවෙමි. මගේ ලියුම කිය වූ පසු සරෝජීනි මා සමඟ කතා කොලේ අදයි. ඇ ඕනෑ ලියුම කිය වූ පසු සරෝජීනි මා සමඟ කතා මෙන්ම අදයි. ඇ ඕනෑ ලියුම කිය වූ පසු සරෝජීනි මා හමු නොවීමට වැයම් කළා ය. එහෙන් ඉතා කොඩුරුකමින්ම මා හමු නොවීමට වැයම් කළා ය. එවැනි හැම අවස්ථාවෙහි ම ඇ මා තුදුවුවක මෙන් හැයුරුණා ය.

මගේ ලියුම කියවූ සරෝජීනි ලජ්ජාවෙන් මෙරිකි බෙහෙවින් ගෝක කළා යයි වරක් නොව දෙවරක්ම මෙනාකා මා සමඟ කිවායි මා ඇගේ යෝජනාව ඉවත දැමීම ඇගේ ලජ්ජාවට එක් හේතුවක් ම පමණි. ඇ කිපෙන තරම ලජ්ජාවෙයේ මගේ ලියුමෙහි සඳහන් මූලිකියි.

අනුවත් බණ මදුෂුම් වහි කියුම් නිසා යයි මේනකා මා සමඟ කෝප යෙන් කිවා ය.

“සරාගේ යෝජනාව පරිදි අප තදෙනා විට පළාතකට ගොස් අඩුයැමියන් මෙන් ඒවත් වීම කලාකයක් වන්නේ මට නොව සරාවය. සරාව ඇති ආලේම නිසා යරා එවැනි අපකීර්තියකට හාරු කිරීමට මම නොකැමැත්තෙමි” යි මගේ ලියුමෙහි සඳහන් වූ බණ දෙශුම් යරාගේ උප්තාවට පමණක් නොව කෝපයට ද හේතු වී යයි මේනකා කිවා ය.

‘අරචින්ද මම තරම් බිය යුතු කෙනෙක් යයි මා සිතුවේ නැ’ යි සරාජිනි කි බව අක්කා නොයගවා මට කිවේ ඇගේ විනිශ්චය ගැන පහාකාර වන්නක මෙයිනි.

“සරාගේ ලියුම කිහිප වරක් කියවු නමුත් තුඩි ඒක හරියට තේරුම් ගත්තේ නැ” යි මේනකා කිවා ය. “සරාගේ යෝජනාවට දැන්ම එකඟ වෙන්න බැරියයි කොටින් ලියා ඇරියා නම් ඇ ලඳුවා වෙන්නේ නැහැ; කෝප වෙන්නේ නැහැ. ඇ ඒ ලියුම ලියා නියෙන්නේ තුඩි ඇගේ යෝජනාවට සමහර විට කැමැති වෙන එකක් නැගැයි යන අදහස ද ඇතිවයි. අවුරුදු විසි එක ලබන නොක් ඉටිසා ගෙන ඉන්න යයි තුඩි යරාව නොලිවීමේ මන්ද? මුවුනියන්ට හොරෙන් තුඩි යමග ගොස් ඒවත් වීම කලාකයක් බව ඇන්නේ නැතිවද යරා තුඩිට ඒ ලියුම ලිවීමි? තුඩි ලියා නියෙන්නේ මහ මෝඩ ලියුමක්.”

සරෝජිනිට ලියු ලියුම ගැන මම පසුතැවීම් විම්. එහෙන් දෙවුන් මසකින් මම ඒ සියල්ල මතක නැති කෙලෙළමි. සමරෝජිනි ද මගේ සිනින් ගිලිහිණි. මගේ ඒවිනය මට ද නොදුනෙන මස් විනින් රික වෙනස් රි ය.

අනාගතය සිහි වූ විට මම අපුරු පල්ලමකට ලාභ ව්‍යවකු මෙන් බිය ගත්තෙමි. මා රිකින් රික පුරුදු වන්නේ අනාගතය ගැන නො යිතා ඒවත් විමට ය. අනිතයන් අනාගතයත් පිළිබඳ හැඳිම්වලට යටිකුරු කළ කළයක් වහි යිත්ත ඒවත් ඇති කුලයුරිය තැපල් මහත්මයා මගේ යින් ගත්තෙකි. මේනකා ඇතුළු විට ඔහු පිස්සෙකියි සිතයි. තවත් විටක ඔහු ලම්භයකියි සිතයි.

අමුත්තන් නික්ම ගිය පසු සාර්ථකී අමුත්ත පාම සාරියකුත් රීට කැපෙන සැවටයකුන් ගැඹුගෙන දාලයට ආවා ය. යුන්දර මූහුණක් හා කඩවියලින් යුතු කයක් ඇති යාර්ථිකී පැසුජු ස්ථිරකාලයේ රු සපුව ඇත්තක මෙයිනි මට පෙනුමෙ. විවාහ ඒවිනයට ඇතුළන් වූ විභාග තරුණියක මෙනරම් ඉක්මනින් වෙනස් වන්නේ කොස් ද?

“අරචින්ද මම එකක තරහදු” යි ඇ මෙකාකුල හඩින් අපුරුවාය, එහෙන් ඇගේ මූහුණ අදුමනයින් නොමැළවුණකි.

“නෑ”

“ව්‍යුත්‍යාම යෝගනාවක් කරමින් ඒ ලියුම ලියු එක වැරදි බව මෙ පසේ වැට්ටුණා.”

සරෝචිනිගේ කියුම ඇතුම පදයක් එන්න. මෙනකා මෙත් ඇතුම පද කිමෙහි යමන් ඇතුමක් කිවින් කර බාගෙන ඉවසීමට මූසිනාගනිමි.

“නෑ වැරදි නෑ. මම්බ ලියුමක් ලිවිමෙන් මා කළ වරද ගැන මම පසුනැවිලි උණා.”

“සිරිදියට මම අකැමති උණෙ අරවින්ද නියා. අරවින්ද නිසා මම නම අවුරුදු දෙකක් තුනක් ඉවසුවත් තාත්තාත් අම්මාත් මෙන්නාම තාතාකා මට ත්‍රියාකරන්ට වෙනවා. කලුකයක් තොවන සේ ඇපට විවාහ මෙන්න ලැබෙන්න් නැහැ.”

එය සරෝචිනි ඇඳහස් කොටම මට එල්ල කළ ඇතුම පදයකි. එහෙන් ඇ ඇතුම පද කියන්නේ අක්කා මෙන් නපුරු ඇඳහසින් තොටි. අවසාන වර මා ඇට ලියු ලියුමෙන් පසු මාත් මගේ ජීවිතයන් විකින් වික වෙනස් වූ බව සරෝචිනි තොදනියි. මගේ උදිසිනත්වය පාසුලෙහි උගෙන්නා කාලයෙහි පටන්ගත්තකි. දෙස්තරකු වන ඇඳහසින් උගෙන යුතුයයි තාත්තා මට වද දුන් නමුත් දෙස්තර විභාගය සඳහා උගෙන්මට අඛුට ආසාවකුද මා තැල හට තොගන්නේ ය. මගේ උදිසිනත්වය මදක් අපු ව්‍යුයේ සරා ඇසුරුකරන්ට පටන්ගත් විටයි. එහෙත් ඇට ද මගේ උදිසිනත්වය නැති කළ තොගැකි විය.

දූම්මා ප්‍රප ගැර ගොස් මසක් ගෙවෙන්ට පෙර මගේ ගෝකය තුනි විය. අක්කා ඇතැම් විට තාත්තා සිඟි කොට ගොක වෙයි. මා ගෝකයෙන් තාත්තා සිඟි කරන්නේ අක්කා ගොක වනු දුටු විට පමණි. මගේ ජීවිතය ගොඩ ගත තොගයි සේ උදිසිනත්වය පමණි එරි ඇතැයි වට ඇතැම් විට ගැහැ. සරා මා ගැන බිලායෙහි එහි ඇතැයි විට ඇතැම් විට ගැහැ. සරා මා ගැන බිලායෙහි තොයිට සිරිදිය හා විවාහ පීම නිසා මම මගේ සිතෙහි වූ බරකින් නිදහස් විමි.

“සිරිදිය දූනාම තොද මිනිහෙක්. සරෝචිනිට එයා සාම් වාසනාවන්ත ජීවිතයක් ගතකරන්න ප්‍රථමියි”යි මම කිවෙමි.

“මා අරවින්ද පැතු බව සිරිදිය දූනාගෙන නියෙන්නේ මූන්දි මම එයාට එයෙ පෙරරයිද අරවින්ද ගැන කිවිවා. මම අවසාන වර ඇරවින්දට එවු ලියුම ගැන විතරක් කියිවක් එයාට කිවිවේ නෑ.”

“ඒ ලියුම ගැර අනින් ලියුම මම ප්‍රථමසා දුම්මා. ඒ ලියුම තාම මගේ අතට අභ්‍යාලනේ නෑ. ඒක මගේ අල්මාරයේ ඇති මම තොයන්නාම.”

“තාන්තාත් අම්මාත් අරවින්දට කැමැති නැති නිසා යරා මම එක්ක විවාහ වෙන්ට කැමැති උණා. සරා මල්ලී වෙනුවට අයියා තොරාගත්තා” දේ කියමින් ඇ කරා ගමන් කළ සිරිදිස මහ හඩින් සිනාසුනේ ය.

“කාවචන් ආදරය කරන්වචන් ඊරසියා කරන්වචන් අරවින්දට බැහැ” දේ සිරිදිස පිටුපසින් ආ මේනාකා කිවාය. “ඊරසියා කරන්න බැරි මේනිහෙක් ආලය කරන්නේ” කොහොමද?

“අයි බැරි?” කියමින් සිරිදිස යළින් හඩ නහා සිනාසුනේ ය. “මම කාවචන් ඊරසියා කරන්නේ” නෑ. තමුත් මම සරාට ආදරයි”

“සිරිදිස හරි ඊරසියා කාරයා” දේ සරෝජිනි තෙපලා ය. “..... පෙරකළද්දු මහත්තයා අපේ ගෙදරට එනවාට කේන්තියන් සිටි බව ද සිරිදිසම කිවිවා.”

“ඒ කේන්තියට හේතුව ඊරසියාව නෙවී.”

“කේන්ති උණේ ඊරසියාව නිසා. ඊරසියාවට හේතුව ආත්මාරථ කාමි කම.”

“ආදරයන් ආත්මාරථකාමි කමක්” දේ මම කිවෙමි.

අක්කාත් සිරිදිසන් සිනාසුනේ ය. සරෝජිනි කර බාගත්තා ය.

“නැහැ” දේ සිරිදිස තරික කෙලේ ය. “සරා දැන් ඒ පෙරකළද්දු මහත්තයා එක්ක කතා කළාට මම කේන්ති වෙන්නේ නැහැ.”

“ඒ දැන් නෙවී.”

“අපි දෙන්තට පස්සේ වාද කරන්න පුළුවනි. මම ආවේ ඉස්-තොශපුවට ඇවිත් වාඩිවෙලා ඉන්න යයි සරාට කියන්වයි.”

“මොලකාට ද?”

“අපේ වත්තේ ලියන මහත්තතුන් කොන්දේස්තරන් අනින් වැඩිකාරයෝත් සන්නේසේට වෙඩි පත්තු කරන්න යනවා. ඒ මිනිස්සු වියදුම් කරලා භූහක් මල් වෙඩි හදගෙන ඇවිත් නියෙනවා.”

“මට බැහැ” දේ සරා තරගයෙන් කිවා ය. “මම සාලේ ඉදගෙන බලන්නම්. ඉස්තොශපුවට ගොහින් ආතුරයෝක් වාගේ වාඩි වෙලා ඉන්න මට බැහැ.”

“මමත් ප්‍රහින් වාඩි වෙන්නම්.”

“එතකාට ඒක මහ කොලමක් වෙනවා” දේ සරෝජිනි සිනා සෞඛ්‍යෝත් කිවා ය. “ආතුරයෝ දෙන්නොක් වෙනවා” කියමින් ඇ මා දේස බැලුවා ය. මා යට සිතින් සිරිදිසට සිනාසුනියි සරෝජිනි සිතින්ට ඇතේ.

“ආතුරයෝ නෙවී; අප්‍රත් මනමාලයයි මනමාලයි.”

සිරිදස සරෝජීනිගේ අත අල්ලා ගත්තේ ය.

“සරා යන්න” සි ඇගේ මව අනු කළා ය.

“දෙන්නාම එක තැන වාඩි උණාම ආතුරයෝ වගේ ගු දෙපලක වාඩි වෙන්න බැරිය” සිරිදස කිවේ ය.

“මම අම්මලන් එක්ක ඉස්තෝප්පූවේ මුල්ලක වාඩි වෙන්නු කියමින් සරෝජීනි තම මවත් සිරිදසගේ මවත් කතා කළා ය. “අපි දෙන්නාම ඉස්තෝප්පූවේ මැද්දේ පුවු දෙකක ව්‍යුත් ඉන්න කොට ගැමෙය්ම අපි දිහා බලන්න පටන් ගනිවි.”

“බලුවම මොකාදා වෙන්නේ? මම ඒ ඔක්කාටම සු පෙන්නන්න කැමැතියි.”

සිරිදසගේ මුහුණ පුරා සිනාවක් පැතිරිණ. ඔහු මදධිච්ච ආකැමැතිවූ සරෝජීනි කර බාගත්තා ය.

මිදුල අසළන් වත්ත පුරාත් පාරේත් මල් වෙඩි බලන්ට යෝ ගැමියන් හා ගැමි ගැහැනුන් රාඛිය දුටු සරෝජීනි ඉස්තෝප්පූ වෙහි එක් කෙළවරක බිත්තිය අසල වූ පුවුවකට ලංච ‘අම්මල එන්න’ සි කිවා ය. ගැමි නහමින් වත්ත දෙපැත්තෙහි පත්තුවෙන් කිටසන් ලාම්පු දෙක නිවන ලදින් රස් ව සිටි ජනකායෙන් අඩක් වඩා අදුරට ගොදුරු වූ න. ඔවුන් කතාබහ කරන හඩ අදුර ආ රින් නැහි විසිරෝයි.

පත්තු කරනු ලබන පොල් දෙඩම් ආදියෙන් තැවත්තිය තැනීව නහින බසින ගිනි මල් වැස්සෙන් එලියවන වත්තෙහි ය බුවන් ක්‍රමයෙන් වැඩි වනු දැකින සිරිදස සන්තෝෂයෙන් වට්ටී බලයි.

“සිරිදසට හර සන්තෝසයයි” සි සරාගේ මව කිවා ය.

වැහි වස්සන්ට තතනන අහස මෙන් ගුම් නහමින් ඉහළ තැනී ගිනිමල් වැස්සෙන් එලිය කරනු ලැබූ වත්තෙහි තාප්පයෙන් සිරිදස රස්ව සිටියවුන්ගේ මුහුණු අතරින් මම එකක් හඳුනා ගැන්වා කුලසුරිය තැපැල් මහත්තයා මල් වෙඩි බලන්නවුන් අතර සිරිදස දැකීම මගේ පුදුමයට හේතු වී ය. ඒ වෙනයම් කිසිවකු චැන් අතැයි ද මම සිතුවෙමි. එහෙත් පොලොට පලාගෙන එහි නහින බඹරුන් වැනි ගිනිමල් වැස්සෙන් මිදුලන් පාරන් එහි කරනු ලබන හැම විට ඒ මුහුණ මට පෙනුණේ කුලසුරියයේ මුහුණ ලෙසිනි.

මම ගැමියන් අතරින් අමාරුවෙන් ගොස් තාප්පය දෙවුවෙන් පිට විමි.

“වෙඩි බලන්න ආවා ද?”

“නෑ” දි කුලපුරිය පිළිතුරු දුන්නේ ය. “සිරිදෙසගේ මහුලට සලින් එන්න බැරී උණා. වෙඩි පත්තුකරලා ඉවර උණාම එන්න හිනාගෙන මෙතන නැවතුණා. මට මේ සෙනහ අතරින් තදවොවී යන්න බැහැ.”

“එන්න—අන්න සිරිදෙසත් මනමාලින් ඉස්තෝස්පුවෙම් වාඩි වෙලා ඉන්නවා.”

පිපුරුණු පොල් ගෙධියක කැබැලින් මැටිකටටයත් මිදුල පුරා විසිගම නිසා කොට්ඨකුගේ ගෙරවුම් ඇසු ගව රැඹක් මෙන් මිනිස්සු එව පිට බලන්වත් දුවතු පිණිස ඉඩ ඇති තැන් බලන්වත් වූහ. මම කුලපුරියත් සමඟ වඩාත් පහසුවෙන් ඉස්තෝස්පුව දෙසට ගමන් කෙලෙමි.

“සිරිදෙස මගෙන් ප්‍රශ්න අහන්වත් කටටකම් කරන්වත් පටන් ගනිචිද දන්නේ නැහැ” දි කුලපුරිය තෙපලේ ය.

නෑ, අද එයාගේ මහුල් ද්‍රව්‍ය. එයා අද නෑ මිතුරන්ට සංග්‍රහ කරනවා.”

“මේනකාන් ඉන්නවා දී?”

“ඡව්”

“එයාට අහුලුණාත් මට බේරෙන්න බැරිවෙනවා. එයා මම එක්ක කතාවට වැටුණාම මම කොප කරන්න හදනවා.”

“ඉතින් තපැල් මහන්තයා කොප වෙන්නේ නෑ නොව?”

“කොප වෙන්නේ නෑ. මේ තරම් මිනිස්සු ඉන්න තැනකදී මේනකා වෙනදු වගේ කතාවට පටන්ගන්තොත්.”

“මම ඇක්කට එපයි කියනවා.”

ගැමියන්ගේන් ගැමි ගැහැනුන්ගේන් මැලවුණු මූහුණු සොමි-තසින් හා ගිනි මලින් ද එළිය වෙයි. පන්සලට යැමෙන්, තොවිල-යක් බැලිමෙන්, සන්තෝෂය ලබන ගැමියෝ ගිනිකෙලි දැකිමෙන් මද වේලාවකට සුරංගනා ලෝකයකට පිවිසෙනි.

“ගම් වාසය කරන අප කාගේත් ජීවිතය ගිනිකෙලි දැක්මක්ය” දි ඉස්තෝස්පුවට ආ වුණු තපැල් මහන්මයා කිවේ ය. “අපි ඇත්ත වශයෙන් ජීවත් වෙන්නේ ද්වල් කාලයේ පමණයි. ඒ තිසා ජීවිතේ ගිනිකෙලි දැක්මක් බව අපට දැනෙන්නේ නෑ. මේ ගිනිකෙලි දැක්මන් ද්වල් කාලේ සිදුලුණා නම් ඒක බලා සන්තෝෂ වෙන්නේ කුවුද්?”

තපැල් මහන්මයා ගුඩ ධර්මය තොදුන ඒ ධර්මය අනුව සිතන්-තැකියි යන මගේ හැඟීම සාධාරණ ය. ඔහු කාලය හඳුනා ගන්නේ ට ද්වල් දෙකින් මිස අතිතය හා අනාගතය සැලකීමෙන් තොරි.

“නැපල් මහත්තයා කසාද බඳින කොට වයස කිය ද?” ඒ මුදුසුවෙමි.

බිත්ති මූල්ල අසල වූ පුවුවෙහි හිඳගත් ඔහු උදේශීතත්වයෙන් මා දෙය බැඳුමේ ය.

“මම බැන්දේ අවුරුදු විසි අමතදී.”

“කපුවෙක් සොයා දුන් මනමාලියෙක් ද?”

කුලපුරිය මා දෙස බලා මදක් සිතා පිළිතුරු දුන්නේ ය.

“බැන්ද කපුවෙක් සොයා දුන් ගැනු උමයෙක් තමා.”

“ප්‍රේහනාම වෙන ගැනු උමයෙක් බඳින්ට සිතාගෙන සිටියා ද?”

“අභා! මම දුන්නවා. අරවින්දට ඕනෑකරලා නියෙන්තේ මගේ තරුණ කාල් තොරතුරු දුනාගන්ත.”

වැඩි කඩායක් සේ හිස ද වසා දමාගත් ගෝනියක් ඇති, සරුවාලයක් ගැඳුගත්, මිනිහෙක් රිටක අවුණන ලද කවිවතුයක් දැක්නී ගෙන මිදුලේ එක් කෙළවරක සිට අනික් කෙළවර දක්වා දුවන්ට විම නිසා කළබලයක් ඇති විය. ඉස්තොප්පුව අයිනෙහි සිටි කඩුරුත් විකින් වික පස්සට යති. මිදුලේ සිරියවුන්ගෙන් සමඟ මදක් තැන් දිව ගියේ ය. වේගයෙන් කුරුකෙන කවිවතුයෙන් විසිරෙන ගිනි මල් වළඳුල ද්වල් හිරු මඩල වැන්න. දුන් පුපුරුනී සිතවිලින් කවිවතුයෙන් පිළුම හඩ නැහිදි. මම ද බියෙන් පුපුවෙන් නැංගමි. කුලපුරිය බිරකු මෙන් පුවුවෙන් නොනැංගේය.

“තරුණ කාල් පිළිබඳ ඔක්කොම තොරතුරු දුනාගන්ත ආසාවක් නැඟු. මහත්මයාගේ විවාහය හා ඊට අදාළ තොරතුරු වික දුනාගන්තා අදහසින් තමයි මම ඒ ප්‍රශ්නය ඇසුවේ.”

“තරුණ කාල් ගැනු උමයෙන් දෙන්නෙකුට මම ආලය කළා එක ගැනු උමයෙක් මගේ ඇමෙන් එල්ලී එන තරම් මට ආලය කළා මගේ ආදරය විකින් වික අසු උණා. අවුරුද්දකින් පමණ අනිත් ගැනු උමයෙන් මට මතක තැනි උණා. තව අවුරුදු මෙකක්න් පමණ කපුවා සොයා දුන් මනමාලි යම්හ විවාහ උණා.”

කුලපුරියගේ තරුණ ජීවිතය මගේ ජීවිතයට සමාන යයි මුදුවෙමි. කපුවා සොයා මෙනා මනමාලියක බිරිද මකාට ගැන් මහි අදහසක් මට තැනී.

සලරුවින් නිසා මා තුළ හට ගත් ආදරය මගේ හඳු දුයි කොට නොපෙනා තුම්යෙන් අතුරුදහන් විය. ඒ සමහ මගේ උදුසින්වය දුයි විය. ඇදුම පැලදුම් ගැන මා තුළ දුන් කිසීම භූගිමක් නැත. සමහර ද්‍රව්‍යක මගේ බැහියම කිලිටි බිව මා දුවුලටි ඇක්කා ‘බිය බැහියම භාදුටම කිලුවුවෙනා’යි කි විටයි. මා ද්‍රව්‍යට තුන් හතර වර්ක් බුලන් සපනා දුටු ඇක්කා මට සරදුම් කළා ය.

“සුරුවට සිගරව බොන්න පුරුදු තුන් නිසා මට බුලන් කන්න පුරුදු උරු.”

“උහදි?” කියමින් මේනකා සිනායුණා ය. “සරා ආස්සරය කරන කාලේ තුළ බුලන් කැමෙවි නෑ!”

සරා නොලැබීම නිසා මා ගෝක වෙතියි ඇක්කා තවම සිනසි. මා ලක්නෙක් කොපයෙන් කතා කළත් ඇත්තම අදහස වෙනස් නොකළයි. ඒක ගෙයි වෙශෙන ඇක්කාට ඇගේ සමහ්දරයාගේ සිත දා නොහැකි ය.

ඇතිබරුමය පමණක් නොව යන්ත්‍ර මන්ත්‍ර ද පාසුලෙහිදී උගේ රසායන විද්‍යාව ද උගැන්මට ආසාවක් මා තුළ හට ගත්තෙන්ය. රසායන සෘයෝගයන් පිළිබඳ වට්ටෝරු යහිත පොත් බලා මම අන්හද බැලීම් කරන්ව පටන් ගත්තෙමි. කන්තොරුමේ වැඩි අවසාන කොට ගෙදර එන මම යන්ත්‍ර මන්ත්‍ර පොත් කියවන්වත් රසායන දුවිය සෘයෝග කරන්වත් බෙමගවින් කාලය ගතකරන්වනම්.

සුරසායන දුවිය පුරවන ලද කුඩා බොතල, තැනීන් තැනී විසුරුනු කඩියි කැබැලි, පරණ පුස් ලකාල පොත්, දුලි රුදුණු මුදුන පොත් ආදිය සහිත මගේ කාමරය සුන් බුන් එකතු වන බොරුවල බොන්කන් වැන්නැයි කියමින් මේනකා ද්‍රව්‍යක හවස්වරුවේ මගේකාමරය ඇස්පරස් කළා ය.

“පධික්කම පිටත බිමත් බුලන් සප”යි කියමින් ඇම් කාමරය අතු ගා පධික්කම ද ගෙන ගොස් ගේදාවා ය.

“අරවින්ද මොනකාටද නිතර කුලසුරිය බලන්න යන්නේ? ඒ මිනිහා ජීවත් මවන්නන් එලුවා ගොනීයක් විගේ.”

“කුලසුරිය උමද්වත් හවසටත් ගෙම් අවිදිනවා”යි මම කිවවම්.

“උයාගේත් එලවු ගෝනියේත් වෙනාස එපමණයි..”

“අක්කා දන්නේ කොහොමද ඒ මිනිහාගේ විදිය. ඒ මිනිහා විතරයි අනුන්ගේ දේ තොසොයා ජීවත් වෙන්නේ. පසුගිය දැ ගැන ඒ මිනිහා සිතන්නේ නැහැ.”

“අනුන්ගේ දේ ගැන තොසොයන්නේ එලවු ගෝනිය විඛරයි. එලවු ගෝනියකට පසුගිය දේ ගැන සිතන්න පුළුවන් දැ පුතාත් දුත් එයා බලන්නවත් එන්නේ නැත්තේ එයා එලවු ගෝනියක් වගේ ජීවත්වන නිසා.”

“කුලසුරිය පුතාටත් දුටත් දෙස් කියන්නේ නැ.”

“එලවු ගෝනියක් වගේ ජීවත් වන නිසා.”

අක්කා කිසියම් අදහසක් සිතින් ගනිතොත් ගන්නේ කිමුලු කිසිවක් කටින් අල්ලා ගන්නාක් මෙනි. කුලසුරිය ගැන ඇ ගාකනා කිරීම නිෂ්පාල ය.

මම මත්තාසිල පොටුප් සහ තවත් දුවා කිහිප විදියකින් සංයෝග කොට පුපුරණ වෙඩි බෙහෙතක් තනන්ට වැයම් කෙලෙමි. හතර වන වර මා කළ සංයෝගය කාලතුවක්කා හඩ නහමින් පිපිරිණ.

අල්මාරියෙහි එක් දෙරක් පැලි ගියේ ය. බෝතල කිහිපයක් පිපිරිමෙන් ව. කටස් හඩ නහමින් කැබැලි විසිරිණ. හතරය් අඩ්යක පමණ තුවාලයක් බිත්තියෙහි විය. මෙතරම් විනාශයක් සිදුවූ තැන මැදුහිල්ල මැදින් කැඩි විසිවීමෙන් වූ තුවාලයක් පමණි ම ලැබුවේ. වෙඩි බෙහෙත් පිපිරිමෙන් සිදු වූ විනාශය දුටු මී. ඇතිල්ලක් කැඩිමෙන් පමණක් බෝරුණේ කොස් දැයි පුදුම විසි.

අක්කා කෝපයෙන් මට බැඳු වැදුණා ය.

“උක මෙතන හිටියෙන් මේ ගේත් කඩා දාමාව. උම් පිස්සු ද? විපැත්තියක් කරන බව මම දෙනුන් ද්‍රව්‍යක්ම හිතුවා.”

මෙනකා මගේ පුස්කොල පොත් කිහිපයකුත් රසායන විද්‍යා මක වට්ටෝරු පොතුන් ගෙන ගොස් මිදුලෙහි දැමුවා ය.

“සරා මේ මිනිහට අභු තොවී බෝරුණේ පුරුවේ වාසනාවකට.”

මෙනකා පොත් විසි කොට ආපසු යන ගමන් කියු මේ විවා මගේ සිතෙහි දැඩි වෙදනාවක් ඇති කෙලෙ ය. සරා සිරිස් හා විවාහ වීමෙන් අවුරුද්දක් ගෙවෙන්නට පෙර මෙනකා මා ගෙයින් පන්නා ගැනීමට උපාය සොයුම් සිටියා ය. ඇ මේ අවස්ථාවේ මගේ සිත රිද්දන්ට වැයම් කරන්නේ රීට අවස්ථාවක් සොයුම් සිටි බැවිනි. ඇ මගේ පොත් උස්සා ගෙන ගොස් මිදුලෙහි දැමුවේ හදිසි කෝපය නිසා තොව මා ගෙයින් පිට කරන අදහස්නි

අශේල්ලකින් කොටසක් කැඩී වෙන්වීමෙන් මා ලත් තුවාලය ගැන මෙනකා කිසිවක් නොකිවේ ඒ තුවාලය නුදුවූ නියා විය නො හැකිය. අශේල්පුරුෂ් දෙකක් කැඩී වෙන් වුව ද විලාප නොකියා මා ඉච්චා ගෙන සිටිනු දුටු මෙනකා ඒ ගැන කිසිවක් නැසුවේ මට කළින් බැහු වැදිමෙන් හටගත් ලැජ්ජාව නියා විය යුතු ය.

මෙනකා මගේ කාමරයෙහි අශේල්පුන් උද් ඉච්චා කරනු සඳහා වැඩි කාර්යකු එවුවා ය.

“අන්න, මහත්තායට දෙයේතර ගෙදර යන්න කරන්නේ ගොලුවින් තියෙනවා” දි කාමරයට ඇතුළු වූ වැඩිකාරයා කිවේ ය.

“කමුද කරන්නේ ගෙන්නුවේ?”

“නොනමහත්තයා.”

දෙසතියකින් මගේ අශේල්ලෙහි තුවාලය පුව විය. මම කුඩා ගෙයක් කුලියට ගෙන එහි වාසයට ගියෙමි. මා ගෝකයෙන් ගෙදුවින් පිට වන්ත යනු දුටු මෙනකා ඇත්ත වශයෙන්ම බැහෙවින් ගොකුවුවා ය. එහෙත් මා වෙනම ගෙයක පදිංචියට යනවාට අකැමිති නොවන බව සැහැවීමට ඇ උත්සාහ නොකළා ය.

“අරවින්ද වෙනම ගේක පදිංචියට යනවාට මම ගොඳවම කනාවු වෙනවා” දි කදුළු රැඳී දෙනෙනින් ඇ කිවා ය, “නමුත් මල්ලි වෙනම ගේක පදිංචි වෙන එක භාදියි. මල්ලි දන් කරන කියන දේ ධර්මදෘශ ආයෝගේ සිතට අල්ලන්නේ නැහැ. මගේ සිතට අල්ලන්නේ නැහැ. මෙහේ භාඩි එකක් ඉන්නවා. උ මල්ලිගේ කාමරේට තිනර යනවා. බෝතමල්ක තිබෙන දෙයක් උ කටේ දමා ගන්නාත් වෙන්නේ විපැත්තියක්.”

“මම අක්කා, ඔවා මට මුලදි කළුපනා උණේ නැහැ. මම වෙන තැනක ජේවන් වෙනවාට අක්කා යටි හිතින් කැමැති බව මාස තුන හතරකට උඩි මට දැනුණා. මම මෙහේ ඉන්නාවාට අක්කා අසතුවූ වන්නේ කුමක් නියාදු දි මට වැටුපුමෙෂ් නැහැ. සිරිමල් ගැන මට කළුපනා උණාත් නැහැ. මම යන්නේ අක්කා යම් තරහකින් නොමේ”.

“ප්‍රාථි එකා නුගිට ගොහැම අදමරයි. උ නුඩිට වඩාන් ආදරේ කරන්නේ නැමැති ගෙහෙන් බෝතල, පින්තුර යහිත පෙළත්, බෙහෙන් කිරන තරාදිය නියා වෙන්න ඇති. මම නුඩි බලන්න එන කොට සිරිමල් එක්ක එන්නේ නෑ. නුඩි ලහ තීමෙනා වස බැතක් අපට භාරරන් උ කමට දමා ගන්මතාත්! උ නුගි ගෙදරට එක්ක යනවාට ධර්මදෘශ ආයෝ කැමැති වෙන එකක් නෑ. එයා හැම දම ගෙදර එන්නේ ‘සිරිමල් අරවින්දගේ කාමරේට ගියා ද?’ දි අහමින්.”

“මට තෝරනවා” දි මම ශේකයෙන් පිළිතුරු දැන්තේ. “දුද හිට ද්‍රව්‍යක සිරිමල් එක්ක එන්න. සිරිමල් බලන්න මා මෙහාට එන්න ප්‍රාථමිකි.”

මෙනකාගේ සමහර ගති ඉතා නපුරු ය. එහෙත් ඇගේ හොඳ ගති නිසා මගේ කේපය සන්සිද්ධයි. මිනිසුන්ගේ හොඳගති මෙන් නරක ගති ද උදිසිනත්වයෙන් සලකන්ව මා වඩාත් ඉක්මනිනා පුරුදු වූයේ මෙනකාගේ වරිතය ගැන සිතිමෙනි.

මෙනකා මා ගෙදරින් පන්නන්ව සිතුවේ ඇගේ කුඩා පුරු නිසා උපන් බියෙනි. ධර්මදෘශ ද ඇට නිතර කරදර කළ බව ඇගේ කරුවෙන් හෙළි විය. කළින් ඇ ඒ කරුණු නොකිවේ කුමක් නිසා ද? සමහර විට මා ධර්මදෘශට කිපෙනියි සිතු නිසා විය හැකි ය.

මගේ කුඩා ගෙය පිහිටියේ කුණුරක් අසල වූ පොල් රුපේපාවකය. එහි ඇත්තේ කාමර දෙකකි. ඉස්තෝප්පුව විශාල නොවේ. ආරුක්කුවකින් දෙකට බෙදන ලද සාලය මදක් විසාල ය. වෙළඳී එක් පැත්තකින් පටන් ගන්නා මූකලානක් ක්ෂේත්‍රය තෙක් පැතිර සිටියි. අනික් පැත්තෙහි ඇත රබර වතු පෙනෙයි. කිවුවම පිහිටි රබර වත්තෙහි වැඩ කරන මිනිසුන් මට පෙනෙන්නේ අහුවු මිටිවන් ලෙසිනි.

ගෙයි වාසයට ගොස් සතියක් ගෙවෙන්ව පෙර මා තුළ මහත් සෞම්‍යාසක් හටගන්නේ ය. ‘මම තලතුනා ගෙහිමියෙක්ම්’ දි යන හැඟීම ඇතැම් විටක මගේ සිතට නැංගේ ය.

- අට ඇවිරිදි දුවක ඇති මැද වියෙහි වූ ගුණවති මගේ ගෙදර වැඩ පල කරයි. ප්‍රතියෙන් ජීවත් වන දුරිය මගේ සිත් ගත්තා ය.

කන්තෝරුවෙහිදී මහන්සි වන තෙක් වැඩ කොට ගෙදර ආ ද්‍රව්‍යක මම ඇමෙන් දිගාවී ‘බති මගේ සපත්තු ගලවාපන්’ දි කුඩා දුරියට කිවෙමි. ඇ වහා දිවැවිත් දුන ගසාගෙන සපත්තු ලිඛා ගලවා මේස් දෙක ඉවත් කොට සපත්තු ඇතුළේ බිඛ සපත්තු රාක්කයෙහි තැබුවා ය. එදු සිට හැම දම මා ගෙදර ඇවිත් පුවුවක වාචුවුණු විගස බත් මගේ සපත්තු හා මේස් ගලවා ගෙන ගොස් රාක්කයෙහි තබයි. ‘එපා මම සපත්තු ගලවා ගන්නම්’ දි කොටක් කිවත් බති කන් නොදෙයි. මා අතන මෙතන විසි කරන කඩියි කැබැලි ඇ එකතු කොට කුණු වෙළඳී දමයි. මගේ කාමරයෙහි මේසයෙහි දුවිලි පිසදමා හරින්නයයි මා බතිට කිවේ එක ද්‍රව්‍යකි. අනතුරුව ඇ හැමදම උදාය වරුවේ මගේ මේසයි පිසදමා පොත් ද ගසා දමයි. කොටක් වැඩ කළන් ඇ නොවෙන් සෙයයි. ඇගේ මුහුණින් පහන් බව අතුරු දායන් නොවයි. ඇ කය වෙහෙසා වැඩ කරන්ව ජන්මයෙන් ලත් ගක්තිය ඇත්තකයි මම සිතුවෙමි.

“බති කොපමණ කල් ඉස්කෝලේ ගියාදු” සි මම ඇගේ මට ගෙන් ඇයිමි.

“අවුරුදු දෙකිහමාරක් පමණ මම අමාරුවෙන් එයාට ඉගැන්නාවා. එයා උපන්තේ මම කයාද බැඳුලා අවුරුදු මදුලහකට විතර පස්සේ. එයා ඉපදිලා අවුරුද්දක් යන්ට ඉස්සර තාත්තා මැරුණා.”

මම බති පාසැලට යැවුවෙමි. ඇ ගණිතය උගැන්මට අසමර්ථ නොවූ නමුත් අතික් විෂයන් උගේන්තේ දුකු සේ ය. මැහුම් ගෙතුම් හා අත්කම් උගැන්මෙන් ඇ ඇගේ පන්තියෙහි අතික් සියලුම දුරයන් පරද්දයි.

රසායන විද්‍යාව පිළිබඳ මගේ ආසාව ක්‍රමයෙන් තුනි වී ය. එයට හේතුව මගේ කැඩිණු ඇහිල්ල යයි මම සිතුවෙමි. ඇහිල්ල මුලින්ම කැඩි ගියේ නම් මැනැවැයි මම ඇතැම් විට සිතුවෙමි. ඇහිලි මොටය දකින මා තුළ හටගන්නේ කළකිරීමකි. සමහර විටක මද කේපයක් ද හටගනියි.

මම අහිඛරමය හා ගුෂ්ත විද්‍යාව පිළිබඳ පොත් වඩාත් උනන්දු-වෙන් කියවන්ට පවත් ගත්තෙමි. උගැන්ම සඳහා හැම විට ගුරු-වරුන් කරා යුම නිෂ්චිලය යන හැඟීම මා තුළ හටගන්නේ පාසැලහි උගැන්නා කාලයෙහි ය. ගුරුවරුන් කරා යා යුත්තේ කිසියම් විෂයක් පිළිවෙළින් උගැන්ම සඳහා ය. පිළිවෙළින් උගැන්ම රක්සාවක් උදෙසා උගැන්මකැයි යන හැඟීම මට මගේ සිතින් බැහැර කළ නො හැකි ය. රක්සාවක් උදෙසා උගැන්ම මට එපා කෙලෙ තාත්තායයි මට හැගේ.

පරණ ප්‍රස්කොල පොත් නිසා මා තුළ හටගන්නේ ගුස් වස්තුන් නිසා හටගන්නා හැඟීම වැනි හැඟීමකි. මා ප්‍රස්කොල පොත් කිය-වුයේ මැණික් ගරන්නකු ලෙසිනි.

අවුරුදු දෙනුන් සියක් ජීවත් වීමට ගක්තිය සපයන බෙහෙත් වට්ටෝරු, රීයම් හා පිත්තල රත්රන් කළ හැකි ඔජනය සංශෝග හා මැතුරුම්, ප්‍රය්කොල පොත්වල ඇතැයි යන හැඟීමෙන් මා ප්‍රස්කොල පොත් කියවුමයි. කඩුම් පොත් හා නිදන් විදුල් කියවීමට මාරණී පඩිතුමා මට අනුබල යුත්තේ ය.

මයකට දෙනුන් වරක් මා බලන්ට එන මේනකා ඇතැම් විට පොල් ගෙධි විස්සක් තිහක් ගෝ අඟ ගෙධි තිහ යනුලිහක් ගෝ ගෙනෙයි. මා බතිට භෞද අදුම් ඇන්ද්‍රිමන් ඇ පාසැල් යැවීමත් නො ඉවුමු මේනකා මට දෙය් නැහුවා ය.

“බතිට ඉගැන්වීමටන් භෞද ඇන්ද්‍රිමන් වියදම් කරන්නේ ඇ අපේ කවුද? ඇගේ අම්මා මොහො ගැනීයෙක් ද කියා මම නම් ඇන්නේ නැහු.”

“අමුමා කොහො ගැනීයෙක් උණාම අපට මොක්කාද? බ්‍රහ්ම හරි හොඳ ගැනු ප්‍රමයෙක් වේවි. ඇ පොත් පත් ඉගෙනීමේ නොව මැහුම ගෙනුම්වලට පුහක් සමර්තයි.”

“උන් කොහො ඉගෙන ගන්නාවද? නුඩි නිකම යල්ලි තාස්සි කරනවා. ඇ මලාකු උණාම කුවුරුවත් එක්ක පැනලා යාවි” නියමිත් අක්කා සාච්‍ය ලෙස සිනායුණා ය.

“ඇ කුවුරුවත් එක්ක පැනලා ගියත් ඇ ඉගෙන ගන්න දේ ඇ ප්‍රයෝගන වේවි.”

“ඇ පැනලා ගියාම අරවිත්දගේ හිතට අමාරුවෙන්නේ නැදේද?”

“බත් නියා මගේ දුම්වෙක් කුවුරුවත් එක්ක පැනලා ගියත් මම කොළ වෙන්නේ නෑ.”

“නුඩිවත් කුලසුරියගේ ලෙසේ බෝවෙලා” යි මෙනකා මදක් තරඟයෙන් තෙපලා ය. “කුලසුරිය ආස්සරය කරන්න එපායයි මම නුඩිට කිවිවා. කුලසුරිය මහ කුහක මිනිහෙක්. ඉහත ජාතිය කරුමයක් කරපු මිනිහෙක්.”

“කුලසුරිය කුහකයෙක් නෙවි.”

“කුහකයෙක් නෙවි නම් එමිනිභා කාලකණ්ඩියෙක්. කුලසුරියට වගේ දැන් නුඩිවත් අදින්න ඕනෑ නෑ. එමිනිභා නම් හොඳු කනවා; නුඩිට කන්න ඕනෑන් නෑ. නුඩි වැඩකාර ගැනීගේ දුටු හොඳට අන්දනවා; උගේනන්න වියදුම් කරනවා. නුමැ ඇදුම් හොඳටම කිළුව වෙලා” යි නියමිත් මෙනකා සංවිගයෙන් මා දෙස බැඳුවා ය.

“ඇදුම් කිළුව වෙලා නෙවි. මම හැම පැමුම අතපත ගානවා. සමඟ විට වැඩ කරමින් සිටියෙත් සරමෙම අත පිසදුමා ගන්නවා.”

අක්කා මගේ මෙසය උඩ තුමුණු නවහන්දී, තිරස්ස, කහවලි, වද්‍යකහ, පුඩිස් මැටි, කැජ්පටිය කොළ හා පිත්තල කැලි, රීයම් ආදිය අත්‍යාමීන් බැඳුවා ය.

“නුඩි මෙවා එකතු කරන්නේ කුමට දී” යි මෙනකා මහත් කහුලකින් ප්‍රශ්න කළා ය.

මම ඇගේ ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු නුයුන්නෙම්. එහෙන් මගේ කට කොනට සිනාවක් නැංගේ ය.

“නුඩිට දැන් ඕනෑ දෙයක් කරන්ව නිදහස තියෙනවා” යි අක්කා කිවා ය.

මගේ අනාගතය ගැන සිනිමෙන් හටගත් සින් වේද්‍යනාව නියා දේ ඇගේ මදාදිය ගෝකාකුල විලායයක් ගත්තේ ය. ඇගේ කට හඩ තාලය ද මදක් වෙනස් වේ ය.

“නිදහසින් ප්‍රයෝගන් ගන්නත් ප්‍රථමත් කමක් නියෙන්න විනා. තුළඩී සිත ඉබාගාතේ පියාඩා කුරුල්ලෙක් වගේයි. තුළ ඉස්කෝලේදී අදුන් ලද් ඉගෙනගත්තා. නමුත් තුළට ඒ ඉගෙනීම සම්පූර්ණ කරන්න බැර උණා. තාත්තාගේ මරණේ නිසා තුළ අතිතය තැනි උණා. සරා වෙන කෙනෙක් යමහ විවාහ විම නිසා තුළ අනාගතය තැනි උණා. පරෙස්සමෙන් වැඩ නොකළේත් තුළ තවත් පිරිහෙනවා.”

මෙනකා බණ කාරියක මෙන් අද කතා කරන්නේ කුමක් නිසා ද? භෞදින් අන්දවා බතිට ඉගැන්වීමට මා කරන වියදම ගැන සිතිමෙන් උපන් යාචිය නිසා විය යුතු ය.

“අතිතයක් අනාගතයක් තැනි මිනිහා පරෙස්සම් වෙන්නේ කුමට ද?”

“අනාගතයක් හදුගන්න. තුළට වෙලා තියෙන්නේ අතිතයත් අනාගතයත් එකට පටලවාගැනීමේ විපාක විදින්නයි.”

“තාත්තා කි පරිදි මම දෙස්තරෙක් උණා නම් මම අතිතයක් තැනි මිනිහෙක් වෙන්නේ තැද්ද?”

“දෙස්තරෙක් උණා නම් තුළට භෞද අනාගතයක් ඇති-විනාවා.”

“අතිතයක් තැනි මිනිහාගේ අනාගතය මවුහියන් හා නැයන් තැනි අවජාතකයෙක් වගේයි.”

“එහෙනම් තුළ වැයම් කරන්නේ අවලමෙක් වගේ ජීවත් වෙන්න ද?” දි අක්කා කෝපයෙන් ප්‍රග්න කළා ය.

අක්කා මවුහියන් වුව ද ලක්ප කරවමින් කතාකරන්ව ශක්තිය ඇත්තකි. එහෙත් ඇ මේ තරම් සාහසික ලෙස මට දෙස් කියතියි මම නොසිතුවෙමි. ඇ මා හා කතා කරන්නේ බතිත් ඇගේ මවත් නිසා උපන් ද්වේෂය, බිය, යැක විසින් කළඩනු ලැබු සිත් ඇත්තක ලෙසිනි. බති මට ‘තාත්තා’ දි අමතනු මෙනකා මිට පෙර මෙහි ආද්‍යයක අයන්ව ඇත.

හත් අට මයක් පායුලෙහි උගත් පසු බති මට ‘තාත්තා’ දි අමතන්ව වුවවා ය. ඇ එළයේ මා අමතන්ව වුයේ ඇගේ මවතෙන් ලත් අනුබලයක් නිසා නොව පායුලෙහි දී අනික් දුරියන් හා කතාබහ කිරීමෙහිදී මා තාත්තා ලලය හැඳින්වීමට ඇට සිදු වු නිසා විය යුතු යු ඇගේ ඇමතිම මුදැදි මා ඉවසුමයේ අමහාපයෙනි.

අදුර පැතිරෙන්ව වුයෙන් මම අයුනන් තැඟී පහන පත්ත කෙමළමි. අදුර වැටුවෙන එනු මෙනෙක් නොදැන් මෙනකා කල-බල එ කාමරයෙන් පිටවුවා ය. දෙරවුවෙහි නවත්වන ලද බක්කි කරන්නයෙහි බැඳි ගොනා කොයේල් පැලයක කොළ කයි. බක්කිය

තුළම වැනිර නිදහ කරත්තකාරයා ගොරවන හඩ ඇසේයි. මෙනකා ‘පේමිස්’ යයි හඩගැ නමුත් ගෙරවීම තොනැවතිනු. ඇගේ කටහඳ හදුනාගත් ගවයා කෙහෙල් කොළ කැම නවතා මෙනකා දදස බැලුවේ ය; අනතුරුව ගෙලෙහි බැඳි ගිගිර හඩවතිනා තිස සැලුවේ ය.

‘පේමිස්’

‘නුලෙන්’ නැටවුණු රුකුඩියක් සේ පේමිස් උඩ කය කෙළින් කොට එක් අතකින් රෝනිස් ලතුව අතට ගත්තේ ය.

කරත්තයන් මෙනකාත් අදුරට පිවිස තොපෙනී යන තෙක් මම බලා සිටියෙමි. මිදුලේ තණ ඇතිරියෙන් භා බිමින් නැඟින නැවුම් සුවද දුරුකුරමින් ඇත කැලැ රෝදින් එන කිඩාරම මලක ගද මගේ නැහැය හැකිලවේ ය. අක්කා නිසා මා තුළ හටගත්තේ කෝපයක් තොට අනුකමපාවකි. ජීවිතය ගැන පොතින් පතින් තොලු දැනුමක් මම ඇගේ වරිතය ගැන සිනිමෙන් ලැබේමි.

ගිගිර හඩ නැසෙන තෙක් දුර කරත්තය ගමන් කළ පසු බේ ගෙයින් එලියට ඇවිත් මගේ අල්ලාගෙන පාර දදස එවි බැලුවාය.

කුලපුරිය සමාජයෙන් පිට පන්නතු ලැබුවකු මෙන් ජීවත් වන්නෙකි. මාත් සමාජයෙන් නොරපනු ලැබුවකු වෙතියි සිනා බිජගත් මේනකා ‘තුම්බත් කුලපුරියගේ ලෙසේ බෝ වෙලා ය’යි කි ය.

කුලපුරිය සමාජය ගැන තොසිතයි. ඔහු හදුනන්නේ අප කිහිප දෙනාකුන් පමණි. ඔහු අප කිප දෙනා ද සලකන්නේ පුද්ගලයන් වශයෙන් මිස සමාජයක අවයව වශයෙන් තොවේ.

කුලපුරිය හමුවීමට මා තුන් හතර ද්‍රව්‍යකින් තොගියහාන් ඔහු මා හමු වීමට එයි. අප දෙදෙනාගේ යහළිකම දියුණුවත්ම අපි සමාජයෙන් වඩාත් ඇත්ත්වන්ට විමු. බතිට ඉගැන්වීම සඳහා ඔහු මට අනුබල දුන්නේ ය. බතිට ඉගැන්වීම ගැන මේනකා මට බැඳු වදින බව ඔහු දනියි.

‘වයස් ගත උණාම—ලෙඩ උණාම අඩුදරුවන්ගෙන් සාත්තු සමත්තු තොලැබීම ගැන මිනිස්සු ගෝක වෙන්නේ අඩුදරුවන් අතරම ජීවත්වෙන්න පුරුදු වීම නියා. ඒ කිසිවකුගේ සාත්තුවක් සැලකිල්ලක් තොලැබීම නිසා භාමුදුරුවරු කවදාවත් සෝක වෙන්නේ නෑ’යි කුලපුරිය කිවේ ය.

‘තැපැල් මහත්තයාට ලෙඩක් හැඳුණෙන්?’

ලෙඩ හැදෙනවාට කවුද බය වෙන්නේ? ලෙඩ වෙලා හොඳ නුණෙන්න් මැරේවි. මැරෙනවාට මම බය නෑ. මරණය ගැන බය හිතෙන්නේ තරුණ කාලේදී, මරණයත් ජීවිතයත් දෙකක් ය කියා හිතෙන්නේ තරුණ කාලේදී මිසක් මහලු වයසේදී තොවේ. වයස් යන කොට අග හිහ මිස දුකු සැප කියා දෙකක් ඇතැයි සිත්වන හැඟීම තුනි වෙනවා.’

‘මික්කොටම තොවේ.’

‘අප දෙන්නාට’යි කියමින් කුලපුරිය සිනාසිලි.

‘කසාද තොබැද සිටියා නම් වඩා හොඳයයි තැපැල් මහත්තයා හිමතනවා ද?’

“නෑ” යි ඔහු සැණකින් පිළිතුරු දුන්නේ ය. “කසාද බැඳු” ද් එකයි. තොබැන්දත් එකයි. ඒ දෙකක් වෙනසක් නැහැ.

කුලපුරිය ඉවත් මෙන් මගේ හැඟීම් හා සිත ද දැන ගත්තේ ද? නො එසේ නම් ඔහු තමාගේ සිතුම් පැතුම් අනුව මා හදා ගැනීමට වූයම් කරන්නෙක් ද? සරෝජිනි මගේ සිතෙන් බැජුර විමෙන් පසු මගේ සිත කුලපුරිය දෙසට අදුමෙන් කාන්දලකට ඇදෙන ඉදිකටුවක් ලෙසිනි.

අප දෙමදනා යහළ වූයේ එක මල්ලල් ලුණු කැවන් ලෙස නොවේ. කුලපුරිය විවාහ ජීවිතයට ඇතුළු වී අඩුදරුවන් උදෙසා කළ යුතු දේ කොට අනාතුරුව උදිසින ජීවිතයට පුරුදු වූවෙකි. ඉහත කාලයේ එවැන්නන් හැඳින්වූයේ හතර වන ආශ්‍රම පුරන්නන් ලෙසිනි.

කුලපුරිය අරබයා මා වරින් වර අසා දැනගත් තොරතුරු එකට ඇමේනිමෙන් ඔහුගේ ජීවිත වරිනය මගේ සිතට නහා ගත හැකි ය. මා මෙන් උගත්ත්මෙහි සමතකු නොවන ඔහු උගත්ත්තේ උදිසිනත්වයෙනි. ම: ජ්‍යෙෂ්ඨ විභාගයෙන් සමර්ථ වූ විශේ ලිපිකරුවකු වූණාක් මෙන් ඔහු තැපැල් විභාගයෙන් සමර්ථව තැපැල් මහනෙක් වී ය. ඔහු මවුපියන්ගේ අනු නොඳුක්මවා ගෙදරදින් ගෙන් පිටින් උපාසකයකු ලෙස ජීවන්වූවෙකි. එවැන්නකු මැදවිය ඉක්මවූ පසු සමාජයෙන් පන්නනු ලැබුවකු වෙතියේ මවුපියෙක් සිනොනුද නොසිතුහ.

මා මෙන් ඔහුද වැඩිඇඟාවන් යහළවන් ඇසුරු නොකෙල්ය. ඔහු මත්පැන් බිවේ විවාහ ජීවිතයට ඇතුළත් වූ ද්වෙසෙහි පමණි. ඔහු මා මෙන් අවකට ආගම ඇශ්ඥුවේ ය. දැන් ඔහු ආගම ද සලකන්නේ උදිසිනත්වයෙනි. වයස් ගත වන විට ඔහුගේ ආගම හක්තිය වැඩි නොවූයේ කුමක් නිසා ද?

ඔහු මවුපියන් ද ධර්මානුගාසකයන් ද කියන පරිදි ජීවන් වන්නෙකි. එහෙත් මෙනකා පවා ඔහු හදුන්වන්නේ සුවරිත ලෝකයෙන් හා සමාජ ලෝකයෙන් පන්නනු ලැබූ අවලමකු ලෙසිනි.

කුලපුරිය ආ විට බත් දිවැවින් සන්නේත්තයෙන් ඔහු සමඟ දෙඩි; සිනාසයි; ඔහුට සරදුම් කරයි. ඔහු බතිගෙන් ඇගේ මවැනුවන් පියා ගැනුවන් කිසිම ද්වසක ප්‍රශ්න තොකෙල් ය.

“වැඩට දස්ස කෙල්ල” යයි බත් දෙස බලා සිටි කුලපුරිය කිවේ ය.

“ඡව-වැඩට නම් යමර්ථයි. නමුත් පොත පත උගත්ම සමර්ථ නෑ.”

“පොතපතින් ලබන දැනුම ජීවත් විමෙන් ලබන්න පුළුවන් නුවන් ප්‍රයෝගන වෙන්නේ වයස් යන කොට. නුවන් උවමනා වයසෙහිදී ජීවත් විමෙන්ම නුවන් ලැබෙනවා. වයස් යන්න ඉස්සරු නුවන් ලබන්න වූයම් කිරීමක් තමයි පොතින් පතින් උගත්ම.

උගැන්ම නිසා හිත කුරෝලු වෙනවා. තරුණ කාලේ හිත කුරෝලු කරගැනීමේ විපාක දැනෙන්නේ වයසට යන විට. බත් ලොකු උණාම අරවින්දට හොඳට සාන්තු සමත්තු කරාවි.”

“නුම්ත් ඇ ලොකු උණාම ඉලන්දිරියෙකුට ආලය බැඳෙනා ඔහු එක්ක පැනලා යාවි” ඩි මෙනකා කි කියුම සිහි කළ මම කිවෙමි.

“මෙහෙ වරෙන්” ඩි කුලපුරිය පිටු පා යන බත්ට හඩ ගැමෙය. ඇ සිනාසේමින් කුස්සියට දිවුවා ය.

“ඇ ඉලන්දිරියෙක් එක්ක ගියෙන් ඔහුට කසාද බැඳූලා මෙන එක නොව කරන්නේ” ඩි කියමින් කුලපුරිය සිනාසුමෙන් ය.

ගෙට මදක් ඇතින් වූ වල්කෙටු හේතුක පස් පෙරලන ගොවි- යන් දදෙනකු දුටු මට අතිනය සිහි විය. තාත්තා මැරී කළකට පසු අපේ ගෙදරට පැමිණී තාත්තාගේ ගුණ වර්ණනා කළ ගොවියෝ අපේ ගෙදෙන තාත්තාගේ ඇතුම් ගතියක් හෙළි කළේය. තාත්තා දදෙන තාත්තාගේ ඇතුම් ගතියක් හෙළි කළේය. තාත්තා වෙදු වන්ට පෙර මුදල් සපයනු සඳහා සටකපට වෙළඳාම් කෙලේ වෙදු වන්ට පෙර මුදල් උපකාර ඉල්ලා ගෙන ආ ගැමියන්ට ය. එහෙත් සැපයු මුදල් උපකාර ඉල්ලා ගෙන ආ ගැමියන්ට ය. තාත්තා වෙදු වන්ට පෙර මුදල් සැපයීම සඳහා කළ දුන්නේ ය. තාත්තා වෙදු වන්ට පෙර මුදල් සැපයීම සඳහා කළ නොයෙක් දේ මගේ මේ වරිතයට ප්‍රස්ථාවනා කොට කිවෙමි. එසියල්ල තාත්තා කරන්ට ඇත්තේ මුදල් සපයනු පිණිසම නොව එසියල්ල තාත්තා කරන්ට ඇත්තේ මුදල් සපයනු පිණිසම නොව තමා තුළ වූ කුහුලක් නිසා විය යුතු ය. තාත්තා වරක් රෙදි තමා තුළ වූ කුහුලක් නිසා විය යුතු ය. තාත්තා වරක් රෙදි සෝදා සබන් පොලු ගෙනැවින් ඒවා හතරස් කැලිවලට කපා සෝදා සබන් සැස නැවත ගලක උලා බෝල කොට සායම් පොවා පිහියෙන් සැස නැවත ගලක උලා බෝල කොට සායම් පොවා වෙසක් කඩිසි කැලිවල දවතා විකුණුවේ යයි අක්කා නොබේදු මා සමඟ කිවා ය. ඇතුළ පැත්තේ කාන්දම් ඇත්ත්තක් දම්මා මා සමඟ කිවා ය. ඇතුළ පැත්තේ කාන්දම් ඇත්ත්තක් දම්මා ‘රස මුදු’ නමින් සාධිත ලද පිත්තල මුදු ගිනි වතුරෙහි දම්මා ‘රස මුදු’ නමින් විකුණුවේ ය. ඒ මුදු පළදින්නාගේ ඇගේ පත්ත් රුදු සුව වන්නේ යයි ඡාත්තා විශ්වාස කෙලේ ය. තාත්තා අමුතු දේ නිපදවීමට උපන් ආසාවක් ඇත්තේක් විය.

මට මුදල් උවමනා කරන්නේ කුමටත් ඇදීමටත් බත්ට ඉගැන් විමටත් පමණි. ලිපිකාරකලින් මගේ උවමනාවටත් වඩා මට මුදල් ලැබේයි. එහෙනම් පිත්තල රත්රන් කරනු සඳහා මා වෙළෙසෙන්නේ කුමක් නිසා ද? මුදලට ආසාවන් නොවේ. අවුරුදු සියක් දෙසියක් ජීවන් විය හැකි ඕඹුපද යෘයෝග යොයනා අවුරුදු සියක් දෙසියක් ජීවන් විමටත් මා තුළ කිසීම නොවේ. අවුරුදු සියක් දෙසියක් ජීවන් විමටත් මා තුළ කිසීම ආසාවක් ද නැත. මා අභිජනනයත් යෝගාවර විධින් උගැන්මට මහන්සී ගන්නේ ආගම නිසා උපන් දැඩි හක්තියකින් නොව සංදාය බලය ලැබේමහි ආසාවනි. මා කුඩා කළ දුටු සිහින අතර මගේ බලය ලැබේමහි ආසාවනි. මා කුඩා කළ දුටු සිහින අහසින් සංදාය බලය දැක්වන සිහින හිහ නොවේ ය. මම සිහිනේන් අහසින්

කුන් අදින්නේ කුමට ද? මූතු මාලයකුන් මූතු අරුංගල් හා වළැඳුන් පළදින්නේ කුමට ද? තමාගේ ඇදුම් පැලදුම් නිසා මා තුළ උපන් කැඹුල හැඟුණු නිසාදෝ සරාජීනි මෙසේ කිවා ය.

“මම මේ ආවේ ඒ ගැනු ලමයාගේ ගෙදරට ගොස් ආපසු ආ හැටියේ. ගනු දෙනු කාරයකු ආ නිසා සිරිදියට එන්න බැර උණා.”

“කසාද බදින්න මගේ කිසිම අදහසක් නැහැ. මට කිසිවකුට ආලය කරන්නත් බැහැ. වයිර කරන්නත් බැහැ; මම සරාජීනිට ආලය කළාදයි මම දැන්නේ නැහැ. ඒ නිසා මම ප්‍රිති වෙන්නෙන් නැහැ, ඔස්ක වෙන්නෙන් නැහැ. මගේ කළකිරීමටත් සෝකය-වත් හෝ වන කරුණක් ඇත් නම් ඒක සරාජීනි මට අනුකම්පා කරන බව දැනගැනීම පමණයි.”

මගේ කතාව අසාගෙන උන් සරාජීනි කට කොනට සිනාවක් නැගුවා ය. ඇ මා දෙස බැඳුවේ ‘අරචින්ද කියන දේ’ මම විශ්වාස කරන්නේ නෑ’යි කියන්නාක් මෙනි.

මගේ සිතට කොපයක් නැංගේ ය. ‘උඩ හිනාගෙන ඉන්නේ උඩ සිරිදිය සමඟ විවාහ උණ නිසා මගේ ඔවුන් නරක්වෙලාය කියා’ යන වචන මගේ කටට ආ නමුත් කටින් පිට තොවා ය. ඒ වචන මගේ කටින් පිට උණා නම් ඇ පමණක් තොව සිරිදිය ද මගේ ඔවුන් නරක් වූ බව මා විසින් ම පිළි ගන්නා ලදායි කළේපනා කරනි. කොපය නිසා මගේ මුහුණ අදුරු මුඩුම වෙයක් ගන්ට ඇතැයි හැඟුණෙන් මම සිනායෙන්ට වැයම් කෙළෙම්.

“අර ගැනු ලමයා තාත්තා යයි කියනවාට අරචින්ද කැමැති ද?” යි සරාජීනි මගෙන් ප්‍රශ්න කළා ය.

මට සරාජීනිගේ මුහුණ බැලිණි. මගේ දෙනෙනට නහින්ට ඇත්තේ විස්මයකි. ඇ දත් පෙන්නා සිනායුණා ය. ඇ මා බලන්ට ආවේ යම් කිසි කුමන්තුණයකින් පසු විය යුතු ය. සරාජීනි පැමිණි භුම ද්‍රව්‍යසහිම බනී කාමරය තුළට වී සිටියා මිය ඉස්තොප්පුවට-වත් තොපැමිණියා ය. සරාජීනි එතු දක්නා බනී ඉවත් හතින හැඟුමක් නිසාදෝ කාමරයට දුවයි. බනී මට ‘තාත්තා’යි අමතනු සරාජීනි කිසි ද්‍රව්‍යක තො අයුවා ය.

“බනි මට ‘තාත්තා’ යි අමතන බව සරාජීනි දැන්නේ කොහො-ම ද? අක්කා කියන්න ඇති.”

ඇ සිනායුණා ය.

“ඡහනම් මට මනමාලියක් පොයා තියෙන්නේ” අක්කාන් සමඟ කතාබහ කරගෙන”යි මම යළින් කිවෙමි.

“නෑ—මම දැන් කළ යෝජනාට ගැන මෙනකා දැන්නේ නැහැ. සිරිදිය මෙනකාට කියන්න එපයි කිවා ය.”

“එහෙනම යෝජනාව කරන්න කිවේ සිරිදිය ද?”

“නැහැ; අපි දෙප්නාගේම යෝජනාවක්.”

මගේ සිත් වේදනාවන් කොළයන් අඩු විය. සරෝජීනින් සිරිදියන් මට අනුකම්පා කරන්නේ මගේ එහිව තොද තැනැයි යත් හැඳුම්ධින් නොවේ. බත් මට ‘තාත්තා’ සි අමතනු ලැබීම නියා මා පමණක් නොව ඔවුන්ට ද වන අවනමුව නිත්ද්‍රා—නිසා උපන් සංවේගයක් විය යුතු ය. ඒ ගැන මේනකාන් සිරිදියන් සඳහා හැඳුම්ධිනින් එක්ව කනාඛ කළහ. සරෝජීනි, අක්කා මෙන් කපට බේ තෙපලන්ට තවම නොදානියි.

“ති ‘තාත්තා’ යනු අමතනු ලැබූ විට තිතැනින්ම මම ඇගේ මවගේ සාම්යා ලෙවම්! මේ තරකය පිළිබඳ හැඟීමක් මට පෙර මගේ සිතට නොනැංගේය. බත්ගේ මට පනස් හැවිරිදී ස්ත්‍රීයකි.

මා සමාජයෙන් පිට පන්නනු ලැබූ අවලමකු වෙතියි අක්කා බිය ගන්නා බව වරක් මා සමඟ කිවා ය.

“බත් මට තාත්තායි කියන්න පටන්ගත්තේ කොයේ දුයි මම දැන්නේ නෑ” දි මම සරෝජීනිට සාපුවම කිවෙමි. “ඇ එහෙම අමුණාවාට මම මුලදී අමනාප උණා. දැන් අමනාපයක් නෑ.”

සරෝජීනි නික්ම ගියේ ‘අරචින්ද එක්ක කතාකරන්න මම ආයිත් එනවා’ දි කියමිනි.

“මට හිර කතා කරන්න නම් එන්න එපා” දි මම තරහයෙන් කිවෙමි.

වැස්සෙන් ලෙමුණු ගස් කොළන් හා පොලුව ද පිසගෙන එන පුළුහට හසු වූ සරෝජීනිගේ සාර කොත් මා දෙසට එන්ට වැයම් කරන්නාක් මෙන් නැහි සැලෙයි. පුළුහින් අවුල්වන කොස් වැය ඇ දකුණු ඇතින් වසාගෙන ගමන් කළා ය. සරෝජීනි නැහුණු ඇ දකුණු ඇතින් වසාගෙන ගමන් කළා ය. සරෝජීනි නැහුණු බක්කි කරන්නයෙහි බැඳී රතු හරකා ගේජ් හඩවමින් දුවත්ම වැට මුල්ලඹි කුණු ගොඩක් ඇවියේ කපුවුවෙක් බියගෙන අභසට නැංගේය.

බත් ඉස්තර්ප්පුවට ආවා ය.

“බත් කැඳින් ඉස්තර්ප්පුවට නාවේ මන්ද?”

“තාත්තා කැමැති මෙන එකක් නෑ දි ගිතාගෙන ආවේ නැහැ.”

“ඒ නොනාට බයෙන් තෙවි ද?”

“නෑ” කියමින් ඇ සිනාසුණාය. “ඒ නොනාට මම කැමැතියි”

බත් මේනකාට බිය විමටත් සරෝජීනිට ඇල්ම කිරීමටත් හේතුව කිම? ඇ ඒ දෙමදනා හා කතා බහ නොකළාය. ඔවුන් මා

ප්‍රමහ කනා කරන්නේ කුමක් ගැනුදුයි ඇ නොදත්තා ය. බත් මෙනාකාට බිජ ගන්නෙන් සරෝජීනිට ඇල්ම කරන්නෙන් ඉවෙනි.

“තැපල් මහත්තයා ආචාම බත් ඇවිත් කතාකරනවා; සිනා සේනවා.”

ඇ පිළිතුරු තුදුන්නා ය.

මා පින්තලවලින් රත්රන් සාදන ඔඟධ සංයෝගයක් සොයා ගෙන නිබෙයයි මෙනකා දැනගත්තේ කෙසේ ද? මා කන්තේරුවට යන විට මගේ කාමරයෙහි දෙර වසා සතුර ඇරුණෙන යන බැවින් මෙනකා ආචාම මගේ පොත් අවුස්සන්ට ඇට ඉඩක් නැත. ද්වසක ඇ මා සමහ කතා කරමින් සිටියදී මගේ මෙසය උඩ තුබුණු වට්ටෝරුවක් ඇ අතට ගත්තා ය. මම ඒ වට්ටෝරුව සැණකින් ඇ අතින් උදුරාගෙන මෙස ලාචුවුවෙහි දමා අගුල කරකැවීමි.

මම ලාචුවුව හැර වට්ටෝරුව ගෙන කියවීමි. ‘රත්රන් සාදන ඔඟධ සංයෝගය’ යන වාසගම ඒ වට්ටෝරුව අවසන්යෙහි වි ය. ර්ට යටින් ‘ඉඩ්චිඟ යන්ත්‍රය’ යන තම් ද වි ය. මා ඒ වට්ටෝරුව පිටපත් කරන ලද්දේ ඒ පොතිනි.

වට්ටෝරුව අතප ගත් කෙශණහි මෙනකාගේ දෙඳුසේට හසු-වන්ට ඇත්තේ වට්ටෝරුවට පහළින් ලියන ලද යපෝක්ත වාස-ගම විය යුතුයි. මා රත්රන් සැදුවහොත් ඒවා ගුණවතීවත් බතිවත් හසු වෙයි. සිරිමල් දැන් පාසැලට යන අට ඇවිරිදි දැරුවෙකි. දැන් මා මෙනකාගේ ගෙදර වාසය කිරීමෙන් සිරිමල්ට අන්තරායක් සිදුවෙනියි ඇ නොසිතයි. මේ කරුණු සලකන ඇ මා යලින් ඇගේ නිවෙසට ගෙන්වාගැනීමට වැයම් කරයි.

බත් හැම ද මගේ කාමරය අස්සරස් කරයි. පැදුර හා ගොටුවය ගසාදමයි; මෙස පුවු පිසදමා පිරිසිදුව තබාගනියි. මට උවමනාදේ සොයා ඒවා මගේ අත ලෑඟම තබයි; කන්තේරුවන් ගෙදර එන මගේ මෙස සපත්තු ගලවන ඇ සතියකට වරක් සපත්තු ඔපදමයි. මෙස් දකු කිලිටි වන්ට පෙර යෝදයි. ඇ සිත කය දෙක වෙහසා මෙගේ වැඩපල කිරීම නිසා මා නොදුනම අලස ජීවිතයකට පුරුදු වීම අතැම්විට මගේ සංවිශයට හේතු විය. බත් නොමැතිව ඒවත්විය නොහැකි තරමට මම ඇගෙන් සංග්‍රහ ලැබේමට පුරුදු වීමි.

අට වන පන්තිය තෙක් උගැන්ම ලැබූ බති මුහුම් ගෙතුම්වල. වත් වෙනත් අත්කම්වලටත් පුරු වුණු අත් හා ඇස් ඇති තරුණීයක් වූවා ය. නිවැරදිව පරනු සිංහල පොතක් කියවන්ට අසමත් ඇු වල් කවි පොත් කියවයි. බොලද කවි රචනා කරයි. සැලැලිහිංසී සහ්දේශය, කාච්‍යාගෙබරය හා ගුත්තිලය ආදි පැරණි කාච්‍යායන් කිහිපයක් හැර අනික් කිසීම කවි පොතක් මග් පොත් අතර නොවි ය. ඇු ඒ කාච්‍යායන් කියවනු මා විසින් නො දක්නා ලදී. ඇු වල් කවි පොත් කියවන්ට පුරුදු වූයේ පාසැලෙලතිදී විය යුතු ය. මම දිනපතා ඉංගිරිසි පත්‍රයක් හැර අනික් පත්‍රයක් සහරුවක් කියවන්ට පුරුදු නොවුවෙක්මි. පත්‍රවල පළවන කවි වූව ද කියවන්ට බති පුරුදු වූණේ පාසැලෙලතිදී ය.

බති විසින් රචනා කරන ලද කවි හතරක් කියවූ මා තුළ ලේඛාවක් හා කොපයක් ද භට ගත්තේ ය. සරාගි කවිම නොවුව ද බොලද ආදරය හා එක්ව සරන සමනාලයන් අභිනාක් වැනි ලාමක වහන ඒ පදා සන්මෙරණි බහුල විය. ඒ වහන පිතිදුණු රාගයට එක්වුණු බොලද හැඟීම පෝෂණය කරන පද මාලාවකි. අත්කම් වලට පුරුදු විමෙන් ව්‍යවහාරික උගැන්මක් ලැබූ බති කවිකාරියක වන්ට සිනීම මග් පුදුමයට කාරණයක් විය. මා සින් කැබැලිවලට ඉරා මිදුලට විසි කළ කවි කොළය සමනාලයන්ගේ සිදින ලද අත් තවු මෙන් විසිර බිම වැටිණ. මම බතිට තරවුව කෙළෙම්. මා කිපුණේ කුමක් නිසා දැයි තේරුම් ගත නොහැකි වූ ඇු මා දෙස බලා අනාතුරුව කර බා ගත්තාය. ඇගේ මුහුණට ආරුඩ වූයේ සේකියක් හෝ දෙම්නයක් හෝ නොව සිනාවකි.

මිට තව අවුරුද්දකට පමණ පෙර මා සන්තෝෂකරන්ට වූයම් කළ කුඩා දුරය කෙතරම් වෙනස් ද? පිරුණු කොපුල් තල ඇති ඇගේ මුහුලනුහි දේ අය ලොකු ය; මදක් විවර වුණු දෙමෙනාල මහත් ය. උතුරන තරම් ජීවයෙන් පිරුණු බදුනක් වැනි ඇගේ කය වැඩි මෙතරම් වෙනස් වූයේ පසු ගිය අවුරුදු දෙක තුන ඇති දි ය. බති දැන් ගෙදර වැඩ කරන්නේ මා, සිවෝන් පමණි. ගුණවත් කියන කිසිවක් ඇු නොකරයි. මට ‘දුව’ යයි අමතන විට බති ඉවයන්නේ අයන්තෝෂයෙනි. ඇු පෙර මෙන් මග් කාමරය අස්ථරය කරයි. එහෙත් ඇු දැන් ඇගේ කාලයෙන් වැඩි කාච්‍යාක් ගත කරන්නේ ඇද පැලද සැරසීමන් මුහුණ අන්පා හා

ඇදුම් පිරිසිදුව නබා ගැනීමත් සඳහා ය. ඒ කිසිවක් මගේ අමනා-
රයට හේතු නොවි ය. ඇදුම් පැලදුම්වලින් හා කයින් ද ඇ ප්‍රකට
කොජ් විනින කමයි. ඇගේ කවි කියවු මට ඇගේ සිතෙහි
බොඳුකමට වැඩ භාමූත්වයක් ඇතැයි හැඟිණ.

“බති කවි හදන්ට ඉගෙනගත්තේ කොහොමද? ” දී මම ප්‍රශ්න
කොලෝම්.

“මම කවි හදන්ට ඉගෙන ගත්තේ නෑ.”

“ඉගෙන නොගෙන කවි හදන්න බැහැ. මගේ ලහ වල් කවි
පොත් නැඟැ. බති වල් කවිපොත් කියෙවිවේ කොහොමද”

“කවිපොත් ඉස්කෝලේදි කියෙවිවා.”

“ඒ පහද පන්තිවල උමයින් උදෙසා රවිත කවි පොත්.
බතිගේ මේ කවි හතරේ වචනවලින් බොහොමයක් දකින්ට
ලැබෙන්නේ වල් කවිපොත්වල.”

“ඉස්කෝලේ පොත්ගුලේ කවි පොත් භුහක් තිළුණා. ඒවා
මම කියෙවිවා.”

“මම ලහ තියෙන පරණ කවි පොතුත් කියෙවිවා ද?”

“නැඟැ”

“මිට ඉස්සරත් කවි හදලා තියෙනවා ද?”

බති මදක් කළබල වි මගේ මුහුණ බැලුවා ය. මගේ ප්‍රශ්නය
නිසා ඇගේ සිතට බිය-සැක නැහුණු බව ඇගේ මුහුණින් තිසැකැ-
විම පල වි ය. මා ඒ ප්‍රශ්නය ඇසුම්වේ කවි රවනා කරන සැටි
උගැන්මට ඇ මහන්සේ ගත්තනවාදා දී දැනගන්නා අදහසිනි. ඇ
බියගත්තේ කුමක් නිසා ද?

“දෙතුන් වරක් කවි හද තියෙනවා” දී මද වේලාවකට පසු ඇ
සිලිනුරු දුන්නා ය. ඇගේ බිය තවම දෙනෙනින් පහ නොවි ය.

“වල් කවි හදන්ට කාලය ගත කරන්න එපා” දී මම බතිට
තරුණය කොලෝම්.

ඇ මිදුලට ගැය මිදුලලහි වියුරුණු කඩියි කැබලි එකතු කොට
ගෙන කුණු වල කරා ගමන් කළා ය. ඇගේ ඇදුම් පැලදුම් පිය-
ගෙන ආ සුලභෙහි අමුත සුවදාක් වි ය. එය යබන් සුවද විය
නොහැකි ය. පුයර සුවද ද විය නොහැකි ය. විශේෂ සුවද පැන්
විරුගයක සුවදකි.

මා ඇසුරු කරමින් මගේ ගෙදර ඇති දැයි වූ බතිගේ සිත සුවද
රාන්වලට ඇදි ගියේ කොසේ ද? මේ ගෙයි පදින්වි වූ පසු මම මුහු-
ණෙහි පුයර නොදාමෙම්. මා බොහෝ කළක සිට ඇහත්
මුහුණත් සේදීමට ගත්තේ වැඩ සුවදක් තැනි පරණ ‘වින්සර යෝප්’

නමැති හතරස් සබන් කුලී වර්ගයයි. බති හාටිනා කරන්නේ මෙහිර සුවද නහන සබන් වර්ගයි. පුයර වර්ගයි. එහෙත් ඇ සුවද පැන් හාටිනා කරනියි මම සිනොනුද නොසිනුවෙමි.

කෝපය සිතින් පළවා හැරිය නාමුත් උප්පාට බිජුවට රකින කිකිලියක මෙන් නැවත නැවතන් මගේ සිත තුළටම වැමදයි. මම කළකිරුමෙන්ම. මගේ සිත බෙහෙවින් වෘවල විය. බතීගේ වරිතය මගේ වරිතයට සිනායෙන්නකි. පාසුලට යවා ඉගැන්වීමෙන් මෙන් ඇමගේ වරිතය වෙනස් කෙමල් මා විසිනි. ඇමගේ මියගිය පියා කරන්නකාරයෙකි. ඇ අට ඇවිරිදි විය වන තෙක් වැඩුමෙන් මට ලහය. මගේ ජීවිතය පමණක් නොව ඒ ජීවිතයෙහි පරිසරය ද වෙනස් ය. මගේ පරිසරයට අනුව බති ඇතිදිඩි කරනු පිළිස මම නොසිනා වැයම් කෙමලුමි.

හටස් වරුවේ වැස්ස නොතකා පැමිණි මේනකා බක්කි කරන්තයෙන් බැස හඩ නැගෙන සේ එහි දෙර වැසුවා ය. ඇ කෝප වූයේ කරන්තකාරයා සමඟ ද?

“දේමිස් මන්න ඔය කරන්තේ විකක් එහාට අරගෙන නවත්ත-පන්. උඩ මිට ඉස්සර ද්වසක මෙතැනා කරන්තේ නවත්වාගෙන උන් නිසා හරකා කෙහෙල් පැල කුවා” දි මේනකා සැර කරන්නාක් මෙන් කිවා ය.

සුළුහින් ගත් වැහිපොදු කරන්තය දදුනැත්ත වසාගත් ඉටි රේදී වල වැදෙන්නේ හඩ නහමිනි. දේමිස් කරන්තයෙන් නොබසුම් ඇනික් තැනකට ගොනා දක්කන්ව වැයම් කළ නාමුත් උඩ නොසේල් විණ. උඩ තෙම් තෙම් කෙසෙල් කොළ කයි. දේමිස් බැස ගොනාට වැරෙන් පහරක් ගසා බෝමුලිය ඇදි ගොනා අනික් තැනකට දැක්කුවේ ය.

ගිගුම් දෙන අහස වඩාත් අදුරු විය. කෝපය මැඩ ගැනීමට වැයම් කිරීම නිසා පිම්බුණු අදුරු මුහුණක් ඇති මේනකා වට පිට බැඳුවා ය. ඇ එන විටක බති තබා ඇමගේ බලු පැටියා පවා ඉස්තෙර්පුව අහලකිවත් නොසිවියි. මේනකා ඇතැම් ද්වසක් එන්නේ තරහයෙන් පිපිරෙමිනි. අද ඇ එන්නේ ආගමිය වූවක ලෙසිනි. බති ඒන තෙක් මානයක තොසිටියෙන් මේනකා තමාගේ නපුරු වෙස මුහුණ බැහැර නොකළා ය.

“මම වල් කෙල්ලට උගන්නන්න වියදීම කරන්න එපයි මම උඩට කි වතාවක් කිවිව ද?” දි මේනකා දැඩි කෝපයෙන් තොපලාය.

“අක්කා එන්න කාමරෙට.”

ං ඇතුළු වූ පසු මේනකා කාමරයට අතුළු වූයේ කෝපයෙන් තැවතන් වට පිට බැලීමෙන් පසු ය. එ බෙස නොවූ නාමුත් කාමරය

දුෂ්‍රීරුය. මම පහන දැල්වූයෙමි. අක්කාගේ මුහුණට අඟ ඇට විකක් දුවහොත් ප්‍රපුරනු නිසැකය.

“මම උමේ ‘දි’ ලියාපු ආදර ගසුනක්!” කියමින් මෙනකා දුනු ලාග්ගකු සේ ඇහිලි තුබුවලින් ගත් ලියුමක් මට පෙන්නුවා ය. “මෙක මට නම් අල්ලන්නන් කැතයි.”

අක්කා ‘දිමේ දි’යි කිම ගැන මම පුදුම නොවීමි; කෝප නොවීමි. මිනිසුන් මල්වන තරම් දරුණු ඇතුම්පද කියන්නේ ඇ කෝපවූ විට පමණක් නොවේ.

මා ලියුම කියවත්ම මෙනකා කෝපයෙන් සිනාසුණා ය. ලියුම කියවූ මා තුළ ගටගත්තේ කෝපයට වැඩි ලැංජාවකි; රීරූපාවකි. පුවුවත් සමඟම මා පල්ලමකට බැහෙන්නාක් මෙන් මට හැඟිණු.

“මම ආලේ දිකිගේ කම්මුලට දෙකක් දිලා ගෙයින් ඇදලා දෙවිට දමන්න හිතාගෙන” යි අක්කා දැඩි කෝපයෙන් කිවා ය. ඇගේ ඇස්, ගිනි ප්‍රපුරු නහන තරම් දිලෙයි.

“මෙකි වල් මිනිහෙක් එක්ක පැනලා යාචියයි මම නුඩා කිවිවා නොව ද?”

‘මෙ හැර තවන් කවි ලියා තිබේ දි’යි ඇසු විට බත් බිය ගත්ත් කුමක් නිසාදු යි මට වැටහේ. ‘බත් වල් මිනිහෙක් එක්ක පැනලා යාචි’යයි මෙනකා කි අවස්ථාවෙහි මම යටි සිතින් ඇට සිනාසුලුණුමි. මෙනකා අවුරුදු ගණනකට පෙර එස් කිවේ බතිට ද්වේඡ කළ නිසා ද? නොඑසේ නම් ඇගේ අනාගතය ඉව වැටුණු නිසා ද?’

මෙ තාක් වැඩිණු මගේ ආත්ම විශ්වාසය දදරා ගියේය. බතිගේ ලියුම නිසා තරකාට ගත් ඇතැම් අදහස් බැහැර කළයුතු බව මට හැඟිණු. මා මිරිහුවකට රිවැටුණු වැන්න. මෙනකාගේ මසුරු කම, කපට් තුවන, නපුරු කම මම හොඳින් දැනිමි. ඒ ගති ගුණවලට යටින් මවුහියන් සහෝදරයන් නිසා ගටගත් දැඩි ඇල්ලක් ඇ තුළ ඇත. ඇ අම්මා ගෙයින් පැන්නු තමුන් හොඳින් හික්මත්තු ලැබූ සිනෙහයකින් අම්මා ගැන සිතයි. මවුහියන් හා සහෝදරයන් උලදෙසා තමා විසින් කළයුතු කාරියයන් පොතක ලියා තබාගෙන සිහිකරන්නියක ලෙසිනි ඇ ක්‍රියා කරන්නේ.

වෙනම ගෙයක පදින්වී වූ අවස්ථාවෙහි මට අම්මා මතක් නොවී ය. අම්මා, ගෙන්වා ගැනීමට වැයම් කිරීම මා විසින් කළයුතු කාරියක් වී ය. මා හඩ ගැසුවත් අම්මා, අක්කා වෙසෙන ගමෙහි රීවත් විමට එන්නේ නැත. එහෙන් මා අම්මා අමතක කෙලේ රිඹේ සිතා නොවේ. අම්මා මට මතක් නොවූ බැවිනි. බත් මහ රිඹේ සිතා නොවේ.

ගැනීයක වූ පසු මගේ ගෙදර වාසයට අම්මාට හඩ ගැවත් ඇනාවියි. බත් මහ ගැනීයක වූ පසු මා අම්මා ගැන තොසිතුවේ බැරිවිමකින් තොවේ. මගේ ආත්මාරථකාම් හැඟීම නිසා ය.

“දැන් පසුගිය දේ ගෙන වාද කිරීමෙන් පලක් නෑ”යි කිපු සිටි මේනකාගේ දෙබිවිම තවත්තන අදහසින් මම කිවෙමි. “කුමක් කළ යුතුදුයි නිවිහනේ කළේනා කරලා තිරණය කරන්න යිතු.”

“ඉස්සර වෙලා මේ වල් ගැනී ගෙයින් පන්තාපන්. ඊට පස්සේ කරන තිරණය කරගනින්.”

අක්කා තවම කනා කරන්නේ කෝපයෙනි. සමහර විට බතිගේ මවුපියන් ගෙන මා තොදුන්නා බොහෝ දේ ඇ දැන්තවා විය හැකි ය.

“බත් අවුරුදු තමයක් පමණ මා ලහ ඇති දුඩි උණා. ඇට මම ඉගැන්තුවා.....”යි මම ගෝකයෙන් කිවෙමි.

“අරවින්ද තරහ වෙන්න එපා”යි කියමින් ඇ මා දෙස බැලුවාය. “උම් මහ මෝඩයෙක්—මෝඩයෙක් නෙවි දුර බෙලන්න තොදුන්නා කෙනෙක්. මම බත් වෙන මිනිහෙක් එක්ක පැනලා යාචිය දි මේ අවුරුදු අටකට වගේ උඩි කිවිවේ එහෙම හිතුණ නිසා පමණක් තොවී. මැට උගන්නා ඇතිදුඩි කරන තුළ වෙන විදියේ කරදරෙක වැටෙයයි මට හැඳුණු නිසා”යි කියමින් මේනකා තක්කඩි බැලුම් කින් මා දෙස බැලුවා ය.

“එහෙනම් අක්කා හිනාගෙන ඉන්නේ මම බෙල්ල උපාසකයෙක් කියා!”

“නැහැ”යි මේනකා තරහයෙන් පිළිතුරු දුන්නා ය. “තනියම් ජීවත් වෙන කොට වැරදි සිදුවෙන්න ඉඩ තියෙනවා.”

“මම කුහක ජීවිතයක් ගත කරනවා යයි අක්කා හිතනවා.”

“නෑ අරවින්ද; මම එහෙම හිතුවේ නෑ. තුම් අමාරුවේ වැටෙන්න පුළුවන්ය කියා පමණයි මම හිතුවේ. තමුත් ගම් මිනිස්සු නම් තුළ.....”

ඇ කටින් පිට තොකළ වවන මම අනුමානයෙන් සිතා ගතීම්. සමාජයන් ගොනුගතික සිරින්-විරිතුන් තොතකා ජීවත් වන්නකුව මූහුණ පාන්ට වන දුෂ්කරතා ගැන මම කළින් තොසිතුවෙමි. කළු-සුරියගේ නියම වරිතය ගැමියන් විසින් ගොතන ලද වරිතයෙන් වැසුණකි. මා වුව ද භාදින් දන්නේ ගැමියන් විසින් ගොතන ලද ඔහුගේ වරිතය පමණි. ඔහුගේ නියම වරිතයෙහි අංගයක් දෙකක් මා දැනගත්තේ ලංච ඔහු ඇසුරු කරන්ව වූ පසුයි.

අඩවත් කරන ලද දෙරත් වසන ලද කුවුලවත් ඇති කාමරයෙහි උණුසුම, ක්‍රමයෙන් තහින පහන් එළිය නිසා දුඩි විය. මම කුවුලා

ඡරදමා පහනෙහි තිරය මදක් පහත් කෙලෙමි. කාමරයෙහි ග්‍රානය මදක් සිනිල් විය.

“නුත්‍ය හිතට ප්‍රහක් අමාරුවේවිය කියා හිතුණු නිසා මම නුත්‍ය ‘දුගේ’ වින්නි ඔක්කොම කිව්වේ නෑ. මම හිතා ගෙන ආවේ ලියුමේ වින්තිය කියා යන්නයි.”

“දන්න ඔක්කොම කියන්න. තීරණයක් කරන්න ඉස්සර වෙලා හැම දේම දැනගන්න ඕනෑ. කුමක් කිව්වන් මම අක්ක එක්ක තරහ වෙන්නේ නෑ.”

“ලිං තරහ වෙනවට මම බය නැහැ” යි අක්කා කෝපයෙන්ම තෙපලා ය. “මිනැවට වැඩිය උමේ හිත රිද්දන්ට මට හිත ලෙන්නේ නැහැ. ඔය ලියුම ලැබුණු එකා හත් ඇට ගමනක් ර ඇවිත් ඔය වල් ගැනී එක්ක ජන්ලෙන් කතා කරලා තීයෙනවා. කතා කරන්න නිකන්ය.....මම මේ තොරතුරු දැනගන්තේ කොහොමද යි මගෙන් අහන්න එපා.”

උපායෙහි දක්ෂ මේනකා ඒ තොරතුරු දැන ගැනීම මගේ පූදුමියට හේතු නොවිය. ඇැබතිගේ ලියුම ලබාගත්තේ කෙසේද? තරුණයා වුව ද රටා ලියුම ලබාගනීමට වුවමනා කුට බුද්ධිය වෙනකාට ඇත.

“කවුද මිනිහා?”

“මම හරියට දන්නේ නැහැ. දුකළත් නැහැ. බුදිවර කෙනෙක් බව පමණක් දන්නවා.”

බතිගේ ලියුම අක්කා අනිකකු ලටා සොරකම් කරවන ලදී ගැනී.

“මිනිහා කවුද කියා දැනගන්න ඇත්තාම වඩා හොඳයි.”

“දා ගැන අපි භායන්නේ මොකොටද? මේකි ගෙයින් පන්නා දැන්. ඔය ලියුම කොයි තරම වල් ලියුමක් ද? කාගෙන් ඉගෙන ගත්ත කියුම් ද? ගෙදරට ර ඉලන්දරියෙක් තෙන්නා ගන්නේ අන්තිම නරක වල් ගැනියෙක්. නුඩ පහ හැඳුණෙන් උන්ගේ ජම්ම ගති වෙනස් වෙන්නේ නෑ.”

මම ගෝකයෙන් පමණක් නොව පිළිකුලෙන් ද යලින් ලියුම කියවුවටමි. පිබිදිගෙන එන රාගයට එක්වුණු බොලද කියුම් ඒ ලියුමෙහි බහුල විය. කොයි ආදර හසුන්වලටත් යටින් ඇත්තේ එක සමාන අද්භුත හැඟීමකි. ඒ හැඟීම වෙනස් වන්නේ හසුන ලියන තරුණීයගේ ගතිය, සිනිම, හික්මීම ආදිය අනුවයි. බතිගේ ලියුමන් ප්‍රකට වන්නේ සිනිමන් ඉනා පහත් හික්මීමන් තොරවූ ප්‍රාමුෂ වරිතයකි. මා ලහ වැඩුණු මා විසින් උගෙන්වනු ලැබූ ඇගේ වරිතය එතරම් පහත් එකක් විම ගැන මම ලජ්ජා විමි.

“අද ඇගේ අම්මාන් එක්ක කුස්සියේ නිදගන්න යැලැයුවුවා නම් මෙ කරදරය වෙන්නේ නහැළු” යි මෙනකා කිවා ය.

“ගේ ඇතුලේ කාමරේ බති නිදගන්නේ අම්මාන් එක්ක.”

“හොඳම කාමරේ උන්ට දිලා තුම මේ ඉස්තෝප්පූලු කාමරට වෙලා ගුලිවෙලා නිදගන්නවා!” යි මෙනකා ගෝපයෙන් තෙපලා ය.

“මම ගේ ඇතුලේ නිදගන්නේ කොහොම දී?”

“එහෙනම උඩ කෙලෙස් නැයු මිනිහෙක් නොවන බව උඩ දැන්නවා.”

මම සින් වේදනාවෙන් මිරිකුණුම්.

“මම කෙලෙසුන් නැයුවෙක් යයි කවද්වත් කිවිවෙත් නෑ; දිතු වෙත් නෑ. මම ඇට ඉගැන්තුවේ අතුකම්පාවෙන්.....” යි මම ගෝකාකුල හඩින් කිවෙමි.

මෙනකා තවත් මගේ සිත රිද්දන්ට නොසිතු නිසාදාය් මෙසේ කිවා ය.

“මම ඒක දැන්නවා. තමුත් තුමේ ‘දා’ ලොකු වන බව තුම් හිතුවේ නෑ; තනියම ජීවත්වන බව කළේපනා කෙලේ නෑ. සිද්ධ උණ දෙයක් මිස සිද්ධවෙන්න තියෙන එකක් තුමට හිතන්න බැංශ.

මා මිට පෙර මගේ වරිතයෙහි ඇතැම් අංග සිහි කෙලේ ගර්වයෙන් නොවේ තම් උදන් අනන්තකු ලෙසිනි. කුඩා අරුවකු පයින් පාගනු ලැබූ තොලු බෝතලයක් මෙන් ඒ ගරවය පිපිරිණ.

මෙනකා ගිය පසු මම මගේ අතිනය සිහි කෙලෙමි. මා කළ කි කිසිවික් ගැන මම ගෝක නොවීමි. නැයන් මිතුරන් හා සමාර්ථ කුමක් යිතුවත් මා ඉක්මන් නොවේ ඉවසිල්ලෙන් හැම දෙයක් කළ බව මට මතකයි. අම්මා මෙනකා හා කළහ කොට ගෙය හැර යනු මට වැළැක්විය ගැනී නොවා ය. අම්මා බලන්ට මා නිතර නොහිර තමුත් රක්ෂාව ලැබුණු තැනා සිට මම ඇට මයක් පාසා රැපියල් විසි පහක් යවති. වැඩිපුර මුදල් උවමනාදුදී ඇයු හැම විටම අම්මා “නෑ” යි කිවා ය. මෙනකාට යමුව දිමුට අම්මා කැමැති නොවා ය. ‘මම ඇවුරදු දෙක තුනකට වඩා ජීවත්වන එකක් නෑ’ යි ඇ කිහිප වරක් කිවා ය. ගෙපු වුව ද ඇ දුරවල නොමැව. මරණයට ඇ තුළ කිසිම බියක් නැත්තේ ඇ අපෙන් වෙන්ට ජීවත් වන නියා විය යුතු ය. ලෙඩ වී තාත්තා අනායන්ටන් පිඩා කරමින් නමා ද පිඩා වින්ද යැවේ අම්මා සිහි කරවයි. යනියක් පවා ලෙඩ ඇදෙහි ඉන්ට ඇ කැමැති නොවේ. දෙනුන් දවසකින් මියෙන ලෙඩක් හැඳුමෙන් මැනවයි සිතන්නක සය ඇ ජීවත් වන්නේ.

බතිගේ යැලකිල්ලන් සාත්ත්වත් ලබමින් ජීවත් වන්ට පුරුදු වූ මම ඇගේ අනාගතය ගැන තොසිතුවෙමි. ඇට ඉගැන්වීමත් ඇ ලෝ මගේ වැඩපල කරවා ගැනීමත් වරදකියේ මට හැඟිනා.

බති මා ජීවත්ව සිටින තාක් මට සංග්‍රහ කරමින් මගේ සුවදුක් බලනු ඇතියි මම තොයයක් වර සිතුවෙමි. මැද වියට ලංච සිටින මගේ සිතට එවැනි තබාලද හැඟීමක් පිවිසියේ කොස් ද? බති ගැන මගේ සිතෙහි වූ මූද මොලොක් හැඟීම අතුරදුහන් විය. ඇ නිසා මගේ සිතට නහින්නේ රේර්ජ්‍යාව හා අන්වැල් බැඳුගත් කෝපයකි.

16

මා විජිත් කුමක් කළ යනුද? බේත් ආගේ මධ්‍යත් ගෙයින් පෝ
කළ යතු ය. තොටීමයේ නම් බේ පමණක් පිට කළ යතු ය.
එසේන් තොටීමේ නම් ඇ පතන තරුණෝයාට ඇ පාචාදිය යතු ය.

මධ්‍යයේ එකකුද කළ හැකි ගක්නියක් මට තැනි ය. මා විජිත්
ඇට අවිරුද්ධක් පමණ උගේන්වා ඇතිදායි කළ ඇ ගෙයින් පහ්තිල
ද්‍රූෂ්‍ය කටයි. මැදර ඩියල වැඩපල කරමින් මෙතතක් කළ වරද්‍ය
භාෂාකළ ඇගේ මට ගෙයින් එම්බ්‍රෝට කෙසේ ද? මා විලකු
ලලස යලකන වියදුරුව බේ පාචා දෙන්නේ කෙසේ ද?

මෙ සියලු තර්කවලට පිටි පසින්නේ මගේ සුපුරුදු
පිටිතය වෙනස් කිරීමට ඇති මගේ අකැමින්තයි; බියයි. බේ
මෙන් වෙන්ව යැම නියා මගේ සිතෙහි හටගන්නා ගෝකයයි.

මා මෙතතක් කළ ජ්‍යෙන් වූයේ තොසිතා ක්‍රියා කරන්නතු
ලෙස ය. තර්කානුකුලට සිතා නිරණයකට බැඳු ක්‍රියාකළ යතු
අවස්ථාවෙහි මම නිසොල්මන් විමි. අවස්ථාව විජිත් තළා පෙදා
පිහා කරනු ලැබූ මගේ සිත ඒ තැම විට ක්‍රියා කෙලෙළේ ඉඩාගාන්
යන්නාකු ලෙසය.

“අරවින්ද ගියට දෙකාන විලක්කුවක් කැන් ගෙන සිං
හැනිව නවන යකුදුලරක් වෙන්” යයි මගේ මගේ දුෂ්කරතා වටහාගේ
කුලපුරිය කිවේ ය. ඔහුගේ ගෙදර සියලු කටයුතු කරන්නේ මැද
විය දැක්ම වූ මිනිසෙකි. යහුට පෙර ඒ වැඩි කෙලෙළු කොදු
ගැවියෙකි. මැදවිය දැක්මවූ මිනිහා කුලපුරියටන් වැඩි උදිහාන්-
වයෙන් පිවින් වන්නෙකි.

“මම ගොහු වැඩිව ගන්නේ භතර ලදනෙකුට පස්සේ” යි කුල-
පුරිය කි ය. “ගොහුට පෙර මගේ වැඩපල බලා ලයායා කළ එත්
දෙනෙකුගෙන් මම නිදහස් උගේ මගේ එක්ට එක ගලවා ඉවා
දැන්නාක් මෙන්.”

කුලපුරිය වැඩිකාරයා සපයා උයා දදනා කැම්පාසු ලාව්
තමාට උවිමනා දේ තිශ්‍ර උග්‍රාමගෙන කැන්නෙකි. පරණ විසි
කාරයකු ගියන් අදත් එකකු ආවත් එවාස් කළ තොගැකි ඇඛුමිති
කමික් ඔහු ගෙරෙනි තොටි ය. එවැනි ඇඛුමිතිකම විලට මිනිපුන්
ජොදුරු වන්නේ ගැනුන් නියා ය. තනි මිනිසෙකුගේ ගෙදර රස්සා-
විට යන ගැහැනිය පිටිතාත්තය දක්වා එහි තැවින් සිටිය හැකි උපය

යොයයි. ඇ කිසියම් වැංචනයකට, මාඅවකට හෝ භාද්දකට හෝ ගෙතිමියාගේ ආසාව වඩයි. ඔහු ඒ මාඅව තැනිව බත් කන්ට බරි එකක් වෙයි.

“නනි මිනිහෙකුගේ ගැඳරට වැඩව එන ගැනීයක් එතැනින් අස්වි යන්නේ ඉතා කළාකුරකින්” සි කුලපුරිය තෙපලේ ය. “ඒ ගැනී අර මිනිහා කැමට පුරුදු කර ගන්නවා. එක ගැනීයක් හැඳු භාල්යමලෝමලට පුරුදු උණු මිනිහෙකුට මැරෙන තෙක් ඒ ගැනී ගෙන් නිදහස් වෙන්ට බරි උණා. තවත් මිනිහෙක් එක්තරා ගැනී-යෙකුගේ මාථ භාද්දට පුරුදු උණා.”

කුලපුරිය අත්දුකිමෙන් හා ආසු දුටු දෙයින් ලත් උගැන්ම ඇත්තෙකි. අනික් සියල්ලන්ට වඩා මගේ යුෂ්කරතා ඔහු වටහාගනියි. මා සන්තෝෂයෙන් ජ්වත් වූයේ බනිගෙන් ලබන සැලකිල්ලටත් ඇලේ මට උයන කැමටත් විකින් රික ඇබැහු වූ හෙයිනි.

“එහෙනම් තැපැල් මහත්තයා මම කරන්නේ මෝඩකමක් බව දාන දානත් ඒ බව මට කිවි නැහැ” සි මම මද අමතාපයකින් කිවෙමි.

“මම ඉගෙනගන්නේ අත්දුකිමෙන්. මම ඇබැහුකම් වලින් ජයගන්නේ ඒ උගැන්ම ලැබුණාට පස්සේ” සි කියමින් කුලපුරිය මගේ මුහුණ බලා සිනාසුනේ ය.

“මම ගිනුවා අරවින්දත් අත්දුකිමෙන් ලබන උගැන්ම නිසා ඇබැහුකම් වලින් නිදහස් වේවිය කියා. අත්දුකිම ලබන්ට පෙර මම ඒ ගැන කිවිවා නම් අරවින්ද බාරගන්නේ නැහැ. අත්දුකිමෙන් ඉගෙනිමට පෙර මම උජත් මගේ නෑ මිතුරන්ගේ කියුම් බාර ගත්තේ නෑ. බත් මේ පටලැවිල්ල කර ගන්න ඉස්සර මම ඇ ගැනත් ඇුගේ අම්මා ගැනත් කියන දෙයක් අරවින්ද තොපිලිගන්නා බව මට වැටුහි තිබුණා.”

කුලපුරිය තම ඒවිනය තමාට රිසි පරිදි සකස් කොට ගත්තකු මිස උදිසිනන්ටය නිසා ඒවිනයෙන් පිරිහුණකු තොවන බව මට ගැනී.

ඔහු උදාය සවස දෙක්හි ගම පුරා ඇටිදින්නේ කිසියම් ඔල්මා-යක් නිසායයි මම ද දිනුමටමි. එය ඔහු කිසිම පුද්ගලයකුට, දිරිතකට, කැමකට, බේලකට, වහල් ලනාවනු යදා රකින වනකි. ඔහු ගමත් ඇටිදින්නේ හිය හැරණු අත බලා යන්නකු ලෙස තොව විමත්දෙයක් හා උගැන්මක් ද ලොයන්නකු මෙයිනි.

ඔහු ගමත් හැම ඉඩමක පාශේ නම දනියි. සමහර ඉඩමවල ඇඟි තැකිලි ගස්වල ගණන් දනියි. සාතු විපරියායය නිසා ගස්-කොළන් වෙනස් වන සැටින් ඇලදෙළවල දිය සිදෙන කාලයන් මාස විසින් තොව දුවස් සති විසින් කියන්ට දනියි. ඔහු මේ

සියල්ල දුනගත්තේ අමුතු ඉවකින් නොව අවුරුදු ගණනක් තිස්සෙ ගම පුරා ඇවිදිමින් හැම දේ ඇපින් බලා සිතින් විවේච්‍ය කිරීමෙනි.

“මම හැම දම නොවේ නම් සතියකට හතර පස් ද්‍රව්‍යක් කොක් ගල නුදුරට ගොස් ඒ ගල දෙය බලා ඉන්නවා” යි කුලපුරිය කිවිය.

“කොක්-ගලය කියන්නේ කුමක් ද?”

“අරචින්ද කොක්—ගල දත්තේන් නැදේද” යි ඔහු විස්මයෙන් මෙන් තෙපලේය. “කොක්—ගලය කියන්නේ ගම කොළඹිර ඇත වෙල්යායෙන් එහා පූත්තේන් තියෙන ලඳාකු පරුවතෙට. තම පලාතෙම ඉන්න කොකුන් ලගින්න එන්තේ ඒ ගලට. පලමුව කොකා ලැයිමට ඒ ගලට එන වේලාව මම මාස ගණනක් තිස්ස බලා සටහන් කර. එක එක ද්‍රව්‍යට උන් එන වේලාව මම මාස ගණනක් තිස්ස ගණනකින් වෙනස් වෙනවා. උන් එන වේලාව වෙනස් වෙන්නේ ඉර බහින වේලාව වෙනස් වන සැටියෙන්. ඇදිරි වැට්ටෙන එත කොට පලමුව කොකේක් දෙන්නොක් ඇවින් ගලට නැගලා ඉ අල්ල අල්ලා තැනින් තැන ඇවිදිනවා. උන් ඇවිදින්නේ වෙනු ලගින තැන සොයා ගන්න වෙන්න ඇති. වික වේලාවකින් කොක්කු අහින් පිටින් ඇවිල්ලා පාත්වී ගලට නහිනවා. ලගින තැන් සොය සොයා එකිනොකාගේ ඇශේෂ හැපැමින් දැහැන කොකුන්ගෙන් වැසෙන පරුවතේ හරියට දෙරරයක් වගේ සලිං වෙන්න පටන් ගන්නවා. සමහර විටක දැඟලිල්ල නිසා අයිය ගහන්න බැරිවන කොක්කුන් කිප දෙනොක් අහසට නැගල පරුවතේ වමට පියාඩා ආධින් පාත් වෙනවා. ඉර බැහිමෙන් පස්සේ එත කරුවලෙන් වැසි පරුවතේ විකෙන් වික නොපෙනී යනවා. මම ආපසු යන්නේ රිට පස්සෙ. මම හිතන්නේ ඒ පරුවතේ සලිතය එළිය වැළවන තෙක් නවතින්නේ නැත කියා.”

ගැමියන් පමණක් නොව මා ද පාද්ධියකු මෙන් ගමෙහි ඇවිදින් නොකියි සිතු තැපැල් මහන්තයා ගැමියන් ගවයන්ට තබන ලද නම් නොකියි පමණක් නොව උන්ගේ අඩ්‍යාලම ද දැනියි. ඔහු මිහරකුන් අරඛිය කි තොරතුරු මම මහන් ආයාවෙන් ඇයුවෙමි.

‘මි හරකා තුවනුත්ති තලතුනා සමතකි’ යි ඔහු කිවිය. ඉවයි මෙන් උ ලං ලංවන්නේ කලතුනා ගැමියකුට ය. තවුසකු මෙන් උ උයින සතකු වන මි හරකා කිෂ්පන්නේ කලතුරකිනි. උ උ මූහුණත් ගතියන් කලතුනා මිනිහකු සිහි කරවයි. ගොවියන් විසින් ඩිලු කොට අවුරුදු අභය් ගණනක් කුහුරු වැඩ්ව යොදන උ මි හරකා පරණ මිනිසුන්ගේ සමහර නොද ගති උක්කා ගනිමින් වැඩුණු සමතකි. මි හරකුන්ගේ ඇහ හා හිස අන ගැමෙන් උන්ට තන කුවේමන් තමා තලතුනා ගැමියන් ආග්‍රාය කිරීමෙන් ගො

සන්නෝෂය ලබන බව කුලපුරිය කියයි. ‘එයා හර මී හරකා’ සියනු අසා කිපෙන්නා අමතායෙකි.

කුලපුරිය මී හරකා තලතුනා ගැලීයන්ට ප්‍රාවුණු සතෙකිය සියන්නේ මිනිසුන්ට නින්ද කරන අදහසින් යයි මම සිතුවෙමි. එවැනි අදහසින් ඔහු මී හරකාගේ ගුණ තොකියන බව, මා ඇසු ප්‍රශ්න වලට ඔහුගෙන් ලැබුණු පිළිතුරු වලින් මම සිතාගත්තෙමි.

ඔහු ඇතැම ද්‍රව්‍යක ටේ තුළයක සිදුරක් තුළට යැරයටිය දුමයි. එහි තුළින් නලමොයකු දෙන්නකු පැන දුවනු බලා ඔහු සන්නෝෂ වෙයි.

“ද්‍රව්‍යක මම වේ ඩුඩුගක් අතුළට හැරමිටිය දුමමා. සර්ප-යෙකුගේ ඔථ්‍යක් එළියට ආවා. මම වහාම ඉවත් උණා. සර්ප-යාගේ ඔථ්‍ය පිටට ආ ගැටියේ වටාපතක් විතර තයි පෙනෙයක් උණා!” යියෙන් තැපැල් මහත්තයා සිනාසුමන් ය.

“රීට පස්සේ ගැර මිටියෙන් ගුෂ්සේ කුරුගැම නවත්තන්න ඇති.”

“නැහැ.”

කුලපුරිය නිසා උපත් ලැදිකමක් ඇති මා තුළ පවා ඔහුගේ රිවිතය ගැන මිට පෙර කුහුලක් හට තොගත්තේ ය. ඔහුගේ රිවිතයෙහි තොරතුරු ඔහුගෙන්ම අසා දැනගත් මල්ගේ අත්දකිම දියුණු වි ය.

බති පෙම බැඳුගත් තරුණෝය විදේශකුගේ කයන් තරුණෝ
ලපාසකයකුගේ මූහුණත් ඇතිතෙකි. ඔහුගේ අත්ගොඩ දෙකෙහි
මැලිප්පී සිටින මස් පිඩු තුනි පට කමිසයෙහි අත් අතරත් පෙනෙයි.

ඔහු බති දින හැඳිනගත්තේ මිට අවුරුදු දෙකකට පමණ
පෙරයයි මා විවාහ ප්‍රශ්නයකට ඔහු දුන් පිළිතුරෙන් හෙළි විය.
බති ආශ්‍ය කෙලේ ඇ විවාහ කරගන්නා අදහසින්ද යි මා විවාහ
විට ඔහු මද සිනාවක් පහළ කෙලේ ය. සහෝදරියන් පස් දෙනෙකු
ඇති ඔහුගේ පියා මියගොස් අවුරුදු හතරකි.

“සහෝදරියන් පස් දෙනෙක් ගෙදර සිටිදේ උම් කසාද බදින-
තේ කොහොමදු?”යි මම ඔහුගෙන් ප්‍රශ්න කෙලෙමි.

“දැන්ම කසාද බදින අදහසක් නැහැ”යි ජීනදාස පිළිතුරු
දුන්තේ ය. ඔහුගේ එක් අතක වූ රන් වලල්ල මා දුටුවේ ඔහු දැන
ලස්සා හිස දෙපැත්තෙහි පිමිනි සිටි කෙස් වැටිය මදක් ඔබා සකස්
කරදේ ය.

“තරුණෝයකට ආලය කරන්නේ කුමන අදහසින් ද?”

ඔහු බිම බලාගෙන හිස කැසුවේ ය.

“උම් ඒ ලමයාට ආලය කරනවා ද?”

“මව”.

“කසාද බදින අදහසක් නැතිව?”

“පස්සය බදිනවා”.

“දැන් ආලය කරන්නේ සෙල්ලමට.”

ජීනදාස විසිතුන් ඇවිරිදි තරුණයෙකි. බති මෙන්ම බොලද
අදහස් ඇති ඔහු කපටියකු නොවතන් ගැහැනුන්ගේ සින් ගන්නා
පරිදි හැසිරිමට නිතැතින්ම පුරුදු වුණු එකෙකි. නුරාව උතුරුවන
ඇය් දෙකක් ඔහුට ඇත. ඔහු වැඩි කළක් අව්‍යාහයකුව සිටිය
හාන් කාම විකාරයෙන් පෙළෙන්නකු වෙතියි මට හැඹිණ.

රියයුරකු වශයෙන් ඔහු මයකට රුපියල් තිහක් ලබයි. කැම්
නොමිලයේ ලැබෙන බැවින් ඔහු රුපියල් තිහන් තමාගේ උවමනා-
වන් පිරිමසා ගනියි. බැවිදක් සමහ ජීවත් වන විට නොමිලයේ
ලැබෙන කැමතන් ඔහුට වැඩක් නැත. බති ඔහුට විවාහකර
දීමත් ඔහුත් ඇත් අමාරුවෙහි වැවෙති. ඇ මා වෙත රඳවා
ගැනීම ද අන්තරායකටත් මගේ පසුතැවිල්ලටත් හේතු වෙයි.

“ප්‍රච්චිව්‍ය කරපු පෝර්ඩි රතයක් කියකට ගන්න පුළුවන්දු” සි
මම ඇසුවෙමි.

ඔහු පුදුම වුවකු මෙන් මගේ මූහුණු බැලුවේ ය. මා කබල්
ප්‍රච්චිව්‍ය රථයක් මිලට ගෙන ඔහු මා වෙත නවත්තා ගනිනියි ඔහු
සිතුවේය. මා කුමනා කපට් ද්‍රුවමක් කරන්ව යන්නේ ද සි සිතු
ඔහු අන්දමන්දව වටපිට බලන්න වී ය.

“රුපියල් දහකට විතර ගන්න පුළුවනි” සි ඔහු ඉවත බලාගත්
වනම පිළිතුරු දුන්නේ ය. “මහත්තයා ලග වැඩකරන්න මම
කැමැති නෑ.”

මා කබල් මොවෝරියක් මිලට ගෙන බනීන් ඔහුන් දෙදෙනාම
මා වෙතම නවත්වාගනිනියි ඔහු සිතයි.

“ලංබට මම මොවෝරියක් අරගෙන දෙන්නම්” සි ඔහුගේ
අවසාන වටන නැසුණකු මෙන් මම කිවෙමි. “තව රුපියල්
පන්සියකුන් උඩට දෙන්නම්. උඩ ඒ ගැනු ලමයා කසාද බැඳුගෙන
හොඳින් තීවත්වෙන්න ඕනෑ.”

නොසිතු විරු මේ යෝජනාව නිසා ඔහු බෙහෙවින් සන්නෝජ
විය. සන්නෝජයෙන් සයල වූ සිත් ඇති ඔහුගේ පිළිතුර ප්‍රමාද වී ය.

“දැන් උත්තරයක් තුදුන්නාට කමක් නෑ” සි මම යළින් කිවෙමි.
“උඩ ගොඩින් භොඳුව කල්පනාකරලා බලා උත්තර දීපන්. ඒ
ගැනු ලමයාගේ අනාගත ජීවිතය ගැන උඩ වගකියන්න ඕනෑ. මගේ
ගෙදර වැඩපල කරන්නේ ඒ ගැනු ලමයා ගේ අම්මා බව උඩ
ඇන්නවා තෙව ද?”

“බවි” සි පිළිතුරු දුන් ජීනදය යළින් කල්පනා කොමළු ය. “මම
කුමැතියි මහත්තයා. කාරේතකක් ඇත්තම් කුලි පටවා හමිබ
කරන්න පුළුවනි. කසාද බදින්න අදහසක් නැහැයි කිවිවේ
ප්‍රවුලක් තබන්තු කරන්න විදියක් නැති නිසා. මට උදේ සිට
රුධිය වෙනකදුන් කාර එලවන්න පුළුවනි.”

ඔහු ගිය පසු මා තුළ ගටගත්තේ සන්නෝජයක් ගෝ සැනා-
සිල්ලක් තොට් අභ්‍යුතක ගෝකයකි. මගේ යෝකයට හේතුව
කුමක්දුයි මටම තොදුනෙනයි.

කාමරය තුළට වී සිටින බනීට මම හඩුගැවෙමි. ඇමග දේ
දැසැහි වූ මුරංඩු බැල්ම දුටු මම වයාන් ගෝක වීමි. මෙනාකා මෙ
වයා ලෝකයන් මිනිසුන්න ගැඹුනන්නකැයි මම යළින් සිතුවෙමි.

“දැන් ඇවිත් ගිය ප්‍රියිවරට උඩ ලියුම් යැවුමා ද?” සි මම මදක්
කෝපයෙන් ඇසුවෙමි.

“නැහැ.”

“එ මිනිහා ලියුම් එවවා ද?”

“නැහු..”

බතිගේ දෙවන පිළිතුර බොරුවක් තොමට. ඔහු ලියුම් එවතු වෙනුවට බති බැලීමට රෝයනින් ඇතැම් විට ද්‍රව්‍ය වරුවෙහින් පැමිණියේ ය. බතිගේ මෙ එය නොදැනීනියි මම නොයිතු. සිනාය කට් රවනාකරන්ට තරම් උගැන්මක් ලැබූවක් තොම්. බතිගේ කට් කියවූ ඔහු තමාගේ කබල් බසින් ලියුම් ලිවිමෙන් තම තුළත්කම හෙල් කිරීම නොමනායයි පිතත්ට ඇත.

“ඒ මිනිභා උඩ බෙන්නට ආවා”

බති පිළිතුරු තුළත්නා ය.

ඇගේ මුරංඩු බැලේම දැඩි විය. ඇ කිසි බයක් පැකිලිමක් නැතිව බොරු කියයි. ඇත් ඇගේ අම්මාන් ගෙයින් පන්නා දුමිය යුතුය යන මෙනකාගේ යෝජනාව මට මතක් වෙයි. ජිතදැව ඇ ලියු ලියුම ඇට නොපෙන්නුවේ ඇ ඒ ලියුම් ලියු බව මනාපිළි ගනිතියි හැඳුණ බැවිනි. විලිබිය ගැන්තියක සේ බොරු කිහිප ඇ ලවා තවත් බොරු කියවන්නේ කුමට ද?

මම බතිව කොටුවකින් පහරක් ගැසීමි.

“පලයන් කාමරේට.”

ඇ ආපසු යන්ට ගැරෙන්ම මා දෙය බැඳුමේ මට තර්ජන කරන්නාක් මෙනි. මම ඉස්තෝස්පුවට ගොස් එහි වහලෙන් එල්ලෙන ලාම්පුවෙහි එළිය මදක් වැඩි කොට මිදුලට බැස්සෙමි. කඩුල්ල ලෞ සිටි ගුණවති ආපසු ගමන් කළා ය. බති තමා කරන කියන කිසිවක් තම මටත නොකියයි. ඇට ‘අම්මා’ යි ක්මට අකුමැති බති මවගෙන් පිහිටක් හෝ උපකාරයක් බලපාරාන්තු නොවියි.

ඉස්තෝස්පුවට කුඩානු දෙක අතරින් විහිදෙනා පහන් එමියන් එළිය ව්‍යුහ මිදුල පෙළවර අක්වා කැණු දෙකහි සේවණුලි දිගා වි එකාන් දැඩි අදුරු කඩික් මෙන් අදුරු අහසත් පොලාවත් ඇත. මිකාන දැඩි අදුරු කඩික් මෙන් අදුරු අහසත් පොලාවත් ඇත. මිකාන දැඩි අදුරු කඩික් මෙන් අදුරු අහසත් පොලාවත් ඇත. මිකාන දැඩි අදුරු කඩික් මෙන් අදුරු අහසත් පොලාවත් ඇත. මිකාන දැඩි අදුරු කඩික් මෙන් අදුරු අහසත් පොලාවත් ඇත. මිකාන දැඩි අදුරු කඩික් මෙන් අදුරු අහසත් පොලාවත් ඇත. මිකාන දැඩි අදුරු කඩික් මෙන් අදුරු අහසත් පොලාවත් ඇත. මිකාන දැඩි අදුරු කඩික් මෙන් අදුරු අහසත් පොලාවත් ඇත. මිකාන දැඩි අදුරු කඩික් මෙන් අදුරු අහසත් පොලාවත් ඇත. මිකාන දැඩි අදුරු කඩික් මෙන් අදුරු අහසත් පොලාවත් ඇත. මිකාන දැඩි අදුරු කඩික් මෙන් අදුරු අහසත් පොලාවත් ඇත.

“අද ඇවින් මා එක්ක කනා කරලා ගිය ප්‍රධිවර් උඩ අදුනානා ද?”

“නෑ මහත්තයා”යි ඇ මා දෙය මනාබලාම පිළිතුරු දුන්නා ය. ඉස්තෝස්පුවට තහුරු ඇ තැවතුළන් ලාම්පුව යට ය.

මම ද ආපසු ඉස්තෝස්පුවට ගියෙමි.

“රයා මිට ඉස්සර මෙහාට ආමට නැදුදු?”

“මම දැක්කේ නැහු.”

“උම අදුනනවායයි ජීනදස මම එක්ක කිවිවා.”

“මෙට ඉස්සර දැකලා තියෙනවා. ඇදුනුම්කමක් නැහැ.”

ඇ බොරු කිමට බති තරම්වත් නොපැකිලෙයි.

“බති ජීනදසට කසාද බැඳුලාදෙන්නයි මමහිතාගෙන ඉන්නේ.”

“අනෝ බොහෝම හොඳයි මහත්තයා”යි කියමින් ගුණවත් මා දෙස බැලුවේ ප්‍රිතියෙනි.

කලකිරීමට වැඩි කෝපයක් මා තුළ හටගත්තේ ය. ඇත් බතින් දෙන්නාම ගෙයින් පන්නා දුම්මට සිතිණ.

“බති ජීනදසට ලියුම් ලියා තියෙනවා. ජීනදස ඇ බලන්න කිප වරක් මෙහේ ඇවිත් තියෙනවා”යි මම කෝපයෙන් කිවෙමි.

“මම දන්නවා”යි ඇ තැකිගත් හඩින් කිවා ය. ඇ යලින් මගේ මුහුණ බැලුවා ය. එය මළ මුහුණක් මෙන් සිත්පිත් දෙකින් නොර වූවකි.

“ලියුම් ලියාපු බවක් මම දන්නේ නැ”යි ගුණවත් යලින් කිවා ය. “ජීනදස එයා බලන්න ආ බව දන්නවා.”

“එහෙනම් උම ජීනදස අදුනන්නේ නැහැයි කිවෙවි?”

“දුනගත්තොත් මහත්තයා මට බණිය කියා බය හිතුණ නිසා අදුනත බව මම කිවෙවේ නැහැ. මම හිතාගෙන උන්නේ මහත්තයා සැක්කට අහනවාය කියා.”

බති බොරු කියතත් කපටි කම් නොදියි. ගුණවත් බොරු කියන්නේ කපටි අදහසිනි. මා නිසා ඇගේ සිතට අඛුට පමණ බියකුදු නොනගියි. බති තමාට පිළිකුල් කරන බව ගුණවත් දනියි. එහෙත් ඇ බතිට තරයේ ඇල්ම කරයි. ජීනදස රියෙහි ඇවිත් කවුජට අසලට වී බති සමඟ කතා බහ කොට යන බව ඇ පළමු ද්‍රියෝ පටන්ම දනියි. ඇ තම දුවශේ ආදරවන්තයාට විරුද්ධ නොවූයේ දුවට බියෙන් නොව දුව පුළුවන් ඉක්මනින් කිසිවකු හා එවාහ ව්‍යුතු දැක්ම ඇගේ ආසාව වූ හෙයිනි. වැඩි විය පැමිණි බති මගේ නිවෙසෙහි ජීවත්වනු දැකීමට ගුණවත් කැමැති නොවූ බව ඇ වරින් පිටින් කි කරුණු වලින් මම වටහාගත්තෙමි.

ගුණවත් දැඩි සිතින් නම් බති පවා ඉක්මවන ගැහැනියක බව මට වැටහුණේ ඇම කි කරුණු ඇසිමෙන් පසුයි. බතිගේ නින්දත්, ඇ තමාට ‘අම්මා’ යයි කියන්ට අකැමැතිවීමත් ගුණවත් ඉවසන්නේ බයක් හෝ නිවට ගතියක් හෝ නිසා නොව ඇට ඇල්ම නිසා ය.

බති එක් රියක ජීනදස කළ යෝජනාවකට අවනත වී ඉස්-තොප්පුවට යන අදහසින් දෙර හරින්ට ගියා ය. ගුණවත් දිව ගොස්

හරස් කපමින් දුව දෙස රවා බැලුවා ය. ගුණවතිගේ ඒ බැලුම් ඇැංහ් ලේ වතුරකරන තරම් දරුණුවුවද බති දෙර අරිත්වම වැයුම් කළා ය. ගුණවති බතිගේ කේස් වැට්ටෙයන් අල්ලා අදෙගෙ ගොස් ඇඳෙහි දමා කටුවීව වැසුවා ය.

බති ඉස්තෝප්පුව දෙසට ආවා ය. ඇ ආමේ අපගේ කතාඛන නවත්වනු ඇතැයි යන හැඟීමෙනි. පහන යට සිටි ගුණවතිගේ රුදුරු බැල්ම දුව බති නැවැතිණ. ඇ ආපසු යනු වෙනුවට අප දෙදෙනා ම දෙස කොපයෙන් බැලුවා ය.

සිනාසෙන විට බතිගේ ඇස් දෙක හැකිලෙයි. මූහුණ එලිය වෙයි. කොපවුණු විට නිතැතින් විදුහෙන ඇගේ ඇස් දෙක එලියට පහින තරම් පිමිනි ගොරක ලොඩි දෙකක් මස් රතු වෙයි. එය ඇ තුළ සැහැවි සිටින කුරිරු ගතියක් නොව දැඩි සිත නිසා අවාක දෙඅැසෙහි වන විපරියායයකි.

බති මද වෙලාවකින් ඇගේ කාමරය තුළට ගියා ය. පහන් එලිය වටා නැවු ඉපියෙක් රත් වූ විමිනියෙහි හැඳි පිළිස්සි බිං එලිය වටා නැවු ඉපියෙක් රත් වූ විමිනියෙහි හැඳි පිළිස්සි බිං වැටිණ. මිනිසකු තුවනු ලබනන් අත්දැකීමෙන් ලබන දැනුම නිසා ය. අත් දැකීමෙන් ලබන දැනුම සමඟ ඉපියා විනාශවෙයි. මනුෂ්‍යයා ඒ දැනුම සමඟ ජීවත් වෙයි.

‘මම සිතාගෙන උන්නේ බති මගේ කන්තෝරුවේ ලියන මහත්තයකුට කසාද බැඳෙලා දෙන්නයි.’

මෙ වදන් ඇසු ගුණවති තුළ කිසිම කුහුලක් හට නොගත්තේය. තම මුවියන් යෝජනා කළ තරුණායා නොතකා කරන්ත කාරයකු සමඟ පැනගිය ගුණවති තම අතිතය ගැන මිය බතිගේ අනාගතය ගැන නොසිතයි. ඇගේ සිතුම් පත්‍රම් හික්මවත්තේන් ඇගේම ගැන නොසිතයි. තම අතිතය අනුව සිතු ඇ බතිට කැපෙන අත්දැකීම විසිනි. තම අතිතය අනුව සිතු ඇ බතිට කැපෙන තරුණායා ජීනදස බව දුටුවා ය. බති ලියන්නකුට පාවා දැන්නත් තරුණායා ජීනදස බව දුටුවා ය. බති ලියන්නකුට පාවා දැන්නත් තරුණායා ජීනදස බව දුටුවා ය. බති විසින් සිතුම් පිමා කරනු ලැබේ. තැනි ගුණවතිගේ සිතුම් තම අත්දැකීම විසින් සිමා කරනු ලැබේ. බතිට ඉගැන්නු මා ඇට පියකු වෙතියි ගුණවති නොසිතයි. මා ගැන ඇ සිත්ත්තේන් බියක් හා සැක ද ඇත්තක ලෙසිනි.

මා මෙතෙක් කළේ ජීවත් වූයේ සිතින් මවාගත් ගුඩ ලෝකයකයි. ඒ ගුඩ ලෝකය මදක් එලිය කරන ලද්දේ බති විසිනි. ඇ දියුක මෙන් කිකරුව මගේ මරණය තෙක් මට ජේවය කරනියි යන හැඳිම නිසාය මා සන්තෝෂයෙන් ජීවත්වූයේ. මාගේ කොපයටත් කළකිරීමටත් හේතුව ඇ රියදුරකුට ආලය කිරීම නොවේ; ඇ තරුණායකුට ආලය කිරීමයි.

මා මෙතෙක් කළේ වැයම් කෙලේ වැඩි ගොඩක් උඩ ගොයි තැනීමට ය. මා තැනු ගොයි වැඩි නිමවත්ත් පෙර වැඩි ගොයි

විසිර යයි. මෙය කඩා වැටුණෙන් යට වන්නේ මා මිස බති වන් ඇශේ මට වන් නොවති. කුලයුරිය මා හා කතා කොලේ මේ බව දැන්නකු ලෙසිනි. ඔහු බුද්ධියෙන් නොව ඉවත් දුර දකින්නෙකි.

අකුමට වාසිවුණු මම බත් කට තුන හතරකට වඩා නොකු-වෙමි. බඩිගින්න වැන්නක් දැනෙනත් බත් කට උගුරන් පහළට සන්නේ අමාරුවෙනි. අහට කොඩිත්තුව දැනෙනත් කුමට රුවියක් නැති. අවුරුදු තුන හතරක සිට මා ජීවත් වන්නේ එදිනෙද උපයන මූදලින් යන්තම් එවිල පිරිමසා ගන්නකු ලෙසිනි.

මට මසකට ලැබෙන ප්‍රධිය දෙනුන් මසක වියදමට වුව ද සැහැයි. කන්තෝරුවේ පැ අවක් වැඩ කොට දැන් මා ගෙදර එන්නේ වෙනද නොදැනෙන කොඩිත්තුවකිනි. වරුවක් බඩ පුරා නොකු-වාන් එයින් අඩුවන ශක්තිය පිරිමසනු සඳහා යැහැවි එකතුවුණු ශක්තියක් මගේ කාලයේ නැති විය. හෙට කන්තෝරුවේට ගොස් අට පැයක් වැඩ කළ යුතු බැවින් මම හැකි පමණ ආහාර උගුරන් පැහළට ගැවීමට වැශ්‍යම් කොළඹි.

වික ද්‍රව්‍යක පටන් බති මා සමඟ කුමට වාසි නොවෙනි. වරක් හඩ ගැ විට ඇ නා නිසා මම තහිරාම කුම කන්ට පුරුදු විමි. ‘කට අනා සම්බලයක් හදාගෙන එන්න’ද මම ගුණවත්ට කිවෙමි.

හෙමෙන් වි වැටුණු අශ්වයා කස පහර ලැබු විට යාර ගණනක් වන් දුවයි. සම්බල මගේ අරුවිය ලක් කස පහරක් වුන්න. මම තවත් බත් කට හන අවක් කා පුරුවත් නැගි ඉස්සාපුවට ගියෙමි.

සුපුරුදු වාසිපළ ලොයාගෙන ගොඟැකිව මිදුලේ ගසක ලැගෙන් කුදාවුවකු පහන් එලියට රැවටිමෙන් නැගු නාදය මට ඇශිණු. අහස දුරා පැනිරි තරු පොකුරු මොල ගණන් කනමැදිරියන් සේ මුදු එලිය නික්මවිලින් බෙලනි. මා කඩා කළ වෙසක් ගොඟාය දිනයෙහි සරාජිනි සමඟ කතාකරමින් සඳ රසින් බෙලඹන අහසන් මිදුලන් බලා අපමණ සන්තෝෂයක් ලැබේමි. සඳ රසින් බැබෙලුණු අහස මට සිති කොලේ සුරුගනා ලෝකයකි. අහස දෙය බලා එවැනි සන්-තෝෂයක් නොලැබිය හැකි සේ මා වෙනස් වුයේ කොසේ ද? එද සිට මම අදවනනෙක් කිසිවකුට වරදක් නො කොට ජීවත් විමට වැයම් කොළඹි. මෙනකා ජීවත් වන්නේ ජීවිතය මොරපිටියක්යයි සළකන්නක ලෙසිනි. අහසන් පොමුවත් ඇ භැම ද දකින්නේ එකම යුවරුපයෙනි.

වල් මෙනියකුට ආලය බැඳෙන් බති මට පිළිකුල් කරන තරම වෙනස් විය. ඔහු ගැන මා ඇසු අසු ප්‍රශ්නයට පිළිතරු දුන් හැම විටම ඇ මා දෙය රවා බැපුවා ය. නොකළකිරී ජීවත් විය හැක්කේ

පීවිතය බදුගැනීමෙනි. පීවිතය බදුගන්නා පීවිතය හා මොර බැඳිය යුතු ය.

අදුරු ලැගුම පල සොයන ව්‍යුලකු මෙන් මගේ සිත කාමරු සොයයි. එක් දෙර ප්‍රසිවක් ගැරගෙන මම කාමරුයට ඇතුළ විෂි. මේය උඩ දැල්වන ලාම්පුව අදුර පළවනු යදා කළ සටහින් හෝතින්ට අදුරට ගොරුවන්ට යයි. මම ලාම්පු තිරය උස්සා එම්බිය වැඩි කෙලෙමි. මද වේලාවකින් යළින් එම්බිය අඩු විය. තෙල් හිඹුණු පහනට නොලැ දමන්ට නොසිතු මම වෙනඳට වඩා කැඳින් නිදන්ට සිතුවෙමි. ලාම්පුවහි ගිනි දැල්ල පණ අදියි. එය තුන් වරක් ‘මොත්’ හඩ නගමින් ඉහළ තැහ හතර වන වාරයෙහි අතුරු දහන් වි ය.

මගේ කය අදුරරහි ගැලී අදුර හා එක්වූ නමුදු සිත අදුර ද්වන්ට තතනන ගින්නක් විය. බති මගේ දුවක් නොවේ; මගේ තැයෙක් ද නොවේ; මගදර වැඩ කරන ගැනීයගේ දුවකි. කුඩා කළ ආ මා තුළ දැනැවුදේ අභාකම්පාවකි. ඇ වැඩෙන්ම ඒ අනුකම්පාව මටද නොදුනෙන සේ විකින් වික වෙනස්විය. ඇ වැඩි මහ ගැනීයක වූ පසු එය ඇල්මක් විය. ඇ ජිනදයට ආලය කරන බැව දැනගත් විට මා තුළ හටගන්නේ රීර්ඡයාවකි. රීර්ඡයාව නිසා මම කොප විමි. ඇ ජිනදයට විවාහ කරදෙන්ට සිතිම කපන්ට බැරි අත සියීමක් වැන්න.

මගේ ප්‍රකාන් ගති ඉස්මනු වි නම් මා වැයම කරන්නේ ජිනදය පන්නා දමා මගේ සිතුගි පරිදි බති හික්මතිවෙමයි. මා ලෝකයා ගැන බෙහෙවින් සිතන නිසා මගේ ප්‍රකාන් ගති ඉමෙම යට ගියේය. එය මා දැඩි ආත්ම සංයමයන්ම කළ එකකුදී මට නොහැරේ.

ඇ විගේ බිරිදි කර ගැනීම සයාහා හැඟීමක් මා තුළ නොවිය. එහෙන් ඇ මගේ යුවදුක් සොයමින් මා වෙතම සිටිනු දැකිමට මම ආසා නොමැලුමි. ඇ මගෙන් වෙන්වී අනිකකු සතුවුණු දැකිමට මා අකැමැති වන්නේ කුමක් නිසා ද?

දුවක තම ආදරය අනිකකු වෙත ටද්වීම නියා සමහර විට මුළු පියා ගෝක මවති. සමහරු එය ලැබුගනිනි; සමහරු එය මැඩියා නොහැකිව රීර්ඡයාවෙන් කිළපනි. බති මගේ දුවක් නොවේ.

මගේ ඇස්දලාය දැක පිටිපය පු බතිගේ රුපය මගේ මනයට පෙනෙයි. බති මා ලවත නවතා ගැනීමෙන් වැරදි සිදුවන්ට ඉඩ ඇතැයි මේනකා කිවා ය. ගැලීයා මගේ පීවිතය කුහක එකකුයි සිතනි. බති ජිනදයට ආලය බැඳ ගැනීම මගේ ගෝකයට නොව සන්නෝපයට හේතු විය යුතු ය. ඇ මට ඇල්ම කරන්ට පටන් ගත්තා නම් මා කුහකයකු වන්නේ තැදෑද?

අැස් වයාගෙන නිදහන්ට වැයම් කළ මගේ සිත හෙමිබත් වන තොක් අකර්මණය තොවී ය. මම තොසිතා නිදහන්ට වැයම් කෙලෙමි; හත් අට මොඩාතකට වරක් කොට්ටෙය හරවා අනික් පැන්නා හිසට තබා ගනිමි. හිසට හසුවන ඒ පැන්ත මද වෙලාවකින් සලින් රන්වෙයි. යළිත් කොට්ටෙයෙහි යටි පැන්ත උඩුකුරු කොට හරවූ විට මද සිහිලක් දැනෙයි. මද වෙලාවකින් ඒ පැන්ත ද රන් වෙයි.

සරාජිනි මට කෙතරම ආලය කළා ද? ඇ මට ලියුම ලියුවේ විනිත තරුණීයක ලෙසිනි. මවුපියන් තොතකා මා හඩාන තැනෑකට යන්ට ඇ කැමැත්තෙන් සිටියා ය. සිරිදියට ආලය තොකළ ඇ මාම පැනුවා ය. මා දැකිමට වැඩි ප්‍රිතියක් ඇට තොවී ය. ඇ මට සරාජි කවී තොලිවා ය. මා ඇ හා පුද්දකලාව කතාබහ කළ අවස්ථාවක මා ඇගේ මුහුණ සිපගනු ඇතැයි යන හැඳිමෙන් ඇ ඇගේ කොපුල් තලය මගේ මුහුණෙහි හැපෙන තරම් ලං කළාය. බියත් ලත්පාවත් නිසා මම ඇගේ මුහුණ තොසිමිබෙමි. ඇ මා දෙස යටියින් බලා සිනාසුණා මිස කෝප තොවී ය. ඇ මට ආලය කෙලේ මා හැදිනගෙන ය.

කැරාල් පෙරහැර බැලීමට ආ දච්චෙසකි සරා මගේ ආලය පුහුදු කළා ය. ඇ එද රි මගේ අත අල්ලා මිරිකා නික්ම ගිය පසු මා කැම කා නින්දට ගියේ ඇ ගැන සිතමිනි. නින්ද යන තෙක් මා සිඛුවේ සරාජිනි ගැන ය. ඇගේ අවසාන ලිපිය ලැබෙන තෙක් ඇ සිති කිරීමෙන් ඇ ගැන සිතිමෙන් ඇ කියු කියුම් සිතින් විවේචනය කිරීමෙන් මම බෙහෙවින් ප්‍රිති විමි.

මගේ ඇස්ලේඛ් දෙක පිටිපස සිටින්නේ සරාගේ රුපයයි... ඇගේ සිනාව මගේ මුහුණෙහි රැඳවු බැලුම් සහිත ඇගේ දේ ඇය මගේ සිත සන්සුන් වෙයි..... පහන් වෙයි..... ඇස් දෙක නිදිමතින් බර වෙයි. සරාගේ රුපය මැකි යයි සිත අදුරට එක්වීගත යයි. සිරිදිය සරා දදදෙනාම සිනාසෙමින් ගෙලීලට ගොඩවෙති නැ මිතුරන් හා කතාබහ කරනි යරා මා මදය තොබලයි..... දදදෙනාම ඔවුන්ගේ ඇගේ හැපෙමින් කාමරයට ඇතුළු වෙනි..... ඇ මා දෙය බලා සිනාසෙයයි.....

සහිත ලොව දෙරවුවට පිටිසි මම අවදිවිමි. කාමරය අදුරු ය; තිසන්සල ය; වාතය සිහිල් ය. පලා ගිරුවුන්ගේ හඩ මහන්ට ඇසෙයයි. යළින් බනී නිසා තහින සිතිවිලි පලවා හරිනු එණිය මම ඇස් පියා ගනිමි. රත් වූ කොට්ටෙයෙහි අනික් පැන්ත පෙරලා හිසට තබාගත් විට සිහිලක් දැනිණ. මම යළින් සරා ගැන සිතමි. තිදි මතින් මගේ ඇයේ යළින් බරවෙයි..... අත් පා පණ නැතිවෙයි.

ලදය වරුවේ මා අවදි වූයේ කපුවුවන්ගේ හඩ ඇසිමෙනි.

වෙනුදට වඩා සන්සුන් යිනක් අතිව මම කන්තෝරුවෙශ වැඩ කෙලුම්. එහෙත් වැයි කෙබේත්තුවක් මට දූනෙයි. හි වැවෙනු විෂකනු සඳහා මම දෙනුන් වරක් තේ බිවෙම්.

මම අතිතය අමිතක සාරන්ට වැයම් කෙලුම්. අනාගතය ගැන තොසිතුවෙම්. සිනිමෙන් සිත වෙහෙයිමට තරම විරිතමාඟයක් මට නැති ය. බති ගැන තොසිතුවෙම්. අම්මා මතක් වූ විට මා තුළ වේදනාවක් හටගන් බැවින් මම අම්මා ගැන තොසිත්තු වැයම් කෙලුම්. මා සන්තෝෂ වූයේ කුලපුරුෂ ගැන සිතිමෙනි.

කෙබේත්තුව දූනුණක් මා කන්තෝරුවෙහි වැඩ ප්‍රවසන් නොව ගවස ගෙදර ගියේ සන්තෝසයෙනි. බක්කි කරන්තයක නැගී යන සිරිදස සිනාසි අතක් දික් කොට “මම පරාලයි ගෙදරට යනවා” දි කිවේ ය.

පොල්කොල විලල්ලක් එක් අතකින් හා අනික් අතින් පොල් ගෙඩි භයක ඇදුන්තක් ද ගෙන ගමන් කළ අර්ථනෝලිස් පාරන් අධින් වි මට ආචාර කෙලුළේය. දහවල් කාලයෙහි ඔහු ගම් ගෙදරක් පාසා ගොස් බැලයට පොල් කඩි; රැයහි භෞර පොල් කඩි. මම ගන්දියට පැමිණ ගෙදරට යන මහට පිවිසියෝ. මහදු සියලුෂ්ටිස් මාඟ කද කරින් බා පාර අධිනෙහි තබා මා එන තක් චලා සිටියි.

“මෙන්තයා නැතිව මාඟ ගන්න බැරිය කි නිසා මම ආපසු යනවා. සල්ලි පස්සේ ගන්න ඇහැක මාඟ අරන් තියන්නයයි මෙ කිවවා. ගෙදර දූන්න ප්‍රමාද ඉස්සර වගේ නොවී දූන් පුහක් අමුතුයි.”

සියලුෂ්ටිස් කතා කරන්නේ අධික සිතායෙන් මෙවිලන්ත ලෙසිනි. මාඟ කපන විට ඔහුගේ අත ද යැමලයි.

“විරෙන්” කියමින් මම යයමින් ගමන් කෙලුම්.

“අයි සියලුෂ්ටිස් උමේ ප්‍රත්තු උප්ප්නම මහන්සිමෙලා භාමි කරනව නොව. දූන් උමිට කාලා ගෙදර තිකන් දූන්න බැරිය” ජේ මම පිටිපස නොබලාම කිවෙම්.

“ඡවි, ලියන මහන්තයා. මගේ ප්‍රත්තු දෙනුන් මට ගොදුව සලකනවා. මාඟ වෙළඳාමට යන්න එපසි කියනවා. මට නැම ගෙදර තිකම් දූන්න බැහැ. මාඟ කද අර්ලගන ඇවිදිනවාට වැඩිය

ආමාරුදී ගෙදර නිකම් ඉන්න එක. මට පුරුදු උණේ මේ වැඩි විතරයි.”

සිත ඉවසිය නොහැකිව වෛවුලන්නකු මෙන් කතාකරන සිය-දෝරස්ගේ කට හඩ මෙලෙට මිනිස් කට හඩක් නොව එලෙටින් එන හඩක් වැන්න. ඔහුගේ කතාවට කන්දීමෙන් මා තුළ අහ්තක බියක් හටගත්තේ ය.

සියදෝරස්ට මුදල් ගෙවා මම කාමරයට ගොස් කබාය ගලවා තබා එලියටැවිත් බතිට හඩැවම්. ඇ කොතොක් කෝප වුවත්, ගෙයි මුල්ලට වි බුම්මාගෙන සිටියත් තමාගේ ඇදුම් භැඳුම් අරබයා දක්වන සැලකිල්ල අඩු නොකරයි; ද්වසට දෙවරක් ඇ සබන් ගා මුහුණ සෝද මුහුණෙහි ප්‍රයර දමාගනියි.

“අක්කා ඇවිත් ගියා ඇ?”

“මව්” යි ඇ තරහයෙන් පිළිතුරු දුන්නා ය.

“කුලසුරිය මහත්තයා.”

“ඇවිත් ගියා—හට එනවාය කිවිවා.”

අජේ කන්තොරුවේ ලියන මහත්තයෙකුට උඩ කසාද බැඳුලා දෙන්නයි මම හිතාගෙන උන්නේ.”

මම බතිගේ මුහුණ බැඳුවෙම්. ඇගේ මුහුණ අසන්තොරුයෙන් ඇදුරු වි ය.

බති ලියන්නකුට විවාහ කරදීමට මා සිතුවේ ඇ ජීනදසට ලියුම් යැවු බව දැනගත් පසුයි. ඒ අදහස මගේ සිතට ආවේ බතිගේ මව හා බති ගැන කතා කළ අවස්ථාවහි ය. ලියන්නකුට ගුණවත් අකුමැති වුවත් බති කැමැති වෙතියි මම සිතුවෙම්. ජීනදස රෙදී බැනියම් අදින රියකරුවෙකි. ලියන්නා කලිසන් ගැද පැනෙන් හරඹ කරන්නෙකි. කවර තරුණීයක වුව ද එවැන්නකුට කැමැති වෙතියි මම සිතුවෙම්. මා කළ යෝජනාව නිසා හටගත් අසන්තොරුයෙන් තොපයෙන් මැඩියුම් බති වැශයෙන් නොකළා ය. මා ඇ රවතා මා වෙතම රඳවා ගැනීමට වැශයෙන් කරනියි ඇ සිතනු විය හැකිය.

“බති කැමැති නැද්දු”යි මම අනතුරුව ඇසුවෙම්.

ඇ පිළිතුරු දුන්නේ සැර කරන්නාක් මෙනි.

“නැහැ.”

“මම හිතාගෙන හිටියේ උඩ හොඳවම කැමැති වේය කියා.”

“මම කැමැති නැහැ”යි ඇ තව වරක් තොපයෙන් තෙපලා ය.

“උඩ අකුමැති නම ලියන්නකුට උඩ කසාද බැඳුලා දෙන්න මගේ අදහසක් නැහැ. එහෙනම උඩ ජීනදසටම කැමැති යි.”

“හට්.”

බති ඇගේ මව මෙන් තුගත් ගැහැනියක් තොවේ. එසේ නමුන් ඇ සිනන්නේන්ත් ක්‍රියා කරන්නේන්ත් ඇගේ මව මෙන් තම ආරෝග්‍ය හිමි ඉව අනුවයි.

“ලං ඒනාදයට කැමුණි නම මගේ විරැද්දයක් තැහැ.”

බතිගේ මූහුණ පුරා පැතුරුණේ යොම්නයකි. සිර ගෙයින් නිදහස් වෙතියි දැනගත් සිරකරවකු මෙන් ඇ සන්නෝර්ස වුවා ය.

ඒනාදයට ලියුම් යැවු බව අසන්ට පෙර මම බතිට කිසි විට නොබන්නෙමි. කොපයෙන් කතා නොකෙමෙලුමි. ඇ මා තැනී විට ගෙදර පාලනය කළා ය. එගත් ඇ මගේ නිවයෙහි ඒවත් ප්‍රාග්ධනය සිර ගෙදරක ඒවත් වන්නක ලෙසිනි. ඉතා ආසාවන් කුඩාවක දමාගෙන ඇති කරන ගිරවා අපි රස ආහාරයෙන් සත්පු. කළකින් අප කියන ඇතැම් වචන තෙපලිමෙන් අප අනුකරණය කරන්ට වැයම් කරන ගිරවා දරුවකු මෙන් අපට ලදියැයි සිතා සන්නෝර්ස වෙමු. කුඩාවන් මදකට පිට කළ විගස උ වැළැ වැදි යනට එක්වයි. බති මට “තාත්තා”යි කියේ කුඩාවක දමා ඇති කරනු ලැබූ ගිරවියක ලෙසින් ද?

මේනකා ඇවිත් බතිට භෞද්‍යම බැංක වැදි ගිය බව ගුණවත් ගෙන් මම දැනගතිමි. අක්කා එතෙක් බැංක වැදි නින්ද කරනු බති ඉවසාගෙන සිටියේ කෙසේ ද? මා කරන මද දොශාරෝපණය පවා ඇ ඉවසන්නේ බුම්මාගත් මූහුණිනි.

“අනෙ” මහත්තයා නොනාගේ නපුරු කම් දන්න නිසා මම ඉවසාගෙන උන්නා. කෙල්ලත් එක්ක ඒ වේලාවේ මහට බැංල යන්න තිතුණා.” යි ගුණවත් කිවා ය.

“ඒ නොනා මට උණන් බණ්නවා. ඉවසාගෙන හිටි එක බොහෝම භෞද්‍යයි.”

මේනකා දැන් පෙරට වඩා මදක් අහාකාර ගැහැනියකි. ඇම් ගෙවන්තට යාව පිහිටි ඉඩම් කැලි දදකක් මිලට ගැනීමෙන් ඇ තම ඉඩම් විශාල කොට ගත්තා ය. සිරිමල් දහහත් ඇවිරිදි තරුණුයක් වුව ද මේනකාගේ අනු නොඹක්මවන්නෙකි. ධර්මදය සිරිමල් මෙන්ම මේනකා කියන දේ කරන්නෙකි. ඔහු තමාට ලැබේ පැඩිය ගෙනැවිත් මේනකා අතට දදයි. කන්නෝරුවට යන විද්‍යා අදිනු පිළිසි ඇදුම් දැක තුනක් වුව ද දහු මස්යන්නේ අක්කා සමඟ කතාභා කිරීමෙන් පසුයි. ධර්මදය රුපියල් දදකක් වුව ද ඉල්ලු ගත්ත්න් අක්කාගෙනි. ඔහු කන්නෝරුවට වැඩි අවසාන තොරු ගෙදර ඇවිත් තම පුතා හා කතාභා කරමින් ඔහු උගත්තා පොන් පත ගැන ප්‍රශ්න අයමින් සන්නෝර්ස වෙයි.

සිරිමල් මැනක සිට මා බැලීමට සතියකට දෙකකට වරක් පැමිණෙයි. සන්සුන් ගති ඇති ඔහු දුබිලාව හික්මවතු ලැබුවකු සේ මා සමඟ කතාබස් කරයි. පාඩම් විභාගයෙන් සමර්ථ විම තිමිනි කොට මා යැවු නැග්ග ගැන සිරිමල් ගෙහෙවින් මට ස්තුති කෙලෙය.

“අරවින්ද මාමා එපිටර මලාකු තැග්ගක් එවත්ත වියදුම් කෙලේ මොකට ද? ඒ පොත් දහයට රුපියල් පනහක් හැටක් වියදුම් කරන්න ඇති.”

“රුපියල් හතළුහයි” මම කිවෙමි. “මට සල්ලිවලින් වැඩක් නැහැ. සිරිමල් හොඳින් ඉගෙන ගන්න. ඕනෑ කරන දෙයක් තියෙනවා නම් මට කියන්න. සල්ලි එකතු කරන්න හිතන්තේ පවුල්කාරයෝ.”

“පවුල්කාරයෙක් උණත් නුණත් එවිටර සල්ලි වියදුම් කරන්නේ මොකාට ද? අම්මා මම ඉස්කේලේ යන කොට දැනුත් දෙන්නේ සන දහයයි.”

“සිරිමල්ට සන දහය ඇති ද?”

“ඇති” යි සිරිමල් සන්තෝෂයෙන් ම කිය. “මම ඉස්කේල්දි යාච්චන්ගේ කාංච්චලට යන්නේ නැහැ. ඒවාට ගියෙන් වියදුම් කරන්න සල්ලි ඕනෑ.

“සිරිමල් කාංච්චලට නොයන්නේ සල්ලි නැති නිසා ද?”

“ඒ නිසාම තෙවී. සල්ලි තියෙනවා නම් කාංච්චලට යන්න තිනෙනවා.”

“කාංච්චලට යන්න ආසා නැදේද?”

“වැඩ ආසාවක් නැහැ. තාත්තා ගෙදර ආවාම කොමහ්වත් යන්නේ නැහැ.”

“මේ පාර සිරිමල් පන්තියේ කි වෙනියා ද?

“දහසය වෙනියා”යි ඔහු වහාම පිළිතුරු දුන්නේ ය.

මා උගන්තා කාලයේ පන්තියෙහි දෙවැන්නාට පහළ තැනකට නොවූවෙන පිළිය මම වියම් කෙමලුම්. තාත්තා මට අභ්‍යන්තර දුන්නේ පන්තියේ පළමු වැනියා නොමෙ තම් දෙවැනියා වන්වයි. සිරිමල් පන්තියේ විස වැනියා එව ද මෙනකා යිහුට දෙයේ නොකියයි. පාඩම් විභාගයෙන් අයමර්ථ වුවහාන් පළුණි ඇ. සිරිමල්ගෙන් ප්‍රශ්න අයන්නේ. සිරිමල් හැම පාඩම් විභාගයෙන් ම සමර්ථ වේ ය.

“අරවින්ද මාමා කයාද නොබැන්දේ ඇයි? කයාද බදින අදහසක් නැදේද?”යි සිරිමල් සිනාසේම්න් ප්‍රශ්න කෙලේ ය.

“කසාද බදින්න මට කවද්වෙන හිතුනේ නෑ.”

සිරිමල් මගේ මුහුණ බලා සිනාසුණේ ය. ඔහු සිනාසුණු දුටු මට මේනකා මතක් වේ ය. ඔහුගේ ඇස් දෙකත් මුහුණත් ධර්මදාය ගේ ඇස්දෙකටත් මුහුණටත් සමාන ය. ඔහුගේ දෙනොලත් කටත් මේනකාගේ ය.

“අරචින්ද මාමා කසාද නොබදින්නේ සරෝජීනි තැන්ද බැඳු ගන්න බැරි උණ නිසා යයි අමමා කිප ද්‍රියක් කියනවා මට ඇහුණා.”

“සිරිමල් ඒක විස්වාස කරනවා ද?”

“එහෙනම් මාමා කසාද නොබදු ඉන්නේ මන්ද?”

“මිනිහෙක් කසාද බදින්නම සිනැ ද?”

“මම දැන්නේ නැහැ. අරචින්ද මාමාට තනියම ඉන්න කළී. මැලි නැදේද?”

“උදේ කන්තෝරුවට ගියාම මම ගෙදර එන්නේ ගවස.”

“මාමා මෙට්ටු වෙන්නේ කසාද නොබදින්ද නිසා යයි අම්මා කියනවා.”

මම සිනාසුණුමි. මා සරෝජීනි ගැන සිතමින් තාන්ත්‍රවා වෙතියි අක්කා තවම සිතයි! වස්තුව හා දේපල ද තවත් ඇතැම් වෙතියි අක්කා තවම සිතයි! වස්තුව හා දේපල ද තවත් ඇතැම් කරුණු ද ගැන මේනකාට දුර දක්නා නුවණක් ඇත. ආදරය ගැන ආදරය ගැන ඇට කිසිම අත්දැකීමක් ඇ අනන් මතන් දෙඩියි. අදරය ගැන ඇට කිසිම අත්දැකීමක් ඇ අනන් මතන් දෙඩියි. ආදරය ගැන ඇට කිසිම අත්දැකීමක් ඇ අනන් මතන් දෙඩියි. පෙර තාන්ත්‍රවා ගැන ඇට ඇඟිල් පෙර සිතමින් වෙතියි. අක්කා සිතන්නේ මේසේ ය.

අරචින්ද සරාට දූඩි ලෙස ආලය කෙලේ ය. අරචින්දගේ වරධන් ඇ සිරිදාය හා විවාහ වූවා ය. ඔහු කසාද නොබදින්නේ වරධන් ඇ සිරිදාය හා විවාහ වූවා ය. ඔහු කසාද නොබදින්නේ වරධන් ඇ සරෝජීනි ගැන සිතමින් ගෝක වත හෙයිනි. මේනකාගේ මේ සරෝජීන් වෙනස් කිරීමට මම නොයෙක් විට වැයම් කෙළෙමි. සමහර විට මම කෝපයන් ඇට දෙයි කිවෙමි.

“මම කසාද නොබදින්නේ කසාද බදින්ට සිනැ කමක් නැති නිසා. අක්කාගේ අන්දැකීම මගේ අන්දැකීමට වෙනස්. ඒක නොසලකා අක්කා දෙඩිවනවා”යි මම සිනායෙමින් කිවෙමි.

“අරචින්ද මාමා දැන් ටිකක් වයසට ගිහිල්ලා”යි කියමින් සිරිමල් මගේ මුහුණත් පැයුණු මකස් යහිත හියන් ලදය බැලුමේය. “දැන් කසාද බදින්න උච්චනාවක් නැත්තේ එ නිසා. නාමුන් තරුණ කාමල් අරචින්ද මාමා කසාද බදින්න හිතාගෙන තිවිය නොව.”

“නැහැ.”

සිරිමල් මා හා කතා කරන්නේ මේනකා නොයෙක් වර වා ගැන කිසු මද සිනැ කමින් අසාගෙන සිටි හෙයිනි.

“එහෙනම් සරාජීනි තැන්දට ආලය කෙලේ මොකාට ද?”

“ආලය කෙලේ කසාද බදින්න අදහසකින් නොවී.”

“එහෙනම් බොරුවට ද?”

“බොරුවට නොවී.”

මා සිරිමල්ට දුන් පිළිතුරු ඔහුගේ පමණක් නොව මගේ ද පුදුමයට හේතුවකි. සිරිමල් සරාජීනි ගැන මගෙන් ප්‍රශ්න ඇස්න්නේ ඒ ප්‍රශ්නවල අරුත් දිනගෙන නොවේ; ඔහුගේ අම්මා, ධර්මදය හෝ අනිකුතු සමහ මා ගැන කතා කරනු ඇසිමෙන් උපන් කුහුල නියා ය. එහෙත් ඔහුගේ ප්‍රශ්න නියා සරාජීනිගේත් මගේත් අතිතය පිළිබඳ හැඟීම් මතුවෙකි. ඒ හැඟීම ගෝකයට මෙන් සොලිනයට ද හේතු වෙයි. බන් ජිනාදයට විවාහ කරදීමට මා තීරණය කර ගත්තේ මිට දෙනුන් ද්‍රව්‍යකට පෙර ය. ඒ බව මම බනීට හැර අන් කිසිවකුට නොකිවෙමි.

දුන් මගේ සිත පාඨ අම්බලමක් වැන්න. මා අමතක කරදුම් මගේ පායැල් ජීවිතයන් සරාජීනින් මට සිහිවෙයි.

සිරිමල් ගිය පසු මම මගේ අල්මාරි ලාඩුවුව හැර එහි තුළුණු ලියුම් එකිනෙක ගෙන කියවිමි. ඒ ලියුම් අතර තුළුණ් සරාජීනි මට එවු අවසාන ලියුම පමණි. ඇගේ ලියුම් මා පුළුස්සා දුම් බව මට මතක් වූයේ ඒ ලියුම කියවදීදි ය. සරාජීනි ඒ ලියුම ලියන්ට ඇත්තේ සිරිදයට ඇල්මක් ඇෂ තුළ හටගන්ට වූ බැවිනි. ඇ බ්‍රියගත්තේ වැඩි කල් යන්ට පෙර මා අමතක කොට සිරිදය හා විවාහ වෙන්ට සිදුවෙනියි ඇට ගැහුණු බැවිනි.

බන් ජිනාදය විවාහ වී මගෙන් වෙන්ව ඔහු සමහ යයි. ඇ මගෙන් වෙන්ව යන්ට පෙර ඇෂ හා කතාභග කිරීමට මා තුළ දැඩි ආසාවක් හට ගත්තේ ය. මම ඇ මගේ කාමරයට කැඳවුයෙමි.

ඇ එන්ට පෙර මම ලාම්පුවෙහි එලිය මදක් අඩු කෙලෙමි. නොයෙක් හැඟීම් ගැටිමෙන් අවුල් වුණු මගේ සිත මගේ මුහුණෙන් හෙළු වෙතියි මම සිතුවෙමි. බනීගෙන් පමණක් නොව අනික් කවරකු ගෙන් වුව ද සැහවිය යුතු හැඟීම් මගේ සිතට නැගියි. නිශාවරයන් වැනි ඒ හැඟීම් ප්‍රිය කරන්නේ එලිය නොව අදුරයි.

අඩ එලියෙන් එලිය වුණු කාමරය බිම් ගෙයක් වැන්න. කුරු-මිනි සතුන් නගන හඩ ද පහන් එලිය අඩුවන විට මදක් අඩුවියයි මට හැඟීනු. බන් කාමරයට ඇතුළු වන්ම අගේ තිසේහි ගැල්වුණු පුවද පැනින් හා මුහුණෙහි තැවරණු පුයර සුමෙන් ද නහින සුවද මට දැනිණ. හෙට කවිවේරියෙහි දී ජිනාදය සමහ විවාහ ජීවිතයට ඇතුළු වන බව ඇ දැනියි. කවිවේරියට යන විට ඇදීමට මා සාරියක් හා හැටියක රෙදී දෙගනැවීන් ඇට දුන්නේ මිට දෙදාවසකට පෙරය.

හැටවය කහ මැතිමට ඇ ද්‍රව්‍යක්ම ගත කළා ය. ඇ හැටවය කුපු-
වේන් අනතුරුව එය නවා අල්මාරියෙහි තැබුවේන් මවක දරුවකුට
සාත්තු කරන තරම් සැලකිල්ලකිනි. ඇ විවාහ ජීවිතයට ඇතුරු
වන්ට සුදුනුම් වන්නේ කෙතරම් ප්‍රිතියකින් ද? මා භා විවාහ
ජීවිතයට ඇතුළන් වන අදහසින් යරෝජිනි ලියුමක් එවුයේ කෙතරම්
ප්‍රිතියකින්ද මට වැටහෙන්නේ දන් ය.

අඩ එළියෙන් එළිය වුණු කාමරයට තමා කැදැවූයේ කුමටදියි
සිතන්නාක් මෙන් බති වටහිට බලුවා ය.

“කවිවේරියට යන්නේ හෝ. විවාහය ලියා පදින්වී කරන්.
නො 2.45 ට. නැකත ඒ වෙළාවටයි”. මම ඇගේ සැක දුරු කරන
අදහසින් කිවෙමි.

“මට මතකයි” බති සන්නෝපයෙන් පිළිතුරු දැන්නා ය.

“තැපැල් මහත්තයාටත් කවිවේරියට එන්තයයි මම කිවිවා.
වෙන කාටවත් කිවිවේ නැ. තැපැල් මහත්තයා එනවාට අකැමැති
නැ නෙව ද?”

“නැහැ. සරෝජිනි නොනාන් සිරිදස මහත්තයාත් එනවා
නම් මම කැමැතියි.”

ඡ්‍රුන් කැදැවීමට මම නොසිනුවෙමි. මා ආරාධනා කළමනාත්
ඡ්‍රුන් දදදෙනාම එතු නිසැක ය.

“මම සිරිදසට කියන්න හිතුවේ නැ. උඩ කසාද බදින බව
සරෝජිනි නොනා දැන්නවා ද?”

“මම හිතන්නේ නැත කියා. ඒ නොනා එක්ක මම කවුවන්
වෙන තුන ගතරකට වැඩිය කනා කරලා නැහැ.”

“ප්‍රෙනෙනම් උඩ ඒ නොනට එන්තයයි ආරාදනා කරන්න
හිතුවේ කුමට ද?”

“කිවිවාත් ඒ නොනා ඒය කියා මම හිතුවා.”

“දන් ඒමොල්ලන්න කියන්න කාලයක් නැහැ. ප්‍රුඩින්
උමණාත් මම හෙට උමද් සිරිදස මහත්තයාගෙන් අහන්නාම්... උඩ
මා උහට ඇවින් අවුරුදු දශයක් පමණ වෙනවා” ඔ කියලින් මම
බිම බලාගෙන්මලි. මලේ ගේකාකුල මූහුණ ඇට පෙන්නිමට මම
ලේඛා විමි. අවබන පන්තිය දක්වා උගත් නමුන් බති භැඳිදු ගී
ඇත්තකි.

“ගෙදර ඇරලා යන්න උඩට කනාගාවු නැදීද? ” ඔ මම
අනතුරුව ප්‍රශ්න නොලෙමි.

“මහත්තයා බලන්න අපි එනවා” ඔ බති නොසිනාම පිළිතු
දැන්නා ය.

වල් කළු රවනා කිරීම ගැන බතිට තරවුවු කළ ද සිට ඇ මා අමතා කනා නොකළා ය. මෙතකා බතිටත් ඇගේ අම්මාටත් නොදුවම බැංශ වැංචි ශිය ද්‍රව්‍යසහි බති වරක් ‘මහත්තයා’යි මා ඇමතුවා ය.

“මම තිනාගෙන හිටියේ උඩ පණ තියෙන කළ මෙහි ඉඳිය තියා.”

ඇ අසන්තෝෂයෙන් ඉවත බලා ගත්තා ය. ජීනදය භා යහළ විම ගැන මා බතිට බැංශ වැදුමෙන් ඇ ඔහුට යවන ලද ලිපුම් දෙකක් මෙතකා මට ගෙනැවිත් දූන් ද්‍රව්‍යසහි පමණි. ඇගේ මුරංඩු කම දැනගත් පසු මම ඇට තරවුවු නොකළේමි. හෙට ඇ ජීනදය හා විවාහ වෙයි. මෙගේ අසන්තෝෂය කෝපයෙන් තොරව හෙළි කළ යුතු ය.

“උකුට භාම වැඩි වයසක් නැහැ. උඩ ජීනදය වගේ මිනිහෙකුට ආලය බැංශ ගනිවියයි මම තිතුවෙට නැහැ.”

“මට හැම දම මහත්තයා ලහ ඉන්න ප්‍රමුඛතා? ”යි බති ඉවත බලාගත් වනම කිවා ය.

“හැම ද ම මෙගේ ලහ ඉන්නයයි මම උකුට කවදුවත් කිවිවේ නැ.”

“නොකිවිවට මහත්තයගේ අදහස ඒක වෙන්න ඇතුළු මම තිතුවා.”

මා තුළ හටගත්තේ කෝපයකි. වැරදි කාරයා මා ද බති ද සනු මට නිශ්චිතය කළ නොගැකි ය. මා මැද වියට ලංචුවකු වුව ද බති ගැන සිතුවේ මුශ්‍යයකු ලෙස ය. බති මුශ්‍ය වයසහි සිටිය ද මුශ්‍ය ගැහැනියක් නොවේ. ඇ පළමුව සිතන්නේ තමා ගැන ය. තමා ගැන සිනන හැම විවම ඇ මට වධා තුවණුත්තක බවට ප්‍රකට කරයි.

මවන් සමඟ බති මා වෙත පැමිණියේ දිරාගිය කයක් ඇති තිහන කෙල්ලක ලෙසිනි. මා ඇඳුම පැලදුම් සපයා දදීන් ඇට ඉග්‍රෑනු-වි අනුකම්පාවට එක්වුතු බොලද හැඟීමෙනි. මා ජීවත් වන තනක් ඇ මා ලහ වෙයෙනියි සිතුවට ඒ බොලද හැඟීම නියා ය. ඇට බැංශ වැදුමට මට සිතෙයි. එගෙන් මෙගත් ගැලපී යන අදහසින් තරුණ-සකුට ආලය බැංශගෙන ඉන්නා ඇට බැංශීමෙන් හෝ බණ දෙසිමෙන් හෝ මෙගේ හාඳ කම මෙන් බොලද කම ද ප්‍රකට වෙයි.

“මම තිනාගෙන උන්නේ උඩ අමර් කන්තෝරුවේ ලියන්නෙකුට කසාද බැංශලා ලදන්න.”

මකෝපය මැඩගත් මට මෙසේ කියවුමන් අනික් වවන මෙගේ කට්ට තා බැවිනි.

“ලියන මහත්තයෙකුට මම කැමැති තැහැ” යි බත් තරභයෙන් කිවා ය.

ජීනදස් හා විවාහ වනු වැළැක්වීමට මා තවමත් වැයම් කර. නියෝග බත් සිතයි. මා අදහස් කරන්නේ ඇ මා වෙතම රඳවා ගැනීමාය. ලියන මහත්තයෙකු පිළිබඳ යෝජනාව බොරුවකි. ඇ එසේ සිතිම ආසාධාරණ නොලේ. ජීනදස්ට විරැදුෂ්ධව කතා කරන්ට සිතෙන හැම විටම මගේ සිතට නහින්නේ බත් ලියන මහත්තයෙකු කසාද බැඳ දීමේ අදහසයි. එහෙත් මම කිසි ද්‍රව්‍යක බත් පිළිබඳ යෝජනාවක් ලියන්නාකුට නොකෙලෙමි.

වැඩි ආසාවකින් කිසිවක එල්ල නොගැනීම නිසාදෝ මම කිසි වකුට කෝප. නොවන්ටත් මට අප්‍රිය වුවන්ට වුව ද අනුකම්පා කරන්ටත් පූරුෂ වීමි. එයින් මගේ ආත්ම විශ්වාසය නැතිවිය.

බත් අරබයා මා ක්‍රියා කරන්නේ කුහකයෙකු ලෙසිනියි මම ඇතුම් විට සිතිමි; මා ක්‍රියා කරන්නේ අනුකම්පාවෙන් පිරි භදු ඇත්තකු ලෙසිනියි තවත් විටක සිතුවෙමි. මගේ වරිතය යට ක්‍රි ගති ගුණයන් ගේ සංකලනයකි. හොඳ මිනිසුන්ගේ වරිත ඒ ගති ගුණයන්ගේ සංකලනයකියි සිතමින් මම උණු ගිතෙල් මෙන් වැශිරෙන මගේ ආත්ම විශ්වාසය දුඩි කොට ගැනීමට වැයම් වැශිරෙන මෙන් ආත්ම විශ්වාසය දුඩි කොට ගැනීමට ගැනීමාය. කෙලෙමි. දුඩි මමත්වය ඒ අනුව ක්‍රියා කරන්ට ගක්තිය නැත්තා කුට ජීවිතය සාර්ථක කරගත නොහැකි ය.

නම පියාගේ රෝගය අසාධාරණ විම නිසා සරෝජීනිගේ සිරිදායා දෙනුන් ද්‍රව්‍යක සිට මුවපියන්ගේ ගැඳර වාසය කරනි. සරෝජීනි අදේ ලගින් නොයෙල්වී ලෙඩාට සාත්ත්‍ර කරයි. ලෙඩා දුටු විශය මගේ සිත තැනි ගත්තේය. ඔහුගේ මූහුණ බෙහෙවින් ඇමුණු වි ඇත. ඒ අමුතුවට හේතුව ඔහු විදිනා කායික වේදනාව විය නො හැකි ය. ඔහුගේ මූහුණෙහි ඇඹුණු අසාධාරණ ලකුණු තේරුම ගන්ව වැයම් කළ මට සිහිවුයේ මරණයයි.

“තාත්තා අසනිපයෙන් ඉන්න බව මම දෑනේ නැහැ” යි මම කිවෙමි. ගෝකයෙන් මැලවුණු සරෝජීනිගේ මූහුණ දුටු මම දෙශක විමි.

“තාත්තා ලෙඩා වෙලා සුමාන දෙකක් වෙනවා. ඒක සුළු අසනිපයක් නිසා වෙද මහත්තයාත් ගණනකට ගත්තේ නැහැ” යි ක්‍රියමින් සරෝජීනි කාමරයෙන් පිට වුවා ය. ඇ වට පිට බලා මට දු වි මෙස් කිවා ය.

“තාත්තාගේ ලෙඩා විකක් බරපතලයයි ද්‍රව්‍ය තුනකට උඩි වෙද මහත්තයා කිවිවා.”

“තාත්තා ලෙඩා උණ ද සිට සරෝජීනි ඉන්නේ මෙහේ ද?”

“ඔව්, සමහර ද්‍රව්‍යක ගැඳර ගොස් කටයුතු සොයා බලා ඇවා. සිරිදාය හතර ද්‍රව්‍යක සිට මෙහේමයි ඉන්නේ.”

“ඒ ද්‍රව්‍යවලට වඩා ලෙඩා අද ප්‍රහාකක් වෙනස් වෙලා ද?”

“ප්‍රහාකක් වෙනස් වෙලා. සිරිදාය වෙනින් වෙදෙක් ගෙන්වන්-තයි හිතාගෙන ඉන්නේ.”

ලෙඩාවූ ද සිට සරෝජීනි ලෙඩාට සාත්ත්‍ර කරයි. ඔහුගේ රෝගය ද්‍රව්‍යයින් ද්‍රව්‍ය විකින් විකම අසාධාරණ වන්ව ඇත. මූල සිට සාත්ත්‍ර කළ ඇට අසාධාරණ ලකුණු නොපෙනෙයි. මා සරෝජීනිගේ පියා අන්තිම වරට දුටුමත් මිට දෙනුන් මසකට පෙර ය. ඔහු මරණය සිහි කරවන තරම් වෙනස් වුවෙකියි අද මට හැඟීණු.

“තව වෙද මහත්තයෙකුට පෙන්නන එක මොඳයි.”

“සිරිදාය වෙද්ද ගැන වැඩිය දන්නේ නැහැ. අරවින්ද හොඳ වෙදෙක් දන්නවා නම් සිරිදායට ක්‍රියන්න. තාත්තා දෙස්තර බෙහෙත් වලට කැමැති නෑ. තාත්තාට ප්‍රහාකක් අමාරු ද?”

ලෙඩා කිහිප ද්‍රව්‍යකින් මියෙනියි යන හැඟීම මට සිතින් බැහැර කළ නොහැකි ය. ඒ හැඟීම මැබගෙනා අනිකක් සරෝජිත්තුව කිවෙමි.

“විකක් අමාරු හැඩිය. නමුත් එතරම බරපතල අමාරුවක වෙන්න බැහැ.”

“බති අද කසාද බදිනවාද?”

සරෝජිත්තිගේ ප්‍රශ්නය අසා මම පුදුම විමි. බතිගේ විවාහය ගැන මා සිරිදෙසට කිවේ මද වේලාවකට පෙර ය.

“කොහොමද දන්නේ?”

“බති මට ලියුමක් එවා තිවිනා.”

“කවදද?”

“ර්මයේ උදේ.”

බති සරෝජිතිට ලියුමක් ලියුමේ කුමක් නිසා ද?

“තාත්තාගේ අසනිපය නිසා නොවේ නම් මම කවිච්චිරියට එනවා. මම යනවා නම සිරිදෙන් ඒවි.” ඒ සරෝජිති අනතුරුව කිවා ය.

“බති සරෝජිති ආස්සරය කරන බවක් මම දන්නේ නෑ.”

“මම හතර පස් ද්‍රව්‍යක් බති එක්ක කතා කරලා තියනවා. ආ ආස්සරය කිරීමක් නොවෙයි.

බතින් සරෝජිතින් ඔවුනොවුන් ලංච ආග්‍රාය කරන්ව ඇතැයි මම සැක කෙලෙමි. හතර පස් ද්‍රව්‍යක් බති හා කතා කළ සරෝජිති කියයි. සරෝජිති සමහ වවන තුන හතරකට වඩා කතා නො කළ බව බති කිවාය. සරෝජිති බති ගැන තමා දන්නා කිසිවක් සහවන්ව වැයුම් කරනියි මම සිතුවෙමි.

“සරෝජිති හමුවන්නට බති තිතර ආවා ද”

“නෑ” ඒ සරෝජිති අසන්නේත්සයන් පිළිතුරු දුන්නාය. “මම බති ආස්සරය කෙලේ නෑ; කිහිප ද්‍රව්‍යක් බති එක්ක කතා කරලා තියෙනවා. ඒ හැම විටම බති හදිසියේ හමුබලිණා. මා බලන්න බති ආවේ නැහැ. බති ජීනදය ගැන මට කිසිවක් කිවේ නැහැ.”

සරෝජිති අවසාන වවන කිෂේ මගේ ප්‍රශ්නය තමාගේ අසන්නේත්සයට හේතු වුණු බව හහවන පිළිය මිය යුතු ය.

“අරවින්ද තාත්තාගේ ලෙඩ බලන්න ආයිත් එන්න” කියමින් සරෝජිති ලෙඩාගේ කාමරයට ගියා ය. “මම ලඟම ඉන්න ඕනෑ තාත්තා හැම එකටම අඩාන්නේ මටකි. අමමාට ගෙදරන් තාත්තාගේ වෙළඳාමන් ගැන සොයන්න තියෙනවා.”

මා පමණක් බති සමඟ කවිවේරියට යැමට වඩා මේනකා අඛාගෙන යැම මැනැවැයි මට හැහුණු බැවින් මම ඇ බලන්ට තියෙමි. බති සරාජීනිට ලියුමක් යැවුවේ ඇ කවිවේරියට කැදෙවනු යිනිස විය යුතු ය. මට වඩා ඇ ලෝකය හඳුන යි; ලෝකය ගෙන සිතියි. මා ලෝකය ගෙන සිතන්නේ ලෝකය නොසිතා ක්‍රියා කිරීමෙන් පසුය.

මේනකා මට බැණු වැදුණා ය. සිරිමල් ගෙදර නොසිට් බැවින් ඇගේ ඇනුම බැණුම් ඇසුවේ මා පමණි.

“උඩ ඔය ඔක්කොම කරන්න තින්ද කරගන්නේ මගෙන් අහලාද?” දි මේනකා කොළඹයෙන් ප්‍රශ්න කළා ය. ඇගේ සාරිය පරණ ය. එය මිට අවුරුදු ගණනාකට පෙර ඇදි සාරි තුන හතරෙන් එකකි.

“අක්කා හය්යෙන් කතා කරන්න එපා. ගෙදර වැඩ කාරයන්ට ඇගේවි” දි මම සෙමින් කිවෙමි.

මේනකා වෙන දටත් වඩා එඩිතර ය. වයසින් වෙනස් වූ එක ගොජකදු ඇගේ මුහුණෙහි නොවී ය.

“වැඩකාරයෝ කුස්සියේ. උන්ට ඇහෙන්නේ නැහැ. උන් මේ අගලක ඉන්නවා දැයි බලාලා එන්නම්” කියමින් අක්කා නැහිට ගොස් කුස්සිය පැත්තට එබැං බලා ආපසු ආවා ය. “උඩ වල් ගැනි-යක් එක්ක කවිවේරියට ගොහින් ඒ ගැනි වල් මිනිහෙකුට කසාද බැදලා දුන්නාම වැඩ කාරයන්ට ඇහෙන්නේ නැද්ද?” දි මේනකා අඩු නොවූ කොළඹයෙන් ඇසුවා ය. ඇගේ මුහුණ රතු වි ය.

“මම අකමැති ඒක වැඩකාරයන් දැනගන්නවාට නොවී. අක්කා කොළඹයෙන් බතිට බැණු වැදෙනවා ඇහුණාම උන් හිතන්-ගේ අනිකක්.”

අක්කා කොළඹයෙන් සිනාසුණා ය.

“උන් හිතන්න ඉස්සර ගමේ මිනිසුන් ඒවා හිතාලා ඉවරයි. වල් මිනිහෙකුට ලියුම ලියා උං එක්ක පැනලා යන්න හිටි ගැනි ගේ ඒ මින්හාටම කසාද බැදලා දෙන්න යනවා! උඩ කවිවේරියට යන්න මට අඛාගාන්න ආමට විලි ලජ්ජා ඇතිව ද?” දි අසමින් මේනකා සෙම්වකු දෙය බලන්නාක් මෙන් මා දෙය බැලුවා ය.

“සරාජීනි මට ආලය කළා. කවි රවනා නොකළ නාමුන් මට ලියුම ලියුවා. මවුපියන්ට කුදගහගන්නය ක්‍රියා මම අඛාගන ගැනිකට යන්න කැමැති යයි ඇ මට ලියා එවිවා. අක්කා සරාජීනි එන් මටත් අනුබල දුන්නා” දි මම සන්සුන් ලෙස කිවෙමි.

මේනකා මගේ මෝඩ කියුම මළවන අදහසින්දේ සිනාසුණා ය.

“සරාජීනි වැදගත් පවුලක ගැනු ලමයෙක්. උඩත් ඒ වගේම වැදගත් පවුලක ලමයෙක්. සරාජීනි උඩට වල් කවි ලියුවේ නැහැ. ඇ උඩ ජන්ලේ ලගට ගෙන්නුවේ නෑ. ඇ උඩේ ඇගේ එල් ලෙන්න ආවේ නැහැ. ඇ උඩ භදුගත් වල් ගැනි වගේ යන එන ම. නති ගැනියක් උණේ නෑ.” සි මේනකා ඉතා සේමින් කිවා ය. ඇගේ කෝපය අතුරු දහන් වි ය. ඇගේ මූහුණ ගෝකාකුල වේගයක් ගත්තේ ය.

“මම සරාජීනිගේ මවුපියන් බතිගේ මවුපියන්ට සමාන කෙලේ නැහැ. සරාජීනි බතිට සමාන කරන්ට හිතුවෙන් නැහැ. එහෙම අදහසකින් කිවාවා නම් මම වැරදි කාරයෙක්. මම වැයම් කෙලේ අක්කා ඇත්ත යුත්ත නොසලකා කතා කරන බව මතක් කරන්න විතරයි.

“මම බතිට බැණ වැදුණෙෂ අරචින්ද ඇත්ත යුත්ත සලකන්නේ තති නිසා. බති මගේ කවු ද? උඩේ කවු ද? උඩ අර වල් මිනිහට කාර එකක් අරගෙන දුන්නා! බතිට දැවැද්දට රුපියල් පන්සියක් දෙන්න යනවා.”

‘‘රුපියල් පන්සියක් දෙන්න යන බව අක්කා ද්‍රාන කොහොමද?’’

‘‘උඩ හිතන්නෙත් ජීවත් වන්නෙත් ඇස් දෙක පියාගෙන’’ සි කියමින් අක්කා මා දෙස බැලුවේ අනුකම්පාවෙනි. ‘‘උඩ ඇස් දෙක ඇරගෙන ජීවත් වෙනවා නම් ඔහාම ප්‍රග්‍රහ මගෙන් අහන්නේ නෑ. ලෝක් මිනිසුන් දෙන්නෙක් එක වගේ නෙවි. පවුල් දෙකක් එක වගේ නෙවි. සහ්දරයෝ දෙදෙනෙක් එක වගේ නෙවි. පොල්ගස් දෙකක් එකවගේ ද? උඩ හිතන්නේ ඒ ඔක්කොම එක වගේ ය කියා. ගස් දෙකක වෙනස මකන්ට බැර නම් උඩට මිනිසුන්ගේත් පවුල්වලත් ගමින් වෙනස්කම් තති කරන්න ප්‍රථමන්ද? බති බදින්න යන අර වල් මිනිහා ඒ තොරතුරු කිය කියා හැම තැනම ඇවිදින බව උඩට හිතන්න බැහැ. උඩ හිතන්න ද්‍රාන්නෙත් නැහැ.’’

‘‘බතිට රුපියල් පන්සියක් දීම වැරදිද? ඇ අවුරුදු නමයක් පමණ මගේ වැඩපල කරා.’’

‘‘බතිට රුපියල් පන්සියක් දීම වැරදිදුයි අහන්නේ දැන්ද? බතිට රුපියල් පන්සියක් නොවයි දහක් දුන්නාත් වරදක් නැත්තේ දෙන්න ගන්න ඕනෑම විදියට දුන්නාත් විතරයි. අම්මා කොඥේවත් ගෙදරක අමාරුවෙන් ජීවත් වෙනවා. මම අඩ ගැහුවාට අම්මා එන්නේ නැහැ. අම්මා උඩේ ගෙදරට අඩගහන්න උඩට මත්, උණේ නැහැ.’’

“අම්මා ගෙදරින් පිට කෙලෙළේ අක්කා” යි අක්කාගේ වෝදනා ඉවසා සිටිය නොහැකි වූ මම කිවෙමි.

“නෑ” යි මේනකා ඉතා ගාන්ත හඩින් කිවා ය.

තාන්තා අපහන් මුදල් ගත්තු බව අම්මට කිම වැරදිද? බාන්තා මුදල් ගත්තේ ගේත් වත්තත් අපට ලියාදිලා. අම්මට ගෙවල් මොකාට ද? ඔය වල් ගැනී උණ ලහ නොසිටියා නම් උණ අඩ නොගැහුවත් අම්මා උණ ඉන්න තැනට ඒවි.”

කස පහර ලබුවකු මෙන් මගේ සිත වෝදනාවෙන් ඇඟිරෙන්ට වි ය. ගතානුගතිකව සිතන අක්කාගේ වෝදනා වලින් සියේට අනුවක් වැරදි බව මට වැටහෙයි. වැරදියයි වැටහෙන්නේ ගතානු-ගතික ලෝකය අනුව නොසිතන මගේ බුද්ධියට ය. ගතානුගතික ලෝකය විසින් සකස් කරනු ලැබූ මගේ හැඳිම ඒ වෝදනා හරියයි හඳියි. බුද්ධියත් හැඳිමත් ගැටීමෙන් වෙගසුණු සිතක් ඇති මා තිදු වැටෙන්නකු ලෙසිනි මේනකාට පිළිතුරු දුන්නේ.

“අම්මාට මම මාස් පතා රුපියල් විස්සක් යවනවා. අම්මාට ඊට වඩා සල්ලි ඕනෑ තැන කියනවා. අම්මා එන්නේ නැති නිසා මම අඩගැහුවේ නෑ.”

මගේ ගෙදරට ඇවිත් ජීවත්වනු පිණිස මම අම්මාට හඩ නොගැවෙමි. එය නොදුනම සිදුවූ වරදක් නොව බති මගේ ගෙදර ජීවත්වන නිසා සිදුවූ වරදකි. මගේ වචන නැයුණකු මෙන් මේනකා නොනවත්වා මට වෝදනා කළා ය.

“උඩ වෙනම ගෙයක පදින්වියට ගියේ උපාසකයෙකු වගේ ජීවත් වෙන්න හිතාගෙන. උඩ එහෙම ජීවත් වෙන්න හිතුවේ සරාජිනි උඩ කිසි දහිරයක් නැති මිනිහෙකියි සිතනවට ලැජ්ජා-වෙන්. බතිට උගන්නා ඇති දැඩි කිරීම නිසා උණ කුහක ජීවිතයකට පුරුදු උණා.”

මේනකා කියන්නේ බොරු නොවේ. ඇ දැන්නා වික මහත් මකාට කියයි. මගේ සිත ඇතුළට වදින්ට තරම් වැටහෙන නුවණක් ඇට තැන. අප දෙදෙනාම ද්ව උපන්නේ එකම මුළුපියන්ටයි; ග්‍රුමෙන් ඒ මුළුපියන් ඇයුරු කරමිනි. එහෙන් මේනකා මා බාදුනයි; මේනකා මදක් භාදුනන මම මා නොභාදුනන්නොක්මි! චම්නකා හැම විට මා පරාජය කරයි. ඇ මා භාදුනා ගැනීමට මා වෙහෙසි තමා භාදුනාගෙන තමා මකාරෙහි දැඩිම දැඩි විශ්වාසය ඇතිව සිතයි; ත්‍රියා කරයි.

“උඩ අර වල් ගැටයට කාර එකක් අරන් දුන්නේ බති සන්-ඡත්ස කරන්න. බති ඒ වල් මිනිහට ආලය බැඳ ගත්තාට උණ තිරහයි. තමුන් උණට උන් ඇත් පන්නා දමා ජීවත් වෙන්න තරම් සිතක් නෑ.”

මානයෙන් තොරවුවකු වුවද මා මේනකා කරන අවමානය ඉවසුයේ අමාරුවෙනි. අම්මා අමතක කොට මා බත් සඳහා වියදම් කිරීම නොමතා ය.

“අක්කා මට කරන වෝද්‍යාවල ඇත්තක් තියෙනවා” යි මෙ ගෝකයෙන් කිවෙමි. “දැන් කරන්න දෙයක් නැහැ. තරු නොවී අක්කා මාත් එක්ක කවිවේරියට යන්න එන්න.”

“බතිගේ මංගල්ලඹට මම එන්නේ නැහැ. මට අඩ ගහන්ත එපා. උඩ මට අඩගහන්නේ කුමටදුයේ මට තෝරනවා. උඩ තනියම බති කාර්ඩක් පටවාගෙන යන්න කැමැති නැහැ. උඩට එක උණත් මතක් උණේ අද?”

“ඒ නිසා තමයි මම අක්කාට කවිවේරියට යන්න අඩගහන්නේ”

බති කවිවේරියට කැදුවාගෙන ජීනදසට කසාද බැඳ දෙන්ට තිරණය කරගත් අවස්ථාවහි ගමේ මිනිසුන් ගැන මම නොසිතුවෙමි. ඔවුන් ගැන සිතුවේ බති සරුජීනිව ආරාධන කරන්වයයි ගෝතනා කළ අවස්ථාවහි ය.

ලෝකය ගැන නොසිනා අවංකව ජීවත් වන්ට වැයම් කරන්නා ඔවුන්ගේ නින්ද පරිභව ඉවසිය යුතු ය. නොඑසේ නම් ගතානුගතිකව ජීවත්විය යුතු ය.

ගැමියන්ගේ වෝද්‍යා මට නැසේයි; ඇසුන්ත් කන් සිදුරු ඉක්මවා ගොස් මගේ සිතට නොවදියි. එහෙත් ඔවුන්ට පෙනී පෙනී බති සමඟ රියෙහි නැහ මා කවිවේරියට යන්නේ කොසේද?

“මට කවිවේරියට එන්න බැහැ අරවින්ද” යි කියමින් අක්කා යළින් මා පූවුවෙහි වාඩි කරවන්න වැයම් කළා ය. “ඉදහන් බත් කාලා යන්න. ධර්මදස නැතිව මම විතරක් බති එක්ක කවිවේරියට යන්නේ කොහොමද” යි අක්කා මදක් ගෝකයෙන් තෙපලා ය.

“බත් කන්ත වෙනින් ද්‍රව්‍යක එන්නම්” කියමින් මම ගෙයින් එළියට බැස්සෙමි.

ද්‍රව්‍යේ කැමට ගෙදරවලට යන පාසැල් දරුවන් සහ දුරියන් සහිත බක්කි කරන්ත දෙකක් මට හමු වී ය. කුඩා දුරියන් හමදනාකුන් පටවන ලද එයින් එකක් අදින්නේ ගොන් මාල්ලෙකි. මොවෝරිය දෙකක් බක්කි කරන්ත දෙකම කානුවට ලංචන තෙක් පාරෙන් පිට් පන්නමින් වේගයෙන් දිවිය. එයින් එකක් මා ජීනදසට මිලෝ ගෙන දැන් මොවෝරියයි. එය පැදවුයේ ජීනදස නොව අනිකෙක් ඔහුට අමතක වූ දෙයක් ගෙනෙනු පිණිස ඔහුගේ යාල්වක් රිය පදවා ගෙන යන්න ඇත.

මා ගෙදරට ලහාවන විට බත් ඇදපැලදගෙන සිටියා ය. ලා නිල් පාට පට සාරියෙන් භා නිලට වඩා සුදුට භුරු සැට්ටියෙන් දී සැරසුණු ඇ මනමාලියකියේ කිසිවෙක් නො සිතයි. ඇගේ හිසටත් කොංඩ ගැටයටත් අතර පිවිව මල් පොකුරක් වී ය. මනමාලියක් කොංඩයහි මල් නොගසයි. සින් කමිනිපට දදකෙළවර එල්ලන මත ඇට දෙකක් ඇති අරුණල් දෙක නිසාද්‍රා ඇගේ මූහුණ අමුතු ප්‍රියකරු බවක් ලැබේ ය.

“මම කළින් ඇදගත්තා” යි ඇ සන්තෝෂයෙන් කිවා ය.

ඇගේ මටත් මාත් හැර යන මේ අවස්ථාවහි ඇ මෙතරම් සන්නෝජ වන්නේ කෙසේ ද? මහුල් ඇදුම් හැදගත් වේලේ පටන් හැඩු මනමාලියන් දෙදෙනකු මා දැක ඇත. මවුහියන් හැර යන්ට විම නිසා මනමාලියට හැඳෙන්නේ ගෝකය නිසා ම නොව ප්‍රිතියට එක් වූ ගෝකය නිසා විය යුතු ය.

“කළින් ඇදගත්තා එක භාඛායි. සරෝජීනි නොනාගේ තාත්තාට භුජක් අමාරුයි.”

“ඇපොයි! භුජක් අමාරු ද?” යි ඇ කනාවුවෙන් ඇසුවා ය.

සරෝජීනි බත් ආශ්‍රාය නොකළා ය. එහෙත් බත් සරෝජීනි කෙරෙහි ඇලෙයි. සරෝජීනිගේ සිතෙහි ද බතිට එක්තරා ඇල්මක් ඇත. නොඟේ නම් ඇ කවිවේරියට යන්ට කැමැති නොවයි. මා නිසා නොවේ නම් මෙනකා ද බතිට ඇල්ම කරයි. බත් තම මටත ඇල්ම නොකරයි. මගේ ගෙදර වැඩකාරියකට බත් ඇල්ම කරන්නේ කෙසේ ද?

“තාත්තාගේ ලෙඹි නිසා නොවේ නම් සරෝජීනි නොනා කවිවේරියට එනවායි ය කිවිවා.”

බත් කන්ට වාචිවූ මම පුදුම විමි. මහුල් මේසයකට තරම වැංජන මාජ සම්බෝල බැදුම් අව්වාරු සහිත තසිම වලින් මේසය පිරි තිබිණු. ඇලුත් රෙදි හැට්ට ඇදගත් බතිගේ මව බතිටත් වැඩි සන්නෝජයෙන් තවත් වැංජන මේසයට ගෙනෙයි. වෙනාද ඇගේ මූහුණුහි දක්නා ලැබෙන ගරා වැටුණු ලකුණු අඩු ය. මෙතරම් මාජ එලවුම් උයනු පිළිය මම ගුණවතිට මුදල් තුද්නීම්.

“මේ තරම වැංජනත් මාජත් ඉවිමෙ මොකාට ද?” යි මම ඇයෙන්නෝජයෙන් ගුණවතිගෙන් අයුම්වත්මි.

“අද භාඳ ද්‍රවයක් නොව මහන්තයා!” යි කියමින් ඇ තම මූහුණට අමුතු වේගයක් දෙන තරම සිනාවක් නැහුවා ය.

බත් බත් පිහානක් තම කාමරයට ගෙන්වාගෙන කැවා ය. මම සුදු කමිසයයක් හැඳ පරණ රතු වයි පටියක් බැදුගත්තෙමි. සුදු තැලිසමකුත් කඩායකුත් හැදුගත් මම කන්නාඩිය ප්‍රහට වී හිය

පිරුවෙමි. මදක් පසුණු තට්ටය ඇති මගේ හිසේ කළ ආතරින් පසුණු කෙසක් සොයාගත හැක්කා අමාරුවෙනි. මීව නියක් හටගත්තේ ය. එය මගේ මුහුණ වෙනස්වී තිබෙනු දුටු මා තුළ වැන්න; අද රීයේ නොව කළක සිට විකින් වික නොදානෙන මගේ මුහුණ වෙනස් විමෙහි ප්‍රතිඵලයක් විය යුතු ය.

මම බතින් සමඟ ගොස් කුඩා සැලුන් රථයෙහි නැගෙමි පාරෙහි යන එන මිනිසුන්ගේත් ගෙවල දෙරවුව අසලට වි පාර බල සිටින්නන්ගේත් ඇස්වලට අප හසුවන්නේ ඔවුන් ඕනෑ කමින් අප දෙස බලුවහාත් පම . භාද ඇදුම්පැලුලුම් නිසා වඩාත් සුන්දර වූ රුපයක් ඇති බති සමඟ එකට වාචී වි යුම මගේ සන්නෝජයට හේතු වි ය. රිය කුඩා බැවින් ඇ මගේ ඇගේ හැපෙන තරම් ලැංශින් වාචී වි සිටියා ය.

මහ ගමන් කළ මිනිස්සු අප දෙස බැලීමට පවා නො වෙහු-සුමත් ය. මා හඳුනා ගත්තෙක් පමණක් අප දෙස දෙනුන් වරක් බැලුවේ ය. කවිවේරිය අසල දී මා හඳුනන්නන්ගේ කුහුල් බැලු-මට අප හසුවෙනියි මම සිතිමි. උන්ට ඕනෑ එකක් උන් සිතාවී. උන් ගැන මා සිතන්නේ කුමට දී? උන් සිතාසුණුන් මට වන භානිය කුමක් දී? ඉස්සර බමුණු පුරෝගිනයෙක් මැහැල්ලක ලවා දුරියක් ඇති දුඩී කෙලේය. මහු ඇ වැඩිවිය පැමිණි පසු තමාගේ බිරිදි කර ගත්තා ය. ඇ තරුණයකු භා භාද්‍රී ඔහු ලවා බමුණාට වොකු ඇත්තුවා ය.

උන් මාත් අර බමුණාට සමාන කරමින් සරදම් කළේත්. උන් දැන්නේ කොමොමද ජාතක කරාව? අන්ධුත ජාතකය කුවුරුත් දිනිත්.....ල් ගම්වල මිනිස්සු.....

කවිවේරියේ මිදුලට රිය ඇතුළු වත්ම මම ලේඛාවෙන් මිරිඹ-ණෙමි. බතිට පෙර රියෙන් බහින්ට පවා මට අමතක වි ය. රියෙන් බැස්ස බති මා දෙස බැලුවා ය. මම කළබල වි වහාම රියෙන් බැස්සයමි.

“මට මතක තැති උණා!” දී මම වට්ට නොබලාම කිවේ.

මම කවිවේරියෙහි දෙරවුවෙහි රඳවු දෙනෙත් ඇතිව ගමන් කෙලෙමි. ඔජ්ප්‍රවක් හෝ කුවිතාන්සියක් හෝ බැංශින් ගෙන කවිවේරියෙන් පිටවුණු ගැමියන් තුන් දෙනාකුන් හැර අන් කිසිවික මම තුළුවිමි. කවිවේරියේ ලියන්නන් මගෙන් ප්‍රශ්න අසනියි මම සිතුවෙමි. පොතක් උස්සා ගත් පියන් කාරමයක් වරක් අප ගේ බලා තැවතත් වරක් බැලීමට පවා නොවෙහෙසි ගමන් කෙලේ ය. ඇත සිටි ලියන්නන් දෙනුන් දෙනා පවා බැලුවේ මා දෙස නොව බති

දෙයි. ලියන්නන් මනාලියක දේස බලනවාට වැඩි කුහුලකින් තුවක්කු ලයිසන් ගන්ව එන තරුණීයක දේස බලනියි මට හැඟිණ.

බතිගේත් ජීනදසගේත් විවාහය ලියා පදින්වී කිරීම තුවක්කු ලයිසමක් සැපයීම වැනි ගතානුගතික කාරියකි. විවාහ ජීවිතයට ඇතුළත් වීම දුකා සේ සිදුකළ යුතු පෙළහරක් අද්ඛතයක් ලෙස මම තරුණ වියෙහිදී සිතුවෙමි. එය මෙතරම් ගතානුගතික කාරියක් බව දැන සිටියා නම් සරෝජීනිත් සමඟ මා කවිච්චියට එන්නේ කෙතරම් සන්නේෂයකින් ද?

කුලසුරියන් මමත් සාක්කි කාරයන් වශයෙන් විවාහ පොතෙහි අත්සන් කෙලෙමු. බති අත්සන ගැසුවේ ඉංගිරිසියෙනි; ජීනදස සිංහලෙනි. සිංහල පාසැලෙන් උගත් ඇ ඉංගිරිසියෙන් අත්සන් ගැසීමෙන් වැඩි සන්නේෂයක් ලබන්ව ඇත.

“බොල දෙන්න හොඳට ජීවත් වෙන්න ඕනෑ” දි මොවෝරියට තැඟි සන්නේෂයෙන් වට්ටිට බලන්ට වූ බතිවත් ජීනදසටත් ඇසෙන සේ කුලසුරිය කි ය.

“තැපැල් මහත්තයාට බොහෝම ස්තුතියි” බති සිනාසේමින් කිවා ය.

තුන් ද්‍රව්‍යකට පසු බති මගේ නිවසට ඇතුළු වුණු යැවියේ දැකීන් වැට් මට වැන්දය. ඇ වන්දේ ඇමග ඇතිලි තුවූ මග දෙපයෙහි වැදනා ගේ ලංකාව බිමිනි.

නැගි සිටි ඇ සිනාමයන ජීනදය දෙය රටා බැලුවා ය. ඇමග ඇස් ගැලී දෙක දියෙහි බහා ගන්නා උද පිහන් බෝල දෙකක් වැන්ත. ජීනදයගේ සිනාහුව අතුරුදෑන්වී ය. බති යහුගේ මුහුණ බලාගත් වනම 'වදින්න'යි සෙලුරුවා ය. ජීනදය පාත්වී වැද යළින් බේ දෙය බලා සිනාසුණා ය. බතින් ජීනදයන් දෙදුවයක් මගේ නිවැසෙහි ගන කළහ. විවාහ ජීවිතයට ඇතුළු වී දෙතුන ද්‍රව්‍යෙන් බේ සිත කය දෙකින්ම මෙතරම් වෙනස් වූයේ කෙසේ ද? බති මග කාමරය පමණක් නොව මුළු ගෙයම අස්පරස් කළා ය. මග ආල්මාරියෙන් ඇලුම් එලියට ගෙන ගසා දමා තවා යළින් පිළිවෙළන් එහි තැබ්වා ය. 'මහත්තයාට භෞදින් සලකන්න'යි ඇ තම මටට ක්වා ය. වැවෙහි පැලදුණි ජීනදය ලටා කප්පා දිරාඹිය තත් ශක්තිමත් කරවුවා ය. ගල් වැද්දකුගේ කය වැනි කයක් ඇතන් ජීනදය බති කියන කවර කාරියක් වුව ද කර බාගෙන කරයි.

පාසුලට යන කාලයෙහි බතිගේ ගති ගුණ යළින් මතු වී යයි මම සිතුවෙමි. ඇගේ මුහුණෙහි ද පෙර තොටු විරු අකපට වේගයක් ඇතැයි මට හැඟිනා. ඇ පාසුලට ගිය කාලයෙහි මගේ ද උදව් ඇති ව ජන්ලය අසල සිට වූ කෙහෙල් පදුර තියා කාලයෙහි පටා කාමරයෙහි වාතය සිහිල් කෙලෙළේ ය. හවස් වරුමේ මද අදුරට එක්වූ සිහිල් වාතය ඇගේ හැපෙම්න් තැපැ පිදුරු දෙකින් ඇතුළු මගේ ගද් ද සිහිල් කෙලෙළේ ය. මම ජන්ලය අසල ඇගදහි දිගා වී අත්පාවලන් කයෙහින් හති අරිම්න් අලසුව වින්දමි. එවැනි දවයි වල බති මගෙන් අහන්නේ නැතිව මාලිකාරයාගෙන් මාල ගත්තා ය. ඇතැම් විට ඇ බැලැලියක මෙන් භා තබමින් මග කාමරයට ඇතුළුව මගේ කෝට සාක්ෂුවෙන් මිදල් ඇරශෙන මාල කාරයාට දුන්තා ය.

වැඩි විය පැමිණි පසු බේ වෙනස් එවා ය. මා ඇට ඇල්මක් දක්වනු ඇ පෙර මෙන් තොටුවසුවා ය. මට 'තාත්ත්ව'යි ප්‍රාතිඵල මා ඇමිතිමට වැයම් කළා ය. ජීනදයට යැවු ලියුම මා අතට ගසුවුව ද සිට ඇ මට ද්‍රව්‍ය කරන්නාක මෙන් ක්‍රියාකාලා ය. ඇ මා කියා දෙයක් කෙලෙළ් කැමැත්මතන් තොගවී.

ප්‍රාසැලෙන් අස්ථු පසු බත් වෙනස් ව්‍යවාක් මෙන් මා ද විකින් වික වෙනස් වූ බව මට නිසැකව වැටහුණේ ඇ ජීනදස හා විවාහ වී ගෙදරින් පිට වී ගිය ද්‍රව්‍යසේහි ය. ඇ වෙනස් වූයේ ඇ මගේ ප්‍රජාපාරිවාරකාව කරගනිතියේ සැක කළ තිසා විය යුතුය. මා ඇ මගේ ප්‍රජාපාරිවාරකාව කරගන්නා අදහසින් තිසා කරනියි ඇ සිතා සිටි බව මා හා එකටෙක කතාකළ අවස්ථාවක කි වවනවලින් හෙළි වී ය.

බත් මිදුල අතුරා කොළ රෝඩ් වැට මුල්ල අසල කුණු වෙළඳී දමා ගිනි තැබුවා ය. වහා ගිනිගන් වියලි කොළ, දුමක් නැති ගිනිදේ අභසට නැහුවේ ය. පොල් ගසේහි අතු එළිය කරමින් ගිනිදේ පැතිරිණ. නැමිපනාව සිහිකරන අඩ සඳ සුදු නිල් වලායෙන් පිරුණු අභස පුරා පතුරුවන සිනාවක් මෙන් සොම් කැඳුම් විහිදියි.

“මහත්තයා විකක් ඇතට වෙන්න” සි කියමින් බත් කෝටුවා ගිනිමැලය අලුවිස්සුවා ය. කෝටුවෙන් පහර ලබු නයි පෙනෙයක් මෙන් ගිනිදේ සැණුකින් නැහි බතීගේ මුහුණ එළිය කරමින් යැලින් පැතිරිණ.

බත් දැන් ලෝකය දත් ස්ත්‍රීයකි. ඇ ප්‍රාසැලට ගිය කාලයේ හොඳ ගාහිණියක වන ලකුණු පළකලා ය. වැඩිවිය පැමිණි පසු ඒ ලකුණු යට වී ය. ග්‍රාමය කාමුක ගති මතු වී ය. දැන් ඇ එවත් අංකුර ගැහැනියක නොව ගේ-හිරුඑළියෙන් පිබිදුණු පිරිප්‍රන් ගැහැනියකි.

බතින් ජීනදසන් මා සමඟ ර කැමට වාචිවුහ. මේසයෙහි එකිනෙකට හැඳුපෙන තරම් ලංච සිටින වැංතන, බදුම් හා මාල සහිත තසිම දුටු බතීගේ මුහුණින් සන්තෝසය අතුරදැහන් වී ය. ඇ අසන්-තෝරා වූයේ තම මවගේ ග්‍රාමය මනස ගැන හැඳීමක් ඇතිවූ තිසා ද? නොඳේ නම් තිකරුණේ මුදල් නාස්ති කරමින් වැංතන රාසියක් සාදන ලද තිසා ද?

තම මට ආදරය පෙන්වන්ට වැයම් කරන විට බත් කිපෙයි. වැංතන රාසියක් උයා මේසයට එවිම ද මට ආදර පෙන්වන්ට කළ තැනක්යයි ඇට සිතෙන්ට ඇත. මට ආදරය දැක්වේමට වැයම් කිරීම බත් ගේදර සිටිය දි සැලකුවට කන්දෙස් කිරියාවක් ලෙසිනි. තමාට අම්මායයි කියනු පවා නොදුවසු බතීට ඇගේ මට මෙතරම් ඇල්ම කරන්නේ කුමක් තිසා ද? ස්වාමීයාගෙන් ඇතැම් විට පා පහර ලබන බල්ලකු ඔහු පස්සේ යන්නේ තමාට කැම ලැබෙන්නේ ඔහුගෙන් ය යනු හැඳීම තිසා ද? බතීගේ මට පිටත් වන්නේ මගෙන් මිස බත් මගෙන් නොවේ.

බත් බත් බෙදාගෙන අනතුරුව වැංතනයක් බෙදාගන්නේ සන්-තෝරායෙන් නොවේ. ඇ තම අසන්-තෝරාය මැඩ ගැනීමට වැයම් තොකළා ය.

“මෙම තරම් එලවල් කන්නත් පුළුවන. මට නම් දෙකක් ඇති” සියුම් ඇ කිවා ය. ඇ මගේ බන් පිහාන දෙස බැලුවා ය.

“මහත්තය බෙදාගෙන තියෙන්නෙත් වැංචන කුනායි.”

බති වැංචන දෙකක් ඇතැයි කිමත් ඇගේ කතාවත් ගැන මම බෙහෙවින් සන්නෝප විමි. කැමට වාචිවුණු විගස මම ද කෙසේ විමි. මා කෝප වූයේ ගුණවතීගේ මෝධිකමත් ග්‍රාමය මනස්‍ය පිළිබඳ හැඟීමෙනි.

“මම වැංචන පහක් බෙදාගත්තා” සියුම් ජීනාදෙසුම් නිවේය.

“අමාරුව පහක් බෙදාගන්න එක නෙවි. ——කන එක” සියුම් තරහයෙන් කිවා ය.

ජීනාදෙසුගේ බන් පිහානට වැංචන පහක්ම බෙදුවේ ගුණවත් බව අසන්නෝපයෙන් වටපිට නොබලා සිටි බති නොදත්තා ය. බතිට වැංචන බෙදුවා නම ඇ මවට බැඳු වදියි. අප කැම කා නැඟි සිටි වහාම අලුත් වැඩිකාරකාලුවා බති දෙස බලමින් වැංචන තසිම කුස්සියට ගෙන ගියේ ය.

ජීනාදෙසු මිදුලට බැස වැට මූල්‍ය දෙසට ගොස් සිගරට වැවියක් පත්තු කෙලේ ය. නිවුණු ගිනිමැලයෙහි අතරින් පතර වූ පුලුණු රුඛුල්ලන් මෙන් බෙලයි. එකිනෙකට ගොහොස් දුරින් බැබලන තරු කිපයකට වඩා නැති අහසෙහි ගැමුරන් ඉමක් නැති විශාලත්-වයන් ගැන සිතු මගේ සිතට නැගුණෙන් අපගේ අල්පත්වය පිළිබඳ හැඟීමකි. රායෙහි නිසල බටට එක්වුණ දැඩි අලුර සිත සනසන අතර ලෝකයෙහි ගුස්ත්වය පිළිබඳ හැඟීමෙන් අපගේ සිත තැති-ගන්වයි. අලුරෙහි ගැලී සිටි ජීනාදෙසුගේ සිගරටට කොණ අලුරෙහි කිමිදි කණමැදිරියකු ලෙස දිලෙයි.

ඉස්තෝප්පුවට ලංචන තෙක්ම මට සිරිදෙස හදුනාගත නොහැකි වී ය. මදකට පෙර දැඩි අලුරෙන් එක්වුණ එන්ට වැයම් කරන්නක මෙන් කිසිවකු කඩුල්ලන් එනු දුටු නමුන් අනිකක් සිතමින් සිටි මට ඔහු අමතක වී ය. සිරිදෙස හදුනාගත් විගස බති හැරි කාමරය දෙසට ගියා ය.

සිරිදෙස මිට පෙර තුදුටු විරු ගෙයකට ඇතුළු වූවකු මෙන් වටපිට බලා අනතුරුව මගේ මුහුණ බැලුමට් ය. ජීනාදෙසු බතින් මෙහිදී හමු වෙතියි ඔහු නොසිතුමට් ය. බති දුටු ඔහු කුමක් කිය යුතුදියි නොදත්තේ වටපිට බැලී ය.

“බති මෙහේ ඉන්න බවක් මම දැන්නේ නැහැ. බති ගෙදෙම් නවත්තාගත්තා ද?” සියුම් සිරිදෙස ප්‍රශ්න කෙලේය. ඔහුගේ මුහු ගෝකයෙන් අලුරු වූවකි. ගෝකයට එක්වනු පෙනීස නගින කුඩා ලන් අසන්නෝපයන් සහවාගැනීමට ඔහු වැයම් නොකෙලේ ය.

සිරිදුස කිසිවකුට ද්වේෂ කරන්නෙක් නොවේ. ඉතා දුෂ්පත් ගැමියන්ගේ වුව ද මහුල්තුලාවලට යන්නෙකි. ඔහුගේ පියා මූදලි කෙනෙකි. මව කුල ගර්වය ඇත්තකු වුව ද සියලුදෙනාම ඇසුරු කරන්නියෙකි. දිලිං ගැමියකු මගදී හමුවූ විට සිරිදුස ඒ ගැමියා සමඟ සිනාසි කතාකරයි. එහෙන් ඔහු බත් නොඉවසයයි. ඔහු බත් සිනාසි තොරතුරු ඇත්තේ වරදක් නිසා නොවේ. ඔහු බත්ට විරද්ධිව මා සමඟ මිට පෙර වචනයකුදු කතා නොකළේය. ඔහු බත් වැඩිවිය පැමිණි පසු මා බැලිමට නොපැමිණියේය. ඔහු මා හමු වි කතා බහු කොලේ මගදී ය. ඇතැම් ද්වසක ඔහු මා හමුවීමට කන්තොරුවට පැමිණියේ ය.

සිරිදුස මට වඩා මේනකාට සලකයි; ඇගේ කියුමකට කන්දෙයි. ඔහු බත් නොඉවසන්ට පූරුදු වුයේ මේනකා නිසායයි මම ඇතැම් විට සිතුවෙමි. ඔහු මේනකා මෙන් බත්ට නින්ද නොකළ තමුත් බත් නොඉවසන බව මගෙන් සහවන්ට වැයම් නොකළේය.

“බත් ගෙදරම නවත්වාගත්තා ද?” යි සිරිදුස මගෙන් ප්‍රශ්න කොලේ අමනාපයෙනි. ඔහු මා සමඟ කතා කරන්නේ මා නිසා උපන් කිසියම් සැක ඇත්තකු ලෙසිනි; ඉක්මනින් ආපසු යන අදහසිනි.

“නෑ” යි මම පිළිතුරු දුන්නෙමි. “එ ගොල්ලන් නෑ ගමන් යන්ත ඉස්සර මා බලන්න ඇවිත් නියෙනවා. ජීනදුස ගැටමානේ ගෙයක් කුලියට අරගෙන එහි පදිංචියට යනවා.”

බතිත් ජීනදුසත් මෙහි නවත්වාගතන්තා ලදායි සිතන ඔහු යලිත් ප්‍රශ්න කරන්ට පෙර මම ඒ නොරතුරු කිවෙමි. ඔහු යලිත් ප්‍රශ්න කොලේ ය.

“බත් මෙහි නවත්තා ජීනදුස රක්සාට උදෙසා ගැටමානේ පදිංචියට යන්නද?”

“නෑ—දෙන්නම පදින්වි වෙන්නේ එහේ.”

සිරිදුස භාද්‍යැටි පුවුවෙහි හිඳගත්තේ ය.

“තාත්තාට භුහක් අමාරුයි. මම ආවේ ඒ බව අරවින්දට කියන්වයි.”

මෙය මා බලාපූරෝත්තු නොවූ ආරංචියක් නොවේ. මා ලෙඛා බලන්න නොගිය එක වරදක් යයි මට හැඟිණ. අද හවස ලෙඛා බලන්ට යාමට සිංහගෙන සිටි මගේ ඒ අදහස වෙනස් වුයේ බත් පැමිණි හෙයිනි.

“ලෙඛා බලන්න එන්න බැරිඳානාට කනාගාවුයි. දුන් සිරිදුස යෙනකාට මමත් එනවා.”

“මම ජයතිලක වෙදමහත්තයා එක්ක ඇවිත් ලෙඩා පෙනුවා, ලෙඩාට පුහක්ම අමරියයි එයා කියනවා. ඒ බවක් සරාට කිවිවේ නෑ. නැඳුත් සරා දැනගෙන තියෙනවා” යි සිරිදිස උත්වන හඩු තෙපලේ ය.

“ලෙඩාට පුහක් අමාරු එකක්යයි ලෙඩා බලන්න ගිය ද්‍රව්‍යෝම මට හැඟුණා. සරුජීනිට මම මොකුන් කිවිවේ නැහැ. ජයතිලක වෙදමහත්තයා ගෙන්නන්නයයි කිවිවා.”

“සරා මටත් ඒක කිවිවා. මට දැන් තියෙන බය සරාට බර අසනිපයක් හැලේද්‍ය කියා. සරා හැමදම නිදිමරණවා ලෙඩා උහමයි ඉන්නේ. ඕනෑච්චට වඩා කනාගාටු වෙනවා. කන්න ඕනෑකමකුත් නෑ.”

ලෙඩාට සූව තොකළ හැකි බව වෙද සිරිදිසට කියන්ව ඇත. ඔහු දැන් බිය ගෙන්නේ සරුජීනි ගැන ය. සිරිදිසගේ කුඩාමාවක ගේ දුව ඇගේ අක්කාට මයක් පමණ සාත්ත්ව කළා ය. ඇට වැළදී තුබුණේ සයලරාගය බව ඇ මැරෙන්ට පෙර කිසිවෙක් තොදුන්ග. ඇට වෙදකම් කළ වෙද ද තොදුන්නේ ය. ලෙඩා මැරි හමසකට පසු ඇට සාත්ත්ව කළ ඇගේ නහා ද මළා ය. සිරිදිස බියෙන් උත්වන්නේ මේ තොරතුරු සිහිකරන හෙයිනි.

“කුඩාමාගේ ද මලේ සයලරාගය හැඳිලා. ඒක බෝලින ලෙඩික්. සරුජීනිගේ තාත්තාට හැඳිලා තියෙන්නේ එහෙම බේ වෙන ලෙඩික් තොවී. බයවෙන්න කාරණයක් නෑ.”

“දැරවින්ද ගියාම සරාට කියන්න නිදිමරන්න එහාය කියා. නාලිනි මැරුණෙන් අක්කාට සාත්ත්ව කිරීම නිසා ඇවිත් සයලරෝග බෝලිමෙන් යයි දෙස්තර කිවිවා.”

“නිදිමැරුවාට කිසිවෙකුට සයලරාගේ හැමදුන්නෙ නෑ. ඒ ලෙඩාහැඳුණු කෙනෙකුගෙන්ම බෝලිමෙන්න ඕනෑ. සරුජීනිගේ පවුලේ කාටවන් ඒ අලඹා හැඳිලා නෑ” යි කියමින් මම සිරිදිසගේ දෙමිනසන් බියන් අඩු කිරීමට වැයම් කෙමෙන්ම

තම මාම්ධියට වැළදී තිබෙන්නේ සයලරාගය තොවන බව සිරිදිස දැනියි. ඔහු බියගන්නේ සරුජීනි අසනිප වෙතියි හැඹිලෙනි. ඔහුගේ දෙමිනසට හේතුව ඒ බියම තොවී. සරුජීනි තම ගියාට දක්වන දුඩී ඇල්ම නිසා සිරිදිසගෙ මට අසන්නෝජ වූවා ය. ඇ සරුජීනිට දෙස් කිමෙන් සිරිදිසගේ දෙමිනස වැඩි කළා ය.

මම සිරිදිස සමඟ ගොස් ඔහුගේ බ්‍රක්කි කරන්තයෙහි නැංගෙමි. ගම්සභා පාරන් දෙපැන්තනහි කැලු රෝවලුන් එකම අදුං කදාති. කරන්තයෙහි ලාම්පු දෙකින් නික්මෙන මලානික එලිය ගොනාගේ සිය ඉක්මවා තොයයි. අදුර නිසා ගොනා යන්නේ ගාටමිනි. සිරි-

දූස කරන්නකාරයාට වුවමනා හැටියෙන් කරන්තය දක්කනු ඉවසයි; ගොනාට රිසි පරිදි යනු ඉවසයි. ඔහු කිසි විටක ඉක්මන් නොවේයි; කලබල නොවේයි.

“මහ පාර කිවුදු”යි මම ඇසීමි.

“කරුවලේ හයෝයන් දක්කන්න බැහැ. දක්කුවාත් ගොනා කරන්නෙන් එක්ක කැමල් වදිවි”යි මහලු ජීනේරිස් කිවේ ය. ඔහු සිරදුස්ගේ පියා ජීවත්ව සිටියදී ඔහුට ද සේවය කළ ගැමීයෙකි.

“මම බත් එක්ක තරහ නැහැ”යි සිරදුස් කිවේ ය. එය මා නොසිතු විරු පාලපාචිවාරණයක් වැන්න. සිරදුස් කරන්තයෙහි නැඟුණු තැන් සිට ගොලුවකු මෙන් උන්නේ කල්පනා කළ නිසා විය යුතු ය.

“සිරදුස් බත් එක්ක තරහයි මම හිතුවෙත් නැහැ.”

“බත් අද අරවින්දගේ ගෙදරදී දකින්න ලැබේය කියා මම හිතුවේ නැ. මම විකක් අසන්තොස උණේ ඒ නිසා. අරවින්ද දන්නේ නැතිව ඇති.....”

සිරදුස්ගේ කරාව මට තේර්විල්ලකි. බත් දුටු සිරදුස් මදක් නොසන්සුන් වු බව ඒ වේලේල්ම මට වැටහිණ. සිරදුස් ‘අරවින්ද දන්නේ නැත්ව ඇති’යි කියනානේ කුමක් ගැන ද?

“සිරදුස් අසන්තොස උණේ බත් මගේ ගෙදර සිටි නිසා ද?”

“විකක් හිතට අමාරු උණා.”

“බත් ගැන?”

“නැහැ—අරවින්ද ගැන.”

බත් ජිනදුස් හා විවාහ වී මගේ ගෙයින් පිටවි ගිය බැවින් සිරදුස් මා හමුවීමට ආවේ ය. බතින් ජිනදුස්න් දෙදෙනාම මගේ ගෙදර සිටිනු දුටු ඔහු නොසිතු විරු අවස්ථාවකට මුහුණ පැවේ ය. ඔහු මා සමහ අසන්තොස වූයේ කුමක් නිසා ද?

“සිරදුස්ගේ අසන්තොසට හේතු වූයේ මම ද?”

මද වෙශයෙන් දුවන ගොනාගේ ලාභම් මහ පාරෙහි වැදෙන හඩ ඇශසයි. අප ගම්යහා පාර ඉක්මවා මහ පාරට පිවිස දුර ගමන් කළ බව වැටහුණේ දන් ය.

“එහෙනම් අරවින්ද මොකුන් දන්නේ නැහැ. අහලන් නැහැ”

සිරදුස් තවම කතා කරන්නේ තේර්විලි බසිනි. මා නොයෙක් කතා අසා නිලධී. සිරදුස් අදහස් කරන්නේ එයින් කුමන කතාවක් ද?

“සිරදුස් මම දන්නේ නැහැයි කියන්නේ කුමක් ද?”යි මම මදක් විමතියෙන් ඇසුවෙමි.

“මිනිස්සු කියන කතා. දෙඩින දදුම්.....”

“මලුන් කියන කතා, මම සොහන්නේ නැහැ. මට ඇහෙනු නෙත් නැහැ. මට කන්තෝරුවේ වැඩපල තියෙනවා. ඒ වැඩ කරලා දැන් ගෙදර එන්නේ. ඉස්සරට වඩා පුහක් මහන්සිවලා. ගෙදර ආවාම ඇමද් වැළ මහන්සි අරිනව.”

“අරවින්ද තනියම චෙනම ගේක වාසය කළත් ජීවත් වෙන්නේ ගමේ. ගමේ මිනිස්සු කරන කතාබහ තොදුන—තොසලකා ජීවත් වෙන්න බහැ”යි සිරිදාස මදක් වෙගයෙන් කිවේ ය.

“මම කන්තෝරුවේ වැඩට යනවා, ගමේ ඇවිදින්ත කාලයක් නැහැ. ගමේ මිනිස්සු කරන කතාබහ මට ඇහෙන්නේ කොහොම දා?

“ජීකේ වැරද්ද තමයි මම කියන්නේ. ගමේ ඉන්නවා නම් මිනිස්සු කරන කතාබහ විකක් දැනගන්න ඕනෑ. අරවින්ද අහසින් වැටුණු මිනිහෙක් නෙවේ. ගමේ මිනිස්සු කතා කරන්නේ වැඩකට ඇති දේ නෙවේ. ඔවුන් වැඩියෙන් දෙඩින්නේ ඕපාදුප. ජීවාට ගමේ කවුරුන් අපුවනවා.”

සිරිදාස වටින් පිටින් කියන්නේ බතින් මාත් ගැන ගැමියන් දෙඩින ඕපාදුප ගැන විය යුතුයි.

“මම මොකුත් අහලා නෑ. මොනවාදයි සිරිදාස කියන්න.”

මා තැවත තැවතන් ප්‍රශ්න කළ තමුන් සිරිදාස පිළිතුරු තුළුන්නේ ය. කරත්තය සරෝජිනිගේ මලුපියන්ගේ මිදුල මැද තවත්වන ලදී. පහන් එලියෙන් එලිය වුණු ඉස්සෝස්සුවෙහි කිහිප දෙනෙක් කතාබහ කරති. ඔවුන් අප දෙස බැලුවේ බර කළුපනාවෙහි යෙදුණු වුන් ලේඛනි. ඔවුන් කතා කරන්නේ ලෙඩා ගැන විය යුතු ය. සිරිදාසත් මාත් ඉස්සෝස්සුවට නහිත්ම ඔවුහු කතාබහ නැවැත්වූහ. තාත්තාගේ රෝගයත් මරණයත් ගැන දැන්නා මට මරණය ඉව් වැටිණු.

ලෙඩාගේ ඇද ලහ වාඩි එළ උන් සරෝජිනිත් ඇගේ මටත් තැනි-ගත් මුව දෙනුන් මෙන් අප දෙස බැලුහ. අඩ අලුරු එලියෙන් එලිය වුණු කාමරය නියන්සල වුව ද අත්තවූ ගයමින් සරන වුවලකුමෙන් මරණය ඒ නියන්සල බවට බාධා කරනියි මට භැගිණු.

සරෝජිනිගේ විලාසය දුටු මම ගෝක්වීමි. තමා ආදරය කරන ලෙඩිකට සාත්ත්ව කරන ගැහැනිය ඒ කාරිය කරන්නේ සිත කය දෙකම එක සේ වෙහෙසිමෙනි. පිටත්තරයකු ලෙඩාට සාත්ත්ව කරන්නේ කය පමණක් වෙහෙසිමෙනි. සරෝජිනි සිත කය දෙකම අවනත නොට පියාට සාත්ත්ව කරයි. ඔහුගේ රෝගය පුව අතට තොහැරෙන කළ ඇගේ කයට වඩා සිත වෙහෙසියි.

සරාජීනි ලෙඩාට සාත්තු කිරීමෙන් සිත කය දෙකම බිඳ ගත්තේ-
නැයි මට හැඟීණි. සිරිදිස හැම දේම ඉවසන්නෙකි. මම ඇතැම්
දේ සිරිදිසටත් වඩා ඉවසන්නෙක්මි. එහෙත් සිරිදිස ඉවසන
ඇතැම් දේ මම නොඹුවසන්නෙක්මි. සාත්තු කාරියකු හෝ
වෙනයම් කිසි හිතවතකු හෝ ගෙන්වා ලෙඩාට සාත්තු කරවීමෙන්
සරාජීනිගේ කාරිය පහසු කළ හැකි ය. සිරිදිස එසේ නොකරයි.
මගේ හැඟීම මම සරාජීනිට කිවෙමි. ඇ මට කන් නුදුන්නා ය.

“අරචින්ද මට ආලය කළ කාලේ සිතුවෙන් ඔහාම තමා” සි
සරාජීනි අසන්නොපයෙන් කිවා ය.

“මා සිතන්නේ හැඟීමෙන් නොලේ; සිහි බුද්ධියෙන්. ඔහාම
වෙශස කරවීමෙන්” සරාජීනිගේ සිත කය දෙක බිඳ දමන්ට
තාත්තාට උණත් සිරිදිසට උණත් යුතුකමක් නෑ.”

“නැකම හා ආදරය ඇතිවී තියෙන්නේ තර්කය අනුව නොලේ”
යි සරාජීනි මගේ අදහස් ලහලා දකින අදහසින් කිවා ය. “යුතු-
කම ලොඳ නරක ගැන පමණ ඉක්මවා සිතන්නා ආත්මාරථ කාමි-
යෙක්. ඔහු ත්‍රියා කළ යුතු තැනදි ත්‍රියා නොකාට ගැලීවී පැන
දුවන්න මහ පාද ගන්නෙක්. ඔහු යුතුකම පැහැර හරින්නෙක්.
යුතුකම් කළ යුතු දේ මිස සිතිය යුතු දේ නොවී.”

“සරාජීනිට අසනීප වේය කියා සිරිදිස බලයේ ඉන්නවා.....”

“මම විකක් නොවී ලොඳට ම ලෙඩාට මොකද වෙන්නේ...
.....තාත්තාට ලොඳටම අමාරුයි. තාත්තා බෙරා ගන්න කළ
හැකි දෙයක් මම කරන්න යිනැ.”

ලෙඩා ද්වසින් දෙකින් මියතියි වෙද සිතයි. සාත්තු කිරීමෙන්
එවැනි ලෙඩිකු බෙරාගත හැකි ද? මම සරාජීනි සමඟ තරක නො
කෙමෙනි.

“අරචින්දට වහා උණුවන භද්‍රතක් තියෙනවා” සි සරාජීනි
මැද්‍රක් කෝපයෙන් කිවා ය. “නමුත් හිතන්නේ නොපිටව. බත්
ගැන.....”

සරාජීනි අනික් වවන ගිල ගත්තා ය. ඇ වහා යළින් මෙසේ
කිවා ය. “තාත්තාගේ අසනීප නිසා බත් බෙලන්නවත් එන්න බැරි
උණ බව අරචින්ද බතිට කිවිවද?”

අවස්ථාවට උවිත දේ කියන්න සරාජීනි දනියි. තමා ගිලගත්
නින්දලාපය කරුණාලාපයකට හරවා ඇ කටින් පිට කළා ය.
සිරිදිස මහදී මට කියන්ට තැන් කෙළෙන්ත් බත් පිළිබඳව මිනිසුන්
කියන ඕපාදුපයක් විය යුතුය. සරාජීනි කටින් පිට නොකාට
ගිල ගත්තේ ඒ ඕපාදුපයම විය යුතු ය.

මගේ සමහර ගති මට වඩා භෞදින් මෙනකා දැනියි. කඩා වියෙහි සිට මට පුරුදු වුමෙන් ගතානුගතිකව නොසිතන්වයි. එය මගේ උපන් ගෙයි ගතියක් නොව තාත්තා නිසා ඇබැහුවුණු ගතියකියි සිතමි. ගතානුගතිකව නොසිතීමෙන් තියුණු සන්තෝෂයක් ලැබේය හැකි ය. එහෙන් ගතානුගතිකව ක්‍රියා නොකිරීම බොහෝ විට ගෝකයටත් අලාභයටත් හේතුවන බව මට ප්‍රත්‍යක්ෂ වී ඇත.

මා ක්‍රියාවහි අද්‍යක්ෂයකු වූයේ ගතානුගතිකව නොසිතමින් ගතානුගතිකව ක්‍රියාකාරන්ට වූයම් කළ නිසා ය. මෙනකා ක්‍රියාවහි ගුර එකියක වූයේ තම හැඟීමෙහි පිහිටා නොසිතාම ක්‍රියාකරන්ට පුරුවුණු හෙයිනි. මා ගතානුගතිකව නොසිතන්මත් ක්‍රියා නො කරන අද්‍යක්ෂයකි සරාජීනි කිවා ය. ඇගේ වෝද්‍යාව බොරු නොවේ. කතාවෙන් සාහසික කම් කරමින් ක්‍රියාවෙන් උපාසකයකු වන්ට වූයම් කිරීම නිසා මම දෙපිටකාවුවෙක් විමි. දෙපිට කාවුකම ප්‍රකාන්ති ජීවයට අවශ්‍ය නොවුව ද සමාජ ජීවිතයට අවශ්‍ය වූවකි. දෙපිට කාවුවෙකුව ජීවත්වීමට වඩා ප්‍රකාන්ති ජීවයට දැඩ්දු ලෙස ජීවන් විම මැනවයි මට ඇතුම් විටක හැඟේ.

බක්කි කරත්තයෙහි තැග ආපසු ගෙදර යන්ට පෙර සිරිදිය මා මිදුමෙහි ගසක් යට නවතාගෙන ලෙඩා ගැනන් සරාජීනි ගැනන් කතාබහ ලෙසෙල් ය. ලෙඩාට සුව නොවෙනියි කියන ජයතිලක වෙද මහතාගේ මතය පිළිගන්නා සිරිදිය අනික් වෙදකුගේ බෙහෙතින්, සින්දුරමකින් ලෙඩාට සුව ලබන්ට පුළුවන්වේයයි ද සිතයි.

“බෙහෙත රහස්‍යක් වූවත් ලෙඩාගේ ජීවිතය රහස්‍යක් නොවේ”යි මම කිවෙමි.

“ලෙඩික් මැරෙන ද්‍රව්‍ය වෙදකුට කියන්න බැහැ. ද්‍රව්‍යින් දෙකින් මැරෙනවයි කියාපු ලෙඩිඩු සුව ලබා තියෙනවා. ඒ රහස් බෙහෙතින් නොවේ ද?”යි සිරිදිය ඇසුවේ ය.

“ලෙඩික් මැරෙන ද්‍රව්‍ය වෙදකුට කියන්න බැරි බව ඇත්ත. රහස් බෙහෙත්වලින් මරණාසන්න ලෙඩුන් සුව ලබා ඇති බවත් ඇත්ත. එහෙම සනීප ලබන්නේ ලෙඩාගේ හදවතන් අනිත් ඉන්ද්‍රියනුත් භෞදින් තිවුණෙන්ත්.”

සිරිදිය වටපිට බලා බතින් මාත් අරබයා ගමම් මිනිසුන් කියන ඩැඩුප කනාවලින් උප්පටාගත් තොරතුරු මට කිය. ‘මගේ පිවිතය ඡැඹු යෝඛබිකුගේ වරිතය මිය අනිකක් තොවේ’ යයි සිතවන ඡැඹු ඕහැඳුප සිරිදිය මගෙන් සහවන්ට වැයම් කෙලෙ ය. සහ-ඇතැම් ඕහැඳුප සිරිදිය මගෙන් සහවන්ට වැයම් කෙලෙ ය. සහ-වන්ට වැයම් කළ තොරතුරු ද අනුමානයන් සිතාගත ගැඹු තරම් ඩැඩුප බහු මට කිවේ ය.

සංච්‍රීතයෙන් ඒ තොරතුරු කියු බහු ඕහැඳුප දෙබවන්නන්ට ජරිහව කෙලෙ ය. අනුතුරුව ඔහු මට බෙහෙදින් දෙස් කිවේ ය. ඇතැම් විට මහු මා කෝප කරලින් මට වෝද්‍යා කෙලෙ ය.

“මිනිසුන්ට ඒ ඕහැඳුප නිපදවන්ට පූජාවන් වන සේ අරවින්ද පිත් එමයේ ය. ගුණවති අරවින්දගේ වැඩපල කරන්ට ආවේ මෙහු වන්ට පෙර ය. බතිට උගෙන්වලින් යහු ගෙදර නවත්වා ගෙන්නේ කුම්ව ද? ඇල් අම්මාගේ නැශයකුගේ ගෙදර තවත්තා ඇට උගෙන්වන්ට තොකිතුවේ කුමක් නිසා ද? අරවින්ද අම්මා ගෙන්නා තොගත්තේ මන්ද? අම්මා එන තොත්තා එක වෙනම කාරියකි. අරවින්ද අම්මා ගැන සිතුවේ තැ.

“අරවින්ද භා බතින් ඇල් අම්මාත් ගැන ඕහැඳුප දදුවූ ගැනී-යක් සේයා ලෞස් මේනකා ඒ ගැනීග කම්මුලට ගහලා තියෙන ව” ඒ සිරිදිය කිවේ ය. මා ගැන ඇතැමූන් කියන තොරතුරු ඇසු මේනකා බෙහෙවින් කෝප වුවා ය. ගෝකවුවා ය.

“බති ගියාට පස්ලස් මේනකා ඇවින් අරවින්දට මොදටම බණ්ඩ” ඒ සිරිදිය අවසානයෙහි කිවේ ය.

“මේනකා ඒ ඕහැඳුප කනා විස්වාස කරනවා ද?” ඒ මම ගෙන්කයෙන් භා සිත් වෝද්‍යාවන් ඇසුවෙම්.

සිරිදිය කි ඇතැම් තොරතුරු ඇසු මගේ සිත කය දෙක බිඳ චැලවන තරම දෙදාරිණ. මා මහට බැය යනු දකින ගැනුන් පිරිමින් මට පිළුකළේ කරලින් සිතායෙනි. ඔවුහු සිතින් මට බෙල් උපාසකා-යා ද කියනි. මා බතිට ඉගැන්තුවේ කුමට ද? ඇවයේ මහ ගැනීයකා වන බවත් ඇ යමහ තනිව විසිම ඕහැඳුපවලට ගේතුවන බවත් මම කිලින් තොකිනුවෙමි. ඇල් යරාගි මුහුණ දුටු කටරකු ටුව ද ඇ-හා තනිව වියය කළ මා ගැන යැක කරන බව තොකිනුවෙමි. කයින් හැර සිතින් මම ඇල් රුවින් ආයවාදයක් ලැබුවෙමි.

ගයෙහි අනු අතරින් එන සිහිල් සද-රයින් මගේ මුහුණ එලිය වෙයි. සිහිල් යුල් හමනන් මගේ කය වියාගත් භම දැනීන්නාක් මෙන් මට හැඟයි. මගේ තැල් තැලයෙන් භා හිසින් ඒන් බාධිය පිටවෙයි. මම වහාම සපදිල්ල ගෙහෙ කදට හේත්තු වි එය අල්ල ගැනීමෙන් බිම තොවැටී ගෙරුමෙහෙමි.

“අරචින්ද හොඳවම දුර්වල වෙලා” සි සිරිදස මා අල්ලා ගනී. මින් කිවේ ය. “වික වේලාවක් හිටගෙන කතා කළ එකත් අරචින්දට උහුලන්න බැරි උණා.”

“ඩුහක් දුර්වලයි” මම කිවෙමි. මා වැවෙන්ට ගියේ කායික දුර්වලත්වයකින් නොවේ. සිත් වේදනාව නිසා උපන් ක්ලාන්ත යෙනි.

ලියන මහත්තයා (ගැමීයන් මා හැඳින්වූයේ ‘ලියන මහත්තයා’ නමිනි.) පළමුව ගුණවති බිරිදි කොට ගත්තේ ය. ඇගේ දු ලොකු උණාට පස්සේ ඇ ද බිරිදි කොටගත්තේ ය. එක හෙළි විය හැකි වරදක් නිසා වහාම ඇ ජීනදසට කසාද බැඳුලා දුන්තේ ය. ඒ වල් මිනිහා සල්ලි ලැබෙන නිසා බති කසාද බැඳුගතාට කැමැති වි ය. ලියන මහත්තයා මතමාලයාට කාර් එකක් අරන් දිරුපියල් පන්සියක් දුන්තේ ය. වැරද්දක් තුණා නම් වැඩ කාර ගැනියගේ දුවට බිහාම සල්ලි වියදම් කරනවා ද? සල්ලි දෙනවා ද? වැඩ වරද්දා ගත් ගැනු ලමයකු බව ඒ ඉලන්දරියා දුනාගෙන තිබෙනවා. ලියන මහත්-මයා කළින්ම කාර එකක් ඇරෝගෙන දී බහු කැමැති කරවා ගත්තේය.

ගැමීයන් මේ ඕඩාදුප දෙඩින්ට ඇත්තේ මට ද්වේෂ කරන නිසා වත් මගේ වරිතයට කැලැල් කරන අදහසින්වත් නොවේ. ඕඩාදුප මේඛිලෙන් හා ඇසිමෙන් ඔවුහු මහත් විනොදය්වාදයක් ලබනි. ද්විස් පතා පුවත් පතක් මිලදී ගෙන කියවන්ට ඔවුන්ගෙන් සියේට අනුව-කට වත්කමක් නැති. පත්‍රයෙහි පළවුනු ප්‍රවාත්තියක් කියවීමෙන් නො අසිමෙන්හෝ සන්නේෂ වන්නාක් මෙන් ඔවුහු ඕඩාදුප මේඛි-මෙන් හා ඇසිමෙන් සන්නේෂ වෙති.

සොර සැමීයන්, දික්කසාද වූ ගැහැනුන්, අනාවාරයෙහි හැසුරුණු ගෙහිලියන් හා මෙහෙකාරියන් ද පිළිබඳ කතා පත්‍රවල පළවෙයි. ඒ කතා ගැමීයෝ අසති. ඔවුහු ගමේ ඕඩාදුප ද අසා සන්නේෂ වෙති. පත්‍රවල පළවන්තේ යැක හැර දුනාගේ සිදුවූ ඕඩාදුප බව ඔවුහු නො දැනිති. ගමේ ඕඩාදුප කතා ඇතැමි විට නොසිදුවූ දේ ය; ඇතැමි විට සිදුවූමද් ය. මට ද්වේෂ කරනාත් කරන්නේ ගැමීයන් මතාව කිසිවකු ඇසුරු නොකොට, කටුගෙයින් එළියට නොබසින ගොජබෙල්ලකු මෙන් ජීවත් වන මා යමහ අසන්නේෂ උගතුන් වික දෙනකුන් පමණි.

ගැමීයන් සිතන්නේ තමන්ගේ අත්දුකීමත් තමන්ගේ හැඟීමත් අනුවයි. තරුණයකුගෙන් සිදුවන වරද ඔවුහු මහත් කොට නොසල් කති. තරුණියක වරදකට හසුලීම අවනමුවකි. බති වැඩකාරි-යක ගේ දුවකි. ඇ ද්වැද්දකුන් සමහ තරුණයකුට කසාද බන්ද දීම ලියන මහත්මයා අතින් සිදුවූ වරදට වන්දි ගෙවීමකි.

ඕපාදුප නිපදින්නේ ගැමීයෝ නොව ඉහළ ගැමී සමාජයේ ශිෂ්ටයෝයිය. එහෙත් ඕපාදුප පනුරුවන්නේ ගැමීයෝ ය. ගමෙහි ශිෂ්ටයන්ගේ සමාජයෙහි ජීවත් වන මම ගැමීයන්ගේ ඕපාදුප ඇසු රමණින් සින කය දෙකින් බිඳුණුක් විටි. ගැමීයන්ට බැණ වැදි-මෙන්, පිළිකුල් කිරීමෙන් හා නින්ද කිරීමෙන් ද ඩින් වේදනා පිට කරගැනීමට මගේ හින මට අනුබල නොගැයි.

මියගිය පියා මට අමතක විය. මගෙන් වෙන්ව ජීවත් විම තිසා අම්මා ද මට මහක් වන්නේ කළාතුරකිනි. මතක්වූ විට මා තුළ හටගන්නේ සින් වේදනාවකි. පුතකු වශයෙන් මා විසින් මට කළයුතු උච්චුවැන් නොකරන ලදී. අක්කාට ඇල්මක් ඇතත් ඇගේ කුතුකමන් කපවිකමත් නිසා ඇ හා එක්ව මට ජීවත් විය නොහැක්ක. සරෝජිනිට මම ආලය කෙළෙම්. ආලය මගේ සින් කුමයෙන් අතුරුදෙන් විය. ආදරය, සින්හය, ප්‍රෝමය, සහෝදරකම යන වචන වලින් හැඳින්වෙන්නේ එක්ව ජීවත්වීම තිසා උපන් සබඳ කම් පමණියි යන හැඟීම මා තුළ පැවැති බොලහා උතුම් හැඟීම් හා අදාළස් විනාශ කරන්නක් විය. මියගිය පියා අවුරුදු කිහිපයකින් මට අමතක වූයේ පිතා ප්‍රෝමය එක්ව ජීවත් විම තිසා උපන් බාහිර හැඟීමක් තිසා නොවන්නේ ද? මගේ අත්දැකීමත් තරකයත් අනුව මෙසේ සිතිය යුතු වුවද ඒ නැකම් කිසියම් ගුප්ත බිරුමයක් තිසා උපන් සනානන නැකම් යයි සිතන්ට මම වැයම් කෙළෙම්.

සරෝජිනි තිසා මා තුළ උපන් ඇල්මට සමාන හැඟීමක් බත් තිසා මට නොදුනෙන සේ මා තුළ හටගන්නේ ය. එය මුළුපියන් හා සහෝදරය ද සරෝජිනි ද මගේ සිතින් ගිලිනිම තිසා මා තුළ හටගන්නක් විය යුතු ය. වලට වැද තනිව විසිමෙන් මිස අනික් විදියකින් කිසිවකුට තනිව ජීවත් විය හැකි ද?

බනි මගේ නිවෙසහි වාසය කරනවා නම් මිනියුන්ගේ ඕපාදුප තිසා උපන් මගේ සින් වේදනාව වික ද්වසකින් අතුරුදෙන් වන්නේ ය. එය හැඳුකළාව ජීවත්වන මගේ හද විකින් වික විනාශ කරන විෂ බෙනක් වැන්න.

මගේ ජීවිතයෙහි හතර මාගන්දිය සරෝජිනි තිසා උපන් ආලයයි. ගත යුතු මහ විනිශ්චය ලකාව දැඩි සිතින් ඒ මහ ගැනීමට තරම් තෙවෙයීයක් මට නොවේ ය. යලරාජිනි සිරිදිය හා විවාහ වූ පසු මා විසින් ගත යුතු දෙමෙනින් එකක් වත් ගැනීමට වුවමනා නිරහයත්වයන් මම හිනායෙක් විටි. වලට වැද හෝ අරමකුට එහේ අපිස් ලෙස ජීවත් විට නිරහය හාවයකුත් දැඩි සිතකුත් වුවමනා ය. මම ඒ දෙකින්ම තොර වූවෙක්මේ.

කන්තොරුවට ගොස් ගතානුගතිකව ලිවීමට හැර අහික් කාරියක් කිරීමට මම අපාභාසාසන් විති. රසායන දූව්‍ය සංයෝගය උදෙසා හටගත් කුහුල බොහෝ කළකට පෙර අතුරුදැහන් විය. පිත්තල රත්රන් කරනු සඳහා මා කළ අත්හද බැලීම් නිෂ්චිල විය. අහිඛරමය උගැන්මටත් මන්ත්‍ර ගැන සෙවීමටත් ඇති මගේ ආසාව අසු නොවි ය. කය යුබල විම නිසා එසින් ද මට ප්‍රිතියක් ලැබිය නොහැකි ය.

දෙය වරුවේ මා ඇදෙන් නහින්නේ අමාරුවෙනි. තැපුම් පෙළම් ලැබුවකුතේ මෙන් මගේ අත් පා කකියයි මදක් කය වෙහෙසා වැඩ කළලුත් මට හති වැවෙයි. මගේ කයෙහි නොසිතු විරු මේ විපර්යාසයට හේතුව කුමක් ද?

හමසකට වැඩ කළක් කන්තොරුවෙනි ද වැඩ නොකළ හැකි ව්‍යුයෙන් මම ආණ්ඩුවේ තෙවදා මණ්ඩලය වෙත ගියෙමි. මා පරික්ෂා කළ දෙස්තරු ‘අරවින්ද කන්තොරුවෙනි වැඩ කළ නොහැකි තරම් ගිලන්වුවකි’යි තිරණය කළහ. අවුරුදු කිහිපයක සිට විකින් වික කයෙහි ලේ අසුවීමෙන් මා ලේ සයලර්ගලයන් පෙළෙන්නකු බව දෙස්තරු තිඳෙනාම සිතුහ. හමසක් මට නිවාඩු දිය යුතු යයි කන්තොරුවේ ප්‍රධානියාට ලියන බව නායක දෙස්තර කිය. අංවින්ද වහාම ඉස්පිරිතාලයට ඇතුර් වි තෙදකම් ගත යුතුය. දෙනුන් මසකින් රෝගය යුව නොවුව හොත් ආණ්ඩුවේ රක්ෂාවෙන් ඇස්විය යුතුය.

මම ඉස්පිරිතාලයට නොගොස් ජයතිලක වෙද මහත්මයාගෙන් වෙදකම් තේශනම්. ඔහුගේ වෙද කළීන් මගේ රෝගය දියුණුවූණා මිස සුව නොවි ය. මා ඇදෙන් නැහි කාමරුයන් පිට වන්නේ අත්පා පස්ද ගැනීමත් ක්‍රම කුමත් සඳහා පමණි. ඇදෙහි වැනිප සිටීමෙන් මම අලසයෙක් විටි. පත්‍රය කියවන විට එක කොළයක් සමහර සිට මගේ ඇඟට යට දේ. එය අරගැනීම සඳහා උස්සිකය කෙළින් කිරීමට පවා මම නොවෙහෙයුමෙනි. සහිත විට පත්‍රය ඇදුකැලීලෙන් කුඩා ප්‍රකාශන ගෙනකියවිටි. මගේ රෝගව හේතුව නොදුනෙන සය ඇඩ්බුහුවූණු අලයකම මිය ලේ අසු කම නොවි යයි මට ගැහැනු.

“අලයකමට හේතුව ලේ අසුවීම ය”යි වෙද මහත්මයා කිවේ ය.

“ලියන මහත්මයාගේ ඇගේ ලේ අසුවෙන්න පටන්ගෙන් තියෙන්නේ අවුරුදු ගණනාවකට ඉස්සර. කළක් නිස්සේ ප්‍රව්‍යීන ලේ අසුකම හාද කරන්න ලබාහාම අමාරු ලෙඩක්.”

“වෙදමහන්මයා මූලදී එහෙම කිවිවේ නැහැ. කසාය තුන හතර-
ක්න් හා බෙහෙන් ලබාතල තුන හතරකින් සුව වේය කිවිවා වගේ
මට මතකයි.”

වෙද කට ගොනාට සිනාවක් නැහුමේ ය.

“මම නරම කල් ගිය ලේ අඩුකමක්යයි මම හිතුවේ නැහැ.
යුතුණු මිශ්‍ර බස්නය දිරවා උකහා ගැනීමටවත් මහන්මයාගේ
ආමාසයට ගක්නියක් නැතු.”

වෙදමහතා මගේ නාඩිය ඇල්ලුමේ ය. ලෙංඩ්පරණ බව නාඩි-
යෙන් දත් හැකි දී? හැකි නම් පළමුවර මගේ නාඩිය ඇල්ලු දච්සහි
වෙද මහන්මයාට ලෙංඩ්පරණ බව නොවැටුහුණේ කුමක් නිසාදී?

“මම නාඩිය අල්ලා බැලුමේ මගේ බෙහෙන්වලින් යන්තම්වත්
ගුණයක් නිබෙනවාදායි දුනගැනීමට” සි වේ. මහතා කිවේ ය.
“මහන්මයා කැමැති නම් ඉස්පිරිතාලලට යන්න.”

“නෑ. ඉස්පිරිතාලලට යන අදහසක් නැ” සි මම කිවෙමි.

වෙදකු තමා වෙදකම් කරන ලෙංකු ඉස්පිරිතාලයට යවන්ට
සිනන්නේ ඔහුගේ රෝගය සුවකළ නොහැකියයි වැටහුණු විටක
පමණි.

පැරණි බෙහෙත් ගැන දැඩි විශ්වාසය ඇති වෙදමහතා පළමුව
අන්දුවූ බෙහෙත් කසාය නියම කරයි. එයින් සුව නොලැබුණු විට
මිහු ඉන්දියන් ගක්තිමත් කරනු ඇතැයි සැලකෙන වාර්කරණ
ඩාජය සංයෝග නියම කරයි. ජයතිලක වෙදමහතා මට අවසාන
යෙති දුන් ගුලි කල්ක වාර්කරණ ඩාජය විය යුතු ය.

මගේ කාමරය ද පාඨ ය; ගෙය ද පාඨ ය. ද්වල් කාලයෙහි
ඇඟෙනි වැනිර සිවින මට නින්ද යන්නේ නැත; නොයන්නෙත්
නැත. නින්දටත් නොනින්දටත් අතර ලෝකයක වැනිං සිවින
මට බල්ලකුගේ බිරුම් හඩ ඇමයන්නේ සිංහයකුගේ ගිගුරුම් හඩක්
මළයිනි. පූජ කායික වේදනාව පවා අහපසහ වැශිලෙන කළක
මෙන් මහත්ව දැනෙයි. අල්මාරිය උඩ වැවෙන ගල්කැට්ටක් නිසා
නහින හඩ පිපුරුම් හඩක් ගස් ඇමයයි. මදක් කය යොලවා ඇස්
විදාහා වටපිට බැලිමතන් පසු මගේ කායික වේදනාව අතුරුදාහන්
වෙයි.

පෙර මා ඇඟෙනි වැනිට විට මගේ සිත අනීතය පුරා ඇවිදියි. දුන්
මගේ සිත ඇඟෙනි වැනිරුණු කය මෙන් හඳුනි වැනිර ඉන් පිට
නොයයි.

බත් ගේ මට නොකාඳුරා මට සාත්ත්ව කරයි. මා නිදන ඇද්
ඡිත් සමහ විකින් ටික ද්වයින් ද්වය පාතාලයකට බසින්නාක් මෙන්
මට හැඳුනි. ඇඟෙනි නහින්ට බැරිවුවම෣න්!

දවසකට වරක් මා බලන්ට එන මේනකා මා තම නිවෙසට කැඳවාගෙන යුමට වැයම් කරයි. “අරචින්ද වරෙන් අපේ ගෙදරට යන්න. උඩට සාත්තු කරන්න මෙහේ ඉන්නේ කවුද?” දි මේනකා හතරවන වරටත් යෝජනා කළා ය. මගේ අනාථ හා වය නිසාදූ ඇගේ දෙනෙනතට කදුල් නැංගේ ය.

“බැං අක්කා. මගේ ලෙඛී සාත්තු ලබන්න ඕනෑ ලෙඛී නෙවි. මම ඇමද් වැනිරිලා ඉන්නේ ඇහට පණ නැති නිසා.”

“මේ ගැනි උයන එළවායි බතුයි කුමෙන් උඩී ඇහට පණ එන්නේ නැ. මේ ගේ අත ඇරලා ඇවිත් අපේ ගෙදර නැවතියන්. මේ ගැනිට යන්න කියාපන් දුගේ ගෙදරට. උඩ තාත්තාවත් අපේ පවුලටත් අවනම්බූ කරනවා. මේ ගැනි මහ අමාරුකාර ගැනියෙක්. උඩ හිතන විදියට තෙවි උන් හිතන්නේ. උඩ කුලක් උන්ට උන්ට කමක් නැහැ. උන්ට කැක්කුමක් නැහැ. උන් බලන්නේ කොහොම හරි උන්ගේ වැඩී කරගන්න. ඒ ගැනි ඇගේ දු දිගෙක දිගත්තා. උඩ රුපියල් දෙනුන් දහක් වියදම් කරා.”

“අක්කා කියන්නේ බොරු තෙවි; නමුත් මම හිතන්නේ අක්කා හිතන විදියට තෙවි. ඒ ගැනි කිසියම් අදහසකින් වැඩ කරන බව ඇත්ත. අපේ කවුරු උන්ට අපේ වැඩ ගැනයි සිතන්නේ. ඒ ගැනි මහන්පේවෙලා මගේ වැඩපල කරනවා. නමුත් සැහෙන පස්සක ගෙවන්නේ නැහැ. ඒ ගැනිගේ දුට මම ඉගැන්තුවේ ඒකත් සලකා ගෙන. පසි තොටගවා වැඩ කරන්ට ඕනෑ තරම් ගැනු ලැස්තිවෙලා ඉන්නවා. අක්කා කතා කරන්නේ ඔවුන්ට කන්න අදින්න දී වැඩ ගැනීමට වැඩ යුතුකමක් නැහැයි හිතාගෙන. නමුත් මම හිතන්නේ එහෙම තෙවි. ඒ ගැනිගේ දුට ඉගැන්තුවේ යුතුකමත්, දායාවත්, අනුකම්පාවත් සලකාගෙන. ඒ ගැනිගේ යටි අදහස් පොයන්න මට උවමනාවක් නැ.”

“උඩ එක්ක වාද කරන්න මම කැමැති නැහැ. මෙහේ අත් ඇරලා අපේ ගෙදරට ඇවිත් නැවතියන්.”

“අක්කා මට අඩුන්න එහා” දි මම තරහයෙන් කිවෙමි. “මම එන්නේ නැහැ.”

“උඩට ඕනෑ එකක් කරගනින්. මම තවත් උඩී විත්තියක සොයන්නේ නැ” දි කියමින් මේනකා නික්ම ගියා ය.

මේනකා ඊට පසු මා බලන්ට තොපුමිණ් නමුත් සරාජිනි වරක් පැමිණියා ය. ඇ පැමිණියේ අක්කා මා ගැන කියු තොරතුරු ඇයිමෙන් විය යුතු ය.

“අරචින්දට මේ තරම් අසනීප බව මම දන්නේ නැ” දි ආ මා කුටු විශය ගෙකයෙන් තෙපලා ය.

මෙත් මේකය අයල වූ පුද්ගලිය අද මෙත් ආදාප ලැංකාව සමරාපිති එහි චාච්චිවා ය. තම පොට සාන්ස්ක විවේශන් මද්දක් වැරුණුපුදු පියා මිල පෘත්‍යාය නීයා සුදු සාරියෙන් භා සුදු හැවැටුයෙන් වැශ්‍යතා ඇත් නාම ඇත් සහායා තිබේ විධාන් සුජ්‍යාදර කාජ්‍යාවක ලේඛිති මට ගැනුම් මෙත් සිහු පැහැදිලියි.

“පියතිපාක මධ්‍යම්පාක්‍රායාභය වැද්‍යකමින් ගුණ තැද්දු” ය සහරුවිනි ඇසුවා ය.

“වැඩි අන්යක් නා” යේ මම දුවින බෙළාගන් වනම පිළිතුරු නොනැවී. “සිටිය වම භාහුක් ද්‍රවයකින් දැක්වක් තැගැ.”

“සිටියට දැන් මව්‍යාද වෙත් නිරාඝු නා; වතු බෙළාගන්ත යනවා. සාන්නා මැරුණුව ප්‍රස්ථාය ගෙදර දැන්නේ අම්මා විනායයි. නිතර රැඳීම් යක්රේන් යනු. සිටියෙන් අම්මා අපි එක්ක විකක් සිත ගොද නැති කරෙනෙන දැන්නායා. මාන් සිටියෙන් මාවලුප්‍රාදුරුවල් ගැරදානා මාන්නින් තාන්තාලයි ගෙදර පදිංචිවලා සිවියාය කියා අම්මා මද්‍ය කියනවා.”

“මම දැන්නවා තම වික ද්‍රවයකින් ඒ අමතාප මතක තැබී ඇටි.”

“සිටිය කිරීමාද?” යේ රෙයුමින් සහරුවිනි මෙන්මුණ බැඳුවාය. “තාවින්දුට මෙවත් සාන්ස්ක කරන්න දැන්නේ කපුද? අක්කලයි ගෙදර ගොස එන් නාපිනින්න.”

සහරුවිනි මාපද්‍රන්නේ අක්කා විසින් කියන ලද ගොපුල් මිස ඇඟේ සිභාවි තීංචින් තානින මාපද්‍ර ගොවේ. ආක්කා තීවිත් එප්පින් උරුවයා ගෙවෙන්නේ දැන්නාකුන් ද යම්හයි. ලැවයින්ගේ කටයුතු ප්‍රමිතක් ගොවී ගෙවෙන්න විසින් කළයුතු සම්හර කාර්යයන්ද පැවති ඇඟේන් අක්කාගේ නර පිටියි.

“මම අක්කා ගෙදරයි යන එක අක්කාට කරදුයෙක් වැනින් නාහැයි සහරුවිනි සිතනායාද?”

සහරුවිනි පිළිතුරු තැදුන්න ය. දැ එඩු අවයාත ලියුම මට මෙන් රිය. එක කුවම මාලුන ආශ්‍ය. රු ලියුමලන් සාම්ප්‍රදායික් කළ යෝජනාව ආනු නා ස්ථිර කානු නා මට සාන්ස්කපන්නේන් සාම්ප්‍රදායික් සියි. සහරුවින්ගේ මෙයෙන් අතිනාය සිංහලා මුම් සිත එලා කුණින් වැශ්‍යතා කානු විශාකා තැඹින්ට වැශ්‍යතා සාරන මෙත් සිවාම අප්පියා වැනීනා. අතිනාය සිංහලාන්ට වැශ්‍යතා සාරන මෙත් සිවාම අප්පියා සැනීම අමුත් ආසා තැඹියි.

කැද මකාවින් ද්‍රව්‍ය ගෙනකා එවන් වූ ඔලඩා බත් කැමට දුල සුඟ සිටියි. තමාගේ සුපුරුදු රේ ආභාරුමයි ඔවර ගොපු විරු රස

මහු සිතින් ආස්ථාදය කරයි. සරෝජිනිට මා තුළ හටගත් ඇල්මත් ඇම මට දැක්වූ ආදරයන් සිහිවන මගේ සිතට ගෝකය මෙන් සොමිනාස දීනාහියි. මේ ගෙයි මා තනියම වෙසෙන්නේන්ත්, බතිට උගෙන්නා ඇති දැඩි කිරීම නිසා දැන් සිතින් පිඩා විදින්නේන්ත් ගැමියන්ගේ ඕහාදුප කතාවලට මා ඉලක්කය වුයේන්ත් සරෝජිනි ඇගේ අවසාන ලියුමෙන් කළ යෝජනාව ගැන නිර්හයව ක්‍රියා තොකළ හෙයිනි. ඇ කළ යෝජනාව අනුවයි මා ඇගේන් තොරව ජීවත් වුයේ! කුඩා ගෙයක් කුලියට ගෙන අපට ජීවත් විය හැකියයි ඇ ඇගේ ලියුමෙන් යෝජනා කළා ය. මේනකා හා අමනාප වූ පසු මම ගුණවත් ගෙදර වැඩපලට නවත්තාගෙන මේ ගෙයි තනිව ජීවත් විමි. මගේ සිතින් සරෝජිනිගේ ස්වරුපය මැකි ගියේ ය. බතිගේ ස්වරුපය එතුතුට පිවිසියේ මට ද තොදුනෙන යේ ය.

සරෝජිනි ඇගේ අවසාන ලියුම ලියන්ට අන්තේ අප දෙමෙනා තමන්ගේ යයි කිය හැකි ගෙයක් ඇතිව අඩුසැමියන් මෙන් ඔවුනාවුන් ගේ සුවදුක් සොයමින් ජීවත්වීමෙන් ලැබිය හැකි සැපතන් පිතියන් සිතමින් විය යුතුය. එහෙත් ඇගේ ලියුම කියවු මා සිතුවේ මෝඩ ආලය ගැන පමණි. මේනකා අනාගතය දුටු බැවින් මට අනුබල දුන්නා ය. නැහැයෙහි තුඩා දෙස බලාගෙන හාවනා කරන්නකු ලෙස ජීවත් වූ මම සරෝජිනින් මේනකාත් දුටු අනාගතය තුදුවෙවමි.

චාදියෙන් තෙමුණු මගේ අත සරෝජිනිගේ අතෙහි පිටි අල්ල උසාට ගියේය. මගේ ඇහිලි විකින් වික හැකිලිනා. සරෝජිනිගේ අත මගේ අතට අසු විය. මා තුළ හටගත් සොමිනාසන් ගෝකයන් නිසා මගේ ඇසට කදුල් නැගේ ය.

සරෝජිනි බිම බලාගත් වනම සිටියා මිස පණ ඇති ලකුණකුද තොදුක්වා ය. මගේ අතට හසුවුණු විගස ඇගේ අත පණ ගිය එකක් මෙන් නිසලට දළදඩු විය.

මද වේලාවකින් ඇගේ අත උණුසුම් වනු-පණ ලබනු-මට දැකිනා. සරෝජිනි සේමින් හිස උස්සා මා දෙස බලා අනින් අනින් මගේ අත අල්ලා ගත්තා ය. ඇ යලින් බිම බලා ගත්තේ කදුල් නැහිනා ඇගේ දෙනෙන් සහවාගනු පිළිසයයි මම සිතුවෙමි.

“මිනිසුන් කියන කතා සරෝජිනි විශ්වාස කරනවා ද?” යි මම සිත් වේදනාවෙන් ඇසුවෙමි. සරෝජිනි මා දෙස බැඳුවේ පුදුමයෙන් මෙනි.

“බති ගැන?”

“බති ගැන? බතින් මාත් ගැන” යි මම ඇගේ විමතිය දුරු කරනු පිළිස කිවෙමි.

සංරාපීනි මද සිනාවක් පහල කළා ය.

“නෑ. අරචින්දට ගැනීයෙකුට ආලය කංන්ත බැහැ. අරචින්ද ආලය කරන්නේ දුරින් ඉදාගෙන.”

“සම්පූර්ණ ඇත්ත තොට්ටි.”

“එහෙනම් අරචින්ද බනිට ආලය කළා ද?”

අැගේ කුහුලට යටින් වුමයේ පිළිකුලකියි ඇැගේ මුහුණෙහි දෙනෙන් රද්වා ගෙන සිටි මට හැඟිණ.

“ආලය කෙලේ නෑ—ආලය තොකෙලේත් නෑ.....”

සංරාපීනිගේ මුහුණ මදක් වෙනස් විය. අනික් වවන මගේ කටින් පිටවන්ට පෙර ඇ මෙස් කිවා ය.

“දුරින් ඉදාගෙන ආලය කරන්න පුළුවන් යයි මම කිවිවේ ඒ නිසා.”

“බත් තරුණයෙකුට ලියුම ලියු බවත් ඇ ඔහු හා රියෙහි කතා-බහ කළ බවත් ඇයු මගේ සිනෙහි ඊෂ්මීවකුත් කෝපයකුත් හට ගන්නා. පසුව මම කළකිරුණා. අනතුරුව මගේ ඊර්ජ්‍යාවත් කෝපයන් දැනුකම්පාවට හැරුණා. මම බනිට ආලය තොකළා නම් ඊර්ජ්‍යාවක් හට ගන්නේ කොහොම ද?”

“බත් ජීනදස ගෙන්වාගෙන රී ජන්ලය උහට වි කතා බහ කළ බව දැනාගත් නිසා වෙන්න ඇති.”

“තරුණීයක් තරුණීයක් සමහ කතා තොකළ යුතු යයි, තරුණීයක් තරුණීයෙකුට ආලය තොකළ යුතුයයි මම කවද්වත් සිතුවේ නෑ.”

“තොසිතුවාට ඒ අදායේ සිනට එනවා. සිතින් වරදක් යයි තොසිතුන දේ කරනවා දැක්කාම තරහ යනවා. තමාගේ යුව ය ඉලන්දියෙක් එක්ක ජන්ලයෙන් කතා කරන බව දැනාගත්තාම පියා උණන් කෝප වෙනවා.”

“බත් මගේ දුළුවක් තොට්ටි. මා තුළ හටගත්තේ කෝපයට වඩා දැඩි ඊර්ජ්‍යාවක්.”

“එහෙනම් අරචින්ද බනිට ආලය කළා ද?” සි අන්දමන්ද වූ සංරාපීනි ඇයුවා ය. ‘බතිට ආලය කළාදු’යි ඇ ඇයුලට. ‘බත් බිරිද කොට්ටෙන විසුවා ද’යි කෙළින් ම ඇයිය පහාභාකි බැවිනියි මම සිතුවෙටි.

“සංරාපීනි ‘ආලය’ යන වවනය කුමන අදායකින් පාවිචි කළාදුයි මට තේරන්නේ නෑ. මම වැඩිකළක් ජීවත් වෙන එකක් කළාදුයි මට තේරන්නේ නෑ. තේරන්නේ මගේ සිතුම පැනුම සංරාපීනිට කියන්ව තු. කිසිවක් තොයහවා මගේ සිතුම පැනුම සංරාපීනිට කියන්ව

පුළුවන් උණෙන් එය මට සැහැයීමක්. අනිත් කිසිවෙකුට වඩා මට කියන දෙයක් තේරුම් ගන්න සරාජිනිට පුළුවන්යයි මම හිතනවා.”

“අරචින්ද හිතන්නේ කෙසේදයි නිසැකව තේරුම් ගන්න මට සක්තියක් නැහැ. නමුත් අරචින්ද කියන දෙයක් මම විශ්වාස කරනවා. අනිත් කාටත් වඩා මම අරචින්ද ගැන දන්නා නිසා අරචින්ද කෙරෙහි මට විශ්වාසය තබන්ව පුළුවනි.” ඒ සරාජිනි ගෝකාකුල හඩින් තෙපලා ය.

“සරාජිනි කිවා වගේ මම දුරින් සිටගෙන බනිට ආලය කළා. දුරින් සිටගෙන ආලය කිරීමත් අන්තරාසට හේතුවක් බව මට හැඳුණා. බනි ගෙදර නැවත්වාගෙන ඉගැන්වීම ගැන මම පසුතැවිලි උණා. ‘බනි වෙන ලකාභ්‍යවත් නවත්වා ඉගැන්තුවේ නැත්තේ මන්දයි’ සිරිදියත් මෙනකාත් මගෙන් ඇහුවා, ඔහු භාද දෙයක වුවත් තරක පැත්ත ඉව ඇල්ලීමෙන් වගේ අක්කාට දාන ගන්න පුළුවනි.”

ඉවත බලාගත්වනම සිටි සරාජිනි වවනයකුදා නොතෙපලා ය. කතා කිරීමෙන් මහන්සි වූ මම හති අරින්ට විමි.

“අරචින්දගේ ගැම වවනයක්ම තේරුම් ගත්තායයි මට කියන්න බැහැ. නමුත් මිනිසුන් සිතන්නේ අනිකක්. ඔවුන්ගේ අභ්‍ය වෙනස් කරන්න බැහැ” ඒ සරාජිනි තෙපලා ය.

“මම දන්නවා. ඔවුන් පතල කළ ඕපාදුප ඇසු මම ද්‍රව්‍ය ගණනක් සිතින් වෙදනා වින්ද. දැන් ඔවුන් කුමක් විශ්වාස කළත් මට කමක් නැහැ. සරාජිනි ඒ කිසිවක් විශ්වාස කරන්නේ නෑ නොවදි?”

“නෑ—මම විශ්වාස කරන්නේ නෑ. අරචින්ද බලා සොයාගන්න නමාගේම කෙනෙක් මෙහි නැහැ.”

සරාජිනි ඇගේ එක් අනක් ඉවතට ගත්තා ය. මගේ අතට හසුවූ අනික් අත ඉවතට ගැනීමට ඇ වැයම නොකළා ය.

“අරචින්ද මෙනකාගේ ගෙදර ගොස් එහි ඉන්න. අරචින්ද සාත්ත් කරන්න පුළුවන් කෙනෙක් මට එවන්න පුළුවනි. මෙනකා ඔහු ලවා උවමනා ගැම දෙයක් කරවාවි. වැඩ දහසක් තිවුණ්න මෙනකාට අරචින්ද මතක තැනි වෙන්නේ නෑ.”

“මම කුමැති නෑ” ඒ කිමෙන් එක වර සරාජිනිගේ හිත රිද්දන්ට මම කුමැති නොවිමි.

“නව ටිකක් කළ්පනා කරලා බලා මට හිතුණෙන් යනවා.”

සරාජිනි පුවුවෙන් නැංගා ය.

“අර අල්මාරිය ඇරලා එහි ලාව්වෙවි තියෙන ලියුම ගන්න” ඒ මම සරාජිනිට කිවෙමි. ඇ ලියුම ගෙනැවිත් මා අතට දුන්නා ය.

ලියුම කවරයෙන් එළියට ගෙන බලා එය සරෝජීනි මට ලියු අවසාන ලියුම බව මම සැක හැර දැනගත්තෙමි.

“සරෝජීනිගේ අනිත් ලියුම ඔක්කොම පිළිස්සුවා. මේ ලියුම පුරුෂයන්ත නොසිතුණේ කුමක් නිසාදායි මම දැනේ තැහැ” සියමින් මම ලියුම සරෝජීනි අතට දැන්තෙමි.

“පේ ලියුම තැවත කියවීමෙන් මම ඇතුම් විට සන්නෝඡ උණා. තවත් විඩික පසු තැවිලි උණා. සරෝජීනිට උපන් ඇල්මත් තැති උණා, තාත්තාත් මතක තැති උණා. නමුත් සරෝජීනිගේ මේ ලියුම මතක තැති උණේ තැහැ.”

ලියුම අතට ගෙන දිගහැර බැඳු ඇගේ දෙනෙතට කදුල් තැංගේය. ඇගේ තැහැ සිදුරු දෙකින් යුස්මක් පිට විය. ඇගේ දෙනෙතට කදුල් තැංගේ මගේ අනාථ හාවය දැකිමෙන් හටගත් අනුකම්පාව නිසාදා? නොලිස් නම් මා නිසා උපන් ආලය සිහිවීමෙන්ද? මට පෙනී පෙනී කදුල් සැලිම නොමනායයි සිතු නිසාදේ ඇ තම මූහුණ ජන්ලය දෙසට හරවා මිදුලත් මිදුලෙනි කෙහෙල් පදුරත් දෙස බැඳුවාය. රයට පෙරවුව පැතිරෙන සැදු අදුර ගස්කාලන් වලට හා අහසට ද දෙමිනස් මූහුණුවරක් දෙමීන් පැතිරෙයි. මද සුපුහකුද නොහමන බැවින් ගස්කාලන් උන් උන් තැන්වල ගල් ගැහුණාක් මෙන් නිසලව සිටියි. දැඩි නිසල බවත් අහසත් මගේ තිනෙහි වූ පාඨ හැඟීම දියුණු කෙලෙළේය. තුනි වූ ආසාව ඇතිව කිසිවකට වරදක් නොකාට ජීවත්වන්ට වැයම් කළ මම ගැමියන් විසින්ම කුහකයකු කරනු ලැබේමි. සරෝජීනි ගිය පසු මගේ ගෙඹර පාඨ ගෙයක් ලෙස පෙනීණ.

අහස මෙන් මගේ ජීවිතය ද පාඨ පිටියක් සේ මට හැඟීණ. අනිතය ගැන සිතමින් ගෝක වීම ගැන මම ලැඟ්රාවීමි. කවරකු සාත්තු කළත් මගේ රෝගය සුව නොවේ. සරෝජීනි නිදි මරමින් ලෙඛාගේ ඇගේ දුවටෙන්නාක් මෙන් සති තුනක් ඇගේ පියාට සාත්තු කළා ය. එහෙත් ඔහු මෙල් ය.

මා ලෙඛාගේ ඇගෙහි වැනිර සිටින බව අයා බත් තම සැමියාත් සමඟ මා බැලිමට පැමිණියා ය. මගේ අනාථ හාවයන් ගිලන් බවත් දැක නියගත් ඇ කිසිවකශෙන් නොවීමසා මා තමාගේ ගෙඹරට ගෙන යුමට සුදුනාම් වූවා ය. මා පළමුව ඇගේ යෝගනාවට අකුම් මැති වූ තමුත් පසුව කැමැති විමි. හැම දෙනාම ගැන කළකිරී සිටි මා තුළ ඇල්මක් වැනි කිසියම හැඟීමක් වූයේ බතිවත් සරෝජීනිට් පමණි.

මගේ අනාථ හාවය දකින සරෝජීනි මා ගැන ගෝකවේයි; මට අනුකම්පා කරයි. ඇ දැකිමටත් ඇ හා කතාභා කිරීමටත් මා තුළ

ආගාවක් ඇත. එහෙන් ඇම නිසා ගෝක වන්නේන්ත් මට අනු-කම්පා කරන්නේන් මගේ අනාථ හාවය දැකීමෙන් කම්පාවුණු තද ඇති බැවිනි. මගේ අනාථ හාවය මගේ අයට සූපු කොට ඇගේ අනුකම්පාව ලැබීමට මම කැමැති නොවීමි. ඇගේ අත අල්ල-ගෙන අනුරුව මගේ ගෝකය ප්‍රකට කිරීමෙන් මහත් ප්‍රිතියක් ලැබූ මම ඇම ගිය පසු ලැජිතා එමි. ඇම සිරිදායාගේ බිජිද වුවයි ඇගේ වරුකින් නොව මත්ම වරදිනි. මා ඒ ගැන පසුතැවීලි වන බව ප්‍රකට කිරීම නිවට කමකියි මට හැඟිණ. ඇම නිසා හටගත් ඇල්ම කුමන වේගයකින් වුව ද යළින් පිටවන්ට ඉඩ දීම බොලද කමකි.

බති ගැන මා බෙඟවින් කළකිරුණු නමුන් ඇම නිසා උපන් ඇල්ම මගේ සිතින් අනුරුදහන් නොවිය. ඇම මගේ නිවසසි සිටියා නම් මැනැවයි මට නොයෙක් වර සිතිණ. ඇත් ජීනදස්ත් මගේ ගෙදරල නවත්වා ගැනීමට මා වැයම නොකෙලේ මගේ නැයන්ගේ හා ගමේ මිනිසුන්ගේ වෝද්‍යාවලටත් සිපාදුප වලටත් බියෙනි. ඇගෙන් සාත්ත්ව ලැබීමට මම ආගා කෙලෙමි. ඇම නිසා මට ගෝකවන්ට සිදු වුමයි මා මා ගැන නොසලකා ඇටත් ජීනදසටත් අනුකම්පා කළ බැවිනි. ජීනදස පන්නා දමා බති මා වෙනම නවත්වා ගැනීමට දැඩිව ක්‍රියා කළා නම් මට අනාථයකු නොවී නාථයකු වන්නට ඉඩ තුබුණෙය.

ජීනදසගේ ඇගේ එල්ලි මා උමාවෝරිය කරා යන්ට වැයම් කළ නමුත් ඒ සඳහාවත් මට ගක්තියක් නැති විය. ජීනදස මා උස්සා ගෙන ගොස් මොවෝරියෙහි තැබීමට සැනුම් වූ විට මම එය නොඳවසුවෙමි. එහෙන් මගේ ගිලන් කමත් බතිගේ කරදරයන් නිසා මම අවසානයෙහි ඔවුන්ගේ යෝදනාව ඉවසුවෙමි. ගක්තිමත් කයක් ඇති ජීනදස මා අනාථ දරුවකු මෙන් උස්සා ගෙන ගොස් මොවෝරියෙහි තැබුවෙයි. බති මාළුහින් වාධිවි අලුත් උර දුමන ලද කොට්ට තුනක් තබා රිය ගැස්සීමෙහි දී හැල හැජ්පනු වැළැක්වීමට වැයම් කළා ය.

මෙනකා තාත්තාට සාත්ත්ව කළාටත් වැඩි ලැදි කමකින් යා සැලකිල්ලකින් බති මට සාත්ත්ව කරයි. මග දුවකා, සහෝදරියකා, බිරිදික නොවන ඇම තරම් ඇල්මකින් හා අනුකම්පාවකින් මට සාත්ත්ව කරනියි කලින් කිසිවකු කිවා නම් මම නොඅදහමි.

කෙල්ලක් ගෙදර සූජ් වැඩ කරයි. දවසින් වැඩි හරිය බති ගත කරන්නේ මගේ සූවදුක් රසායනු පිළිස ය. රියෙහි ඇම කෙල්ලත් සමඟ මගේ කාමරයෙහි ම කෙපුවර එලන ලද පැයුර මත නිද ගනියි. දෙවරක් නැගී ඇම මගේ ඇද පෙන් බෙහෙන් දිය යුතුනාම් දෙයි. කුස්සියට ගොස් දෙවෙලෙහිම කුම උයන ඇම කළයුතු කිසිම සාත්ත්වක් අතපසු නොකරයි.

ඩිනාදය කුරුණෑගලට ගොස් නිදහ්ගත ලෙඩ සුව කිරීමෙහි දක්ෂීයකු ලෙය ප්‍රකට වෙදකු ගෙන ඇවිත් මට ඔහු ලවා වෙදකම් කරනුයි. ඩිනාදයගේ යාලවෝ දෙනුන් දෙශේක් නිතර ගෙදරට එති. ඔවුන් බත් අනු කරන දේ කරන්නේ දයයන් ලෙසිනි. කසාය වලට වුවාමනා බෙහෙන් බඩු සහ තවත් නොයෙක් දේ සපයන්නේ ඔවුන් විසිනි.

බති මෙතරම වෙශයලින් ඇගෙන් යාත්තු ලැබීම ගැන සමහර විට මම උත්තා විමි.

“බතිට හරි කරදරයක්. මේ තරම් මහන්සි වෙන්ත පුළුවන්ද?”
දි මම නොයෙක් විට කිවෙමි.

“ඉමාන මහන්සියක්ද”දි ඇ සිනාසස්ලින් පිළිතුරු දෙයි. දැන් ඇ මට ‘තාත්තා’ යයි තොකිය යි; ‘මහත්තයා’ යි ද තොකියයි.

මසකට පමණ පසු මගේ ගෙය හැර බතිගේ මට ද දුවගේ ගෙදර නැවත්මට පැමිණියා ය. වයස් ගත වීමෙන් හා කොඩිත්තු විෂෙන් වැරුණ ඇ ද බතිගේ ගෙදර ජීවත් වන්නේ ලෙඩිකු ලෙසිනි. බති මට දක්වන සැලකිල්ලලන් දාහයෙන් කොටසකුදු ඇගේ මටට නොදුක්වයි. තම මට නිසා බතිගේ සිතෙහි වැඩි දායාවක් අනුකෘතිවක් හටතොගන්නේ කුමක් නිසා ද? බති තම මටට කතා කරන්නේ කරුණාවන් තොවේ. සමහර විට බති කුඩාපන්නේ ඇගේ මට විසිනි. මට නිසා උපන් ඇල්මක් බති තුළ ඇති. එය ඇගේ භඳ තුළ සැළැවී සිටින්නකි. එදිනද ජීවිතයෙහිදී ඒ ඇල්ම මත තොවයි. මගේ ගෙදර සිටියදී ගතානුගතිකව ක්‍රියා කළ සැට්ටියෙන්ම ඔවුහු දැනුද ක්‍රියා කරනි. අව ඇවිරිදී විය තෙක් බති වැඩිනේ මට ලහාය. මට නිසා උපන් ඇල්ම ඇ ලැබූහන්ම ගතියක් වැන්න. ඇ මා ලුනටැවිත් ඇති දැඩි වන්ට වූ තැන් සිට මටත් ඇත් පිළිබඳ නැ සබඳකම අලුත් පරිසරය නිසා වෙනස් වි ය. දැනුද ඇ ක්‍රියා කරන්නේ ඒ ඇගිබැහිකම අනුවයි.

මත්‍යා ගති විනිශ්චය කළ හැකික් බොහෝ කළ ජීවත් විමෙන් ලැබෙන අත්දුකීමෙනි යි මට හැමේ. මා පාසුමලි උගන්නා කාලයෙහි මත්‍යා ජීවිතය පිළිබඳ මේ අත්දුකීමෙන් හතරන් පංගුවකුදු මා සතු වි නම් මගේ ජීවිතය කොතරම වෙනස් වන්නේ ද?

මගේ කාමරයෙහි ජනන්ලයේ මාලා අතරින් මට නිතර පෙනන්නේ ප්‍රරන්වුණු වෙළඳ. මට පිටියට අනෙකුට ඇත්තේ එකිනෙකට උස්ව තැඟිල්ල තරහ කරන මහා ගල් කුළු යහින කදු එකිනෙකට උස්ව තැඟිල්ල තරහ කරන මහා ගල් කුළු යහින කදු එකිනෙකට වැඩිහිටි පිළිබඳ මූදුන් වැශිර තැඟි අහසට එක්වන්ට වැඩිහිටි කරන වලාකුව වැන්න. ගිරු නැහින්ම කදු මූදුන් දැඩි නිසා ස්වරුප ගනියි. කදු මූදුන් වලාකුව හා ගැවෙතන් පාදය ප්‍රරන්වූ

වටලුත් දුකීල පිහිටියෙන්. මගේ පින පියාපත් සිදිනු ලැබූ පිහිටියෙකු වින්න.

මා මතුර සිවියදී මට එච්චිනා අද් සැපැහුමට ගුණවත් ය. ඇ සියලු ගද් ඡක්මල් ආපන් නැවත්වන රුකාඩියක් ලෙසිනි. මාද ඇමෙදි වැනිර කාලය ගෙවුම් ඉඩාගාපත් යන හැඳිම එලින්නාටි. ගටන රුකාඩි සිත් ඇත්තාකු මුදිනි.

එතින් සහායිනින් විදිනිද මගේ හැඳිම මැරෝන්ටි යන පස්සියකු මගන් ඇත්තාවූ සල්නියි මට සම්ඟර එට ගැලුහේ. ගොඩින් ආසාව දැන් මගේ ගෝකෘයට නොව මයා නොයට සේතු වැඩි. මින් ආක්මි විශ්වාසය නැති විය. ගුණවතිපාන් යාත්තු ලබමින් මා තහිව එවන් තු කාලය මරු කනරක පිටින් එමක් ලෙස ගැලුහේ. මගේ රැලමයි සුවි නොවටි. එපෙන් කරුණාව, දායාව, ඇල්ම යන ආදි එහිස් අභ්‍යන්තර තැබුක එවන් විම නීසා මෝ කළකිවීම දුරු විය. මා වියෝන් කළකිරුමන් බහි නීසා ය. ඇ නීසාව වෙත් කළකිවීම තුනි විය. මුළුම එවිටාය මැශෙන විනාශක් විශේෂන් තැං කළ සිටින් භා දුන දාම් විකලී කාලය, මද්දය, අවස්ථාව අනුව මට්ටාස් නොවන ගොදුවෙක් නොවේ.

නිල